

Årsredovisning

2004

Sidas programförklaring

En värld utan fattigdom och förtryck blir bättre för oss alla. För att lösa vår tids stora utmaningar, som till exempel fattigdom, miljöförstöring och konflikter, krävs gemensamma ansträngningar.

Internationellt utvecklingssamarbete är en investering för att fattiga människor ska få ett bättre liv, för att värna miljön och främja fred, för demokrati och jämställdhet. Det ska bana väg för jämbördiga relationer och göra bistånd överflödigt.

Sverige medverkar i detta samarbete, i det globala ansvarstagandet. Utvecklingssamarbetet engagerar det svenska samhället och bidrar till att internationalisera Sverige. Sidas uppgift är att skapa förutsättningar för förändring och uthållig social ekonomisk och miljömässig utveckling.

Fred och säkerhet är centrala förutsättningar för utveckling. Förebyggande av konflikter och katastrofer är viktiga delar av vårt uppdrag. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens.

Årsredovisning

2004

Innehåll

Inledning	8
Sidas organisation	12
Sidas styrelse	13
Ledamöter i Sidas forskningsnämnd	14
Sidas verksledning 2004	14
 Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete	 15
Målet för internationellt utvecklingssamarbete	16
Perspektiv och huvuddrag i utvecklingssamarbetet	20
Samordning och harmonisering	23
Verksamhetsgrenar	25
Afrika	25
Asien och Mellanöstern och Nordafrika	33
Asien	33
Mellanöstern och Nordafrika	37
Latinamerika	43
Östeuropa och Centralasien	48
Globala utvecklingsprogram	56
Forskning	59
Humanitära insatser och konflikthantering	62
Ekonomiskt stöd	67
Ukrediter	67
Ekonomiska reformer	68
Enskilda organisationer	72
Information	76
 Övriga återrapporteringskrav	 79
Humanitära insatser och konflikthantering	80
Hiv/aids	82
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	84
Narkotikabekämpning	84
Programstöd och finansiell styrning	85
Människohandel	85
Funktionshindrades rättigheter	86
Handel	87
Migration	88
Svenska partianknutna organisationer	90

Politikområde Utrikes- och säkerhetspolitik	93
Verksamhetsgrenen Fredsfrämjande verksamhet	94
Not till resultatredovisningen	95
Finansiella dokument	99
Kommentarer	100
Sammanställning över väsentliga uppgifter	101
Resultaträkning	103
Balansräkning	104
Anslagsredovisning	106
Redovisning mot anslag	106
Redovisning mot statsbudgetens inkomstitlar	107
Bemyndiganden	107
Finansiella villkor	108
Finansieringsanalys	110
Noter	112
Styrelsens fastställande av årsredovisningen	125
Bilagor	127
1. Kostnader summerade per verksamhetsgren, region/land och världsdel	128
2. Kostnader summerade per huvudsektor, region/land och världsdel	134
3. Garantier och u-krediter	138
4. Internationella organisationer	140
5. Sakanslagsfinansierade tjänster	141
6. Intern effektivitet	142
7. Jämställdhetsintegrering och det statliga personalpolitiska arbetet	145
8. Kompetensförsörjning	146
9. Översikt återsrapportering och uppdrag	154
Förkortningar	162
Förteckning över fotografier	166

Tabeller

Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete

Tabell 1. Målet för internationellt utvecklingssamarbete	19
Tabell 2. Verksamhetsgrenen Afrika	31
Tabell 3. Verksamhetsgrenen Asien, Mellanöstern och Nordafrika	41
Tabell 4. Verksamhetsgrenen Latinamerika	46
Tabell 5:1. Stöd genom enskilda organisationer, Icke ODA	54
Tabell 5:2. Sektorindelning av enskilda organisationer, Icke ODA	54
Tabell 6. Verksamhetsgrenen Östeuropa och Centralasien	55
Tabell 7. Verksamhetsgrenen Globala utvecklingsprogram	58
Tabell 8. Verksamhetsgrenen Forskning	61
Diagram 1. Humanitära insatser per region	64
Diagram 2. Humanitära insatser per huvudsektor	64
Diagram 3. Konflikthanterande insatser per region	65
Tabell 9. Humanitär minhantering	65
Tabell 10. Verksamhetsgrenen Humanitära insatser och konflikthantering	65
Tabell 11. Verksamhetsgrenen Ekonomiskt stöd, u-krediter	68
Tabell 12. Verksamhetsgrenen Ekonomiskt stöd, Ekonomiska reformer	71
Tabell 13. Stöd genom enskilda organisationer, ODA	74
Tabell 14. Enskilda organisationer per huvudsektor	75
Tabell 15. Verksamhetsgrenen Enskilda organisationer	75
Tabell 16. Verksamhetsgrenen Information	78

Övriga återrapporteringskrav

Tabell 17. Partianknutet stöd per region	90
Tabell 18. Fördelning per partianknuten organisation	90

Politikområde Utrikes- och säkerhetspolitik

Tabell 19. Verksamhetsgren Fredsfrämjande verksamhet	94
Tabell 20. Avstämning mellan resultatredovisningen och resultaträkningen	97

Bilagor

Bilaga 1

1:1. Översikt över politikområden	128
1:2. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren och region	128
1:3. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren och region/land i Afrika	129
1:4. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren och region/land i Asien	130
1:5. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren och region/land i Latinamerika	131
1:6. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren och region/land i Europa	132
1:7. De 20 största samarbetsländerna	133

Bilaga 2

2. Internationellt utvecklingssamarbete per huvudsektor och region/land	134–137
---	---------

Bilaga 3

3. Biståndsgarantier	138
----------------------	-----

Bilaga 4

4:1. Bidrag till FN-organisationer	140
4:2. Bidrag till övriga internationella organisationer	140

Bilaga 5

5:1. Utnyttjande av sakramen per den 31 maj 2004	141
5:2. Utnyttjande av sakramen per den 31 december 2004	141

Bilaga 6

6:1. Intern effektivitet, totalöversikt	143
6:2. Intern effektivitet för nya insatser per verksamhetsgren	143
6:3. Intern effektivitet för alla insatser per verksamhetsgren	143
6:4. Uppskattad årsarbetskraft per verksamhetsgren	143
6:5. Intern effektivitet för nya insatser per region	144
6:6. Intern effektivitet för alla insatser per region	144
6:7. Uppskattad årsarbetskraft per region	144

Bilaga 8

8:1. Åldersstruktur 2000, 2002 och 2004	146
8:2. Personalstatistik	147
8:3. Sjukfrånvaro	152

Inledning

2004

Inledning

Årets sista dagar präglades av den flodvågskatastrof som drabbade en rad länder runt Indiska oceanen. Katastrofen fick ofattbara proportioner. Nära trehundra tusen människor miste livet och många fler förlorade sina anhöriga, sina hem och sin möjlighet till inkomst. Genom globaliseringen kom denna katastrof oss särskilt nära då den också drabbade många svenskar som rest på semester till Thailand.

Sida inledde ett snabbt arbete och dagen efter flodvågen fattades de första besluten om stöd, bland annat genom Räddningsverket och Röda korset. I det första akuta skedet av en katastrof bär lokalsamhället bördan. Därför har Sida utvecklat rutiner för att snabbt frigöra resurser till lokalt förankrade organisationer.

Såväl på Sri Lanka som i Aceh-provinsen i Indonesien pågår svårlösta konflikter. På Sri Lanka höll vapenvilan under 2004 men inga fredsförhandlingar kom till stånd. I Aceh-provinsen pågick konflikten i oförändrad omfattning fram till tsunamikatastrofen. Nu återstår det att se om katastrofen kan bidra till att bilägga konflikterna och bereda vägen för fredlig utveckling, eller om de kommer att fortsätta och därmed försvåra det nödvändiga återuppbyggnadsarbetet.

DE TYSTA KATASTROFERNÄ

Katastrofer som tsunamin visar hur bräckligt livet är, hur plötsligt allt kan förändras. Denna oförutsägbarhet är något Sida ständigt arbetar med då händelser i omvärlden får stor påverkan på vårt arbete. Naturkatastrofer och konflikter kan på mycket kort tid skapa behov av humanitärt stöd och återuppbyggnadsarbete.

Samtidigt pågår de största katastroferna i det tysta eftersom de inte har samma mediemässiga dramatik som en naturkatastrof. Varje dag dör 28 000 människor i svält eller bristsjukdomar. Varje dag dör 8 500 personer av hiv/aids i världen. Även dessa mindre uppmärksammade katastrofer präglar i hög grad vårt utvecklingssamarbete. På Sida beslöt vi under 2004 att lyfta fram bekämpandet av hiv/aids till en strategisk

prioritering för myndigheten. Våra insatser för att bekämpa hiv/aids ska öka kraftfullt med särskild tonvikt på Afrika där alla ambassader fått instruktioner att avsevärt öka omfattningen av våra insatser för att motverka hiv/aids.

ÖKAD INTERNATIONELL SAMSYN

Möjligheterna att bekämpa fattigdom har aldrig varit större. Sedan slutet av 1990-talet finns en större internationell samsyn än tidigare. Världens länder har gemensamt antagit Millenniedeklarationen och ställt sig bakom FN:s millenniemål om att halvera andelen fattiga i världen till år 2015. Resultaten hittills visar att målen kan uppnås i Asien, medan det kan bli svårare att nå dem i Latinamerika och mycket svårt i Afrika. Sida ökar därför kraftfullt tonvikten på Afrika i utvecklingssamarbetet.

För att nå millenniemålen krävs investeringar i såväl människor och miljö som infrastruktur. Vikten av att investera i infrastruktur var en av de frågor som togs upp i OECD:s biståndskommittés (DAC) nätverk för fattigdomsfrågor (POVNET) under förra året då givarnas stöd till offentliga investeringar, liksom de privata investeringarna, i vägar, elektricitet och hamnar med mera har minskat kraftigt sedan mitten av 1990-talet. Sidas stöd till infrastruktur har dock hållit en relativt jämn nivå.

Givarsamordning och harmonisering sätts högt på dagordningen i allt fler samarbetsländer, vilket leder till att stödet till utveckling kan bli mer samordnat och effektivt. Harmonisering är dessutom en nödvändighet för att minska bördan på samarbetsländernas administration. Sida har därför deltagit aktivt i arbetet för harmonisering inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och dess biståndskommitté, EU och har tillsammans med länderna inom gruppen Nordic+ tagit fram en handlingsplan för ökad harmonisering.

Positiva steg togs även för en fortsatt reformering

av FN-systemet vid FN:s generalförsamlings treårsöversyn av FN:s utvecklingssamarbete. Översynen betonade vikten av fortsatt arbete i riktning mot förenkling, harmonisering, samstämmighet och koordinering.

Inom frågor som berör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter märks ett internationellt bakslag som följd av att USA och flera muslimska länder driver en linje som inskränker kvinnors rättigheter. Sida för aktivt fram vikten av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i internationella fora och har ökat sitt stöd till dessa frågor.

Under de senaste decennierna har antalet demokratier i världen ökat kraftigt. Denna utveckling fortsatte även förra året då ett antal länder gjorde demokratiska framsteg, även om det också förekom försämringar i ett mindre antal länder.

KONFLIKTER HINDRAR UTVECKLING I ASIEN OCH MELLANÖSTERN

Pågående konflikter försvårar möjligheterna till utveckling i flera länder i Asien och Mellanöstern. I Irak lämnade USA över till en irakisk administration som inledde förberedelser för val i januari 2005. De våldsamma oroligheterna i landet gjorde att Sidapersonal inte kunde resa till Irak.

I Afghanistan genomfördes framgångsrika val under året och en legitim regering kunde planera för landets återuppbyggnad. Säkerhetsläget var dock fortsatt svårt. Sidas stöd inriktas fortsatt på stabilisering av samhället och vi ger bland annat ett omfattande utbildningsstöd, med särskild tonvikt på flickors utbildning.

Även på Västbanken och i Gaza fortsatte konflikten och ledde till en förvärrad situation för civilbefolkningen där allt fler lever i fattigdom, vilket medfört att Sidas samarbete i ökande grad inriktas på att lindra konfliktens effekter medan stödet till långsiktig uppbyggnad av demokratiska institutioner minskar. Arafats död i november var slutet på ett kapitel i Mellanösterns historia. Planering för ett presidentval inleddes som gav visst hopp om att de låsta positionerna i konflikten skulle kunna brytas.

I Indien vann ett otippat parti överraskande valet och den nya regeringen aviserade en mer positiv inställning till utvecklingssamarbete än den avgående. Indien avstod dock från att ta emot humanitärt stöd efter flodvågskatastrofen och markerade därmed att man tillhör de länder i Asien som börjat tillhöra kretsen av biståndsgivare.

HIV/AIDS EN ÖDESFRÅGA FÖR AFRIKA

Hiv/aids är en ödesfråga för Afrika där över 25 miljo-

ner människor har hiv, eller i genomsnitt 7,4 procent av den vuxna befolkningen. Värst drabbade är länderna i södra Afrika där över 10 procent av den vuxna befolkningen bär på hivviruset. En ökande andel av de som smittas är kvinnor, vilket är ett utslag av ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män. Det understryker att jämställdhetsfrågor är viktiga i arbetet för att motverka hiv/aids. Samtidigt visar minskad spridning i flera länder i östra Afrika att det är möjligt att bekämpa hiv/aids. Den höga spridningen av hiv/aids gör att pandemin i Afrika är en helt avgörande fråga för förutsättningarna för hållbar utveckling och minskad fattigdom.

Konflikter försvårar även i Afrika möjligheterna till minskad fattigdom. Under 2004 väcktes dock förhoppningar om fred i flera pågående konflikter. I Somalia skapades en övergångsregering i slutet av året som ger visst hopp om fred i detta sargade land. I södra Sudan slöts ett fredsavtal mellan regeringen och rebellerna i SPLA. Södra Sudan får enligt överenskommelsen avsevärd autonomi under sex år varefter en folkomröstning ska avgöra om man fortsatt ska vara en del av Sudan. Som en brutal kontrast fortsätter, trots fredsavtalet, våldet och den humanitära krisen i Darfur och Sida ökade kraftigt sitt humanitära stöd till området.

På andra håll i Afrika fortsatte pågående konflikter. I norra Uganda kvarstår den utdragna konflikt som lett till omkring 1,5 miljoner internflyktingar. I Elfenbenskusten flammade en avslutad konflikt upp på nytt i november, men stabiliserades senare.

En positiv riktning är samtidigt tydlig på kontinenten där de pågående konflikterna blir färre och de demokratiska staterna blir fler. Allt fler länder befinner sig i en postkonfliktsituation. Afrikanska unionen har dessutom tagit ett ökat ansvar för fred och säkerhet i regionen. Sida har utökat sitt stöd till regionala organisationer i Afrika för att stärka den regionala integrationen.

I flera afrikanska länder har framgångsrika val genomförts som visar att demokratiska processer på knappt ett par decennier har blivit vardag i Afrika. Sydafrika, Moçambique, Malawi och Namibia hör till de länder som genomförde val under året. Den politiska och ekonomiska utvecklingen i Zimbabwe fortsatte dock att gå i negativ riktning. Stöd till demokratiseringsprocesser är en viktig del i Sidas utvecklingssamarbete i Afrika.

EKONOMISK ÅTERHÄMTNING I LATINAMERIKA

I Latinamerika skedde en positiv ekonomisk återhämtning under 2004 efter flera år av djup ekonomisk kris. I genomsnitt var tillväxten i Latinamerika 5,5 procent medan vissa länder noterade rekordhög tillväxt, 18

procent i Venezuela och 12 procent i Uruguay. Efter flera år av ekonomisk kris och växande fattigdom innebär dessa nya ekonomiska förutsättningar en möjlighet att återhämta förlorad mark.

Den politiska kartan i Sydamerika har också förändrat karaktär då socialistiska regeringar nu leder flera länder. För första gången i Uruguays historia vanns valet av en socialistisk regering under 2004 och landet kunde därmed sälla sig till Brasilien, Chile, Argentina och Venezuela som alla har vänster/socialistiska regeringar. Det återstår att se om denna politiska förändring även påverkar de fattigas situation.

I Bolivia rådde en fortsatt turbulent politisk situation. En folkomröstning hölls i juli som gav stöd för ökad statlig kontroll av landets tillgångar på olja och naturgas. Folkomröstningen kunde tillfälligt minska det sociala missnöjet från de stora grupper i den fattiga ursprungsbefolkningen som exkluderats i landets utveckling. Att missnöjet kvarstår blev dock tydligt i höstens kommunalval när de etablerade partierna förlorade stöd. Sida har under året ändrat inriktning på sitt stöd till Bolivia för att i högre grad medverka till insatser som främjar dialog och som bidrar till att de fattigas perspektiv inkluderas i landets politik för fattigdomsbekämpning.

Den politiska situationen i Centralamerika var relativt lugn under året med undantag för Nicaragua där motsättningar mellan presidenten och de två stora partier som dominerar parlamentet ledde till en konstitutionell kris då parlamentet fattade beslut som minskade presidentmakten. I El Salvador avslutade Sida sitt långsiktiga utvecklingssamarbete och endast mindre insatser genom enskilda organisationer och tekniskt samarbete (KTS) fortsätter.

EU-INTEGRATIONEN DRIVER REFORMER I EUROPA

Den stora förändringen i Europa var EU-utvidgningen som ledde till att tio nya medlemsländer tillkom. Som följd av de baltiska staternas inträde i EU avslutade Sida utvecklingssamarbetet med Estland, Lettland och Litauen. Det framgångsrika samarbetet firades med en Baltikumvecka där många av dem som varit involverade i samarbetet deltog vid seminarier. De baltiska länderna blir nu själva biståndsgivare genom EU-samarbetet. Sida och de baltiska staterna fortsätter att utveckla trepartssamarbete med länder inom utvecklingssamarbetet.

EU-integrationen ger dragkraft åt politiska, ekonomiska och sociala reformer även i andra delar av Europa. Balkan präglades av en konsolidering av den politiska situationen som bidrog till hopp om EU-medlemskap i Kroatien. Även i Europas fattigaste

land, Moldavien, skedde ett närmande till EU.

Sidas stöd förskjuts nu gradvis österut och samarbetet med Södra Kaukasien och Centralasien ökar. Samtidigt fick Sida ett uppdrag från regeringen att under 2005 upprätta en enhet i Visby som stödjer utvecklingen av långsiktiga relationer mellan folkrörelser och kommuner i Sverige och deras motparter i de baltiska länderna och Polen. Detta uppdrag innebär en ny roll för Sida som går utanför utvecklingssamarbetets mål och anslag.

I Ryssland gick den politiska utvecklingen i negativ riktning då makten koncentrerades alltmer till presidenten och massmediernas frihet beskas.

Georgien höll val i början av året och den nya regimen drog därefter igång ett mycket aktivt reformarbete som ger hopp om en positiv utveckling i landet. Demokratiprocessen i Ukraina tog en ny vändning när en massiv proteströrelse visade att oppositionen inte accepterade att omfattande valfusk förekommit vid presidentvalet i november. Sida gav ett viktigt stöd till denna process genom finansiering av vallokalsundersökningar vid valet. Ett omval hölls i slutet av december som fick till resultat att oppositionskandidaten Viktor Jusjtjenko valdes till president.

NY POLITIK GER STÄRKT FATTIGDOMSFOKUS

En ny politik för global utveckling antogs av riksdagen i december 2003. Förändringsarbetet för att genomföra den nya politiken är en strategisk prioritering för Sida de närmaste åren.

Det nya målet för utvecklingssamarbetet, tillsammans med de fattigas perspektiv och rättighetsperspektivet som ska genomsyra politiken, innebär ett stärkt fattigdomsfokus för Sidas verksamhet, inklusive Europasamarbetet. Målet understryker att fattiga människor själva har kraft att skapa utveckling i sina samhällen – om de ges möjligheter. Det understryker dessutom utvecklingssamarbetets roll – att bidra till att skapa förutsättningar. Utveckling kan aldrig skapas utifrån. Men utvecklingssamarbete kan ge ett viktigt bidrag till ländernas strävan att bekämpa fattigdom.

Den nya politiken tar sin utgångspunkt i de fattigas perspektiv och rättighetsperspektivet. Det understryker att vi ska sätta fattiga människors behov, intressen och förutsättningar i centrum för vårt arbete. De två perspektiven förutsätter att vi lyssnar på de fattiga antingen direkt eller indirekt genom deras valda representanter. Deltagande i beslut rörande landets styre liksom i beslut om angelägenheter som rör en själv är en mänsklig rättighet och en nödvändighet för att kunna påverka respekten för andra rättigheter. Sida arbetar i den här riktningen bland annat genom stöd till

folkligt deltagande vid framtagande av nationella fattigdomsstrategier (PRS). Vi har också ökat vårt arbete för att analysera maktstrukturer.

Fattigdom har många olika dimensioner och vårt arbete kan därför inte vara endimensionellt. Demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kvinnor och män, omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt, social utveckling och konflikthantering är andra grundläggande förutsättningar för utveckling och därmed också hörnstenar i Sidas verksamhet. Vi arbetar även under nästa år vidare med att anpassa policier, och utveckla metoder och stödfunktioner som bidrar till stärkt fattigdomsfokus i arbetet.

Den nya politiken betonar att en ökad helhetssyn krävs mellan multilateralt och bilateralt utvecklingssamarbete. Sida medverkar aktivt i samarbete med multilaterala organisationer och samarbetar till exempel med Världsbanken om att göra fattigdomsanalyser av stöd till reformprocesser. För att vidareutveckla vårt multilaterala samarbete inledde vi en översyn av former, metoder och organisation för arbete med multilaterala frågor.

Vi har även stärkt vårt handelsrelaterade stöd och gett fortsatt hög prioritet åt arbetet med givarsamordning och harmonisering, som ett led i genomförandet av politiken för global utveckling.

Den nya politiken anger att hela svenska samhället ska engageras för global utveckling. Sida har inte ett samordnande ansvar men får ansvar för att i ökad grad bidra med utvecklingskunskande. Inom utvecklingssamarbetet uppmanas till en vidareutveckling av samarbetet med offentliga aktörer, en förstärkning av samarbetet med enskilda organisationer samt att erfarenheter från näringsliv och fackföreningar i ökad grad tas tillvara. Ett arbete inleddes under året för att förtydliga hur dessa uppmaningar ska konkretiseras.

Flera inslag i den nya politiken innebär att Sida kommer att ägna mer tid åt dialog och samverkan med andra aktörer, inom Sverige och internationellt. Dessa uppgifter är inte direkt kopplade till insatshantering i samband med utvecklingssamarbetet. Det ställer ökade krav på Sidas kapacitet som under de närmaste åren kommer att ställas inför höga krav då biståndsanslaget ökar utan löften om motsvarande ökning av anslaget för förvaltning. Sida anser därför att ökad koncentration till färre länder och färre sektorer är viktigt för att säkerställa bibehållen kvalitet i utvecklingssamarbetet och vi har inlett ett arbete för att främja ökad koncentration.

KORRUPTION HINDRAR UTVECKLING

Korruption är ett allvarligt hinder för utveckling som

drabbar de fattiga hårdast. Samtidigt är det viktigt för Sida att säkerställa att våra medel används effektivt för att skapa förutsättningar för minskad fattigdom. Sida har därför beslutat att motverkandet av korruption är en strategisk prioritering för de närmaste åren. Sida har antagit ett tydligt förhållningssätt mot korruption; vi accepterar aldrig korruption, vi agerar alltid på korruptionsmisstankar och vi informerar alltid öppet om korruption både inom Sida och gentemot massmedier.

Under året har vi beslutat att öka insatserna för att höja kunskapen hos personalen om hur korruption kan förebyggas, motverkas och upptäckas. Vi har även inlett en satsning för att öka kapaciteten för att arbeta med offentlig finansiell styrning. Bekämpning av korruption är dessutom en viktig fråga för dialogen med samarbetsländerna.

SAMARBETETS OMFATTNING

Sida hade ett omfattande samarbete med cirka 70 länder. Profilen över de stora samarbetsländerna var i stort sett oförändrad under året. De tio största samarbetsländerna inom utvecklingssamarbetet var Tanzania, Moçambique, Afghanistan, Etiopien, Ryssland, Uganda, Nicaragua, Västbanken och Gaza, Bosnien och Hercegovina och Kenya.

Omfattningen av Sidas internationella utvecklingssamarbete uppgick till 12 364 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader under 2004. Det är en ökning med ungefär 21 procent jämfört med 10 228 miljoner kronor föregående år.

Ökningen förklaras delvis av att det tidigare politikområdet Samarbete med Central-och Östeuropa från och med 2004 ingår i politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete. Kostnaderna för länder som tidigare tillhörde politikområdet Samarbete med Central- och Östeuropa uppgick under 2004 till cirka 601 miljoner kronor.

Verksamhetsgrenen Fredsfrämjande verksamhet hade 2004 ett utfall på 3 miljoner kronor jämfört med cirka 13 miljoner kronor 2003.

Sida hade vid utgången av budgetåret ett anslags-sparande på 1,9 miljarder kronor för biståndsverksamheten. Som en följd av utgiftsbegränsningen kunde 773 miljoner kronor ytterligare ha betalats ut. Ungefär hälften av detta belopp kan förklaras av att några mottagare ej kunnat visa att de uppfyllt ställda krav samt på låg efterfrågan på u-krediter. Flera andra faktorer bidrar dock också till resultatet.

Förutsägbarhet och stabilitet i de finansiella spelreglerna är avgörande för Sidas förutsättningar att bedriva ett långsiktigt, effektivt och trovärdigt partnerskapsbaserat utvecklingssamarbete.

Sida bedömer att den finansiella osäkerhet som präglat 2004 har påverkat Sida negativt och bidragit till att anslagssparandet i slutet av året är högre än vad som angavs i delårsrapportens prognos.

Sida lyfte därför fram de svårigheter som skapas av finansiella restriktioner i en regeringsskrivelse.

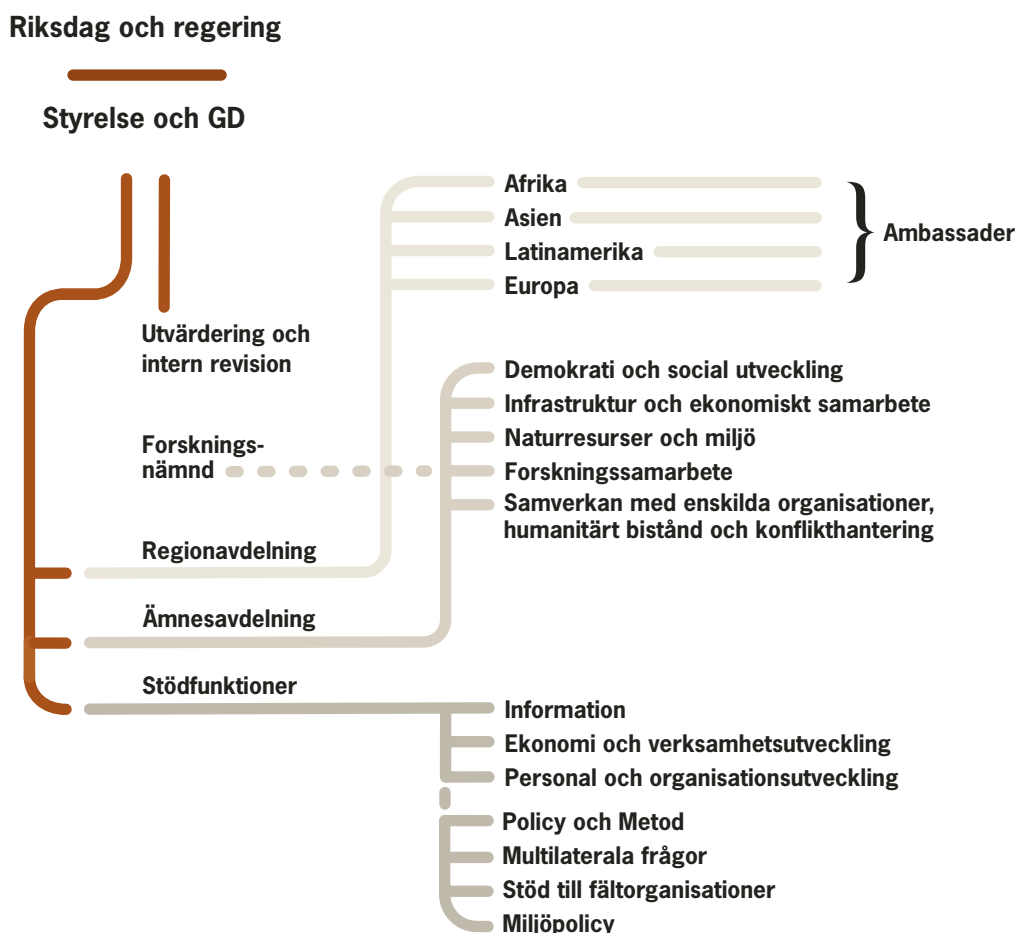
SIDA SOM ORGANISATION

Sida fortsätter fältorienteringen av verksamheten och ytterligare fyra ambassader fick under året rätt att besluta om nya biståndsinsatser upp till 50 miljoner kronor. Därmed har tolv ambassader fått full delegering. Fältorienteringen fick också till följd att fältkontoren inte berördes av det sparbeting som infördes på två procent på avdelningsramarna under 2004 och fyra procent under 2005. Sparbetinget har medfört att

nyrekryteringen till Sida varit starkt begränsad under 2004. Sidas personal i fält ökade med 13 medarbetare till 172 personer, medan det totala personalantalet (exklusive tjänstlediga) minskade något till 759 personer, jämfört med 769 anställda året dessförinnan. Sida har utsänd personal vid 47 ambassader.

Sida har under året arbetat aktivt med lärande och rekrytering. Ett lärstrategiprojekt slutfördes och lämnade rekommendationer till fortsatt arbete. En översyn av Sidas rekryteringsprocess gjordes och nya rekryteringsrutiner har tagits fram för att förenkla rekryteringen till de 42 utlandsmyndigheterna. Sida stärkte även sitt arbete med mångfaldsfrågor under året genom att inrätta ett mångfaldsråd med representanter från olika avdelningar. Mångfaldsrådet tar fram konkreta åtgärder för att öka kunskap och förståelse för etnisk och kulturell mångfald och jämställdhetsfrågor.

Sidas organisation

Sidas styrelse

Ewa Björling,
riksdagsledamot (m)

Berndt Ekholm,
riksdagsledamot (s)

Holger Gustafsson,
riksdagsledamot (kd)

Leif Håkansson,
3:e vice ordf LO

Ari Kokko,
professor, Handelshögskolan

Hilda Lind,
direktor, Svenska kyrkan, internationella avd.

Maria Norrfalk
generaldirektör, Sida

Birgitta Ohlsson,
riksdagsledamot (fp)

Joakim Palme,
professor, Institutet för framtidsstudier

Börje Risinggård,
direktör, Svensk handel

Mariann Ytterberg,
riksdagsledamot (s)

Ledamöter i Sidas forskningsnämnd

Professor Gunnar Öquist, ordförande
Kungliga Vetenskapsakademien

Professor Lotta Mellander
Avdelningen för pediatrik, Göteborgs universitet

Professor Barbara Ekbom
*Institutionen för entomologi, Sveriges lantbruksuniversitet,
Uppsala*

Professor Malin Falkenmark
Stockholm International Water Institute – SIWI

Professor Sven Hesse
Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

Professor Olle Stendahl
Institutionen för medicinsk biologi, Linköpings universitet

Professor Inga Persson
Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet

Professor Lena Trojer
*Institutionen för arbetsvetenskap och mediateknik,
Blekinge Tekniska Högskola*

Docent Måns Lönnroth
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning – MISTRA, Stockholm

Från Sida:

Dr Berit Olsson
Chef för avdelningen för forskningssamarbete, SAREC

Dr Ingemar Gustafsson
Rådgivare, Policy- och metodavdelningen

Sidas verksledning 2004

Maria Norrfalk, *generaldirektör*

Staffan Herrström, *överdirektör*

Lotta Sylwander, *avdelningschef*

Jan Bjerninger, *avdelningschef*

Göran Holmqvist, *avdelningschef*

Jerker Thunberg, *avdelningschef*

Britt F Hagström, *avdelningschef*

Rolf Carlman, *avdelningschef*

Eva Asplund, *avdelningschef*

Berit Olsson, *avdelningschef*

Johan Åkerblom, *avdelningschef*

Torbjörn Pettersson, *avdelningschef t o m 2004-10-31*

Marie Ottosson, *avdelningschef fr o m 2004-11-01*

Ingrid Wibom, *avdelningschef*

Klas Markensten, *avdelningschef fr o m 2004-05-24*

Bengt Ekman, *planeringsdirektör fr o m 2004-10-01*

Chefen för Sekretariatet för utvärdering och internrevision är enligt Sidas arbets- och beslutsordning inte medlem i verksledningen, men har närvaro- och yttranderätt.

Eva Lithman, *sekretariatschef*

Politikområde Internationellt
utvecklingssamarbete

2004

Målet för internationellt utvecklingssamarbete

Sida skall värdera, mäta och rapportera all sin verksamhet mot målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete.

Den nya politiken för global utveckling som riksdagen beslutat om innebär förändrade utgångspunkter för Sidas verksamhet. De tidigare delmålen ersätts av ett enda mål; ”bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor”. Arbetet mot detta mål ska utgå från ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv. Utvecklingssamarbetet ska vidare främja och präglas av åtta huvuddrag: Respekt för de mänskliga rättigheterna; demokrati och god samhällsstyrning; jämställdhet mellan kvinnor och män; hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön; ekonomisk tillväxt; social utveckling och trygghet; konflikthantering; samt globala gemensamma nyttigheter. Huvuddragen stämmer delvis överens med de tidigare delmålen.

Det nya målet gäller från och med 2004. Det betyder att en central del av Sidas verksamhet under året mot bakgrund av detta mål handlat om ett utvecklings- och förändringsarbete. Denna redovisning har sin tonvikt på detta arbete.

Det nya målet för utvecklingssamarbetet innebär ett förstärkt och tydligare fattigdomsfokus. Det sätter de enskilda människorna i centrum och understryker deras roll som aktörer snarare än passiva objekt. Det är enskilda människor som enskilt och tillsammans, efter sina förutsättningar och möjligheter, befriar sig själva från fattigdom och skapar en utveckling där människors välbefinnande, frihet och värdighet kan öka i ett jämlikt och tryggt samhälle. Sidas samarbetsländer har huvudansvaret för att skapa goda förutsättningar för en sådan utveckling. Utvecklingssamarbetets, och därmed Sidas roll, är att bidra till att skapa dessa förutsättningar.

Den nya politiken för utvecklingssamarbetet stadfäster ett förhållningssätt och en syn på fattigdom som

vuxit fram internationellt under ett antal år. Fattigdomen har många dimensioner och tar sig olika uttryck i olika situationer och tider. Dess kärna är bristen på materiella tillgångar och maktlöshet som berövar människorna friheten att bestämma över sina egna liv. Detta synsätt återspeglas också i Sidas övergripande interna styrdokument, *Perspektiv på fattigdom*. Sida anser sig därför stå väl rustat att genomföra de förändringar i sin verksamhet som följer av den nya politiken. Men arbetet är långsiktigt och kräver betydande ytterligare ansträngningar för att nå den nivå som målet kräver. Sida bedömer att det utvecklingsarbete som bedrivits under 2004 utgör en god start men långt ifrån tillräckligt.

För att styra verksamheten mot den nya politiken skapades den 15 april 2004 en ny policy- och metodavdelning inom Sida. Den nya avdelningen har som uppgift att leda, samordna och stödja policy- och metodarbetet så att det nya målet för utvecklingssamarbetet får genomslag i hela Sidas verksamhet, samt att ge stöd och råd till fältorganisationen och avdelningar inom Sida. Avdelningen leds av Sidas överdirektör.

Ett dokument om mål, perspektiv och huvuddrag i utvecklingssamarbetet har tagits fram som en del av Sidas handlingsplan för att genomföra den nya politiken.

Sida reviderar successivt sina interna policy- och metoddokument utifrån den nya politiken (se *Perspektiv och huvuddrag*). En samlad policystruktur har fastställts för att skapa större tydlighet och därmed förbättra styrningen mot målet.

Ett verksövergripande projekt, *Från ord till handling, projektet för tydligare fattigdomsfokus*, startade 2003 för att göra en handlingsplan utifrån det nya interna styrdokumentet.

kumentet *Perspektiv på fattigdom*. Under 2004 har projektets syfte vidgats till att den nya politiken för utvecklingssamarbetet ska styra hela verksamheten. Tre större regionala seminarier för personal i fält anordnades under 2004 inom projektets ram i Dar es Salaam, Maputo och Hanoi och förberedelser gjordes för ytterligare ett seminarium i Chisinau i januari 2005. Seminarierna handlade om arbetet mot det nya målet, utifrån de två perspektiven och huvuddragen, samt situationspecifik fattigdomsanalys och uttolkning av fattigdomsbegreppet. Sju halv- och endagevenemang med liknande fokus anordnades också för personal vid hemmamyndigheten. Ett arbete för att utveckla metoder för fattigdomsanalys på land- och insatsnivån påbörjades 2004 och beräknas slutföras 2005. En rapportering under hösten från ambassader och avdelningar av erfarenheter av att arbeta med ett tydligare fattigdomsfokus gav en blandad bild. Medan de flesta som svarade uppgav en förändring mot ett skarpare fattigdomsfokus och en ökad förståelse av det mångdimensionella fattigdomsbegreppet, rapporterades ofta svårigheter att gå från ord till handling och det behövs ökat och bättre metodstöd.

Den nya politiken har återspeglats i ett kraftigt fattigdomsfokus i landstrategiprocesserna under 2004. Fattigdomsanalys genomfördes som en del av beredningen av nya landstrategierna för Ryssland, Ukraina och Kosovo. Vikten av dessa analyser underströks av det faktum att dessa länder saknar egna strategier för fattigdomsbekämpning (PRS) samt av en generell brist på analyser av detta slag i framför allt Kosovo och Ukraina. Dessa analyser har också kommit att utnyttjas i en dialog om fattigdom i dessa länder med andra givare och samarbetsparter. I Malawi och Tanzania var en multidimensionell fattigdomssyn utgångspunkten för analyserna i landstrategiarbetet. I Tanzania baserades analysen på landets egna analyser som ett led i utformandet av en gemensam strategi för flertalet givare utifrån landets PRS.

Verksamheten styrs också upp mot den nya politiken genom ett tydligare fattigdomsfokus i landrapporter. Enligt instruktionen för den halvårsvisa landrapporteringen ska rapporterna innehålla en beskrivning och analys av huvudsakliga förändringar inom områden som tenderar avseende fattigdomssituationen i landet, social utveckling, politisk utveckling, konfliktanalys, utveckling av fattigdomsbekämpning enligt landets planer, ägarskap, givarsamordning med mera. Rapporterna kopplas till Sidas interna planeringsprocess.

Den snabba utvecklingen av nationella strategier för fattigdomsbekämpning under de senaste åren har inneburit att inriktningen av utvecklingspolitiken i de

flesta av Sidas samarbetsländer fått ett betydligt kraftigare fokus på fattigdom och i allt större utsträckning kan fungera som gemensam plattform för utvecklingssamarbetet. I den nya politiken för svenskt utvecklingssamarbete görs också bedömningen att dessa strategier bör vara utgångspunkten för alla internationella insatser. Det finns således en naturlig koppling mellan en anpassning av utvecklingssamarbetet till den nya politikens krav och en starkare koppling av samarbetet till ländernas egna strategier.

För att öka kunskapen om dessa strategier och förbättra förmågan att bedöma och analysera dem initierade Sida 2003 tillsammans med sju andra biståndsgivare ett gemensamt utbildningsprogram för i första hand personal i fält. Under 2004 anordnades sex intensivkurser à tre dagar i fält med ett tjugotal deltagare från Sida. Utbildningsprogrammet utvidgades 2004 till att också omfatta personal vid hemmamyndigheter. Sex anställda vid Sida, Stockholm, deltog i en första kurs i Köpenhamn i september.

Metodutvecklingsarbete pågår inom verket i syfte att stärka kapaciteten att analysera och bedöma strategier för fattigdomsbekämpning, både deras demokratiska och folkliga förankring och deras kvalitet och realism. I tre av samarbetsländerna i Latinamerika – Bolivia, Honduras och Nicaragua – bistår det internationella forskningsinstitutet Institute of Social Studies i Haag Sida med att producera årliga analytiska rapporter över utvecklingen och genomförandet av dessa strategier på nationell nivå. På basis av dessa studier genomfördes seminarier i alla tre länderna, bland annat för att kunna jämföra och utbyta erfarenheter. I Moldavien tog Sida tillsammans med FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och Department for international development (DFID) initiativ till en omfattande studie av landets fattigdomssituation och komplexa utvecklingsproblem för att skapa en solid kunskapsbas för framtida politiska val och en dialog. Studien kommer att presenteras för den moldaviska regeringen i början av 2005.

Nationellt ägarskap av utvecklingsagendan är en grundpelare i det svenska utvecklingssamarbetet och också en förutsättning för hållbar utveckling. En allt större vikt läggs därför vid att stärka samarbetsländernas egen analyskapacitet samt att främja demokratiska institutioners och det civila samhällets möjlighet att spela en aktiv roll i utvecklingen av de nationella strategierna. Stödet till forskning i samarbetsländer syftar till att utveckla analytisk kapacitet vid nationella universitet. Dessa har en viktig roll för kunskapsutveckling och kompetensförsörjning och för kritisk debatt. Tillgång till tillförlitlig och aktuell statistik är i detta sammanhang centralt. Sida stödjer genom institutio-

nellt samarbete kapacitetsutveckling av statistikmyndigheterna i ett flertal länder: Honduras, Nicaragua, Namibia, Sydafrika, Moldavien, Armenien, Azerbajdzjan och Ryssland samt samtliga länder på Balkan med undantag för Bosnien och Hercegovina. Stöd till det civila samhällets deltagande i de nationella strategiprocesserna gavs bland annat Bolivia och Bosnien och Hercegovina. En del av detta stöd kanaliseras också genom samarbete mellan svenska och nationella enskilda organisationer. Som exempel kan nämnas ett samarbete mellan Diakonia och Forum Syd och lokala organisationer i Centralamerika.

Det synsätt och de principer som fastlagts i den nya politiken för utvecklingssamarbetet har under året fått allt starkare genomslag i dialogen med Sidas samarbetspartner och med andra givare. I Afrika har samtliga landstrategier och chefer instruerats att prioritera fattigdomsfrågorna, med den nya politiken och *Perspektiv på fattigdom* som utgångspunkt, i den löpande dialogen. I Asien och Europa har inte minst landstrategiprocesserna erbjudit tillfälle till fördjupad dialog om ländernas fattigdomsproblem. I Latinamerika har framför allt den utpräglade ojämlikheten och de stora inkomstskillnaderna som hinder för fattigdomsbekämpning lyfts i fokus i dialogen.

En allt större vikt vid ett mångdimensionellt helhetsperspektiv på fattigdom har genomsyrat den praktiska verksamheten. Genomslaget har varit tydligast för större insatser som presenteras för Sidas centrala projektkommitté. I beredningarna av budgetstöd (stöd till ekonomiska reformer) ingår alltid en fattigdomsfokuserad helhetsanalys. Men betydande metod- och kapacitetsutveckling kvarstår innan samtliga insatser har ett kraftfullt och effektivt fattigdomsfokus fullt ut. Det gäller inte minst utvecklingen av riktlinjer och verktyg för fattigdomsanalyser i olika situationer.

ANALYS AV UTFALL

Fattigdomen har såväl generella utvecklingsmässiga som specifika strukturella orsaker. En allmänt låg ekonomisk och social utvecklingsnivå och ett svagt institutionellt ramverk är uttryck för det förra. Marginalisering av fattiga i samhällsutvecklingen, orättvisor i tillgången till samhällsfunktioner såsom utbildning och hälsovård och stora ekonomiska och sociala skillnader mellan olika befolkningsgrupper är exempel på det

senare. Fattigdomsbekämpning ställer därför krav på dels insatser av mer generell natur, som utveckling av grundläggande institutioner, men också på insatser som specifikt syftar till att stärka de fattigas ställning i samhället och möjliggöra för dem att spela en fullvärdig roll i samhällsutvecklingen. Sidas insatser indelas därför i några övergripande kategorier för hur de förväntas bidra till målet:

- Insatser som direkt påverkar och riktar sig till fattiga kvinnor, män och barn, exempelvis stöd till utveckling av ekonomiska och sociala skyddsnät, förbättrade levnadsvillkor för barn på institutioner eller utveckling av sanitet och annan infrastruktur i slumområden.
- Projekt och program som når flera samhällskategorier däribland bevisligen också de fattiga, exempelvis stöd till primärhälsovård eller mikrokreditprogram.
- Insatser med indirekt påverkan genom policy och institutioner, exempelvis främjande av demokrati och god samhällsstyrning eller stöd till rättsväsendet.
- Stöd på nationell nivå som indirekt bidrar till fattigdomsminskning, exempelvis miljöinsatser, investering i grundläggande fysisk infrastruktur eller skuldlättnader.
- Övrigt, exempelvis Sidas interna studier inom ett visst område eller metodutvecklingsprojekt.

Fördelningen mellan dessa typer av insatser varierar naturligen mellan Sidas verksamhetsgrenar. Som exempel kan nämnas att inom området humanitära insatser och konflikthantering stod insatser med direkt påverkan eller där fattiga är direkt inbegripna för över 80 procent av medelsförbrukningen under 2004. Inom verksamhetsgrenarna globala utvecklingsprogram samt forskning låg däremot tyngdpunkten på indirekta insatser. Totalt sett kunde en knapp fjärdedel av verksamheten, volymmässigt sett, knytas till insatser som direkt påverkar och riktar sig till fattiga. Insatser med indirekt påverkan stod för drygt hälften av verksamheten, medan projekt och program som inbegriper fattiga, men också andra samhällskategorier, utgjorde en knapp femtedel av verksamheten. Jämfört med tidigare år kan en viss förskjutning mot insatser som direkt påverkar fattigas livssituation noteras.

Tabell 1. **Målet för internationellt utvecklingssamarbete**, utfall i tkr och procent av totalt utfall

Målet för utvecklingssamarbetet	2002		2003		2004		
	Utfall ODA	%	Utfall ODA	%	Utfall ODA	%	Utfall Icke ODA
Direkt påverkan	1 705 071	16	2 129 738	21	2 729 312	23	72 370
Projekt och program där fattiga är inbegripna	1 872 947	17	1 799 194	18	2 137 524	18	41 396
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	4 839 579	44	4 355 889	43	4 526 577	38	146 175
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	1 615 793	15	1 323 420	13	1 625 991	14	15 321
Övrigt	893 979	8	619 944	6	744 252	6	325 437
Summa	10 927 370	100	10 228 184	100	11 763 657	100	600 698

Perspektiv och huvuddrag i utvecklingssamarbetet

Sida skall rapportera hur utvecklingssamarbetet har främjat och präglats av de två perspektiven och huvuddragen.

Det nya målet för Sveriges utvecklingssamarbete – *att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor* – ska präglas av ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv. De två perspektiven kan ses som ansatser och utgångspunkter, ytterst för att förändra verkligheten i våra samarbetsländer. Det innebär att fattiga människors behov, intressen och förutsättningar samt människors rättigheter ska vara grunden för utvecklingssamarbetet. De två perspektiven kompletterar varandra och bör ses i ett sammanhang.

Utvecklingssamarbetet ska också främja och präglas av respekt för de mänskliga rättigheterna, demokrati och god samhällsstyrning, jämställdhet mellan kvinnor och män, hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt och social utveckling och trygghet. Särskilda ansträngningar ska göras för att stärka arbetet med konflikthantering och globala gemensamma nyttigheter.

Varje människas rätt till ett värdigt liv, fritt från fattigdom, är en fundamental utgångspunkt för Sidas verksamhet. Rättighetsperspektivet utgår från FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna med de efterföljande konventionerna som en gemensam global värdegrund. Den ger en plattform för dialogen, samarbetet och uppföljningen. Det medför ett fokus på diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper liksom på behovet av att analysera maktstrukturer. Den nya politiken ökar behovet av kunskap om hur maktstrukturer och relationer påverkar och påverkas av utvecklingsagendan och samarbetet kring denna. I det praktiska arbetet har rättighetsperspektivet ofta tagit formen av specifika insatser för att stärka mänskliga rättigheter i samarbetsländerna. Men arbetet med att integrera ett rättighetsperspektiv i andra slags insatser på projekt- och

programnivå befinner sig fortfarande i ett utvecklingskede.

Analys av maktstrukturer har blivit ett allt vanligare och väsentligare inslag, framför allt inför landstrategiprocesser. Under året slutfördes maktanalyser med fokus på Kenya och Burkina Faso. Samtidigt inleddes arbetet med maktanalyser för Bolivia och Tanzania. I Bolivia identifieras frågeställningarna tillsammans med kvinnoaktivister, lokala forskare och myndighetsföreträdare.

I samband med landstrategiarbetena för Stora sjöregionen analyserades också det konstitutionella ramverket kring mänskliga rättigheter i Rwanda, medan de nya strategierna för Laos och Vietnam drog upp linjerna för en särskild dialog kring rättighetsfrågor. Stöd till uppbyggnaden av en institutionell kapacitet att hantera rättighetsfrågorna är inte minst viktigt i de nya länderna med ett auktoritärt förflutet på Balkan och i det forna Sovjetunionen. Nya riktlinjer har tagits fram för mänskliga rättigheter och demokrati, rättsområdet och miljö, för samarbetet med länderna på Balkan. I Tadjikistan stödjer Sida en insats för att förstärka efterlevnaden av konventionerna om mänskliga rättigheter.

Metoder för att involvera fattiga människor i såväl utformningen som genomförandet av Sidafinansierade utvecklingsprojekt används i allt större utsträckning. Som exempel kan nämnas ett landsbygdsutvecklingsprogram i Amhararegionen i Etiopien som föregicks av ett stort antal planeringsövningar med deltagare från byarna. Ett geografiskt närliggande exempel kan hämtas från Kenya där en beredning av ett vägprojekt föregicks av samtal med lokalbefolkningen.

De åtta huvuddragen i målet för utvecklingssamarbetet är indelade i tre grupper:

- *Grundläggande värden*; demokrati och god sam-

hållsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.

- *Hållbar utveckling*; hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt samt social utveckling och trygghet.
- *Övriga*; konflikthantering och säkerhet samt globala gemensamma nyttigheter.

Behovet av situationsanpassning av utvecklingssamarbetet ställer krav på prioriteringar av vilket eller vilka huvuddrag som förtjänar speciell uppmärksamhet i en given situation.

Ansvaret inom Sida för de åtta huvuddragen har fördelats på Sidas olika avdelningar. Detta ansvar är av verksövergripande karaktär och respektive avdelning ska se sig som en del av Sidas samlade policy- och metodfunktion. Huvuddragen är en del av Sveriges och Sidas holistiska förhållningssätt till fattigdomsbekämpning.

En policy och handlingsplan för en miljömässigt hållbar utveckling samt en policy för det civila samhället har färdigställts under 2004. I oktober 2003 antogs policyriktlinjer för Sidas stöd till privatsektorutveckling. Dessa har legat till grund för riktlinjer för marknadsbaserad landsbygdsutveckling samt finansiella tjänster för fattiga människor som har utarbetats och slutförts under 2004. Sidas policy för jämställdhet är under revidering för att göra kopplingen mellan jämställdhet och målet att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor tydligare. Arbetet med en ny policy för fred och säkerhet i utvecklingssamarbetet, i ljuset av den nya politiken och Sidas erfarenheter på området, samt en policy för humanitärt bistånd håller på att slutföras. Arbetet med en ny kulturpolicy har påbörjats, inspirerad av en nyligen genomförd utvärdering på området.

Främjande av huvuddragen *mänskliga rättigheter samt demokrati och god samhällsstyrning* sker dels i samarbete med internationella organisationer, men också i form av direkta insatser. Sida deltar i nätverket Govnet, som lyder under Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) biståndskommitté (DAC) och leder tillsammans med Norge ett arbete med att vidareutveckla metoder för makt- och förändringsaktörsanalyser och att koordinera arbete mellan OECD:s medlemsstater på området. Inom kulturområdet har Sida under året samarbetat med FN:s organisation för utbildning, forskning och kultur (Unesco) i ett normativt arbete för att ta fram rekommendationer för mediestöd i konfliktsituationer. Samarbetet har mynnat ut i en deklaration som antogs på en Unescokonfe-

rens i Belgrad i maj 2004 på temat *Media in Conflict Areas and in Countries in Transition*. I Nicaragua anordnades i oktober på svenskt initiativ en vecka av aktiviteter med fokus på barnrättsfrågor för att lyfta barnrättsfrågorna på den nationella politiska agendan. I Laos har mänskliga rättigheter för första gången introducerats i det Sidafinansierade stödet till rättsväsendet.

Korruption är ett allvarligt utvecklingshinder och drabbar fattiga speciellt hårt. Förebyggande och beivrande av korruption är en av Sidas strategiska prioriteringar för perioden 2005–2007. Som ett led i ett förstärkt fokus på korruption har en satsning på intern kapacitetsuppbyggnad inom området offentlig finansiell styrning påbörjats. För att öka medvetenheten inom Sida och bland Sidas samarbetspartner om problemen med politisk korruption anordnade Sida tillsammans med Kollegiet för utvecklingsstudier i Uppsala en konferens på temat politisk korruption och demokrati – utvecklingssamarbetets roll, vilken samlade drygt 150 deltagare.

Förbättrad förståelse och förtydligande av kopplingarna mellan fattigdom och jämlikhet mellan könen stod i fokus för arbetet med *jämställdhet* under 2004. En viktig aspekt av detta arbete är att identifiera ingångspunkter där ett aktivt jämställdhetsarbete kan bedrivas strategiskt för att gynna samhällsutvecklingen och minska fattigdomen. Som exempel på detta kan nämnas ett samarbete med Burkina Faso där den landstrategi som antogs i maj 2004 tydligt byggde på att genus och fattigdom hade analyserats tillsammans. Ett annat initiativ var en konferens som Sida anordnade tillsammans med Världsbanken i april 2004 med deltagande från tolv länder i Östeuropa för att samla och diskutera erfarenheter av att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingssamarbetet. Vid sidan av det fältnära arbetet har policyutveckling och utbildning skett vid hemmamyndigheten i Stockholm. Sidas kurser i jämställdhet har under året omarbetats för att kopplingen mellan jämställdhet och fattigdom ska bli tydligare.

Främjandet av *hållbart utnyttjande av naturresurser och omsorg om miljön* bedrivs i samarbete med ett brett spektrum av andra aktörer. Sida stödjer Världsbankens arbete med utveckling av miljöindikatorer på mikro- och makronivå, med fokus på sambanden mellan miljöindikatorer och fattigdomsfrågor, inte minst i förbindelse med utvecklingen av nationella strategier för fattigdomsbekämpning. I samarbete med universitetet i Pretoria stödjer Sida ett nätverk i södra och östra Afrika i utvecklingen av metoder för gröna räkenskaper, och ett samarbete med Stockholm Environment Institute (SEI) syftar till förbättrad kunskap om

mänsklig sårbarhet vid miljöförstöringar samt att förbättra metoder för att på policynivå integrera miljöaspekter i fattigdomsstrategier för att nå en miljömässigt hållbar utveckling. Med inspiration i den nya politiken för global utveckling nådde Sida 2004 en ramöverenskommelse med Naturvårdsverket om det framtida samarbetet, och tillsammans med Utrikesdepartementet och Miljödepartementet producerades en skrift som beskriver de globala miljökonventionernas innehåll och betydelse för utvecklingssamarbetet.

Kopplingen mellan *ekonomisk tillväxt*, sysselsättning och fattigdom står i fokus för ett samarbete mellan Sida, Internationella arbetsorganisationen (ILO) och FN:s utvecklingsprogram (UNDP). De landbaserade studierna inom samarbetets ram har ådagalagt stora skillnader i tillväxtens förmåga att generera sysselsättnings- och inkomstmöjligheter, liksom för de fattigas tillträde till arbetsmarknaden. Sida åtog sig också under det gångna året att samordna en arbetsgrupp under DAC:s nätverk för fattigdomsfrågor (POVNET) som syftar till att skapa gemensamma synsätt på den privata sektorns roll i fattigdomsbekämpningen.

Som exempel på en praktisk tillämpning av det nya synsätt som vuxit fram kan nämnas projektet Export promotion of organic products from Africa (EPOPA), som ska främja exporten av ekologiska jordbruksprodukter från Östafrika och på olika sätt stärka fattiga människor i deras producentroll. En utvärdering under 2004 visade att projektet bidragit till ökade inkomster för 20 000 bönder.

Det finns ett nära samband mellan fattigdomsminskande tillväxt och breda satsningar på institutionell utveckling, utveckling av mänskligt kapital, korruptionsbekämpning, konfliktförebyggande åtgärder och så vidare. Som konkret exempel på samarbete över sektorsgränserna och mellan olika givare kan nämnas projektet Business Environment Strengthening for Tanzania (BEST Programme) som på bred front ska förbättra den institutionella miljön för lokalt företagande och investeringar.

Som ett led i arbetet med att främja huvuddraget *social utveckling och trygghet* har en ny arbetsfunktion för operativt samarbete mellan avdelningarna utvecklats inom det området. På agendan står ett rådgivnings-samarbete med svensk resursbas och ökade insatser i låginkomstländer. En dialog- och policyresa för chefer genomfördes 2004 inom ramen för huvuddraget social utveckling och trygghet. I dialogen, som fokuserade på politik för social utveckling, deltog bland annat policychefer på FN:s barnfond (Unicef), UNDP, FN:s avdelning för social och ekonomisk utveckling (DESA), Världsbanken och Interamerikanska utvecklingsban-

ken. Ett policysamarbete pågår med Världsbanken för att förbättra fattigdomsstyrningen av hälsoinsatser, och i Centralamerika samarbetar Sida med bland andra ILO för att stödja fattiga befolkningsgruppers möjligheter att delta i, påverka och leverera hälsoservice bland de fattigaste. I Europa har Sida under 2004 fördjupat samarbetet med Världsbanken i bland annat Ryssland för att utveckla metoder kring social omsorg för att bidra till att den nya fattigdomen i Östeuropa minskar.

Väpnad konflikt leder alltid till fattigdom till följd av höga kostnader i mänskligt lidande och materiell förstörelse. Sida arbetar därför utifrån grundprincipen att utvecklingssamarbetet påverkas av och har möjlighet att påverka väpnade konflikter. För att effektivt verka för det nya målet måste utvecklingssamarbetet därför vara konfliktkänsligt och söka möjligheter till att främja fred och säkerhet. Konfliktanalyser har blivit ett allt vanligare och viktigare instrument i utformningen av utvecklingssamarbetet inte minst i samband med landstrategiprocesser. Under 2004 genomfördes bland annat en ingående konfliktanalys som en del i regionstrategiarbetena för Stora sjöområdet. Konfliktanalyser har också varit ett viktigt inslag i beredningen av ett antal större program, såsom Victoriasjöprogrammet och ett stöd till byggnation av Caia-bron över Zambezi-floden i Moçambique. Allt fler insatser har också konfliktantering som huvudmål. Som exempel kan nämnas stöd till reintegrering av barnsoldater i Colombia i samarbete med Unicef. Under 2004 utarbetades också en intern vägledning för konfliktanalys i strategier, sektorer och projekt.

Globala gemensamma nyttigheter är allmänna nyttigheter som inte är nationella till sin natur och därför kräver globala lösningar och finansieringsformer. Regionala nyttigheter, som inte naturligt är begränsade till ett land utan att för den skull vara genuint globala, kan ses som en mellanform. Globala gemensamma nyttigheter skiljer sig från andra huvuddrag i det att de inte är tematiskt avgränsade. Avgränsningen ligger snarare i att de är gränsöverskridande. Sida följer nära det policyarbete på området som bedrivs av den på svenskt-franskt initiativ skapade arbetsgruppen om globala nyttigheter och deltar i en arbetsgrupp på temat under Utrikesdepartementets ledning. Som en del i det interna arbetet med huvuddragen utarbetades också ett diskussionsunderlag om Sidas hantering av globala nyttigheter. En stor del av Sidas verksamhet har viktiga gränsöverskridande effekter. Uppenbara exempel är insatser för att bekämpa smittsamma sjukdomar, konfliktantering eller främjande av miljömässigt hållbar utveckling.

Samordning och harmonisering

Sida skall rapportera vidtagna åtgärder för att stärka samordning och harmonisering med samarbetsländer och andra biståndsgivare.

Samordning och harmonisering av utvecklingssamarbetet har fått ökad tonvikt i Sidas verksamhet, speciellt efter antagandet av den så kallade Romdeklarationen i februari 2003. Sida har deltagit i det internationella arbetet för harmonisering inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) biståndskommitté (DAC), EU och inom den så kallade Nordic+ gruppen (de nordiska länderna, Irland, Nederländerna och Storbritannien). Sverige, genom Sida, och de övriga länderna inom Nordic+ har utarbetat en gemensam handlingsplan för harmonisering. Inom ramen för denna har bland annat en mall för avtal om gemensamma finansieringsarrangemang antagits. Harmonisering har varit en strategisk prioritering för Sida under 2004.

Inom ramen för DAC-arbetet lämnade Sverige, genom Sida, en "self-report" om genomförandet av Romdeklarationen samt bidrog till en studie av incitament för harmonisering inom biståndsorganisationerna. Sida gjorde också en speciell presentation av situationen vad gäller hiv/aids-insatser i Tanzania inom DAC:s arbetsgrupp. Sida har deltagit i arbetet med att ta fram en rapport med rekommendationer inom EU:s temporära arbetsgrupp.

Sida har deltagit i att granska de multilaterala organisationens verksamhet för bland annat harmonisering och samordning på landnivå, inom The Multilateral Organizations Performance Network (MOPAN).

Sida har även deltagit i Regeringskansliets arbete att förbereda nya riktlinjer för samarbetsstrategier vilka starkt betonar harmonisering och samordning under samarbetslandets ledning. I dessa ingår även nya riktlinjer för generellt budgetstöd till samarbetslandets nationella fattigdomsstrategi (PRS), ett viktigt instrument för harmonisering och ökad effektivitet i biståndet. De gemensamma arrangemangen för budgetstöd har varit de mest framgångsrika mekanismer-

na för samordning och harmonisering och Sverige deltar i dem i bland annat Bolivia, Nicaragua, Moçambique, Tanzania och Rwanda.

Ett annat instrument för harmonisering och ökad biståndseffektivitet är introduktionen av sektoransatser, så kallade Sector Wide Approaches (SWAP) inom olika områden. Sida deltar i denna utveckling på övergripande nivå, bland annat inom det så kallade Fast Track Initiative (FTI) inom undervisningssektorn, samt inom ett stort antal sektorprogram i olika länder. Sida bidrog också aktivt vid ett seminarium om SWAP med Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB). Detta anses speciellt strategiskt eftersom IDB, som är den dominerande biståndsgivaren i Latinamerika, hittills legat långt efter andra biståndsgivare i att gå över till sektorprogram.

Arbetet inom Nordic+ har på landnivå fokuserats på Zambia. Under 2003 undertecknade Zambias regering och generaldirektörerna (eller motsvarande) från länderna i Nordic+ ett handlingsprogram för ökad harmonisering. En uppföljning av de resultat som uppnått inom initiativet skedde i april 2004. Framsteg hade uppnått bland annat med gemensam analys och projektberedning samt ökad användning av delegerat samarbete. En ny handlingsplan för det fortsatta arbetet förhandlades fram och undertecknades förutom av de sju ursprungliga initiativtagarna även av Världsbanken, FN-systemet och Tyskland.

Ett stort problem för samarbetsländernas administrationer är den ständiga strömmen av besökare från givarorganisationer för exempelvis diskussion av kommande stöd och uppföljning. I det handlingsprogram för ökad harmonisering som undertecknats i Zambia gällde en av aktiviteterna att givarna söker samordna sina insatser och att en "tyst period" (utan besök) infördes under första kvartalet varje år (när Zambias budgetprocess pågår). En gemensam kalender för akti-

viteter finns på plats och den första ”tysta perioden” inföll första kvartalet 2004.

I Malawi genomförs landstrategiprocessen i delegerat partnerskap med Norge. Norge analyserar och skriver strategi. Sida baserar sin samarbetsstrategi, så långt möjligt, på den norska strategin. För närvarande arbetar Norge med landanalysen. I den gemensamma genomgång som gjorts av det delegerade partnerskapet med Norge i Malawi konstateras att det är ett nydanande sätt att på landnivå arbeta med harmonisering och arbetsfördelning.

Ett effektivt sätt att minska belastningen på centrala funktioner hos samarbetsländerna är att i så stor utsträckning som möjligt avstå från bilaterala överläggningar och i stället utnyttja gemensamma uppföljnings- och dialogtillfällen som till exempel så kallade Consultative Group- (CG) eller Annual Progress Review (APR) möten. Överenskommelse om sådana arrangemang där Sida deltar har gjorts i bland annat Bolivia, Burkina Faso, Moçambique, och Tanzania. Sida deltar i givargrupper som utarbetar gemensamma kommentarer och inlägg vid APR-möten.

I Tanzania stödjer Sida landets kapacitet att ta en ledande roll inom harmoniseringsprocessen genom att finansiera en person som ansvarar för Tanzania Assistance Strategy (TAS) som ger ramar för utvecklings-samarbetet till Tanzania.

I Bosnien och Hercegovina har Sida tagit initiativ till att genomföra diskussioner på högsta möjliga nivå med givare och mottagare från premiärminister och neråt. Sida har också gett kapacitetsstöd till regeringen

i Bosnien och Hercegovina för att stärka dess ledande roll i harmoniseringsprocessen, särskilt har detta skett genom att delfinansiera och tillsammans med Världsbanken underlätta PRS-processen, som nu har resulterat i en av parlamentet godtagen Mid Term Development Plan (MTDP). Även i Serbien och Montenegro stödjer Sida regeringens arbete med biståndssamordning genom att utveckla en databas och ett informationshanteringssystem för biståndsströmmen.

I Vietnam har Sida bidragit till det program för harmonisering som utvecklats av den lokala gruppen av ”likasinnade” givare. Programmet har huvudsakligen bestått av stöd till regeringens kapacitet, bland annat för att utarbeta en handlingsplan för harmonisering. I Kambodja har Sida, tillsammans med regeringen och elva andra givare undertecknat en gemensam deklaration med konkreta åtaganden för genomförandet av Romdeklarationen.

Sverige, genom Sida, har tagit en mycket aktiv roll i harmoniseringsprocessen i flera länder i Latinamerika. Exempelvis har Sverige under året varit ordförande i givarsamordningsgrupperna i Guatemala.

Sida har fortsatt sitt aktiva deltagande i det arbete med Good Humanitarian Donorship som inleddes med det internationella mötet i Stockholm 2003. Strävan är bland annat att genom en bättre givarsamordning åstadkomma en bättre täckning av behoven mellan olika kriser. OECD/DAC beslöt under 2004 att ägna större uppmärksamhet åt det humanitära biståndet inom ramen för de regelbundna granskningar som görs av OECD-ländernas utvecklingssamarbete.

Afrika

Verksamhetsgrenen omfattar internationellt utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara med undantag av vad som finansieras under verksamhetsgrenarna forskning, humanitära insatser och konflikthantering, ekonomiskt stöd och enskilda organisationer.

Det övergripande målet för Sidas verksamhet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det har för Afrikasamarbetet, sammanfattningsvis, uttolkats i gällande landstrategier till att bidra till samarbetsländernas egna ansträngningar för fattigdomsminskning genom insatser inom främst områdena mänskliga rättigheter och demokratisering, social utveckling och hållbar tillväxt. Cirka 24 procent av stödet går till huvudsektorn mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning, 35 procent går till sociala sektorer och 35 procent går till naturbruk, infrastruktur, näringsliv och urban utveckling.

Utgångspunkten för samarbetet i Afrika är i ökande utsträckning ländernas egna fattigdomsbekämpningsstrategier (Poverty Reduction Strategies, PRS). Av 20 huvudsamarbetsländer 2004 har tio utarbetat PRS som diskuterats och funnits godtagbara i Världsbankens och Internationella valutafondens (IMF) styrelser och två har presenterat interimistiska PRS.

Nedan redovisas hur Sida inom relevanta delsektorer genomfört insatser för att nå målen formulerade i land- och regionstrategierna. Inom varje delsektor har de volymmässigt två till tre största länderna identifierats i texten och ett till tre exempel från dessa länder valts ut för redovisning.

DEMOKRATI OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Mänskliga rättigheter

Inom området mänskliga rättigheter har Sida finansierat större insatser i bland annat Kenya, Moçambique, Zimbabwe och Tanzania.

I Moçambique kanaliseras Sidas stöd för förbättring av mänskliga rättigheter huvudsakligen genom enskilda organisationer. Stödet hanteras till stor del som

allmänt budgetstöd till lokala enskilda organisationer. I ökad omfattning fungerar svenska enskilda organisationer som paraplyorganisationer, till exempel Diakonia. I samband med valen 2004 har också visst stöd utgått för att förbättra mediebevakning och kapacitet, bland annat genom närradiosatsningar.

Ambassaden i Kenya har avslutat beredningar av stöd till lokala enskilda organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter inkluderande jämställdhet och kvinnors, barns och handikappades rättigheter. Stödet kanaliseras via FN:s utvecklingsprogram (UNDP), FN:s barnfond (Unicef) och FN:s utvecklingsfond för kvinnor (UNIFEM). Unicef och UNIFEM kanaliserar också medel för samma ändamål till regeringsinstitutioner som till exempel Kenyas genderkommission och ministeriet för sociala frågor, jämställdhet och idrott.

Arbetet med insatser inom mänskliga rättigheter i Zimbabwe sker under svåra förhållanden. Sidas stöd kanaliseras genom enskilda organisationer. Stödet går huvudsakligen till att stärka organisationernas kapacitet och att finansiera deras verksamhet. Sidas insatser för att stödja barns rättigheter i Zimbabwe karaktäriseras i dag av kortsiktiga insatser som inriktas speciellt på hiv/aids och föräldralösa barn.

Rättsväsende

Samarbete för att stärka rättsväsendet pågår bland annat i Sydafrika och i Lake Victoria programmet. Vidare beredde Sida under 2004 stöd till program inom rättsväsendet i fyra länder i Östafrika (Kenya, Tanzania, Uganda och Etiopien).

I Sydafrikaprogrammet har stöd utgått för samarbete mellan svensk och sydafrikansk polis, till ett projekt för att genomföra lagstiftning om barns juridiska rättigheter (Child Justice), till ett program för att göra

det juridiska systemet mer tillgängligt (ICJ-S), till en organisation som jobbar med lagstiftningsfrågor i relation till aids samt till en universitetsinstitution som arbetar med juridiska frågor i relation till kvinnors och barns rättigheter. Polissamarbetet har under året fortsatt enligt planen. En genomgång har genomförts inför beslut om en eventuell förlängning.

Barnrättighetsprojektet har blivit försenat och aktivitetsnivån har varit låg på grund av osäkerhet om lagen kommer att antas av parlamentet.

ICJ-S projektet utvärderades vilket ledde till en omorganisation av ledningsstrukturen och en förlängning av det svenska stödet till och med 2006.

Projektet om aidsrelaterad lagstiftning förlängdes till 2006 och Sida ingick avtal om detta under 2004.

Universitetssamarbetet om lagreformer, forskning och lobbying avslutades under 2004.

Demokrati

Sidas volymmässigt mest omfattande demokratistöd sker i Kenya, Moçambique, Zimbabwe och Malawi.

I landstrategin för Kenya 2004–2008 dras slutsatsen att en grundorsak till fattigdomen i landet ligger i bristande respekt för demokratiska och mänskliga rättigheter, korruption och svårigheter att utkräva ansvar. Sida har därför under året fortsatt att stödja reformeringen av det kenyanska samhället med fokus på demokratisk och effektiv fördelning av samhällsservice. Detta görs genom att förespråka och stödja principer om demokratiska och mänskliga rättigheter i planering, genomförande och utvärdering av de Sidastödda projekten och programmen inom områdena vägar, vatten, urban utveckling, jordbruk, hälsa och rättssväsende. FN-organisationer och det civila samhället involveras i dialog och kapacitetsuppbyggnad och stöd ges till jämställdhetsarbete.

I Malawi stödjer Sida tillsammans med Norge flera insatser inom området demokratisk samhällsstyrning. Ett exempel är stöd till konstitutionella organ såsom antikorrupsionsbyrån, ombudsmannaämbetet och kommissionen för mänskliga rättigheter.

Vidare har Sida finansierat stöd till valförberedelser i bland annat Moçambique, Demokratiska republiken Kongo, Tanzania, Etiopien och Malawi. I Moçambique och Malawi har bland annat väljarutbildning och valobservatörsinsatser finansierats av Sida.

Som nedan redovisas under temat deltagande har också stöd till olika deltagandeprocesser, decentraliseringsprocesser och parlamentsutvecklingsprogram genomförts under året.

Offentlig förvaltning

Sida ger omfattande stöd till reformering och effektiv-

isering av offentlig förvaltning i bland annat Moçambique, Sydafrika och Tanzania.

Moçambique får stöd till decentralisering, reformering av den offentliga sektorn, offentlig finansiell styrning samt extern- och intern revision. Inom området offentlig finansiell styrning har Sida under året spelat en ledande roll som representant i en styrkommitté och i en kvalitetsgranskningsmekanism. Reformtakten inom området har dock varit låg. Trots detta har diskussioner inletts om fortsatt samarbete. Sida har i samband med dessa diskussioner etablerat kontakter med Statens fastighetsverk (SFV), Ekonomistyrningsverket (ESV) och Riksgäldskontoret.

Sida stödjer provinsregeringen i Östra Kap i Sydafrika med att bygga upp personalledningssystem, personalutveckling, ekonomistyrning och hiv/aids-bekämpning. Den andra fasen av programmet startades under 2004. I ett givarkonsortium med Sida och brittiska Department for International Development (DFID) ges stöd till den sydafrikanska statistikmyndigheten. Syftet är att bygga upp kapacitet för att följa utvecklingen av fattigdomen och hiv/aids. En överenskommelse i form av ett memorandum of understanding förhandlades fram under 2004.

Nedan under temat decentralisering redovisas också det Sidastödda programmet i Norra Kapprovinsen.

I Tanzania har Sida under året bland annat bedömt ett projektförslag om en andra fas av stödet till landets riksrevision som en del av den vittomfattande reformen av systemen för offentlig finansiell styrning. Avtal tecknades om ett stöd på 55 miljoner kronor varav 33 miljoner kronor från Sida och 22 miljoner kronor från den svenska Riksrevisionen. Stödet till skatteinkomstmyndigheten har fasats ut under året.

SOCIAL UTVECKLING

Utbildning

Inom undervisningssektorn finansieras de enskilt största insatserna i Tanzania, Etiopien, Mali och Namibia.

Insatsen i Tanzania är utformad som ett programstöd på 435 miljoner kronor över perioden 2002–2006 för förbättring av grundskolan – Primary Education Development Programme (PEDP). Programmet har under 2004 nått kvantitativa mål, till exempel har inskrivningen i grundskolan nått 90,5 procent att jämföra med 59 procent år 2000. Mer uppmärksamhet behöver dock ägnas kvalitetsaspekter för att nå de uppsatta målen och höja effektiviteten i utbildningen.

I Namibia har Sida medverkat i framtagandet av landets första sektorutvecklingsprogram inom undervisningen. Namibias regering ser programmet inom undervisningssektorn som banbrytande och har för-

[Bild borttagen]

De största hälsostöden i Afrika går till Zambia, Uganda och Malawi. I Zambia är bristen på kvalificerad personal ett stort problem.

hoppningar om att kunna uppmuntra givare att övergå till sektorutvecklingsprogram även på andra områden. Programmet Sida stödjer är baserat på en uppföljning via effektivitetsindikatorer och en långsiktig plan och budget för sektorn. En hiv/aids-enhet har bildats inom undervisningsministeriet och under 2004 har ett stort antal skolor startat hiv/aids-stödgrupper. En särskild institutions- och kapacitetsutvecklingsmekanism har skapats med stöd från bland andra Sida. Under 2004 har bland annat policy- och planeringsfunktioner och budgeterings- och uppföljningsarbete förbättrats. Namibia är på väg att nå millenniemålet för inskrivning i skolan men har problem med kvaliteten i undervisningen. Undervisningssystemets samlade resultat motsvarar inte förväntningarna särskilt med tanke på den höga andel av landets totala budget som satsas i sektorn.

Hälsovård

De största hälsostöden återfinns i Zambia, Uganda och Malawi. Stora bidrag har också gått till ett antal regionala organisationer och initiativ inom hälsoområdet.

Sidainsatsen i Zambia är utformad som ett stöd till landets sektorutvecklingsprogram. Under 2004 har Sida engagerats i en dialog om en omfattande omorganisation inom programmet och hälsosektorn. Givarna förväntas att efter omorganisationen fokusera mer på policyfrågor och mindre på genomförande.

Brist på kvalificerad personal är ett stort problem inom hälsosektorn i Zambia, särskilt som hiv/aids-epidemin ständigt förvärras.

Även i Uganda genomförs samarbetet inom hälsoområdet som ett sektorutvecklingsprogram. Resultaten i form av nationellt ägarskap och framsteg inom

sektorn är uppmuntrande. Koordineringen mellan givarna har förbättrats och förutsägbarheten i givarsstödet har därmed ökat. Detta har givit regeringen bättre möjligheter att planera. Men ambitionsnivån i programmet är hög i förhållande till de tillgängliga resurserna och den stora bristen på kvalificerad personal.

Sida ger också utanför sektorutvecklingsprogrammet stöd till ungdomars tillgång till information och rådgivning om hiv/aids. Sida samarbetade under 2004 med två organisationer som är verksamma inom området. Avtalet med den ena organisationen tecknades under 2004.

Hälsosektorn i Malawi befinner sig också i en mycket svår situation med stora brister på kvalificerad personal och hiv/aids-epidemin som förvärrar situationen. I syfte att bidra till att stärka hälsosystemet undertecknade därför Norge, för Norges och Sidas räkning i enlighet med en överenskommelse om så kallat delegerat samarbete, i slutet av 2004 ett avtal om stöd till Malawis sektorutvecklingsprogram inom hälsoområdet.

HÅLLBAR TILLVÄXT

Näringslivsutveckling

Tillväxtfrämjande reformer stöds av Sida bland annat genom insatser inom privatsektorutveckling. De största insatserna 2004 genomfördes i Uganda och Moçambique. Verksamheten under det regionala programmet är också omfattande.

I Ugandaprogrammet är Sida en aktiv deltagare i gruppen för privatsektorutveckling och i dess undergrupp som arbetar med affärsutvecklingsservice. Inom det sistnämnda området är ett samarbete med Internationella arbetsorganisationen (ILO) för stöd till privata radiostationers affärsprogram framträdande.

Sida ingick vidare ett avtal med Uganda Beef Producers Association under 2004. Målet för samarbetet är att stärka föreningen att bli en god lobbyorganisation med relevant stöd till sina medlemmar.

Ambassaden i Uganda anordnade under 2004 en regional konferens för Sidamedarbetare inom området privatsektorutveckling. Vidare ordnade ambassaden ett seminarium för ugandiskt och svenskt näringsliv för att diskutera förutsättningar för ökad handel och samarbete särskilt inom områdena infrastruktur och naturresurser.

Den västafrikanska samarbetsorganisationen Economic Community of West African States (ECOWAS) samarbetar med Sida och African Capacity Building Foundation om ett projekt för att stärka sin kapacitet att medverka i internationella handelspolitiska förhandlingar bland annat genom utbildning av personal

inför deras förhandlingar med Världshandelsorganisationen (WTO).

Infrastruktur och urban utveckling

Finansiering av större infrastrukturprojekt sker i bland annat Moçambique, Tanzania, Sydafrika och Kenya.

I Sydafrika pågår flera insatser för urban utveckling. Bostadshusförbättringar, utveckling av kommunala transporter, vatten och sanitetsförbättringar, sophantering och samarbete med de svenska kommunerna Göteborg och Gävle är viktiga komponenter. Stödet till Buffalo City förlängdes under året till och med 2006 och innefattar bland annat stöd till kommunens under året presenterade hiv/aids-bekämpningsstrategi. Vidare genomfördes en arkitektävling med över 100 tävlande förslag, programmet för urbanutveckling i Galeshewe presenterades vid World Urban Forum i Barcelona och studiebesök genomfördes i Latinamerika och Sverige för kommunala tjänstemän under 2004.

Energisektorn är sedan länge ett viktigt samarbetsområde mellan Tanzania och Sverige. Under 2004 har institutionsförstärkningsstöd till energiministeriet, det statliga energiföretaget och för uppbyggnad av en myndighet för landsbygdsenergi lämnats.

Tre avtal om landsbygdselektrifiering i olika distrikt signerades under 2004 och förberedelser för samarbete i ytterligare tre distrikt påbörjades under året. Förstudier för en vattenkraftsdamm och ett eldistributionsnät sattes igång under 2004 med syfte att förbereda en eventuellt kommande Sidakredit.

Staden Bagamoyo har inlett ett samarbete med Sida för att genomföra ett integrerat utvecklings- och konversationsprojekt. Syftet är att bevara kulturella värden och samtidigt förbättra levnadsvillkoren för stadens fattiga. En genderstudie och en socio-ekonomisk studie genomfördes under 2004.

Framsteg gjordes inom alla komponenter av rehabiliteringsprojektet Stone Town i Zanzibar stad. Till exempel fastställde Tanzanias myndighet för yrkesutbildning en ny läroplan för byggnadstekniker med fokus på konservation och traditionella byggnadsmetoder.

Projektet för att förbättra säkerhetssituationen i Dar es Salaam med särskilt fokus på våld mot kvinnor, barn och andra utsatta grupper fortsatte. Framsteg har nåtts med koordinering och stärkande av institutionell kapacitet för brottsförebyggande. Lokala enheter för att arbeta med frågorna har skapats i varje stadsdelsnämnd med egna budgetmedel. En utvärdering genomfördes under året. De huvudsakliga slutsatserna från utvärderingen är att projektet bidragit till konkreta och hållbara förbättringar av invånarnas

säkerhet. Dock kan styrning och institutionella ramar förbättras för att uppnå ökad effektivitet. Utvärderingen rekommenderar fortsatt stöd till projektet.

Även i Kenya pågick under året diskussioner om urban utveckling med fokus på slumområden. Bland annat fördes diskussioner med ett konsortium av enskilda organisationer för att involvera dessa i det kenyansk-svenska utvecklingssamarbetet och för att lära av organisationernas erfarenheter.

Naturbruk

Stöd till tillväxt genom landsbygdsutveckling är framträdande i Etiopien, Tanzania och Zambia.

Ett omfattande landsbygdsutvecklingsprogram i Amhararegionen i Etiopien genomförs i samarbete med Sida. Under 2004 förlängdes avtalet i sex månader för att möjliggöra en beredning om en tredje fas på fyra år från juli 2004. Baserat på ett programförslag från regionregeringen beredde Sida stöd till, och fattade beslut om, den tredje fasen med en budget på 300 miljoner kronor. Huvuddelen av de planerade aktiviteterna genomfördes under året och regionregeringen försåg Sida med en slutrapport från den andra fasen. Bland annat har komponenten för landadministration väckt ett stort intresse hos de bönder som berörts av pilotprojekten och regeringen har beslutat att genomföra motsvarande arbete i ytterligare kommuner. Sida förde vidare dialog med mikrokreditinstitutionen om att så snart som möjligt övergå till kommersiell uppläning för att säkerställa uthållighet. En revision av verksamheten visar att uppföljningssystemen i relation till de budgeterade medlen måste förbättras, trots vissa framsteg.

I Zambia genomförs ett jordbruksutvecklingsprogram som nu har blivit väl etablerat med personal, rutiner, kompetensutveckling och samarbete med relevanta intressenter som till exempel ministeriet för jordbruk och kooperativ. De 20 000 deltagande bönderna har utarbetat affärsplaner och startat aktiviteter för att nå sina mål. Under 2004 utvecklade programmet bland annat specialprogram för stöd till kommersialisering av boskapsskötsel, utnyttjande av medel avsatta för infrastrukturutveckling samt för att förbättra programmets uppföljningssystem. Regeringen har inte, som förväntades, fattat beslut om en policy för det nationella jordbruket. Därmed har Sidas stöd till ministeriets planeringsenhet blivit uppskjutet. Ett pilotprojekt för utveckling av organiskt odlade produkter startade under året.

SIDAS BEDÖMNING

Arbetet för att nå millenniemålen fortgår. Uppfölj-

ningarna under 2004 visar att flera länder gör framsteg, men också att många afrikanska länder sannolikt inte kan nå målen till 2015.

Utvecklingssamarbetet mellan Sida och afrikanska länder och organisationer förändras i linje med målet för utvecklingssamarbetet så att fattigdomsbekämpning, rättighetsperspektivet och de fattigas perspektiv, det nationella ägarskapet och harmonisering av procedurer och villkor för utvecklingssamarbetet med samarbetslandets egna system och mellan givare tydligare betonas. Sida konstaterar att relevansen i samarbetet därmed blir tydligare och att förutsättningarna för varaktiga resultat ökar. Samtidigt blir utvecklingssamarbetet mer beroende av samarbetspartners institutionella och mänskliga kompetens och kapacitet. Som ovan redovisats har ofta brister i kapacitet och kompetens orsakat förseningar i projekt och program och att målen inte alltid uppnåtts. Samarbetsländernas kapacitet påverkas också av hiv/aids-epidemin, som är det största enskilda hotet mot utvecklingen i speciellt södra Afrika. Andelen hivsmittade av den aktiva befolkningen uppgår i vissa länder till 20–30 procent. Förutom det mänskliga lidande som epidemin orsakar, märks nu i vissa länder en tydlig minskad tillgång på personal inom viktiga yrkeskategorier i till exempel förvaltning, sjukvård och undervisning.

Omställningen har emellertid redan börjat konsolideras eftersom såväl samarbetspartner i Afrika som givare har utvecklat sitt förhållande till fattigdomsminskningsstrategier, de fattigas deltagande i analys och utarbetande av strategier och ökat nationellt ägarskap. I några samarbetsländer är man nu inne på den andra PRS-cykeln. Fattigdomsanalyser och strategier för fattigdomsminskning har förbättrats, konsultationerna med de fattiga har stärkts och harmoniseringsdiskussionerna inklusive övergången till allt mer programstöd har tagit flera steg framåt. Allt detta bidrar till ökad samsyn och effektivitet i samarbetet. Sida ger stöd till länder som arbetar med PRS-processer och konsultationer och för dialog om PRS-utformningen. Sida arbetar också aktivt för ökad harmonisering och effektivitet inom biståndet genom så kallat delegerat partnerskap. Norge hanterar sedan flera år i stort sett hela det svenska utvecklingssamarbetet med Malawi och Sverige och Norge har under 2004 arbetat fram en liknande omvänd överenskommelse om samarbete i Mali. Även inom enskilda sektorer och projekt förekommer delegerat partnerskap.

Men ytterst lägger den låga tillväxten i Afrika hinder för en snabb minskning av fattigdomen. Sida konstaterar att trots ett omfattande utvecklingssamarbete för att bidra till tillväxtfrämjande reformer och direkta insatser för att förbättra förutsättningarna för privata

näringslivsinitiativ, handel, investeringar med mera har endast ett fåtal länder åstadkommit varaktiga förbättringar.

Korruption är ett allvarligt hot mot utvecklingen i många länder. Flera fall av korruption har uppdragats under året bland annat i Moçambique och Uganda. Sida har vidtagit åtgärder genom att stoppa vidare utbetalningar och återkräva medel som används för aktiviteter som inte avtalats.

Bland de länder som i grunden är för rika för ett traditionellt utvecklingssamarbete återfinns Sydafrika, Namibia och Angola. Sida har tillsammans med sina samarbetsparter i Sydafrika och Namibia under 2004 arbetat för att utveckla former för ett bredare samarbete som bygger på ömsesidighet och kommersiellt och institutionellt samarbete, under det att det traditionella gävbiståndet avvecklas under ordnade former.

Väpnade konflikter har lett till att fattigdomssituationen förvärrats betydligt i ett antal länder vilket gjort det naturligt för Sida att engagera sig i återuppbyggnadsarbete. Insatser i postkonfliktländer har visat sig vara strategiska och det är tydligt att utvecklingssamarbete i sådana situationer verkligen kan spela en direkt roll för att åstadkomma förändringar och förhindra återfall i våldsam konflikt. Samtidigt är riskerna stora i dessa sammanhang och utvecklingssamarbetet kan spolieras på grund av okontrollerbara händelser.

DIALOG OM SAMARBETSLÄNDERNAS NATIONELLT ÄGDA PROCESSER

Sida, liksom flertalet givarorganisationer, följer upp genomförandet av PRS i huvudsak genom att förlita sig på samarbetslandets egen rapportering och analys. Budgetstödsgivargrupper spelar i Moçambique, Tanzania och Etiopien en viktig roll i uppföljningen såsom företrädare för hela givarsamfundet och som viktiga dialogpartner för samarbetslandet. Till exempel utformade de ursprungliga medlemmarna i givargruppen för harmonisering i Zambia gemensamma kommentarer inför att Joint Staff Assessment för Zambias PRS-rapport styrelsebehandlades i Världsbanken.

I Tanzania arbetar Sida för ökad harmonisering och givarsamordning. Under 2004 har Sida som medlem i JAS core group deltagit i förberedelserna inför en Joint Assistance Strategy (JAS), ett initiativ där Tanzania anger hur man vill arbeta med givarna. Dokumentet förutses till stora delar kunna ersätta enskilda givares landstrategier och även ange arbetsfördelning mellan givare. Ett första utkast till JAS har tagits fram. Omfattande givarkoordinering och harmonisering genomförs inom ramen för budgetstödet, där en me-

kanism kallad Poverty Reduction Budget Support (PRBS) överenskommit mellan Tanzania och hittills elva givare, inklusive Sverige.

God lokalkännedom krävs om dialogen ska bli god, inte minst inom området harmonisering med nationellt ägda processer. Det blir därför i stor utsträckning ambassaderna som för Sidas dialog framåt. I Afrika har så gott som samtliga ambassader prioriterat harmoniseringsarbete under 2004.

Harmoniseringsarbetet kräver inledningsvis stora resurser och en koncentrerad diskussion. För att åstadkomma detta har i vissa fall givarsamfundet utsett mindre grupper som företrädare hela givargruppen för att föra dialog om, stödja och följa upp harmoniseringsarbetet. Ambassaderna i Moçambique och Etiopien har utsetts till sådana positioner. I Kenya är den svenska ambassaden ordförande i den så kallade harmoniserings och koordinationsgruppen. I Zambia spelar Sida en ledande roll på givarsidan för att stödja landet i att utveckla en biståndspolitik (Aid Policy).

Sida arbetar för att främja fattiga människors och deras företrädares deltagande i prioriteringar, beslut, genomförande och uppföljning av fattigdomsminskande strategier, program och projekt. Stödet går såväl till regeringsorgan som till parlament och det civila samhället. Lokalt ägarskap och ansvar för utvecklingsansträngningar är fundamentalt för framgångsrikt utvecklingssamarbete. Dialog i samband med att samarbetsländerna tar fram fattigdomsbekämpningsstrategier, i vilka folkligt deltagande i fattigdomsanalys och strategiutformning måste integreras, är ett mycket viktigt moment i dessa ansträngningar.

Här är några exempel på hur Sida stött deltagandeprocesser:

I Zambia genomförs en insats med Sidastöd för reformering av parlamentet. Målet för insatsen är att öka oberoendet och effektiviteten hos parlamentet för att följa, förändra och reformera den demokratiska samhällsstyrningen i Zambia. En mängd aktiviteter ingår, bland annat utbildning, seminarier, studieresor och inköp av utrustning. Ett liknande projekt finansieras av Sida i Zimbabwe där Sida stödjer African Parliamentarians Against Corruption (APNAC) med syfte att bygga kapacitet för att bekämpa korruptionen i landet.

I Angola har Sida bidragit till konsultationer inom det civila samhället om landets PRS genom att stödja enskilda organisationer att utveckla en webbplats och ett elektroniskt forum.

Såsom ett intressant exempel på en regional folkligt förankrad utvecklingsstrategi kan nämnas Östafrikanska gemenskapens vision och strategi för utvecklingen av Victoriasjöområdet. Visionen fastställdes i en omfattande process med utpräglad deltagandemetod. Väl

förberedda konsultationer involverade cirka 12 000 personer på bynivå runt sjön, samt även vissa experter och beslutsfattare i huvudstäderna. Arbetet utfördes av nationella arbetsgrupper, som också sammanställde landrapporter. Dessa harmoniserades av en regional arbetsgrupp. Visionen ska enligt den Östafrikanska gemenskapens ministerråd (EAC) användas av alla aktörer som styrande ramverk för utvecklingen. Förutom att ge finansiellt stöd följde Sida hela processen och stödde den dialogmässigt i olika fora, samt deltog som enda givarrepresentant i den regionala arbetsgruppen efter utnämning av EAC.

Sida ger stöd till den sydafrikanska organisationen Institute for Democracy in Southern Africa (IDASA) för så kallat citizen leadership i syfte att utbilda framtida ledare på olika nivåer ur det civila samhället, framför allt i regionerna Östra och Norra Kap.

I Kenya har Sida genom det så kallade Rich and Poor-projektet bidragit till att en mycket uppmärksam studie, *Pulling Apart, facts and figures on inequality in Kenya*, publicerats. Studien har bidragit till att uppmärksamma de fattigas perspektiv och deltagande i utvecklingsansträngningar.

Sida har under 2004 berett och avtalat om ett stöd via nio nätverks- och paraplyorganisationer i Etiopien inom områdena hiv/aids och reproduktiv hälsa, demokrati och mänskliga rättigheter inklusive kvinnors och barns rättigheter och miljö. Dessa organisationer ska förmedla kapacitetsuppbyggnadsstöd och finansiella resurser till gräsrotsorganisationer. Ett av huvudsyftena är att bidra till debatt om utvecklingspolitik och vägval i det traditionellt hierarkiska Etiopien.

I Kenya samarbetar Sida med UNIFEM om ett stöd till ett jämställdhetsnätverk.

I flera afrikanska länder pågår radikala decentraliseringsprogram för att korta beslutsvägarna och låta distriktsinvånarna själva i större utsträckning ta ansvar för sin egen utveckling. Sida har ofta genom landsbygdsutvecklingsprogram blivit involverad och i flera exempel har programmen utvecklats till övervägande decentraliseringsstöd.

Sida ger stöd till två decentraliseringsprogram i Tanzania, Land Management Programme (LAMP) och District Development Programme (DDP). Inom DDP har under året utbildning genomförts i deltagandemetoder för kommunal planering.

Sida stödjer ett omfattande decentraliseringsarbete i regionen Norra Kap i Sydafrika för att bygga upp kapacitet i de lokala administrationerna (kommuner), såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå.

Sida ger stöd till ett långsiktigt provinsutvecklingsprogram i Niassa i Moçambique. Programmets övergripande mål är att medverka till att skapa förut-

Tabell 2.

Afrika, kostnader i tkr

De fem största länderna	2004
Tanzania	424 377
Moçambique	358 514
Etiopien	269 546
Kenya	188 086
Uganda	182 731
Övriga länder och regioner	1 342 386
Totala kostnader	2 765 640
Biståndsform	
Projektstöd	1 978 724
Sektorprogramstöd	458 622
Personalbistånd inkl. KTS	35 069
Internationella kurser	2 471
Krediter	13 351
Garantier	0
Ekonomiska reformer	25 023
Humanitärt bistånd	52 112
Forskning	24 312
Bidrag till enskilda organisationer	175 956
Totala kostnader	2 765 640
Kanaler	
Multilaterala organisationer	341 694
Svenska organisationer	464 888
Samarbetslandets organisationer	1 381 955
Övriga länders organisationer	484 792
Internationella enskilda organisationer	92 311
Totala kostnader	2 765 640
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	548 492
Projekt och program där fattiga är inbegripna	711 475
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	1 018 962
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	456 523
Övrigt	30 188
Totala kostnader	2 765 640

sättningar för fattigdomsminskning och mänsklig utveckling i provinsen. Programmet utgår och följs upp utifrån landets PRS (PARPA) på provinsnivå och består av fyra huvudsakliga områden: stöd till förvaltningen, den privata sektorn, det civila samhället samt infrastrukturen.

En extern utvärdering har genomförts av decentraliseringsstödet i Rwanda. Projektet genomförs av Svenska kommunförbundets internationella organ SALA-IDA i samarbete med Rwandas ministerium för

lokalt samhällsstyre samt Rwandas nybildade kommunförbund. Projektet innehåller dels en rådgivningsfunktion till ministeriet för lokalt samhällsstyre, dels stöd till uppbyggnad av Rwandas kommunförbund samt dels ett stöd på lokal nivå. Utvärdering visar att inledningsfasen av projektet, så här långt, varit mycket positivt och följer regeringens prioriteringar. Det har lyckats leverera konkreta resultat på framförallt lokal-nivå och fungerar väl som en pilotfas att använda i andra delar av landet.

ANALYS AV UTFALL

Tanzania var under 2004 det största samarbetslandet följt av Moçambique. I de två följande länderna, Etio-

pien och Kenya, finansierar Sida i enlighet med fastställda landstrategier växande program.

Samarbete i form av projektstöd dominerar som form för utvecklingssamarbetet. Sektorprogramstöd motsvarar en knapp femtedel av stödet. Bidrag genom enskilda organisationer är den tredje stora formen för samarbete motsvarande en knapp tiondel av stödet.

Samarbetsländernas organisationer dominerar som kanal i linje med Sidas strävan att bidra till lokalt ägarskap av utvecklingssamarbetet.

Sida har haft utfall om knappt 1,5 miljarder kronor för insatser klassificerade som indirekt verkande för fattigdomsminskning. Motsvarande summa för direkt påverkande eller där fattiga är inbegripna uppgår till cirka 1,3 miljarder kronor.

Asien, Mellanöstern och Nordafrika

Verksamhetsgrenen omfattar internationellt utvecklingssamarbete med Asien, Mellanöstern och Nordafrika med undantag av vad som finansieras under verksamhetsgrenarna forskning, humanitära insatser och konflikthantering, ekonomiskt stöd och enskilda organisationer.

Asien

Sidas verksamhet i Asien täcker många länder med olika utvecklingsförutsättningar. Regeringens Asienstrategi har präglat målbilden i de enskilda landstrategierna. Inom ramen för det övergripande fattigdomsmålet ligger därför fokus ofta på undermål som demokratisk samhällsstyrning, uthållig miljöpåverkan och social utveckling. Målbilden är dock mycket differentierad.

Utgångspunkten för Asiensamarbetet är i växande utsträckning ländernas fattigdomsbekämpningsstrategier, Poverty Reduction Strategies (PRS). I flera viktiga länder, till exempel Indien och Kina, finns inte sådana strategier i den internationellt vedertagna formen. Där utgår arbetet från andra grundläggande dokument i ländernas eget arbete mot fattigdom. Här redovisas hur Sida inom viktigare delsektorer genomfört insatser för att nå landstrategiernas mål. Inom varje delsektor lyfts några exempel fram som är särskilt relevanta för årets arbete. Arbete som relaterar till ”uthållig miljöpåverkan” redovisas separat nedan (särskilt rapporteringsuppdrag).

DEMOKRATI OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Mänskliga rättigheter

Sida har finansierat stora insatser i bland annat Sri Lanka och i de indokinesiska länderna. I Laos och Vietnam har Sverige byggt upp ett system för kontinuerlig dialog kring frågor om mänskliga rättigheter (MR). I Sri Lanka och Indien kanaliseras stödet via ett antal lokala enskilda organisationer. I Kambodja arbetar två svenska enskilda organisationer, Diakonia och Forum Syd, som förmedlare av MR-stöd till lokala parter. Sidas regionala MR-rådgivare har byggt upp ett nätverk

som skapat synergieffekter mellan Sidastödda aktörer i olika delar av Sydostasien. Särskilt stöd ges till exempel via nätverket Burma Border Consortium som arbetar med burmesiska flyktingars rättigheter i Thailand.

Rättsväsende

Under året har Sida berett förnyade insatser för att stärka rättsväsendet i bland annat Vietnam och Laos. Utgångspunkten har bland annat varit de resultatanalyser som gjordes vid landstrategiprocesserna för dessa länder.

Annan demokratisk samhällsstyrning

Förnyat stöd har under året beretts för fonden Partnership for Governance Reform till Indonesien, som ska fördjupa landets unga demokrati och öka transparensen och stödja andra korruptionsförebyggande åtgärder. Stöd har också lämnats till ett antal valprocesser i olika länder, till exempel till väljarregistrering och genomförande av presidentval i Afghanistan, som för första gången har givit landet en president med rimlig demokratisk legitimitet. Stöd till genomförande av de första direkta presidentvalen någonsin i Indonesien har också beviljats.

Stöd ges vidare till ett antal projekt som gynnar fattiga människors deltagande i beslut om åtgärder som påverkar deras liv. Exempel är stödet för lokalt självstyre via Society for Participatory Research in Asia (PRIA) i Indien och det likaledes indiska stödet via programmet Society for Promotion of Area Resource Centre samt Community Led Infrastructure Funding Facility (SPARC/CLIFF) för att stärka sluminvånarnas förhandlingsläge i bostadsfrågor. Chia Se-programmet i Vietnam är ett annat exempel på ett program som byggs upp för att främja de fattigas, i synnerhet kvinnornas, deltagande i beslut.

OFFENTLIG FÖRVALTNING

Sida har under året lämnat ett omfattande stöd till Afghanistan Reconstruction Trust Fund (ARTF), som via Världsbanken kanaliserar medel till den afghanska förvaltningen. Syftet är främst att bidra till att förvaltningen fungerar tämligen normalt inom sina olika verksamhetsområden under det stabiliseringsskede som landet fortfarande genomgår under 2004, då de första rimligt demokratiska valen på många år hölls. Givarnas samlade erfarenheter av fondens arbete är goda. En stor utvärdering förbereds under 2005.

Sida har under en längre tid tillsammans med bangladeshiska myndigheter förberett ett stödprojekt för decentralisering och uppbyggnad av lokal offentlig förvaltning i Faridpur, Bangladesh. Stödet utgör en förnyelse efter det framgångsrika men mer tekniskt inriktade Rural Employment Support Programme (RESP), som fasades ut i början av 2000-talet. En fristående konsultgranskning som genomfördes under 2004 visade på ett bristande lokalt ägarskap för det föreslagna projektet. Därför kommer förslaget att omprövas.

Samarbetet med Mongoliet i en rad avgränsade projekt för uppbyggnad av den offentliga förvaltningen har fortgått under året. Sida har därmed kunnat medverka i några nyckelsektorer med hög förändringsbenägenhet. Samtidigt har ett budgetstöd för första gången beretts till landet.

SOCIAL UTVECKLING

Utbildning

Sida har under året lämnat fortsatt stöd till den afghanska utbildningssektorn via Unicef, via Svenska Afghankommittén och via den bangladeshiska enskilda organisationen Bangladesh Rural Advancement Committee (BRAC). Stödet har bidragit till att betydande delar av landets basutbildning fungerat hyggligt under en känslig period för landets stabilisering och framtid. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt att främja en ökad andel flickor i klasserna.

Omfattande svenskt stöd har getts till Östtimor och Kambodja via Unicef, i första hand till primärutbildning och stärkande av kapacitet på utbildningsministeriet.

I Bangladesh stödjer Sida i nära samordning med andra givare läroplansutvecklingen, utbildningen av lärare och framtagandet av nya metoder inom ramen för landets undervisningspolicy. Satsningen är direkt kopplad till Bangladesh fattigdomspolicy och genomförande av millenniemålen.

Hälsovård

Det stora pågående hälsostödet i Vietnam innefattar ett svenskt deltagande i dialogen kring hälsovårdens

inriktning på fattiga grupper och på vissa strategiska delvis nya folkhälsoproblem, till exempel tobaksrökning. En särskild insats för stöd till utveckling av hälsovårdssystem i eftersatta landsbygdsområden i samarbete med Asiatiska utvecklingsbanken (ADB) har beretts under året.

Arsenik i borrhade brunnar är ett allvarligt problem i stora delar av Bangladesh. Sida har under året finansierat en analys och bedömning av hälsoeffekterna av arsenikförekomsten. Studien har lett fram till ett antal åtgärder för att minska hälsokonsekvenserna.

Hiv/aids

Stöd har givits till ett större program för förebyggande av hiv/aids i Burma. Sida har vidare under året förberett stöd till ett antal regionalt inriktade hiv/aidsförebyggande program. Förslag till stöd till en särskild, större fond för att integrera hiv/aidsförebyggande aktiviteter i ADB:s verksamhet var i huvudsak färdigt för beslut vid utgången av året.

Övrigt

Sida har i Indien stött ett betydande antal indiska organisationers arbete med social anknytning, ofta i samarbete med en svensk partner. Ett annat exempel är ungdomssamarbetet mellan svenska RFSU och indiska Health institute for Mother and Child (MAMTA), till exempel kurser och utbildning i sex och samlevnad, via mer än 150 lokala organisationer i Indien. Ett exempel är en satsning på innovativ utveckling av lokal vattenförsörjning via Unicefs dricksvattenprogram på landsbygden och via den indiska enskilda organisationen Tarun Bharat Sanghs nyskapande arbete för att ta tillvara regnvatten i torra områden.

HÅLLBAR TILLVÄXT

Näringslivsutveckling

Sida stödjer tillväxtfrämjande reformer och andra åtgärder bland annat genom privatsektorutveckling. Tyngdpunkten under 2004 låg på Sri Lanka och Bangladesh.

Stödet i Sri Lanka innefattade både mer direkt stöd till företagareutveckling, till exempel via lokala handelskamrar, och stöd till reformåtgärder, till exempel inom den finansiella sektorn. I Bangladesh främjades utveckling av lokalt näringsliv i regionen Greater Faridpur, via ett givarkonsortium kallat Katalyst. Stödet går i första hand till nystartade småföretag.

Infrastruktur och urban utveckling

Sida har under året fortsatt utvecklingen av stödet till vägektorn i Sri Lanka. Det framtida stödet förutses i

[Bild borttagen]

I Afghanistan har Sida bland annat gett ett stort stöd till en fond för återuppbyggnad som Världsbanken administrerar. Sida har också gett stöd till röstregistrering, folkräkning och till presidentvalet som genomfördes i oktober.

linje med landstrategin gälla vägnätet i mer eftersatta delar av landet. Sida lämnade under året in förslag till en regionstrategi för regionala insatser i Sydostasien och för ett antal länder i regionen. I förslaget prioriteras bland annat regionala insatser relaterade till urban miljö och bilaterala insatser i Indonesien. I Filippinerna är stödet relaterat till urban planering primärt riktat till vatten- och luftvård.

Naturbruk och landsbygdsutveckling

Avtal om en större satsning på naturbruksinriktad landsbygdsutveckling i Vietnam ingicks under året, det så kallade Chia Se-programmet. Programmet anknyter till många års erfarenhet av svensk-vietnamesiskt landsbygdssamarbete, bland annat på skogsområdet, i landets högländer. Beredningen av ett liknande program i Laos har fortsatt under året.

SIDAS BEDÖMNING

Arbetet för att nå millenniemålen fortsätter. Stora asiatiska länder som Kina, Indien och Vietnam ligger mycket väl framme när det gäller att nå huvudmålet att halvera de fattigas befolkningsandel till 2015. Sämre är läget när det gäller en del av de sociala målen, i synnerhet i Sydasien. Den närmast extrema brist på jämställdhet som råder i huvuddelen av Sydasien och i stora delar av Mellanöstern spelar en viktig och negativ roll i det sammanhanget.

Det nya övergripande svenska fattigdomsmålet ger delvis nya förutsättningar för det svenska utvecklings-samarbetet med Asien. Situationen skiljer sig i hög grad mellan olika ländergrupper. I länder som Afghanistan, Kambodja och Laos är huvuddelen av befolkningen fortfarande fattig. Åtgärder för bred institutionell och social utveckling är fortfarande av stor betydelse.

delse, liksom åtgärder inom infrastruktur och andra områden som gynnar ett mer dynamiskt näringsliv. Sveriges och Sidas roll i dialogen med dessa länder i relation till dels fattigdomsmålet, dels rättighetsperspektivet har stärkts och relaterar enligt Sidas mening tydligt till pågående insatser. Samtidigt är svagheterna i förvaltningen och tillgången på utbildad personal i dessa länder kvarstående, allvarliga utvecklingshinder som försenar och påverkar insatserna negativt.

I ett antal länder kastar konfliktperspektivet en skugga över verksamheten. Det gäller allra mest Västbanken och Gaza och Irak, där konflikterna fortsätter att hindra ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Biståndet kommer därför att på åtminstone medellång sikt arbeta i gråzonen mellan humanitära insatser och försök till mera långsiktiga åtgärder.

I vissa länder är demokratiunderskottet särskilt stort och ger fokus åt det mångdimensionella fattigdomsbegreppets rättighetsdimension. Det gäller i synnerhet länderna i Mellanöstern, men också de speciella insatser för utbildning och annan utveckling i MR-främjande riktning som bedrivs i till exempel Kina och Vietnam. Enligt Sidas bedömning sker här en meningsfull kunskaps- och institutionsutveckling på lokal nivå som påverkar människors situation i dessa avseenden, samtidigt som ett frågetecken måste sättas för möjligheterna till mer genomgripande påverkan på nationell nivå.

Möjligheterna för Sverige genom Sida att medverka och påverka fattigdomsstrategier i de stora länderna är givetvis begränsade. Till exempel Kina och Indien har sina egna vägar att arbeta med ländernas omfattande fattigdomsfickor. De två länderna deltar inte i internationellt arbete inom ramen för PRS-konceptet. Med en mer rimlig och begränsad ambitionsnivå bidrar dock Sverige till nyskapande verksamhet av betydelse för de fattiga inom avgränsade men viktiga områden. Exempel på detta från verksamheten i Indien kan läsas ovan.

Det är svårt att hitta former för effektivt samarbete med länder som Nordkorea och Burma, som har slutna och auktoritära regimer. Å ena sidan är de humanitära och långsiktiga behoven i dessa länder mycket stora. Å andra sidan finns en stor tveksamhet från Sveriges håll att införa ett direkt samarbete på hög, offentlig nivå.

Miljöfrågorna förblir särskilt allvarliga i de i andra avseenden mycket framgångsrika länderna i Öst- och Sydostasien. Sida har i linje med regeringens Asienstrategi efterhand byggt ut miljöarbetet i en rad asiatiska länder. Detta redovisas i enlighet med regleringsbrevet i ett särskilt avsnitt.

DIALOG OM SAMARBETSLÄNDERNAS NATIONELLT ÄGDA PROCESSER

I Asien bor cirka hälften av jordens befolkning. Sidas uppdrag i regionen är mycket mångfacetterat, både geografiskt och innehållsmässigt. Sidas arbete, inte minst dialogen i fattigdomsfrågor, måste därför ske med stor selektivitet. I det valet ingår att prioritera vilket fokus som är strategiskt för det mångdimensionella fattigdomsbegreppet i ett visst land. Eftersom samarbetet täcker ett så stort geografiskt område har Sida endast möjlighet att föra en systematisk och bred dialog kring fattigdomsstrategier i de länder där Sida har en betydande fältrepresentation, i första hand de så kallade fulldelegerade ambassaderna i Dhaka, Colombo, Hanoi och Vientiane.

I länder som Vietnam och Laos, där nya samarbetsavtal ingåtts under året, följer utvecklingssamarbetet två spår. Å ena sidan handlar det om att föra en aktiv, stödjande dialog med landet och med andra givare kring de fattigdomsstrategier som länderna utvecklat. Dialogen om ekonomiska och sociala frågor har till stor del koncentrerats till att få bred respekt i givarkretsen, kontinuitet (mellan olika plandokument) och genomslagskraft i länderna för de nationellt ägda fattigdomsstrategierna. Å andra sidan handlar det om att lyfta fram rättighetsfrågorna som är den del av fattigdomsbegreppet som har svagast ställning i länderna. Här har Sverige och Sida ställt särskilda krav som ska följas upp gemensamt efter halva strategiperioden. Former för en systematisk dialog om demokrati och mänskliga rättigheter har skapats. I Vietnam har Sida slutfört förberedelserna för ett större pilotprogram i minoritetsområden där byinvånarna, i synnerhet kvinnorna, deltar i beslutsprocesserna.

Sida har under året utarbetat förslag till en ny regionstrategi med nationella delar för Burma, Filippinerna, Indonesien och Östtimor. Sida har fört dialog om läget i Burma med representanter för exilregeringen och med enskilda och internationella organisationer som verkar inne i Burma och i flyktingområdena i Burmas gränstrakter. Dialogen har handlat om vad som är rimligt att göra för att minska fattigdomen och nöden i ett konfliktperspektiv och i den rådande situationen. Samtalen har lett till konkreta insatser och skapat en grund för att delvis ompröva samarbetet i Burma. Dialog har inte förts med den burmesiska regeringen, i linje med EU:s gemensamma ståndpunkt.

I Filippinerna och Indonesien har dialogen – liksom biståndets sakinnehåll – fokuserats på två områden, nämligen miljö (i synnerhet luft, vatten och sanitet) och demokratisk samhällsstyrning. Områdena har bedömts vara särskilt viktiga utifrån det mångdimensionella fattigdomsbegreppet, med utgångspunkt dels i

ländernas övergång till ett mer långsiktigt, icke-korrupt och stabilt demokratiskt system, dels med tanke på osäkerheten kring den ekonomiska och sociala utvecklingens långsiktiga hållbarhet på grund av den mycket omfattande miljöförstörelsen. Arbetet sker till en viss del via direkta kontakter med länderna, men i större utsträckning via FN-organisationer och svenska intressenter som är involverade i projekten. Övriga utvecklingsfrågor har i huvudsak lämnats utanför dialogen och annat arbete.

I Afghanistan har Sida prioriterat stöd till stabilisering och institutionalisering av landet. Normalisering av samhället är avgörande för att minska fattigdomen. Grundläggande institutioner, till exempel skolväsende och transportväsende, måste börja fungera normalt. Tillsammans med andra givare söker Sida i dialogen med landet en balans mellan långsiktig uppbyggnad och behovet av snabba åtgärder som innehåller ett väsentligt risktagande för att nå normalitet. Under året har därför ett mycket stort stöd – 175 miljoner kronor – lämnats till den särskilda återuppbyggnadsfond som tills vidare förmedlas via Världsbanken. Förutsättningar för att lämna budgetstöd vilket skulle vara bättre i ett långsiktigt perspektiv finns inte ännu på grund av de institutionella svagheterna. På undervisningsområdet har särskilda försök gjorts att införa decentralisering och därigenom öka deltagandet. Sida har bland annat anlitat den bangladeshiska enskilda organisationen Bangladesh Rural Advancement Committee (BRAC) för ett försöksprogram i Afghanistan.

Sida har under året förberett nästa års landstrategiprocess för Kina. Samarbetet med landet utgår i nuvarande strategi inte från en multidimensionell fattigdomsanalys. Kinas egna prioriteringar riktas i ökad utsträckning mot de fattigare delarna av landet, i första hand västra Kina. Kina vill att även givarna prioriterar dessa delar. Sida har under året orienterat sig om olika kinesiska intressenters syn på fattigdomsfrågor och därmed förberett de strategiska val som ska göras i den nya landstrategiprocessen.

Arbetet i Sri Lanka har fortsatt att bedrivas i ett konflikt- och postkonfliktperspektiv. Minskningen av den materiella fattigdomen ses som starkt kopplad till en fredlig utveckling och normalisering. Stödet till bland annat de norska fredssträngningarna i dialog och insatser förblir en central del i Sri Lankaarbetet. Dialogen om det pågående arbetet med en fattigdomsstrategi fortsätter, men den har getts lägre prioritet än fredsfrågorna.

I Bangladesh har Sida deltagit, primärt via fältpersonalen, i ett antal av de arbetsgrupper där fattigdomsstrategins olika delar diskuterats. Den slutliga strategin stod i fokus för det samlade årliga givarmötet

i Dhaka i maj. Särskild fokus låg på antikorrupsions- och rättssystemfrågor.

Nyvalet i Indien och den pågående omformuleringen av Sidas uppdrag i landet har under året starkt begränsat möjligheterna till dialog. I Indien, liksom i Kina, måste Sverige och Sida välja nischer där Sida kan ha en inverkan. Underlag för ett regeringsbeslut kring dessa val har tagits fram under året.

Den i stort positiva samhällsutvecklingen i Mongoliet har gjort att Sida under året tagit beslutet att föreslå ett budgetstöd till landet. Sida har verkat i olika nischer av betydelse ur fattigdomssynpunkt. Ett exempel är stödet till en enskild organisation som spelat en aktiv roll för att få till stånd den lagstiftning mot våld mot kvinnor som antagits under året. Våldet mot kvinnor är ett mycket stort samhällsproblem i landet.

Sida har slutligen under året, delvis som en del i arbetet med den nya regionala strategien, intensifierat sina kontakter med organisationer som har en regional verksamhet, i synnerhet ADB. En viktig fråga för kontakterna har varit en större mottagar- och fältorientering av bankens arbete, vilket hänger samman med bankens roll som en ledande givare i de flesta asiatiska länder. En särskild fond för samordning av aktiviteterna mot hiv/aidsarbete i bankens arbete har upprättats med svenska medel. Hiv/aids är i växande utsträckning en ödesfråga för fattigdomsbekämpningen också i ett antal asiatiska länder.

Mellanöstern och Nordafrika

Sidas samarbete med regionen har väglett av studien om Nordafrika och Mellanöstern (Ds 1999:63), en förklarad landstrategi för Irak, beslutad i maj 2004, samt en landstrategi för samarbetet med de ockuperade palestinska områdena Västbanken och Gaza. Med studien om Nordafrika och Mellanöstern som utgångspunkt har Sida tagit fram operationella riktlinjer för utvecklingssamarbetet med regionen som gäller från 2002 till utgången av 2005.

Målen för svenskt utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika (MENA) är enligt förhållningssättet att främja demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna, särskilt ökad jämställdhet, samt främja fred och säkerhet. Utvecklingssamarbetet ska dessutom utformas så att utbyte och kontakter med regionen främjas. Utifrån dessa mål har ett regionalt program byggts upp inom områdena demokrati, mänskliga rättigheter, kultur och media.

Huvuddelen av utvecklingssamarbetet har fokuse-

rats på Västbanken och Gaza och Irak. Här prioriteras stöd till mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning. I landstrategin för Irak lyfts även ekonomisk tillväxt som gynnar fattiga grupper fram medan landstrategin för Västbanken och Gaza betonar framväxten av en politiskt självständig och ekonomiskt bärkraftig palestinsk stat som viktiga mål.

Här redovisas exempel på resultat som Sida har uppnått inom de viktigaste områdena under 2004.

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH KONFLIKTLÖSNING

I Västbanken och Gaza har Sida tillsammans med fyra andra givare fört diskussioner om att inrätta ett gemensamt givarsekretariat inom området mänskliga rättigheter för att stödet ska kunna samordnas bättre. Diskussionerna har också resulterat i en kartläggning av vilka organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter i Västbanken och Gaza.

Barns rättigheter har varit en prioriterad fråga i Västbanken och Gaza under året och Sida har arbetat för att andra givare ska stödja det särskilda barnsekretariatet som har inrättats för barnfrågor.

Organisationen Kvinna till kvinna har, med Sida-stöd, arbetat i Västbanken och Gaza sedan 2002 med att stärka kvinnoorganisationer och öka kvinnors deltagande i fredsprocessen. Under 2004 ökades deras verksamhet med ett regionalt initiativ som bygger på erfarenheterna från samarbetet i Västbanken och Gaza.

Efter president Arafats bortgång i november 2004 utlystes presidentval till början av 2005. Sverige gav stöd till den centrala valkommissionen för förberedelser och genomförandet av detta val.

Stöd till PLO:s förhandlingsarbete, Negotiations Support Unit (NSU), har fortsatt. Det handlar om att förse de palestinska förhandlarna med förhandlingsunderlag som håller internationell standard. Under året har detta till exempel lett till framgångsrika bilaterala förhandlingar på energiområdet. NSU spelade också en avgörande roll i att ta fram palestinska positioner då frågan om separationsbarriären behandlades av den internationella domstolen i Haag.

Ett trepartssamarbete mellan Sydafrika, Palestina och Sverige har utvecklats under året och resulterat i seminarier, framför allt i Gaza men också i Ramallah och Jerusalem. Verksamheten har utgått från sydafrikanska erfarenheter under kampen mot apartheid. Diskussionerna har bland annat handlat om hur man utarbetar en gemensam strategi, skapar enhet kring gemensamma mål samt övergången till ett demokratiskt samhälle. Samtalen har huvudsakligen behandlat de interna problemen på den palestinska sidan.

I Irak går ungefär hälften av Sidas stöd till mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning. Stödet har lämnats till en återuppbyggnadsfond genom FN.

KULTUR OCH MEDIA

Den största delen av stödet till Västbanken och Gaza inom detta område kanaliserades genom svenska enskilda organisationer och institut och har fokus på barn och ungdomar. De utvärderingar som gjorts under året av programmen för musik, teater, kulturarv och barnlitteratur visar att tillgången till bland annat musik och teater utgör ett viktigt andningshål för barn som lever i den svåra situationen på Västbanken och i Gaza.

På barnlitteraturområdet har en manual för lärarutbildning tagits fram, vilken är den första i sitt slag i MENA-området.

På medieområdet utbildar journalistinstitutet FOJO i Kalmar journalister i Västbanken och Gaza i journalistens roll i att förmedla och analysera bland annat konflikten.

Flera av de aktiviteter inom kultur- och medieområdet som började i Västbanken och Gaza har under året kunnat spridas till regionala program som omfattar flera länder i MENA-regionen.

EKONOMISK TILLVÄXT

Det stöd som gavs 2004 till Världsbankens del av återuppbyggnadsfonden för Irak öronmärktes till energisektorn. Fonden har till stor del in-tecknats för infrastrukturprojekt men några resultat har ännu inte hunnit redovisas.

Stödet till Västbanken och Gaza inom området sysselsättningskapande program har under året inriktats på att skapa arbetstillfällen i norra Gaza genom förbättringar av infrastruktur och på Västbanken genom renovering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Totalt har uppskattningsvis cirka 110 000 arbetsdagar skapats via dessa program under året.

I norra Gaza har samarbetet inom avlopps- och sanitetsområdet fokuserats på att slutföra designen av ett nytt reningsverk, och att förbättra dag- och avloppsvattenhantering för cirka 12 000 personer.

SIDAS BEDÖMNING

I ekonomiska termer kan MENA-regionen betecknas som en medelinkomstregion med en relativt liten andel fattiga i jämförelse med andra utvecklingsregioner. Men utifrån ett vidgat fattigdomsbegrepp uppvisar

regionen stora brister när det gäller tillgång till kunskap, till demokratiska fri- och rättigheter samt kvinnors deltagande i det ekonomiska och politiska livet. Det svenska stödet har en tydlig inriktning på dessa frågor och dessutom en regional karaktär genom att projekt och program inkluderar flera länder. Det har lagts ned mycket tid på att kartlägga och identifiera organisationer och institutioner att samarbeta med.

Den pågående konflikten i Västbanken och Gaza har under året medfört logistiska och säkerhetsmässiga problem, som i sin tur lett till att flertalet aktiviteter inte kunnat genomföras i den takt som Sida planerat. För merparten av infrastruktur- och sysselsättningskoppande projekt har de förväntade resultaten i huvudsak uppnåtts, men med avsevärda förseningar.

Stödet till mänskliga rättigheter och demokrati frågor i Västbanken och Gaza har påverkats starkt av följderna av den andra intifadan. Rörelsefriheten för de svenska organisationernas fältrepresentanter samt samarbetsparterna har varit bristfällig. Det har varit svårt att genomföra en del av projektens aktiviteter.

DIALOG OM SAMARBETSLÄNDERNAS NATIONELLT ÄGDA PROCESSER

Utgångspunkten för Sidas arbete med fattigdomsfrågor både i det regionala programmet och i samarbetet med Västbanken och Gaza och Irak har varit att genom att främja en fredlig utveckling i regionen med ökad demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna motverkas även fattigdomen. Kopplingen mellan fattigdom och konflikt framträdde tydligt i Västbanken och Gaza. Där har upptrappningen i konflikten mellan israeler och palestinier ökat fattigdomen i de palestinska områdena och samtidigt försvårat det långsiktiga utvecklingssamarbetet.

Inget av länderna i MENA-regionen har utarbetat någon formell fattigdomsstrategi som givarna kan förhålla sig till. Iraks interremistiska regering, som tillträdde i juli, tog under hösten fram en nationell utvecklingsstrategi som kunde ligga till grund för den fortsatta dialogen med Irak och andra givare. Dialogen om Iraks roll i frågor om ägarskap och hur man bäst främjar de fattiga människornas deltagande har under 2004 förts företrädesvis vid mötena med styrgruppen för Världsbankens och FN:s gemensamma återuppbyggnadsfond för Irak som hålls varje halvår.

Dialogen med Västbanken och Gaza om den ökande fattigdomen har förts på olika nivåer. Arbetet med barn och barnrättsfrågor inom FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar (UNRWA) tydliggjorde de fattigas situation, vilket fick stort genomslag under UNRWA:s internationella konferens för barns rättig-

heter som hölls i Genève. Sverige var också en aktiv och drivande part inom den nationella barnplanen. Arbetsskapande insatser på kommunnivå är ett område som skapat förutsättningar för individer att förändra sin situation. Det har också gett kommunala myndigheter resurser att förbättra fattiga miljöer. Inom Världsbankens fond Emergency Services Support Programme (ESSP), som är ett stöd till de sociala sektorerna, pågick ett arbete med att förbättra förutsättningarna för den palestinska myndigheten att stå för en bred social verksamhet.

ÖVRIGT ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Sida skall rapportera om sitt stöd på miljöområdet i Asien såväl vad gäller kostnader som val av biståndsform. Rapporteringen skall inkludera en analys av resultaten på området.

Den snabbt ökande ekonomiska utvecklingen inom regionen har aktualiserat många frågor om utnyttjandet av naturresurserna och om livsbetingelserna för de fattiga.

Att Asien är en av världens ur miljösynpunkt mest utsatta regioner lyftes fram på ett avgörande sätt i asienstrategin – Framtid med Asien – som Riksdagen antog 1999. Miljö gavs där en mycket klar prioritet inom utvecklingssamarbetet. Sida har sedan dess på olika sätt prioriterat miljöfrågorna i såväl det bilaterala som i det regionala arbetet och flera landstrategier, bland annat för Kina, Indonesien, Filippinerna och Thailand, har haft miljö som ett av huvudmålen. I arbetet med en ny landstrategi, senare riktlinjer, för samarbetet med Indien lyfts miljö också fram som ett huvudmål. Även inom det regionala samarbetet har miljö sedan flera år varit speciellt prioriterat.

För att underlätta den ökade satsningen på miljö i Asien förstärkte Sida sin fältbemanning genom dels en särskild miljörådgivartjänst i Peking, dels inrättandet av ett miljösekretariat, Swedish Environment Secretariat in Asia (SENSA), i Bangkok.

Etablering av SENSA tog betydligt längre tid än beräknat och en strategi för arbetet, som bland annat innebar identifiering av fyra prioriterade ämnesområden, fastlades först i september 2003. Den tvååriga pilotfasen har därför förlängts med ett år till och med augusti 2005. Uppdraget inriktas på att definiera aktörer, nätverk och frågeställningar inom miljö- och naturresursfrågor där ett regionalt arbets- och synsätt är nödvändigt och ger ett mervärde. Nätverksarbete med organisationer som är etablerade i regionen har varit en viktig uppgift bland annat för att ge Sida underlag för beslut om framtida stöd.

SENSA har under 2003–2004 bland annat medverkat till att ta fram regionala studier och analyser kring

det regionala samarbetet kring Mekongfloden. En studie visar till exempel på möjliga framtida samsamarbetsområden mellan ADB och Mekong River Commission. SENSE arbetar aktivt, tillsammans med regionala och kinesiska aktörer, för att initiera ett ökat informationsutbyte mellan Yunnanprovinsen i Kina och länderna nedströms längs Mekong.

Inom ämnesområdet Illegal handel med skogsprodukter har Sida lyckats påverka Sydostasiatiska samsamarbetsorganisationen (ASEAN) att lyfta frågan till den regionala nivån. Ett möte i ASEAN:s regi hölls under hösten 2004 och vid nästa ministermöte inom skogssektorn beräknas frågan komma upp till förhandling.

En regional studie om farliga kemikalier inom jordbruket genomfördes 2004. Resultatet visar på stora brister vad gäller lagstiftning, information och användning. Förslag till ett regionalt handlingsprogram med SENSE-studien som bas kommer att utarbetas tillsammans med bland andra Kemikalieinspektionen.

SENSE har i samarbete med den regionala Sida-rådgivaren för katastrofhantering också initierat en studie som belyser sambanden mellan naturresurser och naturkatastrofer i det sydostasiatiska perspektivet. Studien *Miljö och mänskliga rättigheter i sydöstra Asien* visar tydligt de starka sambanden mellan mänskliga rättigheter och rätten att nyttja naturresurserna liksom en del av de allvarliga brister som finns på nationell nivå när det gäller att uppfylla de internationella konventioner som länderna signerat.

En inventering av regionala organisationer med miljö- och naturresursmandat har genomförts under 2004.

Sedan 1997 har Sida stött projekt med syfte att stärka institutioner på utbildnings- och forskningsområdet inom skogsbruk i Sydostasien. En insats som fortfarande får stöd är Integrating Natural Resource Capacity in Southeast Asia.

Sida har i samarbete med International Center for Research in Agroforestry (ICRAF), som är Sidas samsamarbetspart i det nuvarande projektet, genomfört en utvärdering av samtliga insatser inom agroforestry som Sida finansierar. Slutsatser från utvärderingen är att projekten varit olika bra ur resultat- och effektivitetssynpunkt. Resultaten är generellt sett på en acceptabel nivå men både resultat och effektivitet kunde ha varit bättre om samsamarbetsparten och Sida haft bättre framförhållning, styrning och uppföljning.

En andra fas av Resources Policy Support Initiative (REPSI II) avslutades under 2004. Projektet var ursprungligen en av Sidas första regionala satsningar med fokus på uthållig naturresursanvändning och miljö i Sydostasiens höglandsområden. Genom REPSI har enskilda organisationer, akademiska institutioner

och individer i regionen kunnat utveckla kunskaper om forskning och metodutveckling som varit viktiga för utveckling av strategier och policyer inom miljöområdet och föra ut dem för debatt och påverkan.

Med hänsyn till Mekongflodens betydelse som livsnerv för såväl ekosystem som människor i regionen har Sida under perioden 00/01–03/04 genomfört en betydande satsning på institutions- och kapacitetsutveckling för akvatisk resursförvaltning i regionen:

- I) Stöd till Mekongkommissionen (MRC), 36 miljoner kronor 2001–2003. MRC har sedan 1998/99 kontinuerligt ökat momentum i verksamheterna. Samtidigt har organisationen lyckats återskapa förtroendet hos givarsamfundet vilket avspeglas i ökade finansiella bidrag.

Med fastläggandet av en vision och strategi för MRC lades 1998 också grunden till programansatser för ett miljöprogram, en regionutvecklingsplan, ett vattenregleringsprogram och ett program för att motverka översvämningar. Medlemsländerna har enats om en bidragsnyckel, där finansieringen av nyckelfunktioner på MRC:s sekretariat 2014 ska tas över av länderna själva. Regler för vattenanvändning har utarbetats och antagits. Ramverket för en process med gränsöverskridande planering genom regionutvecklingsplanen går framåt, bland annat genom att länderna beslutat införa så kallade River Basin Organisations som ska integrera planens riktlinjer i de nationella planeringssystemen.
- Miljöprogrammet har bland annat reviderat ett provtagningsnätverk för vattenkvalitet; antagit ett klassificeringssystem för våtmarker och initierat arbetet med utformningen av en atlas om regionens våtmarker; publicerat rapporten *State of the Basin* och atlasen *People and the Environment* med tematiska kartor för sociala och miljörelaterade frågor.
- II) Aqua Outreach Programme för kapacitetsutveckling på lokal nivå i Laos, Kambodja, Thailand och Vietnam genom Asian Institute of Technology (AIT), 24 miljoner kronor för 2001–2004.
- III) Masterstipendier för studenter från Laos, Kambodja, Thailand och Vietnam med fokus på naturresursförvaltning genom AIT, 32 miljoner kronor för 2004–2009.
- IV) Legala ramverk och policyramverk samt ekonomisk värdering av våtmarker i Laos, Kambodja, Thailand och Vietnam, 2001–2004, 12,3 miljoner kronor.

Luftföroreningar är ett stort problem i Asien. Med den pågående ekonomiska utvecklingen kommer problemen att förvärras om åtgärder inte vidtas. Länderna behöver verktyg för att arbeta med luftmiljöfrågor både lokalt, nationellt och regionalt för att ta fram underlag för åtgärder. Transport- och energisektorerna är stora föroreningskällor.

Sidas stödjer programmet Regional Air Pollution in Developing Countries, som 2004 avslutade sin andra fas. Bland resultaten kan nämnas att mätstationer för luftföroreningar har installerats i sju av de åtta sydasiatiska länder som ingår i programmet. Manualer har utarbetats, personal utbildats och de första mätresultaten kommit fram. Avsikten är att länderna ska använda samma mätmetoder för att kunna jämföra resultat, en förutsättning för samarbetet kring gränsöverskridande luftföroreningar. Vidare har underlag tagits fram beträffande effekter av luftföroreningar på hälsa, grödor och korrosion.

Sida stödjer projektet Sustainable Urban Transport in Asia, som ska ta fram indikatorer för hållbara urbana transporter. Arbetet bedrivs i Pune i Indien, Hanoi i Vietnam och Xian i Kina. Sida stödjer via de nämnda insatserna de årligen återkommande konferenserna kring Better Air Quality där huvudansvaret ligger på Clean Air Initiative in Asian Cities (CAI-Asia) på ADB.

Sida stödjer de sydostasiatiska ländernas ansträngningar att fasa ut användningen av ozonnedbrytande ämnen genom ett nätverk av myndigheter. Samarbete mellan tullmyndigheter i Syd- och Sydostasien har genomförts för att förhindra smugning av otillåtna kylmedel.

En mer utförlig resultatanalys av det regionala stödet på miljöområdet ges i resultatbilagan till Sidas förslag till regionstrategi för Sydostasien.

Även inom det bilaterala området har omfattande insatser gjorts på miljöområdet. Några exempel kan nämnas:

I Laos stödjer Sida sedan 2001 programmet Strengthening Environmental Management, vars syfte är att stärka kapaciteten hos miljömyndigheten Science Technology and Environment Agency (STEA) och dess samarbete med linjeministerierna. Under 2004 har den tvärministeriella koordineringskommitténs verksamhet utvecklats genom att en manual tagits fram och arbetsgrupper för enhetlig hantering av miljöbedömningar inrättats. Man har också genomfört studiebesök på svenska myndigheter och internationella miljöorganisationer. Utbildning av STEA-personal har genomförts på central- och provinsnivå för miljöbedömningar inom tekniska områden och ledarskap, projektstyrning och finansiell redovisning. Vidare har STEA:s organisation för givarsamordning stärkts. Ett

Tabell 3.

Asien, Mellanöstern och Nordafrika

kostnader i tkr

De fem största länderna		2004	
Afghanistan		343 210	
Vietnam		161 197	
Västbanken och Gaza		160 369	
Kambodja		159 335	
Bangladesh		149 857	
Övriga länder och regioner		775 452	
Totala kostnader		1 749 420	
Bistandsform			varav Mellanöstern och Nordafrika
Projektstöd	1 109 733		235 888
Sektorprogramstöd	179 469		47 073
Personalbistånd inkl. KTS	95 020		20 082
Internationella kurser	1 640		0
Krediter	41 594		25
Garantier	0		0
Ekonomiska reformer	175 000		0
Humanitär bistånd	77 606		-160*
Forskning	8 296		0
Bidrag till enskilda organisationer	61 063		5 855
Totala kostnader	1 749 420		308 764
Kanaler			varav Mellanöstern och Nordafrika
Multilaterala organisationer	757 164		100 006
Svenska organisationer	517 272		89 497
Samarbetslandets organisationer	366 407		111 591
Övriga länders organisationer	73 737		3 115
Internationella enskilda organisationer	34 840		4 555
Totala kostnader	1 749 420		308 764
Målet för utvecklingssamarbetet			varav Mellanöstern och Nordafrika
Direkt påverkan	240 650		47 683
Projekt och program där fattiga är inbegripna	236 791		20 124
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	710 634		151 932
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	273 612		60 495
Övrigt	287 733		28 531
Totala kostnader	1 749 420		308 764

* Negativ på grund av återbetalning.

program för att utbilda och sprida medvetande om miljöfrågor bland journalister och medborgare har också tagits fram och implementerats under 2003 och 2004. En nationell strategi och aktionsplan inom detta område har också utarbetats.

Under 2004 har ett förslag till reviderad vietnamesisk miljölagstiftning tagits fram genom ett samarbete mellan Naturvårdsverket och den vietnamesiska miljömyndigheten. Ett regelverk för genomförandet av den

nya landlagen har utvecklats med stöd från Swedsurvey (LMV).

I november 2004 påbörjades ett nytt femårigt program för stärkande av institutionell kapacitet på det nyligen integrerade miljö- och landadministrationsområdet (SEMLA).

Stöd till civila samhället utgår genom en miljöfond Sida Environmental Fund (SEF), som under 2004 finansierade 19 lokalt initierade pilotinsatser inom miljömessigt hållbar utveckling där skolor, bykommittéer, kvinnogrupper och andra gräsrotsorganisationer byggt sanitetssystem, arbetat med avfallshantering, skogs-skötsel och hållbart jordbruk, samt genomfört kampanjer och utbildning om miljöfrågor riktade till medborgarna. Som ett led i vidareutveckling av denna fond gjorde SEF-styrelsen en studieresa till Sverige och besökte miljömyndigheter, kunskapscentra och enskilda organisationer som arbetar med miljöfrågor, forskning samt kampanjer och upplysning.

Intresset från kinesiska parter för svensk miljöteknik och miljöarbete har varit stort. Sida stödde bland annat en miljökonferens i Guangzhou, Sino-Swedish Environmental Forum on Urban Environmental Management and Sustainable Development. Stödet till China Council, en kinesisk organisation för miljösamarbete med Kina, är ett exempel på långsiktigt samarbete för ömsesidigt kunskapsutbyte på hög nivå kring miljöfrågor. Stödet kanaliseras via Naturvårdsverket och Stockholm Environment Institute.

I Indien ges stöd till Toxics Link, en enskild organisation som arbetar med informationsspridning om miljö- och hälsofarliga ämnen. En representant från organisationen besökte Sverige för att knyta kontakter med myndigheter och forskare på området.

Under 2004 var utfallet drygt 170 miljoner kronor för miljörelaterade insatser i Asien (huvudsektorn naturbruk) under anslagsposten Asien.

ANALYS AV UTFALL

Utfallet på verksamhetsgrenen Asien uppgick 2004 till 1 749 miljoner kronor. Av dessa kostnader gick 309 miljoner till Mellanöstern och Nordafrika och 1 441 miljoner kronor till länder i Asien. Afghanistan var det land som tilldelades störst del av utfallet inom verksamhetsgrenen och var också Sidas tredje största samarbetsland totalt. Bland annat har Sida bidragit med 100 miljoner kronor till en utvecklingsfond i Afghanistan.

I Vietnam och Indien låg utfallet betydligt lägre än planerat, i det förra fallet på grund av försenade beredningar och i det senare på grund av arbetet med inriktningen av de nya riktlinjerna för samarbetet.

Drygt 60 procent av kostnaderna är kopplade till biståndsformen projektstöd. Sida har haft ett utfall om 984 miljoner kronor för insatser som klassificerats som indirekt verkande för fattigdomsminskning. För direkt påverkande eller där fattiga är inbegripna är motsvarande siffra 477 miljoner kronor.

Latinamerika

Verksamhetsgrenen omfattar internationellt utvecklingssamarbete med Latinamerika med undantag av vad som finansieras under verksamhetsgrenarna forskning, humanitära insatser och konflikthantering, ekonomiskt stöd och enskilda organisationer.

Två regionala strategier vägleder samarbetet med Latinamerika, den ena för Centralamerika och Karibien och den andra för Sydamerika. I båda är demokrati samt ekonomisk och social utjämning särskilt viktiga målområden för utvecklingssamarbetet, inom ramen för det övergripande målet om minskad fattigdom.

Geografiskt har särskild prioritet givits åt å ena sidan några av regionens fattigaste länder i termer av bruttonationalinkomst per capita (BNI) (Honduras, Nicaragua och Bolivia) och å andra sidan några av regionens mest konfliktfyllda länder (Guatemala och Colombia). I enlighet med strategin avslutas delar av utvecklingssamarbetet med El Salvador. Ett begränsat utvecklingssamarbete sker med ytterligare några andra länder i regionen, samt i form av insatser med regional täckning.

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH KONFLIKTLÖSNING

Volymmässigt dominerar insatser kopplade till demokrati, mänskliga rättigheter (MR) och konflikthantering, med mer än hälften av kostnaderna. Följande exempel illustrerar en del av de resultat som uppnåtts inom detta fält under 2004. Kriterier som påverkat valet av dessa exempel är om extern utvärdering eller resultatbedömning har gjorts, insatsens volym, särskild relevans till strategiska målformuleringar eller att exemplet förmedlar erfarenhet av särskilt metodologiskt intresse.

Sida stödjer insatser för att motverka korruption i samtliga större samarbetsländer. Budgetstöd gavs till Honduras, Bolivia och Nicaragua under 2004 efter att länderna kunnat visa på att konkreta åtgärder vidtagits för stärkt transparens och finansiell styrning av

statsbudgeten. Särskilda insatser har gjorts för att stärka kompetensen hos såväl Sidas medarbetare i fält som samarbetsparter i frågor relaterade till finansiell styrning. I Honduras utvärderade Sida första fasen av ett program för att upprätta ett nationellt system för upphandlingar som pekar på ökad kapacitet hos upphandlingsenheterna men även en stärkt kontroll. De offentliga finansiella styrsystemen i Honduras, Nicaragua och Bolivia har med specialisthjälp analyserats mot bakgrund av pågående och planerade sektorprogramstöd inom utbildnings- och hälsosektorerna. Genom ökad kunskap om dessa system kan svagheter i systemen uppmärksammas och bekämpas. Detta innebär också större benägenhet för givarna att gå samman om ett gemensamt konto eller en gemensam korg vilket i sin tur minskar risken för att givare finansierar samma utgifter. Även i dialogen med mottagarländerna lyfts korruptionsfrågan fram.

Svenska enskilda organisationer arbetar med att stärka rättighetsarbetet i det civila samhället i Latinamerika. Ett särskilt bidragssystem initierades 2004 för att (med hundra procentig finansiering) uppmuntra svenska enskilda organisationer att öka sitt engagemang inom detta fält i Latinamerika. En av de största bidragsmottagarna, Diakonia, bedömer i sin slutrapport för perioden 2001–2003, att man bidragit till ökade kunskaper, samordning och deltagande inom det latinamerikanska civila samhället. I Nicaragua genomfördes en insats för att stärka kunskapen om och uppmärksamheten kring barnrättsfrågor.

Stöd har utgått till sammanlagt nio MR-ombudsmän i regionen, och under 2004 har de samlat sig i ett gemensamt nätverk som Sida beslutat stödja.

Efter oroligheterna i Bolivia 2003 är en anpassning av samarbetet med Bolivia i gång för att i högre grad beakta konfliktfrågor. Sida analyserar och har initierat

ett antal insatser för att minska spänningen i landet. I Colombia står fredssträvandena i fokus för samarbetet. Sida genomförde tillsammans med samarbetspartner i Colombia och Collaborative Development Action (CDA) en "Do-no-Harm workshop". Detta utbildningstillfälle har lett till att samarbetspartner fått öka kunskaper i hur man kan utforma insatser utifrån ett konfliktperspektiv, med syfte att minimera möjliga negativa effekter på konflikten. Stödet till Iniciativa de Mujeres por la Paz (IMP) i Colombia, som utvärderats 2004, har syftat till att stärka kvinnorörelsen för fred, att öka kvinnornas deltagande i fredsprocessen samt att påverka formerna för fredsdialogen. Utvärderingen konstaterar att IMP i dag erkänns av kvinnorörelsen, fredsrorelsen och externa intressenter som en organisation som representerar kvinnor och kvinnors arbete för fred. Därmed har också kvinnorna lyckats erövra politisk makt genom skapandet av ett nytt politiskt forum.

På Kuba bedrivs ett begränsat utvecklingssamarbete med syftet att skapa förutsättningar för reformer. Ett flerårigt program för att utbilda kubanska funktionärer i modern nationalekonomi har utvärderats under 2004. Indirekt antas insatsen bidra till öppningar, inte bara på det ekonomiska området. I sina preliminära slutsatser framhäver utvärderarna deltagarnas åsikt att programmet haft betydande inverkan på de pågående reformprocesserna, samt gett utrymme för nytänkande.

Sida har tillsammans med det norska biståndsgörnet (NORAD) och det brittiska biståndsorganet (DFID) finansierat en studie kring politiska partier och partisystem i Centralamerika. Studien, som genomfördes av Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB), the International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA) och Samarbetsorganisationen för amerikanska stater (OAS), bygger på bland annat intervjuer med ledande politiker i regionen och belyser de olika utmaningar som de politiska partierna i regionen behöver ta sig an om de vill utvecklas till att bli mer konsoliderade, demokratiska och representativa.

SOCIAL OCH EKONOMISK UTJÄMNING

Följande exempel under 2004 illustrerar en del av de resultat som nåtts inom målområdet social och ekonomisk utjämning:

I Honduras, Nicaragua och Bolivia är en stor del av programmet stöd till ländernas genomförande av sina fattigdomsstrategier. Det sker i form av budgetstöd och projektstöd och ges utrymme i den övergripande dialogen. I den oberoende bedömning som Sida låtit göra av genomförandet av dessa strategier under 2004

konstateras att de medverkat till att sätta fattigdomsfrågorna på den politiska agendan men att strategier inte alltid har genomslagskraft i den reella politiken samt riskerar att minska i betydelse vid politiska förändringar. Genomförandet blir därför i praktiken inte alltid uthålligt och konsistent med målen.

Tillsammans med IDB har Sverige, Norge och Storbritannien genomfört ett samarbete för att påverka opinionen och beslutsfattarna att genomföra skattereformer som ökar skatteuppbörden i länderna på ett rättvist sätt. Projektet tog fram tekniskt väl underbyggda studier som resulterade i nationell debatt, bättre underbyggda förslag och i vissa länder genomförda reformer. En andra fas inleddes under 2004 då även utgiftssidan i budgeten inkluderas för att presentera reformförslag som förbättrar statens finanser, kontroll och insyn från olika angreppssätt.

I Guatemala har Sverige sedan 1997 stött uppbyggnaden av ett nationellt lantmäteriväsende, en insats med direkt koppling till fredsavtalen som står i fokus för samarbetet med Guatemala. Arbetet med att skapa nationell kompetens och kapacitet på området har gått bra, men steget från projekt till institutionalitet har hittills omöjliggjorts genom frånvaron av lantmäterilagstiftning. Detta beror i sin tur på oväntat motstånd inom landets parlament. Under 2004 har den svenska insatsen därför bedrivits på sparlåga, och beslut om nya resurser har villkorats till tydliga framsteg vad gäller det legala och institutionella ramverket. De problem som uppstått är ett exempel på att samarbetet med Guatemala ibland försvåras av att fredsavtalen genomförs så långsamt.

Stöd till sociala sektorer: Tretton år av stöd genom FN:s barnfond (Unicef) i Bolivia har utvärderats. Utvärderingen använder sig av ett mångdimensionellt fattigdomsbegrepp och konstaterar att målgruppen upplever förbättringar i alla de dimensioner som studerats. Men bärkraften i insatserna är svag med undantag för stödet till tvåspråksutbildning.

Sida stödjer Honduras utbildningssektor i en utvecklingsprocess kallad Education for All-Fast Track Initiative (EFA-FTI). Insatsen bidrar till att utbildningsministeriet bättre kan samordna och utveckla utbildningssektorn i Honduras. Det är ännu för tidigt att uttala sig om konkreta resultat, men siffror från senaste resultatrapporten visar att färre barn hoppar av skolan i dag än för fyra år sedan. År 2000 avbröt 3,4 procent av alla skolbarn i Honduras sin utbildning mellan första och sjätte klass och år 2004 är samma siffra 2,3 procent.

En flerårig insats till stöd för bildandet av ett nätverk av mikrofinansorganisationer i Nicaragua utsattes för en internationell granskning 2004 (av det Världs-

[Bild borttagen]

I Latinamerika dominerar insatser för demokrati, mänskliga rättigheter och konflikthantering. Det handlar om att främja fattiga människors möjlighet att formulera och driva sina behov och intressen. Bläcket på den här bolivianskans finger vittnar om att hon just röstat. Valet gällde hur landets gasfyndigheter ska hanteras.

banksledda nätverket Consultative Group to assist the Poor (CGAP)) och utvaldes då som ett exempel på ”best practice”. Granskningen konstaterar att nätverket sedan dess bildande 1998 lyckats fördubbla antalet medlemsorganisationer, få till stånd ett självfinansierande och självständigt kreditriskinstitut, satsat på inkomstbringande konsult- och utbildningsverksamhet riktad till medlemsorganisationer, väsentligen förbättrat redovisningsstandarden hos sina medlemsorganisationer samt varit ledande i bildandet av ett centralamerikanskt nätverk av mikrofinansinstitutioner i fem länder. Sida bidrar inte längre till verksamhetens finansiering.

SIDAS BEDÖMNING

Det är Sidas bedömning att utvecklingssamarbetet med Latinamerika ger goda resultat dels för samarbets-

ländernas förutsättningar att hantera sociala och politiska motsättningar inom ett demokratiskt ramverk med respekt för de mänskliga rättigheterna, dels för att motverka regionens exceptionellt ojämlika inkomst- och förmögenhetsfördelning. Det är också faktorer som avgör kontinentens möjligheter att nå millenniemålen.

I de länder som har fattigdomsstrategier är dessa en viktig tillgång som utnyttjas i utvecklingssamarbetet och dialogen kring detta. Sida bedömer att detta fungerar, samtidigt som det måste konstateras att det också finns brister i hur dessa strategier formulerats och hur de genomförs.

Sociala och politiska konflikter är ett av de tydligast uttalade skälen till det svenska engagemanget i några av de latinamerikanska länderna. Den labila och svår-förutsägbara politiska miljön är samtidigt en faktor som kan försvåra utvecklingssamarbetet, och den har i vissa fall försenat eller omöjliggjort vissa insatser.

DIALOG OM SAMARBETSLÄNDERNAS NATIONELLT ÄGDA PROCESSER

I Honduras, Nicaragua och Bolivia är fattigdomsstrategierna en viktig plattform för såväl valet av insatser som för den övergripande dialogen med länderna. En uttalad ambition har varit att öka kompetens inom de olika grenarna av Sida kring dessa fattigdomsstrategier, att tydliggöra förhållningssättet till dem och att utnyttja våra möjligheter till dialog, lärande och påverkan gentemot såväl samarbetsländer som andra givare. Sedan 2003 har ett forskningsinstitut, Institute for Social Studies (ISS), bistått Sida i detta arbete, och producerar årligen analytiska rapporter av hög kvalitet som rönt uppmärksamhet i både samarbetsländerna (inklusive det civila samhället) och bland andra givare. Att bidra till en dialog i länderna med brett deltagande utgör en del av detta arbete:

Av Sidas insatser på området under 2004 kan följande exempel nämnas.

På basis av dessa rapporter genomfördes seminarier i alla tre länderna, där ett av syftena också var att bidra till lärande i länderna emellan med en komparativ analys.

Sida har tillsammans med DFID bidragit till uppkomsten av ett nätverk kring fattigdomsstrategierna (PRS) för givare verksamma i Latinamerika, och inom detta nätverk har de Sidafinansierade studierna blivit en referenspunkt.

I Bolivia har Sverige givit stöd till dialogprocessen för att ta fram en ny omarbetad fattigdomsstrategi. Stödet har varit inriktat på att bredda basen för konsultationer och dialog kring strategin och därigenom få in fler representanter för fattiga och annars marginaliserade grupper av befolkningen.

Ett bidragssystem har etablerats för svenska enskilda organisationer för arbete med frågor som särskilt prioriterats i regionstrategierna. Sida har då bland annat prioriterat insatser som stärker det latinamerikanska civila samhällets möjligheter att engagera sig i PRS-processerna. I Centralamerika arbetar till exempel Diakonia och Forum Syd med lokala organisationer och deras möjlighet till inflytande på såväl lokal som central nivå.

I Honduras och Nicaragua stödjer Sida ett institutionellt samarbete med ländernas statistikmyndigheter. Tillförlitlig statistik är oundgänglig för att fatta väl underbyggda politiska beslut samt för att olika intressenter ska kunna följa upp fattigdomsstrategierna. Ett viktigt instrument som använts i dessa båda länder är omfattande hushållsundersökningar som mäter fattigdom på ett multidimensionellt sätt.

Tabell 4.

Latinamerika, kostnader i tkr

De fem största länderna	2004
Nicaragua	195 907
Honduras	132 762
Guatemala	107 019
Bolivia	106 269
Colombia	68 497
Övriga länder och regioner	232 748
Totala kostnader	843 203
Biståndsform	
Projektstöd	524 369
Sektorprogramstöd	54 465
Personalbistånd inkl. KTS	96 964
Internationella kurser	0
Krediter	0
Garantier	7 843
Ekonomiska reformer	0
Humanitärt bistånd	22 286
Forskning	-491*
Bidrag till enskilda organisationer	137 767
Totala kostnader	843 203
Kanaler	
Multilaterala organisationer	213 990
Svenska organisationer	264 947
Samarbetslandets organisationer	279 119
Övriga länders organisationer	45 159
Internationella enskilda organisationer	39 989
Totala kostnader	843 203
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	176 322
Projekt och program där fattiga är inbegripna	156 594
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	456 489
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	19 296
Övrigt	34 501
Totala kostnader	843 203

*Negativ på grund av återbetalning.

ANALYS AV UTFALL

Utfallet för verksamhetsgrenen Latinamerika uppgick till 843 miljoner kronor. Medelsutnyttjandet i förhållande till disponibla medel var år 2004 liksom tidigare år högt, närmare 97 procent. De fem högst prioriterade länderna har fått del av närmare tre fjärdedelar av utfallet. Av den återstående fjärdedelen går huvuddelen till regionala projekt och program. Beträffande

kanalerna kan det konstateras att svenska enskilda organisationer har en framträdande ställning. Stöd inom fältet mänskliga rättigheter och demokrati intar en särställning med närmare hälften av kostnaderna,

något som även bidrar till att förklara att en så hög andel av kostnaderna relaterar till det övergripande målet för utvecklingssamarbetet via indirekt påverkan genom policy och institutioner.

Östeuropa och Centralasien

Verksamhetsgrenen omfattar dels länder som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) klassificerat som utvecklingsländer (ODA-länder), dels länder som ej klassificerats som utvecklingsländer (icke ODA-länder). Sju av de sistnämnda länderna ligger i Sveriges närområde: Ryssland, Ukraina och Vitryssland samt de nya EU-medlemmarna Estland, Lettland, Litauen och Polen. I liten omfattning pågår också utvecklingssamarbete med Rumänien och Bulgarien.

Sidas verksamhet i Östeuropa och Centralasien vägleds av gällande land- och regionstrategier. Under år 2004 har nya strategier utarbetats för Albanien, Kosovo, Kroatien, Moldavien och Serbien och Montenegro, samt Ryssland och Ukraina. I landstrategierna görs tolkningar och konkretiseringar av det övergripande målet avseende fattigdomsbekämpning.

Sveriges strategier för Balkan vägleds vidare av EU:s gemensamma mål, det vill säga stabilisering och associering, och understryker vikten av stöd till åtgärder som främjar ländernas närmande till europeiska samarbetsstrukturer och värdegemenskaper som en viktig del i kampen mot fattigdom. Sveriges arbete utgår från ländernas utvecklingsplaner och anpassas till ländernas skilda behov.

I Kroatienstrategin har Sverige formulerat sin ambition att prioritera stöd till landets reformer som ska göra EU-medlemskap möjligt samtidigt med en utfasning av Sidas verksamhet. I regionens fattigare delar och i länder som ännu inte hämtat sig från regionens krig, kompletterar ländernas fattigdomsstrategier och EU-processerna varandra. Sverige prioriterar såväl ekonomisk utveckling, förvaltningsreform, stöd till rättsområdet inklusive trafficking och demokratistöd. Sida har startat processen att fasa ut stödet till återuppbyggnad av krigsskador.

I Moldavien, som är Europas fattigaste land, har landstrategin starkt fattigdomsfokus med prioritet för demokratisk samhällsstyrning, ekonomisk tillväxt samt social utveckling. I Södra Kaukasien är demokrati, mänskliga rättigheter och sociala sektorer prioriterade. Geografiskt fokus ligger på Georgien. I Centralasien ligger fokus på Tadjikistan och Kirgistan. Viktiga insatsområden är demokrati, mänskliga rättigheter, jordbruk och landreform, samt hälso- och social sektor.

Under 2004 genomfördes en utfasning av utvecklingssamarbetet med Baltikum. Stödet till så kallade icke ODA-länder går nu främst till Ryssland, Ukraina och Vitryssland. Utvecklingssamarbetet med Ryssland och Ukraina är inriktat på att främja en fortsatt reformprocess, som kan minska fattigdomen i dess olika dimensioner. Högt prioriterade sektorer är demokrati med mänskliga rättigheter och jämställdhet, social- och hälsosektor, ekonomisk omvandling, samt miljö. För Vitryssland är stödet till demokrati och till det civila samhället av högsta prioritet, men insatser kan också göras inom andra sektorer där det finns reformvilja.

Utvecklingssamarbetet med icke ODA-länder i Central- och Östeuropa inriktas på åtgärder som främjar deras närmande till europeiska samarbetsstrukturer och värdegemenskaper, som en viktig del i kampen mot fattigdom. Samarbetet bör främja ländernas relation med Sverige. Med utgångspunkt i samarbetsländernas behov, inriktas insatserna på sådana områden där Sverige har erkänd och efterfrågad kompetens. Där så är lämpligt bör den svenska resursbasen utnyttjas.

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, JÄMSTÄLLDHET OCH KONFLIKTLÖSNING

Den största utmaningen i det ryska samarbetet har under året varit att inkludera norra Kaukasus och därmed kunna främja såväl mänskliga rättigheter som en demokratisk utveckling i denna utsatta del av Ryssland. Detta har gjorts genom utbildning av tjetjenska politiker som ingår i ett större utbildningsprogram för ryska politiker samt genom att hitta vägar för att stödja ett transitionsprogram i norra Kaukasus som en övergång

från humanitärt stöd till mera reguljärt utvecklingssamarbete. Under året har ett projekt startat som stödjer utbildning av domare och på så sätt motverkar kränkningar av mänskliga rättigheter i Tjetjenien.

I Ukraina har Sida utvärderat ett flerårigt jämställdhetssamarbete under 2004 som visar att journalisters inställning och attityder till hur man skildrar män respektive kvinnor i medierna har förändrats tack vare Sidas stöd. Utvärderingen konstaterar att som ett resultat av Sidaprojekten i Ukraina har de politikerutbildningar och lokala nätverk fungerat bäst där både män och kvinnor har deltagit. Utvärderingen kommer fram till att det är viktigt att inkludera män i jämställdhetsarbetet om det ska få effekt.

I Ukraina har Sida finansierat ett viktigt demokratistöd genom vallokalsundersökningar vid det politiskt avgörande presidentvalet i november. Resultaten av undersökningarna har för första gången använts som bevisvärde vid förhandling i Högsta domstolen. Detta ledde fram till att man bestämde sig för en tredje valomgång i Ukraina.

I Ryssland är demokratistödet till största delen förvaltningsstöd, så kallad god samhällsstyrning. Sida har sedan 1997/98 i Östeuropa och Centralasien stött projekt för att främja kvinnors deltagande i politiken. Dessa insatser har utvärderats under 2004. Sammantaget har projekten resulterat i stor framgång när det gäller att göra kvinnor medvetna om jämställdhet. Förändringsbenägenheten har varit starkast i de projekt där också män har deltagit.

För att främja mänskliga rättigheter i Moldavien har Sida beslutat att stödja Helsingforskommitténs arbete för insatser inom rättsväsendet, icke-diskriminering och fria medier. Under året fattade Sida beslut om stöd till journalistutbildning i ett regionalt projekt mellan Fojo och lokala parter i Centralasien.

I Georgien delfinansierar Sida Governance Reform Programme som ska minska korruption och främja demokratiskt samhällsstyre. Den lönefond som ingår i projektet går till löner för personer på nyckelpositioner inom den georgiska regeringen. Den skapar på så sätt förutsättningar för den nya georgiska regeringen att rekrytera och behålla erfarna och professionella personer på viktiga positioner i det omfattande reformarbetet. Projektet är ett tidsbegränsat stöd till den nya regeringens antikorrupsionsarbete.

Sida har sekonderat en riksåklagare till EU:s Rule of Law Mission som ska öka rättssäkerheten och minska korruptionen. Den svenska riksåklagaren sitter hos sin georgiska kollega och bistår med expertis vid reformarbetet av rättssektorn.

Sida är medfinansierare till ett konfliktförebyggande arbete i Ferganá-dalen i Centralasien som FN:s utveck-

lingsprogram (UNDP) leder. Trots de spända officiella relationerna mellan Uzbekistan och Kirgistan har UNDP under året lyckats etablera kontakter på låg nivå.

Exempel på demokratiutveckling på kommunalnivå är Sidas stöd till decentraliseringsprocessen i Albanien och ett integrerat regionprogram i Serbien och Montenegro. I dessa länder stödjer Sida fattiga kvinnor och män och deras representanter på nationell och lokal nivå så att de kan delta i utformningen av strategier, projekt och program och i deras genomförande och uppföljning. Stödet till decentraliseringsprocessen på landsbygden i Albanien arbetar med att förstärka medborgares insyn i hur deras lokala myndigheter utför sitt arbete och förbättrar medborgarnas möjligheter att vara med och påverka i kommuners budgetprocesser och utformandet av lokala planer. Utbildning av den kommunala administrationen har genomförts inom områden som demokratisk samhällsstyrning, utvecklingsplanering, administration, folkligt deltagande, kapacitetsutveckling med mera. Även utbildning har genomförts, så kallade "Training of trainers". I Serbien och Montenegro har i drygt 30 byar genomförts hela projektcykeln från identifiering av problem till genomförande av projekt. I det arbetet har det varit viktigt att förbättra dialogen mellan kommunerna och medborgarna.

Rättsområdet är prioriterat på Balkan och de regionala riktlinjer som framtogs förra året har börjat implementeras under 2004. Resultatet utgörs av mer strategiska val av projekt och större program i regionen. Korruption är en delsektor som bemöts med regionala och nationella projekt över hela Balkan. Europarådet arbetar med att tillsammans med samarbetsländerna på Balkan ta fram antikorrupsionsstrategier och -planer. Myndighetssamverkan är en effektiv samarbetsform inom hela statsförvaltningen, inom rättsområdet exemplifierat med Rikspolisstyrelsens arbete i Serbien och Montenegro.

Sidas omfattande regionala stöd till insatser som informerar och försöker motverka trafficking av kvinnor och barn fortsätter med goda resultat. Lukas Moodyssons film "Lilja 4-ever" har visats i slutna sällskap i hela regionen. Filmvisningarna har följts av diskussioner med olika nyckelgrupper, till exempel lokala politiker, ungdomar, medier och det internationella samfundet. En omfattande informationssatsning i samarbete med MTV har initierats och de första samproducerade filmerna om risker och konsekvenser av trafficking har lanserats.

Kvinna till kvinna (КТК), vars mål är att stärka kvinnor som lever i konflikttrabbade områden, arbetar på hela Balkan. Till större delen finansieras verksamheten

av Sida. Stödet utgår från lokala kvinnoorganisationers behov och leder till att de skapar sig en starkare ställning inom det civila samhället. Huvudinriktningen är att stärka kvinnors mänskliga rättigheter, arbetsmarknads- och utbildningsfrågor, hälsofrågor och arbete mot trafficking.

Sida har finansierat studier av fattigdomen på Balkan som visar på en ökande ojämlikhet mellan kvinnor och män på områden som utbildning och sysselsättning. Kvinnor är generellt fattigare än män. Också våld mot kvinnor har ökat. Orsakerna är flera och bottnar i det kommunistiska samhällets auktoritära system och en ökande fattigdom efter kriget.

Information om jämställdhet bygger på säker statistik och Sida har tillsammans med Statistiska centralbyrån (SCB) initierat ett samarbete med regionens statistikmyndigheter för att ta fram bättre statistikunderlag om kvinnor och män.

SOCIAL OCH EKONOMISK UTVECKLING

Området social utveckling är en stor del av projektportföljen i samtliga postsovjetiska samarbetsländer. I Ryssland har man under flera år arbetat med att införa nya metoder för socialt arbete. Ett av de främsta målen har varit att stärka familjerna och att på så sätt minska antalet barn som hamnar på institution, något som tyvärr är ett alltjämt växande problem i hela Östeuropa och Centralasien. Under 2004 har ett projekt i Moskva mellan ryska ministeriet för hälsovård och social utveckling och Stockholms socialhögskola påvisat att i princip alla deltagare i utbildningen nu aktivt arbetar med "nätverksmodellen", en metod där man involverar alla som finns i barnets närhet. Samtliga socialarbetare har under året redogjort för exempel från verksamheten där nätverksinterventioner har gjort att man kunnat undvika omhändertagande av barnen och i stället använt sig av barnens nätverk.

I Ukraina har, trots politisk turbulens och en dålig skörd, det Sidafinansierade projektet som utbildar privatiserade jordbrukare resulterat i att de 120 jordbrukare som är med i projektet har uppvisat bättre lönsamhet än genomsnittet i regionen såväl som hela landet. Projektets övergripande mål har varit att stödja den privata småföretagarsektorn i södra Ukraina och på så sätt nå ekonomisk utveckling i regionen.

Sida stödjer landreformprocessen i hela regionen och har under 2004 fattat ett nytt beslut om stöd till Tadjikistan och fortsatt stöd till Kirgistan.

Sida har sedan 1998 stött Läkare utan gränsers (MSF) program mot tuberkulos (TB) vid Aralsjön. Detta utvärderades under 2004. Utvärderingen visade att den av Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderade metoden

Directly observed treatment short-course (DOTS) som MSF använder fungerar väl, men hämmas av en stor andel multiresistent TB och fattigdomen i området. 25 000 TB-patienter har fått behandling och metoden har accepterats av hälsoministeriet i Uzbekistan.

På Balkan finansierar Sida omfattande program vilka syftar till internflyktingars möjlighet att återvända till sin ursprungsort. Återvändande sker inom regionens krigsdrabbade länder och i dag är också tiden mogen för återvändande över de nya nationsgränserna. Bosnien dominerar som mottagare av stöd då krigsskadorna fortfarande är omfattande och antalet internflyktingar högt. Sida stödjer även återvändande av minoritetsgrupper till Kroatien och Kosovo. Programmen som inkluderar reparationer av krigsskadade hus och startpaket för att sätta igång jordbruksaktiviteter minskar i storlek men ger ett viktigt bidrag till stabilitet och möjliggör försoningsprocesser i regionen.

En utvärdering av Stockholms socialhögskolas arbete i Bosnien har genomförts och pekar på goda resultat. Verksamheten går ut på att utbilda socialarbetare på Sarajevos universitet i samarbete med andra universitet i regionen och att harmonisera utbildningen med europeiska normsystem.

Sida arbetar för att stärka harmoniseringen med andra givare. Exempelvis pågår ett samarbete med DFID inom bankprivatisering i Serbien. I Bosnien pågår ett samarbete mellan ett flertal olika givare som inom ramen för Medium Term Development Strategy går ut inrätta ett centralt organ som ska förbättra koordineringen av stödet till den privata sektorn. En studie har tagits fram vilken undersökt förutsättningar för utveckling av små och medelstora företag i hela Balkan. Studien belyser sektorns relevans och inkluderar en diskussion om sektorer och lämpliga aktörer som kan genomföra kommande projekt.

På Balkan är jordbruk en nyckelsektor för sysselsättning och ekonomi. I Makedonien avslutades första fasen av ett samarbete mellan Federation of Macedonian Farmers och Lantbrukarnas riksförbund (LRF) för att stärka små och mellanstora bönders möjligheter till inflytande över jordbrukspolitiken och ekonomisk tillväxt. Projektet har arbetat med aspekterna rörande fattigdomsbekämpning på landsbygden och det makedonska lantbrukets anpassning till ett framtida EU-medlemskap. Efter utvärdering av samarbetet våren 2004 har en andra treårig fas påbörjats i november 2004.

En förutsättning för en effektiv jordbrukssektor i en marknadsekonomi är ett fungerande lantmäteri. Sida stödjer uppbyggnad av lantmäteri i ett flertal länder. I Kosovo har ett treårigt projekt i samverkan med Nor-

[Bild borttagen]

Sida har låtit översätta Lukas Moodyssons film Lilja 4-ever till flera balkanspråk och visat filmen vid ett antal tillfällen. Filmvisningarna har följts av diskussioner om människohandel med olika nyckelgrupper, till exempel lokala politiker, ungdomar och medier.

ge och Schweiz slutförts vilket resulterat i ett återupp-rättat och moderniserat system i hela provinsen.

SIDAS BEDÖMNING

Sida bedömer att stödet ger resultat i ländernas arbete för att närma sig EU:s strukturer samtidigt som arbetet stödjer ländernas nationella reformplaner och fattigdomsstrategier i de fall sådana tagits fram. För transitionsländer är ekonomiska reformer och förvaltnings-reformer av hög prioritet och Sida stödjer länderna med att förbättra sina förutsättningar för att genomföra dem. Sida har också genom regionala stödprogram kunnat medverka till att åtgärda regionala problem som till exempel trafficking av kvinnor och barn.

I länder som har uttalad EU-agenda bedömer Sida hur svenskt stöd kompletterar EU:s större insatser, och

i de länder som har utarbetat fattigdomsstrategier är dessa viktiga för samarbetets prioriteringar. Sida bedömer att vissa fattigdomsstrategier, som i regionen är av första generationen, har brister och Sida ger både finansiellt stöd och dialogstöd i processerna.

Sidas bedömning är att fattigdomslinjen i vissa länder på Balkan följer etniska gränser och att utbredd fattigdom finns hos kvinnor, ungdomar och hos regionens romska minoritet. Sida arbetar med stödprogram för regionens svagaste grupper och verkar för att dessa ska kunna göra sin röst hörd.

DIALOG OM SAMARBETSLÄNDERNAS NATIONELLT ÄGDA PROCESSER

Sida har fört en dialog med länderna i sydöstra Europa om deras arbete med sina fattigdomsstrategier (PRSP,

Poverty Reduction Strategy Paper). Merparten av Sidas samarbetsländer i regionen har nationella fattigdomsstrategier men befinner sig på olika stadier i utvecklingen av dessa dokument. De nationella fattigdomsstrategierna är en central utgångspunkt för Sidas stöd till fattigdomsbekämpning i länder som utvecklat nationella fattigdomsstrategier (till exempel Albanien, Bosnien, Moldavien och Centralasien). Sida har bidragit med finansiellt stöd till framtagandet av Bosnien och Hercegovinas PRSP. Den dialog som förts tillsammans med bland annat Världsbanken har lett fram till att fattigdomsstrategin antagits som en nationell plan, Mid-term Development Plan, av landets parlament.

Under året har Sida genomfört en kvalitetsgenomgång av strategin för Ukraina vars resultat legat till grund för dialogen med landet. Sida har också särskilt gått igenom och analyserat Ukrainas material om fattigdom när underlag tagits fram till de nya svenska landstrategierna för Ryssland, Ukraina och Kosovo. Sida har också talat mycket med ländernas myndigheter, det civila samhället och andra givare för att få synpunkter på Sidas nuvarande och framtida samarbete med länderna. I Albanien har dialogen skett genom seminarier, workshops och möten både i huvudstäderna och på landsbygden.

I beredning av projekt, genomförande och uppföljning av insatser ska Sida beakta fattigdomens många dimensioner genom bland annat studier och särskilda analyser. Sida har under hösten 2004 påbörjat tre studier för att ta fram riktlinjer för svenskt stöd till den sociala sektorn för länderna i sydöstra Europa. En av studierna gäller utformningen av de sociala stödssystemen, en annan görs om vilken kunskap som finns om fattigdomen i dessa länder och en tredje kommer att belysa hur kvinnors fattigdom ser ut.

ÖVRIGA ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Sida skall rapportera hur verksamheten bidragit till att främja samarbetsländernas närmande till europeiska samarbetsstrukturer och värdegemenskaper som en viktig del i kampen mot fattigdom.

Stödet till demokratisk utveckling i närområdet är oftast ett samarbete mellan svenska och europeiska organisationer och medför ofta ett närmande till europeiska värdegemenskaper. Ett exempel är stödet till ryska jurister för att de ska kunna ta upp kränkningar av mänskliga rättigheter i Europadomstolen. Även i Ukraina har Sida ett samarbete med Europarådet som här avser den nödvändiga reformeringen av kriminalvården. Inför valet 2004 i Ukraina har relativt omfattande insatser gjorts i samarbete med Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) för att

stärka värdegemenskapen kring hur demokratiska val bör gå till. Utbildning av lokala valobservatörer är i sig en utbildning i demokrati och värdegemenskaper. I Vitryssland har arbetet med att utveckla lokalt självstyre, som genomförts gemensamt med Europarådets kongress för lokala och regionala organ, fört det vitryska arbetet närmare europeiska mål och värderingar.

Sverige stödjer ländernas nationella reformprogram i sydöstra Europa där man strävar efter ett närmande till EU:s strukturer. En effektiv förvaltning är nödvändig för länder som strävar efter EU-medlemskap och det ska också leda till ökad insyn i myndigheternas verksamhet och ge fattiga människor möjlighet att utnyttja sina rättigheter. I Serbien och Montenegro stödjer Sida till exempel tolv ministerier som reformerar sina personalsystem och strävar efter öppenhet och tillsättningar baserade på meriter. Inom statistik, upphandling och beskattning ger Sida bistånd via svenska myndigheter. Dessa överför de erfarenheter Sverige vunnit vid anpassning av svenska institutioner och lagar till EU:s direktiv. Det civila samhället i länderna i sydöstra Europa har under en rad år arbetat för att främja demokrati och mänskliga rättigheter, och nu ska denna process förankras i ländernas egna institutioner för att uppfylla de krav som EU ställer för medlemskap. Det är då viktigt att ta tillvara de erfarenheter som det civila samhället gjort, där man bland annat med hjälp av svenskt stöd, som till exempel i Serbien och Montenegro, arbetat med att stärka minoriteters rättigheter. Sida har stött övergången från plan- till marknadsekonomi under året. Ett exempel är det regionala handelsprojekt där länderna i sydöstra Europa tagit fram en aktivitetsplan för vilka reformer som behövs och hur de ska genomföras för att länderna ska kunna ingå regionala frihandelsavtal på tjänsteområdet. Sådana avtal krävs inför ett EU-medlemskap.

Sida skall rapportera hur insatserna samordnats med TACIS och CARDS.

Under året har Sida arbetat med framtagandet av nya förslag till landstrategier för Ukraina och Ryssland i vilken samordning skett med EU:s biståndsprogram för länderna i forna Sovjetunionen (TACIS) i de olika länderna. Inför fattigdomsanalysen som gjorts som en del i strategiprocessen för Ukraina samordnades arbetet med TACIS. I januari startades ett projekt i Karelen, Healthy Way of Living, där Sida finansierar en femtedel och TACIS resten av projektkostnaden. Under hösten har Sida tillsammans med TACIS inlett arbetet med en översikt av hälsosektorn i Ukraina.

På central nivå säkerställs koordinering med EU:s program för utveckling på Balkan, Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisa-

tion (CARDS), genom medverkan från Sida i kommittémöten i Bryssel och även genom deltagande i European Agency for Reconstructions (EAR) styrelsemöten om de länder som tidigare var en del av Jugoslavien. Det sker också en dialog mellan Sverige och EU på lokal nivå där bistånd samordnas och diskuteras för att stödja områden inom gemensamma sektorer och utnyttja synergieffekter. Sida deltar i beredning av strategier, projekt och utvärderingar. När EU utarbetar partnerskapsavtalen som successivt sätts upp på Balkan finns Sida med och ger synpunkter och bedömer hur svenska insatser kan stödja att de genomförs.

Sida skall redovisa hur verksamheten bidragit till att bevara, skydda och förbättra miljön i och omkring Östersjön och nordvästra Ryssland.

Miljösamarbetet kompletterar det miljöpolitiska arbetet i regionen. Sida prioriterar insatser inom ramen för Åtgärdsprogrammet för Östersjön (HELCOM), Agenda 21 för Östersjöområdet (Baltic 21), EU:s miljöprogram för Central- och Östeuropa samt miljöprogram inom Barentssamarbetet. Sida samarbetar nära med internationella finansieringsinstitutioner.

De baltiska ländernas inträde i EU under året innebär en fortsatt utfasning av Sidas stöd. Verksamheten har under året varit inriktad på att genomföra och avsluta tidigare gjorda åtaganden. Under 2004 avslutades vatten- och avloppsprojekten i Siauliai i Litauen och Saulkrasti i Lettland där man nu uppfyller HELCOM:s och EU:s krav för avloppsrening. Sida har medverkat med bland annat investeringar genom svenska företag.

I Ryssland och Ukraina återstår mycket att göra på miljöområdet och samarbetet går långsamt. Det svenska stödet ges till finansiellt och miljömässigt hållbara projekt som bidrar till att reformera verksamheten i de berörda sektorerna.

Inom ramen för samarbetet med EU:s miljöprogram i Ryssland (NDEP) har insatserna främst varit inriktade på beredning och genomförande av tidigare avtalade eller påbörjade aktiviteter. I S:t Petersburg fortskrider genomförandet av Sydvästra reningsverket och fem Sidafinansierade kontrakt har tecknats med svenska företag om leverans av svensk utrustning. Det av Sida finansierade samarbetet mellan Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och myndigheter och institutioner på jordbruksmiljöområdet försätter planenligt med syfte att få till stånd åtgärder för att minska jordbrukets närsaltbelastning på Östersjön.

Under året har Sida fattat beslut om en utvärdering av Naturvårdsverkets samarbete med miljömyndigheter i Östeuropa samt en utvärdering av fjärrvärmeinsatser i Baltikum och Ryssland.

Under 2004 beslutade Sida att genomföra en jämställdhetsanalys av miljö- och energisamarbetet i Ryssland. Studien avslutades under året med ett seminarium som presenterade resultaten för svenska intressenter.

Sida skall redovisa hur verksamheten, vad gäller Ryssland, Estland, Lettland och Litauen, bidragit till ett ökat samarbete mellan regioner på ömse sidor om den nya östgräns som skapas genom EU:s utvidgning.

Under hösten beslutade Sida att finansiera ett projekt med stöd till kvinnliga politiker och företagare i Kaliningrad i vilket Women's Employment Center in Kaunas, Lithuania kommer att ha en stor roll. Ett av målen för denna insats är att öka samarbetet mellan kvinnliga politiker och kvinnliga företag över regiongränserna.

Sida har under året beslutat att finansiera ett samarbete mellan regionen Pskov i Ryssland, Estland och Lettland. Målet med projektet är att öka och förbättra samarbetet i regionen över EU:s nya gräns.

Sida skall rapportera hur svenska kommuner, länsstyrelser, landsting och storregioner utnyttjats i utvecklingssamarbetet med Östeuropa.

Sida avsätter årligen medel för det fördjupade vänortssamarbetet i Central- och Östeuropa, som kanaliseras till svenska kommuner, landsting, regioner eller motsvarande via Svenska kommunförbundet och Landsförbundet. Målet är att bredda och fördjupa samarbetet samt att stödja den demokratiska utvecklingen i Central- och Östeuropa på lokal och regional nivå. Verksamheten omfattar kunskapsutbyte, kompetensutveckling, institutionsuppbyggnad och ekonomiskt samarbete. De svenska länsstyrelsernas samarbete med Baltikum pågår även under 2004 men inga nya medel har tillförts sedan 2003. Landstingens samarbete inom hälsoområdet har främst kanaliserats via Hälso- och sjukvårdens Östeuropakommitté (ÖEK).

Sida skall redovisa hur verksamheten främjat genomförandet av överenskommelser som fattas inom ramen för de olika regionala organisationerna Barentsrådet, Östersjöstaternas råd och Arktiska rådet.

Exempel på främjande av verksamheter inom ramen för regionala överenskommelser med Barentsrådet är Sidas deltagande i det reguljära arbetet inom rådets arbetsgrupp för hälsofrågor och därtill relaterade sociala frågor samt i beredningen av ett multilateralt projekt mot hiv/aids.

Sida skall vad avser de svenska enskilda organisationerna redovisa fördelningen av bidrag på ramorganisationer, sektorer samt

antal utländska samarbetspartner per ramorganisation. I förekommande fall skall antalet svenska organisationer som ingår i ramorganisationernas verksamhet redovisas.

Redovisas i tabell 5:1 och 5:2.

Sida skall avseende stöd till enskilda organisationers informationsverksamhet i Sverige redovisa utbetalade informationsbidrag per organisation.

De enskilda organisationerna som mottagit de största bidragen för informationsverksamhet från Sida är Svenska FN-förbundet, Svenska röda korset och Världsnaturfonden. Totalt utbetalt belopp är 5 miljoner kronor fördelat på 17 organisationer, bland andra Svenska FN-förbundet (850 tkr), Svenska röda korset (600 tkr) och Världsnaturfonden (300 tkr).

ANALYS AV UTFALL

Sida bidrog med 1 442 miljoner kronor år 2004 till verksamhetsgrenen Östeuropa och Centralasien varav 869 miljoner kronor till ODA-länder och 574 miljoner kronor till icke ODA-länder. Stödet till icke ODA-länder ökade med 18 miljoner kronor jämfört med 2003 då stödet till politikområdet Samarbete med Central- och Östeuropa uppgick till 556 miljoner kronor.

Ryssland är Sidas största samarbetsland inom verksamhetsgrenen följt av Ukraina inom kretsen av icke ODA-länder. De största samarbetsländerna med ODA-stöd återfinns på Balkan där Bosnien och Hercegovina och Serbien och Montenegro har stora program för stöd till återuppbyggnad och reformer enligt regeringens fastställda strategier.

Tabell 5:1. Stöd genom enskilda organisationer, icke ODA

Beslutade bidrag	Beslutade bidrag till EO, utbetalningar tkr			Antal utländska samarbetspartner			Antal svenska org. som ingår i ramorganisationens verksamhet		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Forum Syd	13 750	13 750	15 518	71	41	46	58	41	47
LO/TCO Biståndsnämnd	11 000	10 500	10 000	50	43	48	40	35	39
Olof Palmes Internationella center	18 000	17 500	17 000	3	4	3	52	41	34
PMU Interlife	1 050	1 050	1 050	11	8	8	12	8	8
Rädda barnen	2 150	2 150	1 250	10	6	2	0	0	0
Svenska kyrkan	432	432	432	0	0	1	0	0	0
SHIA	2 700	2 700	2 519	33	18	33	14	17	11
Svenska missionsrådet	2 700	2 154	1 015	7	12	7	8	10	4
Kooperation utan gränser	6 400	6 400	6 000	0	10	18	0	0	0
Svenska naturskyddsföreningen	4 000	4 000	4 000	48	40	61	0	0	0
Totalt	62 182	60 636	58 784						
Ej rekvirerade medel	0	0	0						
Återbetalning av tidigare års bidrag	-2 984	-5 656	-5 372						
Övriga insatser									
Informationsinsatser via studieförbund	6 506	4 196	4 180						
Stöd till ungdomsorganisationer	517	500	500						
Övrigt, revisioner m.m.	71	425	0						
Bidrag till Svenska röda korset	-	-	900						
Totalt	66 292	60 101	58 992						

Tabell 5:2. Sektorindelning enskilda organisationer, icke ODA, kostnader i tkr

Fördelning per huvudsektor	2004
Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	26 230
Sociala sektorer	11 035
Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	729
Naturbruk	9 938
Övrigt	11 060
Totalt	58 992

ODA-ländernas civila samhälle får fortsatt mycket stöd vilket direkt påverkar Sveriges övergripande mål för utvecklingssamarbetet och inbegriper fattiga i programmen. Detta stöd uppgår till cirka 40 procent av ODA-medlen. Policy, förvaltningsreformer och ekonomiska reformer har hög prioritet i landstrategierna och cirka 40 procent av ODA-medlen stödjer utvecklingsmålet indirekt genom policy och institutioner.

Stödet till utvecklingsmålet blir i regionen allt mer styrt av mottagarländerna som arbetar med ländernas första generation av nationella strategier som strävar efter minskad fattigdom.

Enligt tabell 6 har 57 procent av medlen för icke ODA klassificerats som "Övrigt", det vill säga att de skulle sakna koppling till biståndets övergripande mål. Den viktigaste förklaringen är att flera av de ingående projekten påbörjades när andra målformuleringar gällde. De blev därför inte klassificerade i relation till 2004 års mål ("att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor"). En stor del av de medel som kodats under Övrigt kan i stället hänföras till "Indirekt påverkan genom policy och institutioner" och därmed vara relaterat till utvecklingsmålet.

Tabell 6.

Östeuropa och Centralasien

kostnader i tkr

De fem största länderna		2004	
Ryssland*		318 672	
Bosnien och Hercegovina		212 607	
Serbien och Montenegro		199 817	
Ukraina*		59 746	
Makedonien		58 038	
Övriga länder och regioner		593 433	
Totala kostnader		1 442 313	
Bistandsform			varav icke ODA
Projektstöd	769 073		267 827
Sektorprogramstöd	3 147		-112**
Personalbistånd inkl. KTS	347 296		218 005
Internationella kurser	3 001		1 622
Krediter	27 797		8 252
Garantier	0		0
Ekonomiska reformer	0		0
Humanitärt bistånd	2 866		900
Forskning	5 000		0
Bidrag till enskilda organisationer	284 134		77 017
Totala kostnader	1 442 313		573 511
Kanaler			varav icke ODA
Multilaterala organisationer	140 060		49 932
Svenska organisationer	966 695		489 792
Samarbetslandets organisationer	53 038		21 445
Övriga länders organisationer	211 969		1 172
Internationella enskilda organisationer	70 551		11 170
Totala kostnader	1 442 313		573 511
Målet för utvecklingssamarbetet			varav icke ODA
Direkt påverkan	309 984		45 183
Projekt och program där fattiga är inbegripna	121 962		41 396
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	484 472		146 175
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	100 208		15 321
Övrigt	425 687		325 437
Totala kostnader	1 442 313		573 511
*Icke ODA-länder			
** Negativ på grund av återbetalning.			

Globala utvecklingsprogram

Sveriges politik för global utveckling (PGU) lyfter fram den gemensamma globaliseringen som den stora utmaningen i dag och tar fasta på den överenskomna internationella dagordningen, främst representerad av FN:s millenniedeklaration och millenniemål. Utvecklingssamarbetet har det specifika målet att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Samarbetet utgår från två perspektiv och åtta huvuddrag. Den nya politiken lyfter upp aspekter som ökad samverkan och samarbete med andra aktörer, lärande och kapacitetsutveckling. Verksamhet inom dessa områden behövs på global nivå för att det övergripande utvecklingsmålet ska kunna uppnås på nationell nivå.

Sidas stöd till Globala utvecklingsprogram är, inom ramen för det övergripande målet för utvecklingssamarbetet, inriktat på att på global nivå ge stöd till internationell normativ metod- och policyutveckling, samt till samarbetspartners lärande, kapacitetsutveckling och dialog. Detta ger Sida möjlighet att aktivt medverka i och påverka den internationella policy- och metodutvecklingen inom utvecklingssamarbetet, samt att förbereda och utveckla den svenska resursbasen.

Medlen inom verksamhetsgrenen Globala utvecklingsprogram har huvudsakligen använts för att medverka till framväxt av ny internationell policy inom utvecklingssamarbetet. Programmen har de senaste åren fokuserats och kopplats närmare millenniemålen.

Globala utvecklingsprogram har nyligen belysts i en särskild intern studie 2004.

En omfattande dialog och ett nära samarbete pågår mellan Sida och UD om globala utvecklingsprogram och under hösten 2004 har fördjupning skett kring erfarenheter, metoder och resultat av verksamheten samt kring framtida styrning och planering.

För att förverkliga intentionerna i PGU, och tydliggöra insatsers relevans i förhållande till utvecklingssamarbetets mål har Sida utarbetat riktlinjer för sitt stöd till Globala utvecklingsprogram.

Riktlinjerna definierar sex kategorier av stöd inom

verksamhetsgrenen: internationell policy- och metoddialog, prioriterad verksamhet genom multilaterala organ, policy- och metodutveckling, utveckling av svenska resursbasen, internationella utbildningsprogram samt övrigt. De exempel på stöd som redovisas baseras på dessa kriterier.

En utgångspunkt för Sidas stöd till Globala utvecklingsprogram är att eftersträva synergieffekter mellan globala insatser och verksamhet på regional och nationell nivå, för att tydligare bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Sida deltar i den internationella dialogen om harmonisering, offentlig finansiell styrning, kapacitetsutveckling med mera genom såväl medverkan i internationella arbetsgrupper som genom egna utvecklingsprogram.

Tillväxt, sysselsättning och fattigdom står i fokus i de landbaserade studierna inom ramen för Sidas samarbete med Internationella arbetsorganisationen (ILO) och FN:s utvecklingsprogram (UNDP).

För att utveckla nya metoder kring genomförande av Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) stödjer Sida FN:s enhet Division for the Advancement of Women (DAW). Syftet är att främja kapacitetsuppbyggnad hos regeringar, myndigheter, enskilda organisationer och övriga aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter och att öka medvetenheten om fattiga människors rättigheter.

Sida stödjer på samma grunder en internationell dialog kring ekonomi och jämställdhet genom International Association for Feminist Economics (IAFFE) som främjar deltagande från Syd i denna dialog.

Sida har ökat satsningen på globala handelsfrågor i sitt arbete för ekonomisk utveckling. Världshandelsorganisationen (WTO) får stöd till sin utbildnings- och rådgivningsverksamhet samtidigt som fattiga medlemsländer kan stärka sina förhandlingar inom WTO via South Center med stöd från Sida.

[Bild borttagen]

Stopp! China Keitetsi, som varit barnsoldat i Uganda, deltar i en demonstration mot våldet mot kvinnor. Att förbättra villkoren för kvinnor är en viktig fråga för Sida. Stöd ges bland annat till Division for Advancement for Women som arbetar för att förverkliga intentionerna i FN:s kvinnokonvention.

Insatserna på global nivå till stöd för multilaterala utvecklingsprogram tillgodoser de åtaganden som regeringen gjort i de FN-strategier som antagits. Insatserna inriktas mot de särskilda mål och prioriterade områden som definierats i strategierna och ger därmed ett mervärde utöver det generella stöd som Sverige ger till FN-organen. I strategierna för såväl UNDP som FN:s barnfond (Unicef) anges utvecklandet av ett rättighetsbaserat bistånd som prioriterade områden. Sida ger i detta syfte stöd till UNDP:s HURIST-program och till Unicefs forskningsinstitut Innocenti för utveckling av metoder för att stärka dessa organisationers tillämpning av ett rättighetsperspektiv i sin verksamhet.

Inom området globala gemensamma nyttigheter inleddes 2004 dialog med FN:s statistikkontor om möjligheten att med svenskt stöd, i samarbete med Gapminder/Karolinska institutet, göra globala utvecklingsdata fritt tillgängliga och hanterbara för användare

re över hela världen. Ett projekt har nu formulerats och ses som en fundamental förutsättning för fattigdomsanalys – lokalt, nationellt och internationellt.

Under året har Sida uppmärksammat klimatfrågans relation till utvecklingssamarbetet allt mer. Den egna påverkan på närmiljön bidrar till ökad sårbarhet för klimatförändringar och det finns ett stort behov av att öka kunskapen i utvecklingsländer kring denna problematik. En samordningsfunktion har tillsatts för att sprida information och koordinera klimatproblematiken utifrån utvecklingsperspektivet. Arbetet utgår ifrån Sidas synsätt om klimat och utveckling som beslutades hösten 2003.

Tiempo är en tidning och en webbplats som har sitt fokus på de minst utvecklade länderna i världen. Tiempo har ett uppdrag att uppmärksamma fattiga människors sårbarhet för klimatförändringar. De bidrar till att skapa en medvetenhet om hur världen kan

Tabell 7.

Globala utvecklingsprogram

kostnader i tkr

Biståndsform	2004
Projektstöd	655 798
Sektorprogramstöd	109 803
Personalbistånd inkl. KTS	190 161
Internationella kurser	203 538
Krediter	35 036
Garantier	197
Ekonomiska reformer	3 500
Humanitärt bistånd	5 236
Forskning	26 789
Bidrag till enskilda organisationer	93 288
Totala kostnader	1 323 347
Kanaler	
Multilaterala organisationer	476 198
Svenska organisationer	505 739
Samarbetslandets organisationer	91 792
Övriga länders organisationer	49 637
Internationella enskilda organisationer	199 980
Totala kostnader	1 323 347
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	75 440
Projekt och program där fattiga är inbegripna	197 819
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	710 631
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	137 993
Övrigt	201 463
Totala kostnader	1 323 347

minska sina utsläpp av växthusgaser för att inte de fattiga länderna ska bli än mer utsatta. Ytterligare ett viktigt tema är att sprida information om utvecklingsländerns förutsättningar för att anpassa sig till variationer och förändringar i klimatet i ett långsiktigt perspektiv.

I en ökad satsning för att utveckla den svenska resursbasen inom undervisningsområdet prioriterar Sida samverkan med svenska skolmyndigheter och Utbildningsdepartementet. Ett gemensamt samverkanspapper för detta har utarbetats under 2004. Ett ömsesidigt intresse förväntas resultera i myndigheternas deltagan-

de i exempelvis beredningar och uppföljningsbesök i samarbetsländer. På sikt förväntas deras deltagande i dialogen med samarbetspartner öka om såväl breda systemfrågor inom utbildningssektorn som mer specifika utbildningsfrågor samtidigt som det bidrar till internationalisering av det svenska utbildningsväsendet.

Sidas internationella utbildningsprogram syftar till kapacitets- och kompetensutveckling i samarbetsländerna och till internationalisering och mobilisering av svenska företag och institutioner. Under 2004 genomfördes 80 utbildningsprogram.

Med syfte att stärka den svenska resursbasen i utvecklingssamarbetet och internationalisera högskolor och universitet erbjuder Sida utbildningar samt stipendie- och utbytesprogram. Under 2004 genomfördes exempelvis 18 kurser för svenska aktörer i utvecklingsfrågor och metoder. Sida beviljade under 2004 bland annat 540 stipendier för Minor Field Studies för studenter.

Sammanlagt har 61 personer under året rekryterats till Sidas resursbasprogram. Det är tjänster som Junior Professional Officer (JPO) inom FN-systemet, The World Conservation Union (IUCN), Asian Institute of Technology (AIT), Världsbanken och EU:s fältdelegationer, Nationella experter i EU:s institutioner och fältdelegationer samt Bilaterala biträdande experter (BBE) och Yngre konsulter inom Sidas projekt och program.

Under 2004 beräknar Sida att cirka 740 miljoner kronor kanaliserades via stöd till internationella organisationer inom verksamhetsgrenen. Stöd till nätverk med global inriktning uppskattas till cirka 70 miljoner kronor.

ANALYS AV UTFALL

Totala kostnader på verksamhetsgrenen uppgick till 1,3 miljarder kronor.

Den dominerande biståndsformen inom verksamhetsgrenen är projektstöd. Internationella kurser och personalbistånd har de näst största andelarna.

Stödet inom globala program kanaliseras framför allt genom svenska organisationer och multilaterala organisationer.

Huvuddelen av verksamheten bidrar till det övergripande målet för utveckling genom indirekt påverkan genom policy och institutioner.

Forskning

Verksamhetsgrenen omfattar stöd till forskningssamarbete med utvecklingsländer och mellan utvecklingsländer, till internationell forskning med inriktning på utvecklingsländer och utvecklingsrelaterade problem samt till forskning i Sverige om utvecklingsländer och utvecklingsfrågor.

Forskningssamarbetet höjer utvecklingsländers kapacitet för inhemsk analys och tillgång till internationell kunskapsutveckling. I det bilaterala forskningssamarbetet pågår en dialog med universitetsledningar om vikten av att delta i utvecklingsstrategiprocesserna. Sida har intensifierat sin dialog inför val av forskningsprojekt med hänsyn till resultatens potentiella betydelse för kampen mot fattigdomen. Stärkandet av systemen för forskning kan inte ge direkta möjligheter för fattiga människor att påverka besluten inom denna sektor. Däremot skapas förutsättningar för att ta fram kunskap som kan användas av företrädare i olika former av debatt och förhandling samt vid planering och genomförande av såväl policyer som projekt.

I diskussionerna om stöd till regionala organisationer och nätverk betonar Sida vikten av att forskningen inriktas på frågor som är viktiga för de fattigaste grupperna i samhället. Dialogen med organisationerna sker främst i samband med beredningar då Sida mer i detalj diskuterar verksamhetens inriktning samt under uppföljningen av verksamheten. Ett exempel är stödet till ett forskningsråd för länderna kring Victoriasjön med inriktning på en hållbar utveckling av regionen för att förbättra livssituationen för fattiga och stärka demokratin. Sida diskuterar också med internationella organisationer, som huvudsakligen får basstöd, det vill säga ett generellt stöd för sin verksamhet. Dessa organisationer involverar i ökande grad de fattigaste ländernas forskare i samarbetet och orienterar forskningens inriktning så att den svarar mot de fattigaste gruppernas behov. Inom den internationella jordbruksforskningen, via den konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning (CGIAR), försöker Sida underlätta för deltagande av forskare från u-länder i institutens program och strategiutveckling.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Sida skall redovisa stöd som getts till forskningssamarbete med och mellan utvecklingsländer, till internationell forskning med inriktning på utvecklingsländer och utvecklingsrelaterade problem samt till forskning i Sverige om utvecklingsländer eller utvecklingsfrågor. Sida skall redovisa omfattningen av stödet till enskilda samarbetsländer samt hur detta har integrerats i land-samarbetet.

I forskningssamarbetet med Nicaragua har universitetet i León efter ett tjugofemårigt stöd byggt upp självständiga forskningsmiljöer inom hälsoområdet. Forskningens fokus ligger på tropiska infektionssjukdomar, yrkesmedicin och folkhälsosystem. Arbetet går nu in i en ny fas. Universitetet har utökat sitt samarbete med hälsoministeriet och med Leóns kommun kring rådgivning och hälsoplanering, samt med näringslivet kring läkemedelsutveckling. Under 2004 har stöd beviljats för fortsatt forskning och forskarutbildning samt uppbyggnad av masterprogram för vidareutbildning av hälsosektorns personal och för vidare forskarrekrytering. Universitetet i León har också blivit en föregångare i landet för universitetens reformprogram, något som Sida bidragit till bland annat genom att stärka förvaltningskunskapen vid universitetet.

Sida var en av de första givarna som hjälpte Dar es Salaams universitet (UDSM) att påbörja en universitetsreform 1993. År 2004 firades tioårsjubileet av genomförandet av denna reform. Framstegen innebär framför allt att universitetet har grepp om sin egen situation. Antalet studenter har över en tioårsperiod fördubblats (från 3 000 till 12 264 studenter), kvaliteten i undervisningen har ökat och kostnaden per student har blivit lägre. Sidas forskningssamarbete har bidragit till att lokalt producerad kunskap kan användas i undervisningen och universitetet har, bland annat genom Sidas stöd, tillgång till en IT-infrastruktur. Den

[Bild borttagen]

Drygt 30 miljoner människor bor i området kring Victoriasjön. Sida stödjer ett forskningsråd med inriktning på en hållbar utveckling i regionen.

har givit möjligheter till ökade kontakter med omvärlden, bättre pedagogik och förbättrad administration. Detta har också gett universitetet möjligheter att öka samarbetet med det lokala näringslivet. UDSM får nu en nyckelroll i att sprida sitt reformprogram till nyetablerade universitet i landet.

Genom sin inriktning på de nationella universiteten är det bilaterala forskningssamarbetet tydligt integrerat i samarbetsländernas egen struktur för kunskaps- och kompetensförsörjning. I avtal ingångna under 2004 har Sida gjort detta mer tydligt genom övergripande avtal med finansministerierna.

Regionala och internationella forskningsnätverk kan samla forskning kring problem av hög u-landsrelevans. Western Indian Ocean Marine Sciences Association (WIOMSA) som stödjer forskning för att förbättra

utnyttjandet av den marina och kustnära miljön och därmed bekämpa fattigdom och miljöförstöring har fått förnyat stöd för att utveckla sin roll.

En utvärdering av stödet till programmet för forskningskapacitet inom områdena bioteknik, biosäkerhet och biopolicy i Östafrika (BIO-EARN) pekar på positiva resultat. Tjugotalet högutbildade forskare, adekvat utrustade och fungerande laboratorier är ett litet men viktigt steg på vägen till en kritisk massa av betydelse för ländernas förmåga att bedöma bioteknikens potential och risker. Kurser i biosäkerhet har också omfattat biopolicyansvariga vid ministerier, forskningsråd och universitet. Men utvärderarna pekar på att stödet måste förankras tydligt i institutionerna och få ägarskap i regionen.

Forskningssamarbetet genom det regionala nätver-

ket Asian Regional Research Programme in Energy, Environment and Climate (ARRPEEC) har enligt utvärderarna producerat omfattande forskningsresultat som belyser miljöpåverkan av fossil bränsleanvändning inom den moderna sektorn. Man pekar på möjligheten att minska växthuseffekten genom att främja energieffektivitet samt utveckla tekniker för produktion och användning av biobränslen. Men utvärderarna anser att det behövs ännu bättre metoder för att nå beslutsfattare och påverka energipolitiken.

Forskningen inom ramen för Economy and Environment Program for South East Asia (EEPSEA) resulterar inte bara i rapporter utan också i policyutdrag och i dialoger med beslutsfattare. Ett exempel är de pågående diskussionerna med Kambodjas regering om ett projekt för att stärka förvaltningen av eko-turism och främja den i ett naturskyddsområde.

Ett viktigt resultat av stödet till de samhällsvetenskapliga nätverken i Afrika är de tidskrifter i vilka resultaten av afrikansk forskning och akademisk debatt publiceras. Ett bra exempel är Council for the Development for Social Science research in Africas (CODESRIA) tidskrift *Africa Development* där många artiklar av relevans för utvecklingen och utvecklingssamarbetet publiceras. Nätverken publicerar också intressanta böcker, till exempel *The Quest for Peace in Africa – Transformations, Democracy and Public Policy*, som The Organisation for Social Science Research in Eastern and Southern Africa (OSSREA) och International Books gav ut våren 2004. I den analyserar en rad afrikanska forskare konfliktens orsaker, förlopp, lösningar och förebyggande med empiriskt material från en rad afrikanska länder.

Exempel på resultat från stödet till hälsoforskning presenteras på sidan 83.

Till det särskilda programmet, Sidas u-landsforskningsråd, inkom 545 ansökningar under året, och 116 beviljades stöd. Inom Swedish Research Links som ger bidrag till forskningssamarbete med forskare i Sydafrika, Asien och MENA-regionen beviljades medel till 91 av 152 ansökningar.

ANALYS AV UTFALL

Från och med budgetåret 2004 är forskning en verksamhetsgren med en särskild anslagspost, forskning. Det totala utfallet under året uppgick till 773 miljoner kronor. Utfallet under året blev lägre än planerat och har sin förklaring i att flera stora insatser försenats på grund av samarbetslandets bristande rutiner för uppföljning och rapportering. Den största andelen av stödet gick till länder i Afrika, följt av Asien och Latinamerika. Bland de fem största mottagarländerna är

Tabell 8.

Forskning, kostnader i tkr

De fem största länderna	2004
Tanzania	37 651
Nicaragua	27 500
Vietnam	25 166
Uganda	20 123
Bolivia	19 050
Övriga länder och regioner	643 727
Totala kostnader	773 216
Bistandsform	
Projektstöd	0
Sektorprogramstöd	0
Personalbistånd inkl. KTS	0
Internationella kurser	0
Krediter	0
Garantier	0
Ekonomiska reformer	0
Humanitärt bistånd	0
Forskning	773 216
Bidrag till enskilda organisationer	0
Totala kostnader	773 216
Kanaler	
Multilaterala organisationer	70 514
Svenska organisationer	291 061
Samarbetslandets organisationer	154 839
Övriga länders organisationer	94 328
Internationella enskilda organisationer	162 474
Totala kostnader	773 216
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	8 541
Projekt och program där fattiga är inbegripna	600
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	751 591
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	3 500
Övrigt	8 985
Totala kostnader	773 216

Tanzania det största samarbetslandet. Drygt en tredjedel av stödet går via svenska organisationer. Stödet har framför allt en indirekt påverkan på det övergripande målet. Stödet bidrar till att stärka förutsättningar för att styra samarbetslandets utveckling.

Humanitära insatser och konflikthantering

I anslutning till vad som anförs i regeringens proposition (2002/03:122), Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling, gäller att Sidas humanitära verksamhet skall bidra till att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet i anslutning till väpnade konflikter, naturkatastrofer och andra katastrofliknande förhållanden.

De humanitära konsekvenserna av väpnade konflikter och naturkatastrofer drabbar de fattigaste värst. Väl utformade humanitära insatser, liksom det förebyggande arbetet med naturkatastrofer och konflikter, är därför viktiga för fattiga.

I bedömningen av ansökningar om humanitärt bistånd tar Sida hänsyn till vem som initierat insatsen och hur målgruppen deltagit i formuleringen av projekt och program. Särskilt samarbetet med Svenska röda korset och Internationella röda kors- och halvmånefederationen (IFRC) bidrar till att bygga nationell och lokal kapacitet, att minska riskerna och öka beredskapen för katastrofer.

Sidas stöd till organisationer som arbetar med fred och försoning bidrar till att öka ”vanliga människors”, inte minst kvinnors, deltagande i freds- och försoningsprocesser.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Sida skall redovisa medelsutnyttjande, innehåll och geografisk inriktning avseende insatser inom verksamhetsgrenen, uppdelade på humanitära och konflikthanterande insatser.

Verksamhetsgrenen omfattar humanitära insatser som syftar till att rädda liv, lindra nöd och skydda nödställda framför allt i samband med väpnade konflikter och naturkatastrofer. Katastrofberedskap och tidig återuppbyggnad omedelbart efter en humanitär kris ingår liksom konflikthanterande insatser som syftar till att påverka konflikters dynamik för att främja fred och försoning.

På annandag jul sköljde enorma flodvågor som skapats av jordbävningar utanför norra Sumatra in över kustområden kring Indiska oceanen. Ingen an-

nan händelse i modern tid har i ett enda slag ödelagt så stora områden och drabbat så många människor i flera världsdelar. Redan dagen därpå, den 27 december, fattade Sida de första besluten om humanitärt bistånd. Före årsskiftet fattade Sida beslut om 68 miljoner kronor i stöd till de drabbade i tsunamikatastrofen genom Svenska röda korset, IOGT/NTO, Räddningsverket till stöd för FN, Pingstmissionens utvecklingssamarbete (PMU), Diakonia, Lutherhjälpen, Läkarmissionen, FN:s barnfond (Unicef), svenska missionsrådet, Rädda barnen och internationella migrationsorganisationen (IOM).

Det totala medelsutnyttjandet för verksamhetsgrenen framgår av bilaga 1. Se också diagram 1–3.

Störst har det humanitära biståndet till Sudan varit. Den allt allvarigare krisen i Darfur och det ökade tillträdet och återvändandet av internflyktingar i södra Sudan har krävt mycket omfattande insatser. De största bidragen för nödställda i Sudan har kanaliserats genom Unicef, Internationella röda korskommittén (ICRC) och Läkare utan gränser. I Angola har den fredliga utvecklingen lett till att tidigare otillgängliga områden kunnat nå samtidigt som många människor kunnat återvända hem. De största bidragen i Angola har kanaliserats genom Unicef, FN:s jordbruksprogram (FAO) och Afrikagrupperna. Humanitära behov i Demokratiska republiken Kongo liksom i Somalia och på de ockuperade palestinska områdena har krävt fortsatt stora insatser.

Sida har under 2004 bidragit till humanitär verksamhet genom att tidigt svara på årliga appeller från FN:s humanitära organisationer, Internationella röda korskommittén samt Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen genom Svenska röda kor-

[Bild borttagen]

Den tsunami som svepte in över Banda Aceh på Sumatra tog oräkneliga människoliv och lämnade ruiner och förtvivlan efter sig. Ingen annan händelse i modern tid har i ett enda slag ödelagt så stora områden och drabbat så många människor i flera världsdelar.

set. Sida har även bidragit till projekt genom enskilda organisationer och övriga kanaler.

Sidas arbete med konflikthantering omfattade metod- och policyutveckling, information och utbildning samt freds- och försoningsskapande aktiviteter i fält. Konflikthantering genom främjande av dialog, säkerhet och strukturell stabilitet finansieras och rapporteras både under verksamhetsgrenen och genom de regionala verksamhetsgrenarna.

Sidas arbete med metodstöd har under året resulterat i nya instrument för konflikthantering. Sida stödjer även metod- och policyutveckling bland organisationerna, där några av de viktigaste mottagarna är International Alert och Collaborative for Development Action. Under året genomfördes även en effektutvärdering av Liv och fredsinstitutet.

Vad avser konflikthanteringsinsatser skall Sida rapportera

- *de åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (år 2000)*

Säkerhetsrådsresolution 1325 syftar till att värna kvinnors och flickors behov i väpnade konflikter, samt skapa utrymme för kvinnors aktiva deltagande i frågor som rör fred och säkerhet. Sida arbetar för att konflikthanteringsinsatser ska genomföras av ett jämställdhetsperspektiv och beaktar att väpnade konflikter påverkar kvinnor och män olika.

Under verksamhetsgrenen Humanitärt bistånd och konflikthantering stödjer Sida bland annat projektet *Peacewomen* genom Women's International League for Peace and Freedom. Det syftar till att stärka kvinnors deltagande i fredsprocesser och förhandlingar på gräns- och nationell nivå. Sida stödjer även policyarbete

Diagram 1. Humanitära insatser per region, kostnader i tkr

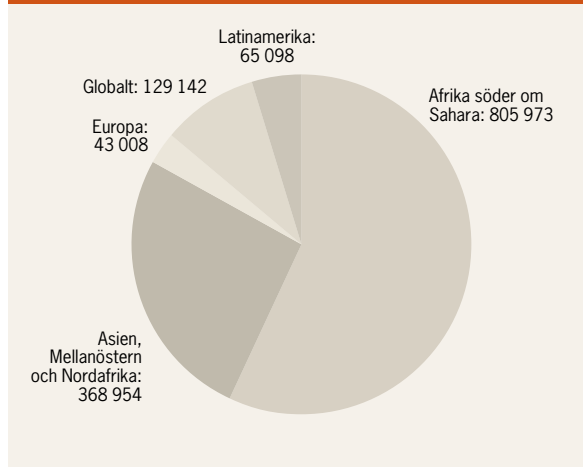
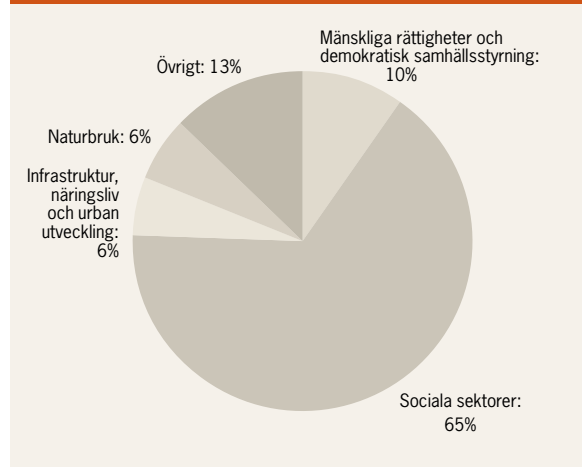

Diagram 2. Humanitära insatser per huvudsektor, i procent

och metodutveckling, genom International Alert, för att förbättra genusperspektivet inom områden som avvapning, demobilisering och återanpassning av tidigare stridande. Genom stiftelsen Arias Foundation stödjer Sida jämställd och hållbar utveckling inom jordbrukssektorn. Liv och fredsinstitutet arbetar med finansiering från Sida för att öka kvinnors deltagande i fredsprocessen i Demokratiska republiken Kongo och Republiken Kongo. Sidas bidrag till Internationella röda kors-kommittén (ICRC) innehåller insatser med fokus på kvinnors situation i väpnade konflikter.

- *de åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1460 (år 2003)*

Resolutionen 1460 syftar till att stärka skyddet för barn i samband med väpnade konflikter. Många barn befinner sig på flykt, antalet barnsoldater och hushåll där barn lever utan vuxna ökar.

En stor andel av de konflikthanteringsinsatser som Sida stödjer inriktas på att förbättra barns situation. Under verksamhetsgrenen ges stöd till demobilisering av barnsoldater i till exempel Sudan, Rwanda, Colombia och Afghanistan via olika FN-organisationer. För att förebygga rekrytering av barnsoldater genomför Institutionen för freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet en studie i ämnet på uppdrag av Sida. Aktiviteter för att förhindra rekrytering av barnsoldater genomförs i Uganda genom Unicef. Sida stödjer också Search for Common Grounds radioprogram av barn för barn som handlar om två före detta stridande i Sierra Leone. Sida stödjer även insatser som kan skydda och återskapa viss normalitet och stabilitet för barn som drabbats av en humanitär katastrof, till exempel genom ICRC.

- *säkerhetsfrämjande insatser som har bidragit till att skyddet för enskilda och grupper har stärkts, såsom stöd till avvapning, demobilisering och återanpassning av före detta stridande och stöd till freds- och människorättsobservatörer*

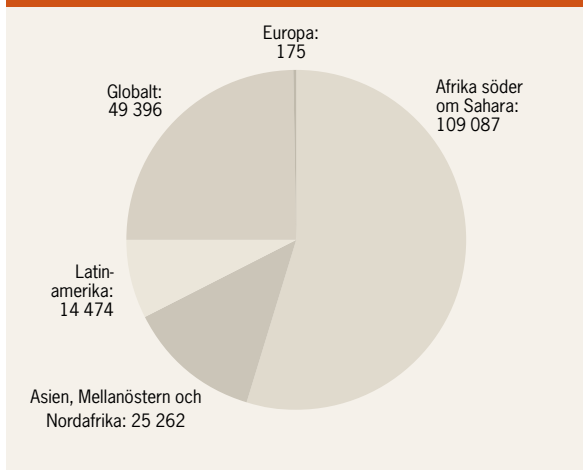
Med säkerhetsfrämjande insatser avser Sida aktiviteter som syftar till att öka säkerheten för individer eller grupper vars säkerhet hotas på grund av ökade spänningar eller väpnade konflikter.

Inom verksamhetsgrenen Humanitärt bistånd och konflikthantering ger Sida stöd genom FN-organisationer till ett antal operationer för att avvapna, demobilisera och återanpassa före detta stridande i exempelvis Liberia, Demokratiska republiken Kongo och Somalia. I återanpassningsfasen är det särskilt viktigt att länka kortsiktiga och långsiktiga insatser. Därför genomför Institutionen för freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet en studie i ämnet på uppdrag av Sida. Demobilisering av barnsoldater är även en viktig del av säkerhetsfrämjande insatser som Sida stödjer.

Sida har verkat för att stödja uppföljningen av Nairobi-deklarationen om lätta vapen på Afrikas horn och i Stora sjöregionen genom Saferworld. Stöd har även getts till Arias Foundation för utformandet av en internationell konvention kring lätta vapen. I samarbete med Kristna freds rörelsen och United Nations Regional Centre for Peace, Disarmament and Development in Latinamerica and the Caribbean (UN-LIREC) har Sida haft utbyte med 22 länders parlament i Europa och Latinamerika kring lätta vapen-lagstiftning.

- *insatser som stödjer försoningsprocesser, såsom dialog- och deltagandeprocesser, medling, sanningskommissioner, traumabearbetning och medieprojekt*

Diagram 3. Konfliktthanterande insatser per region, kostnader i tkr

Tabell 9. Återrapporteringskrav: Humanitär minhantering, kostnader i tkr

Totala kostnader	
Irak	9 965
Somalia	9 500
Angola	8 000
Sri Lanka	6 000
Globalt	5 413
Afghanistan	4 050
Sudan	3 800
Eritrea	3 412
Bosnien och Hercegovina	-7
Totalt	50 134

Dialogfrämjande insatser är de insatser som främjar eller skapar förutsättningar för dialog och ökat förtroende mellan parter i en väpnad konflikt.

Under verksamhetsgrenen ger Sida stöd främst till det civila samhället på gräsrotsnivå, men även på nationell nivå genom att främja en dialog inom och mellan grupper i väpnade konflikter. Stöd har även getts till World Conference of Religion and Peace, ett regionalt initiativ i Västafrika som bland annat försöker skapa en fruktbar dialog mellan stridande parter i regionen genom medling.

Sida stödjer även olika dialogfrämjande medicinsatser, exempelvis genom Search for Common Ground i bland annat Västafrika. Stöd ges även till Conciliation Resources för utbildning av journalister i Sierra Leone, Liberia och Georgien.

Sida stödjer dialogfrämjande insatser i konfliktförbyggande syfte inom ramen för traumabearbetning

Tabell 10.

Humanitära insatser och konfliktthantering, kostnader i tkr

De fem största länderna		2004
Sudan		174 692
Kongo, demokratiska republiken		109 969
Angola		100 038
Västbanken och Gaza		97 941
Somalia		86 367
Övriga länder och regioner		1 041 563
Totala kostnader		1 610 570
Bistandsform		
Projektstöd		12 401
Sektorprogramstöd		0
Personalbistånd inkl. KTS		0
Internationella kurser		0
Krediter		0
Garantier		0
Ekonomiska reformer		0
Humanitärt bistånd		1 598 169
Forskning		0
Bidrag till enskilda organisationer		0
Totala kostnader		1 610 570
Kanaler		
Multilaterala organisationer		659 352
Svenska organisationer		412 664
Samarbetslandets organisationer		26 237
Övriga länders organisationer		6 436
Internationella enskilda organisationer		505 881
Totala kostnader		1 610 570
Målet för utvecklingssamarbetet		
Direkt påverkan		812 141
Projekt och program där fattiga är inbegripna		484 982
Indirekt påverkan genom policy och institutioner		107 261
Indirekt påverkan genom nationellt stöd		140 381
Övrigt		65 804
Totala kostnader		1 610 570

och försoning genom bland annat brittiska Rädda barnen i Demokratiska republiken Kongo.

— *omfattning och inriktning av Sidas bistånd till minhantering*

Humanitär minröjning har fortsatt i de konfliktdrabbade områdena i Sri Lanka och Angola. I norra Irak inbegriper Sidas stöd till Mines Advisory Group sedan 1997 lokalt kapacitetshöjande insatser. Svenskt stöd har också givits till internationella organisationer, bland andra Unicef, som arbetar för att öka upplys-

ningen och medvetenheten om minor och oexploderad ammunition. Geneva International Center for Humanitarian Demining (GIHCD) som bland annat arbetar med utbildning och kapacitetshöjande insatser för myndigheter och minhanteringsorganisationer i samarbetsländerna, har också fått stöd.

Stöd till minhantering finansieras även inom de regionala verksamhetsgrenarna.

ANALYS AV UTFALL

Det totala biståndet till verksamhetsgrenen Humanitä-

ra insatser och konflikthantering uppgick till 1 611 miljoner kronor och medelsutnyttjandet i förhållande till disponibla medel var 100 procent. De fem högst prioriterade samarbetsländerna fick drygt 35 procent av utfallet. Stödet kanaliserades främst genom multilaterala organisationer och internationella enskilda organisationer.

Cirka 1,3 miljarder kronor av stödet gick till insatser klassificerade som direkt påverkande för fattigdomsminskning eller där fattiga var inbegripna. Motsvarande summa för insatser som indirekt påverkade fattigdomsminskningen var drygt 0,3 miljarder kronor.

Ekonomiskt stöd

Verksamhetsgrenen ekonomiskt stöd omfattar u-krediter och ekonomiska reformer.

U-krediter

Sidas mål för verksamheten med u-krediter är att stödja tillhandahållande av finansieringslösningar för social och ekonomisk infrastruktur i utvecklingsländer utifrån lokala förutsättningar för insatser samt att främja samarbete mellan Sverige och utvecklingsländer inom områden där svenska varor och tjänster är konkurrenskraftiga.

Under de senaste åren har efterfrågan på kreditfinansierade projekt minskat. Några av anledningarna till detta är

- en allmän nedgång de senaste åren i efterfrågan på investeringsprojekt
- en minskad efterfrågan från svenska leverantörer till följd av avbindningen och en gradvis omsvängning mot att projekten i stället initieras direkt från länderna
- att många av de vanliga kredittagande länderna under senare år har omfattats av skuldavskrivningsprocesser och därmed inte varit aktuella för ny kreditgivning
- att de svenska u-krediterna har relativt sett mindre förmånliga villkor (bland annat högre bindningsgrad än andra länders).

Investeringar i infrastruktur omnämns i Sidas fattigdomsstrategi som en förutsättning för ekonomisk tillväxt och utveckling av den privata sektorn. Förbättrad kommunikation (utveckling av IT) samt målsättningen att ge fler fattiga tillgång till rent vatten är två av millenniemålen, där investeringar i infrastruktur kan bidra till ökad måluppfyllelse. Tydligare beskrivningar görs i strategier och beslutsunderlag av sambanden mellan olika infrastruktursektorer och fattigdomsbekämpning och dessa samband gäller oavsett finansieringsform. Utformningen av tariffstrukturen för infrastruktur tjänster är viktig, de fattiga måste ha råd att ansluta sig till de erbjudna tjänsterna.

Trenden mot avbindning av krediterna och den ökade betoningen av biståndspolitiska mål och dessas uttolkning i landstrategier och sektorpolicyer har lett till att Sida nu blir involverat i projekten på ett tidigare stadium och i en aktivare roll än förut. Sida har under året lämnat en regeringsskrivelse om minskad bindningsgrad för u-krediter. Detta innebär strävan mot harmonisering med andra biståndsgivare (till exempel de nordiska) och institutioner och Exportkreditnämnden (EKN).

Många av de fattigaste utvecklingsländerna, framför allt de minst utvecklade länderna (MUL-länder), är föremål för initiativet med skuldavskrivningar för skuldyngda fattiga länder (HIPC). Enligt regeringens direktiv ska krediter inte ges till länder som har en ohållbar skuldbörda. Länder som har uppnått en hållbar skuldsituation (completion point under HIPC-initiativet) kan erbjudas krediter med hög förmånlighet. Gruppen länder som nått completion point ökar. Dit hör nu bland annat Uganda, Bolivia, Moçambique, Tanzania, Nicaragua, Ghana och Etiopien. Under året har nya förfrågningar om finansiering kommit in från flera av dessa länder, exempelvis Nicaragua och Ghana.

Tidigare HIPC-länder (men även andra länder) har avtal med Internationella valutafonden (IMF) som statuerar att de inte får ta upp lån till marknadsvillkor, samtidigt som de har krav på sig att uppnå en viss grad av tillväxt i landet. Produktiva investeringar behövs för tillväxt, och tillgängliga gävomedel räcker inte att finansiera nödvändiga investeringar i denna grupp länder. Det är därför viktigt att det finns förmånliga krediter och finansiella strukturer för hållbara finansieringsformer i länderna. Utvecklingen av lokala finansieringsinstrument har fortsatt under året. Sida har fattat beslut om en kredit i lokal valuta för finansiering av telefoni i de krigshärjade norra och östra delarna av Sri Lanka.

Tabell 11.

Ekonomiskt stöd: U-krediter, kostnader i tkr

De fem största länderna	2004
Senegal	64 063
Kina	60 000
Filippinerna	28 000
Sri Lanka	27 209
Mongoliet	1 091
Övriga länder och regioner	20 441
Totala kostnader	200 803
Biståndsform	
Projektstöd	9 382
Sektorprogramstöd	0
Personalbistånd inkl. KTS	21
Internationella kurser	0
Krediter	191 400
Garantier	0
Ekonomiska reformer	0
Humanitärt bistånd	0
Forskning	0
Bidrag till enskilda organisationer	0
Totala kostnader	200 803
Kanaler	
Multilaterala organisationer	10 921
Svenska organisationer	93 204
Samarbetslandets organisationer	92 462
Övriga länders organisationer	4 217
Internationella enskilda organisationer	0
Totala kostnader	200 803
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	239
Projekt och program där fattiga är inbegripna	4 013
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	44 258
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	152 161
Övrigt	133
Totala kostnader	200 803

Ett seminarium har hållits i Sri Lanka för att öka förståelsen för hur landets externa och interna finansieringskällor ska kunna användas på ett effektivt sätt. Effekterna av ett låneavtal, koncessionsavtal eller liknande kan ha betydelse för ett lands statsfinanser i ända upp till 20 år. Seminariet hade ett femtiotal deltagare från både finansministeriet och olika linjeministerier.

Under året har en kredit lämnats till Senegal för finansiering av totalt 60 bussar till det kommunala

bussbolaget i Dakar. Inköpet av nya bussar är ett viktigt element i reformeringen av stadens busstrafiksystem. De urbana transporterna har stor betydelse bland annat för immigranter från landsbygden som ofta bosätter sig i utkanten av staden. För dem och för andra fattiga grupper som lever i slumförorter är det viktigt att kunna resa till arbetsplatser eller ta del av utbildning eller andra tjänster i staden. Andra länder där u-kreditanslaget kommit till användning under året är Kina (avloppsrening i Luoyang samt fjärrvärme i Tianshui) och Filippinerna (ramkredit till Development Bank of Phillipines).

ANALYS AV UTFALL

De senaste åren har kreditgivningen minskat, men under året har det funnits tecken på att efterfrågan på u-kreditgivningen återigen kommer att öka. Detta beror bland annat på en generell ökning av infrastrukturinvesteringarna i samarbetsländerna och att fler länder kommit igenom sina skuldavskrivningsprocesser och därmed återigen kan erbjudas kreditfinansiering för sina viktiga investeringar.

Ekonomiska reformer

Verksamheten omfattar budgetstöd, betalningsbalansstöd och skuldlättnader samt stöd till kapacitetshöjande insatser för skuldhantering och skuldstrategifrågor.

Stödet till ekonomiska reformer har successivt utvecklats från ett relativt kortsiktigt stöd för makroekonomisk stabilisering till ett långsiktigt stöd för fattigdomsbekämpning. Fokus har skiftat från bidrag för att täcka ett behov av utländsk valuta till bidrag för finansiering av samarbetslandets statsbudget. Formerna för stödet har successivt övergått från betalningsbalansstöd och skuldlättnader till ett generellt budgetstöd till samarbetslandets statsbudget. Denna utveckling har bland annat drivits fram av avregleringen av valutamarknaderna i samarbetsländerna, av internationellt samordnade skuldlättnader och den tidigare ekonomiska reformpolitikens blandade resultat när det gäller att åstadkomma minskad fattigdom. Två processer har spelat en stor roll i denna utveckling – det internationella HIPC-initiativet och de nationella strategierna för fattigdomsminskning (Poverty Reduction Strategies, PRS). HIPC-initiativet syftar till att minska utlandsskulderna till hållbara nivåer och därmed frigöra resurser för fattigdomsbekämpning. Av de nio länder till vilka Sida gav budgetstöd under 2004 har hittills åtta gått

[Bild borttagen]

U-krediter har bland annat finansierat avloppsrening och fjärrvärme i Kina.

igenom hela skuldlättnadsprocessen, vilket inneburit att de fått sin skuldbörda minskad till vad som definierats vara en hållbar nivå. Allteftersom länderna erhållit skuldlättnader inom ramen för HIPC-initiativet har svenskt stöd för ekonomiska reformer övergått från skuldlättnader till budgetstöd. Sedan år 2002 har samtliga nya insatser till stöd för ekonomiska reformer genom Sida varit budgetstöd.

Budgetstödet är ett stöd för genomförandet av samarbetslandets PRS. I beredningen av budgetstöd ska samarbetslandets PRS analyseras med avseende på dess innehåll, realism och process för framtagandet inklusive demokratisk förankring och folkligt deltagande. Men studier och erfarenheter av PRS-processen hittills visar att det har funnits brister i konsultationsprocesserna. PRS har ofta inte förankrats i de nationella parlamenten och i vissa fall har konsultationerna

begränsats av en alltför snäv definition av det civila samhället. De länder som var först med att utarbeta en PRS förbereder nu ”andra generationens PRS”, där många av bristerna med de första strategierna kommer att åtgärdas. Tanzania är ett exempel på ett land där processen för att ta fram en andra PRS har varit långt mer konsultativ och med bredare deltagande än vad som var fallet med den tidigare PRS.

PRS-processen förutsätter också att givarna anpassar sitt stöd. Tillsammans med berörda regeringar och andra givare arbetar Sida med att i ökad utsträckning knyta budgetstödet till samarbetslandets PRS. För att budgetstödet ska bli ett effektivt stöd till finansieringen av samarbetslandets politik för fattigdomsbekämpning bör stödet vara långsiktigt och förutsägbart och tydligt knytas till landets egen budgetprocess och process för uppföljning av PRS.

Budgetstödet resultat måste mätas mot mål och planer i samarbetslandets PRS. Eftersom det svenska budgetstödet endast är en mindre del av ett lands samlade resurser och eftersom det inte är möjligt att följa användningen av de svenska medlen i statsbudgeten är det i praktiken svårt att särskilja resultatet av det svenska budgetstödet. Det som i praktiken är möjligt att uppskatta är den sammanlagda effekten av samtliga givares stöd. Resultat bör därför följas upp i samarbete med andra givare.

För att åstadkomma ett effektivare budgetstöd och underlätta dialogen och uppföljningen pågår i flera länder ett intensivt harmoniserings- och samordningsarbete kring denna stödför. Det blir allt vanligare att givarna gemensamt med samarbetslandet kommer överens om ett ramverk med mål, villkor, principer och former för utbetalning och uppföljning av budgetstödet. Sida deltar i denna givarsamordning, som möjliggör en bred dialog med samarbetslandet om bland annat den ekonomiska politiken, genomförandet av PRS och statsbudgetens fattigdomsfokus. Under år 2004 gjordes framsteg med givarsamordning bland annat i Bolivia, Burkina Faso, Etiopien, Moçambique och Nicaragua.

En stor internationell utvärdering av generellt budgetstöd initierades under 2004. Sida är en av styrgruppens 28 medlemmar och deltar även tillsammans med brittiska Department for International Development (DFID) och Europeiska kommissionen i utvärderingens ledningsgrupp. Utvärderingens syfte är att analysera i vilken grad och under vilka förutsättningar som generellt budgetstöd är effektivt för fattigdomsminskning.

Under år 2004 inledde Sida ett förändrings- och metodarbete kring budgetstödet som kommer att fortsätta under de närmaste åren. Den nya politiken för global utveckling och det nya målet för utvecklings-samarbetet innebär att budgetstödet får ett förstärkt fattigdomsfokus genom att stödformen tydligare kopplas till ett lands PRS. Den nya politiken kommer också att innebära en förändrad beslutsordning för budgetstödet. Detta är två viktiga förändringar som ingår i det arbete med nya riktlinjer för generellt budgetstöd som pågick under år 2004, inom ramen för arbetet med nya riktlinjer för samsamarbetsstrategier. Sida har deltagit i detta arbete.

Eftersom budgetstödet kanaliseras genom samsamarbetslandets eget budget- och betalningssystem är det angeläget att offentliga medel används för avsedda ändamål och redovisas på ett korrekt och transparent sätt. Samtidigt finns en rad brister i samsamarbetsländernas system för offentlig finansiell styrning som begränsar effektiviteten i användningen av offentliga medel och bistånd. Budgetstödet är därför i sig ett viktigt

instrument för att åstadkomma förbättringar av systemen genom att stödet ofta knyts till krav på reformer av systemen. Sida inledde under år 2004 en särskild satsning för att stärka sin kompetens och öka sitt engagemang inom offentlig finansiell styrning.

Exempel på resultat på landnivå

I Bolivia håller regeringen på att ta fram en ny strategi för utveckling och fattigdomsbekämpning i bred dialog med bland annat det civila samhället. Sida har bidragit till finansieringen av denna dialog. Under år 2004 gjordes stora framsteg med harmoniseringen och samordningen av budgetstödet. Bolivias regering och givarna utarbetade ett gemensamt ramverk med principer för hantering av budgetstödet, till vilket knyts en matris med indikatorer för uppföljning. Budgetstödet till Bolivia är kopplat till framsteg i revideringen av landets PRS, förbättringar av den offentliga finansiella styrningen och åtgärder för att åstadkomma en effektivare och mer fattigdomsbekämpande finanspolitik. I den uppföljning som ägde rum i slutet av oktober 2004 konstaterades att Bolivia uppfyllt kraven, vilket möjliggjorde för Sida att betala ut den andra delen av budgetstödet för 2004.

I Etiopien samsamarbetar bilaterala och multilaterala givare i en budgetstödsgrupp i syfte att skapa en gemensam plattform för dialog och uppföljning av stödet. Samordningen kring budgetstödet har medfört att regeringen och givarna under år 2004 diskuterade regeringens prioriteringar i statsbudgeten och budgetens utfall för tidigare år. En fråga som uppmärksammades i dialogen var situationen i hälsosektorn, som både kännetecknas av låg budgettilldelning och lågt budgetutnyttjande. Sida har tillsammans med andra bilaterala givare verkat för att indikatorer för demokrati och mänskliga rättigheter finns med i uppföljningen av budgetstödet och av Etiopiens PRS-indikatorer som det svenska budgetstödet knyts till. En mångdimensionell analys av fattigdomen i Etiopien visar att demokrati och respekt för mänskliga rättigheter är två viktiga aspekter när det gäller fattigdomsbekämpning i Etiopien. Sida har arbetat för att formalisera budgetstöds-samarbetet och tagit fram ett utkast till ett gemensamt ramverk.

Målet för budgetstödet till Moçambique är att bidra till minskad fattigdom genom att stödja genomförandet av regeringens fattigdomsprogram, PARPA. I samband med budgetstöds-samarbetets årsgenomgång i april 2004, undertecknade Moçambiques regering och givarna en ny överenskommelse om principer och procedurer för budgetstödet. Regeringen och givarna har enats om mål och indikatorer för olika områden som ska följas upp varje år. Vid halvårsuppföljningen i

september 2004 var den övergripande slutsatsen att utfallet i förhållande till de uppsatta målen var planligt för hälsovård, undervisning och jordbruk, medan utvecklingen inom statlig finansiell styrning, rättssektorn och privata sektorn gick långsammare än planerat. En del av det svenska budgetstödet till Moçambique för 2004 kopplades till revision av en av de banker som var inblandade i bankkrisen. I december 2004 bedömde Sida att detta villkor var uppfyllt och utbetalningen kunde ske.

I Tanzania finns ett väl utvecklat budgetstödssamarbete. Budgetstödet från Sverige och andra givare har bidragit till att de prioriterade sektorerna i statsbudgeten kontinuerligt har fått ökade anslag, både i absoluta och relativa termer. Tanzania är ett av de första länder som utarbetar en andra generationens PRS i vilken man försöker dra nytta av lärdomar från tidigare PRS. Den nya fattigdomsstrategin utarbetas med större deltagande än tidigare av det civila samhället och andra aktörer. Den utformas också så att konkreta indikatorer för framsteg för befolkningen blir vägledande snarare än att fokus enbart läggs på ökade anslag i budgeten för prioriterade sektorer. Fattigdomens många dimensioner avspeglas i valet av indikatorer där konkreta och mätbara mål ska uppnås.

ANALYS AV UTFALL

Budgetstödet volym har successivt ökat sedan år 2001. Detta beror dels på att fler länder fått budgetstöd, dels på att volymerna per land har ökat något. Under år 2004 gav Sida budgetstöd till nio länder, varav sex i Afrika och tre i Latinamerika. De största mottagarna var Tanzania och Moçambique, följt av Bolivia, Uganda, Nicaragua Honduras, Etiopien, Mali och Burkina Faso. För budgetstödet till Etiopien har dessutom 20 miljoner kronor använts från verksamhetsgrenen Afrika enligt ett regeringsbeslut.

Per definition har insatser inom ekonomiska reformer indirekt påverkan på fattigdomsbekämpning.

Tabell 12.

Ekonomiskt stöd: Ekonomiska reformer, kostnader i tkr

De fem största länderna	2004
Tanzania	120 000
Moçambique	100 000
Bolivia	70 000
Uganda	65 000
Nicaragua	60 000
Övriga länder och regioner	180 000
Totala kostnader	595 000
Bistandsform	
Projektstöd	0
Sektorprogramstöd	0
Personalbistånd inkl. KTS	0
Internationella kurser	0
Krediter	0
Garantier	0
Ekonomiska reformer	595 000
Humanitärt bistånd	0
Forskning	0
Bidrag till enskilda organisationer	0
Totala kostnader	595 000
Kanaler	
Multilaterala organisationer	60 000
Svenska organisationer	0
Samarbetslandets organisationer	535 000
Övriga länders organisationer	0
Internationella enskilda organisationer	0
Totala kostnader	595 000
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	40 000
Projekt och program där fattiga är inbegripna	0
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	365 000
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	190 000
Övrigt	0
Totala kostnader	595 000

Enskilda organisationer

Stödet inom verksamhetsgrenen Enskilda organisationer syftar till att främja ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle i samarbetsländerna.

Metoden är att initiera gemensamma utvecklingsinsatser mellan svenska enskilda organisationer och deras lokala samarbetspartner.

I verksamhetsgrenen ingår också stöd till organisationers information i Sverige om utvecklingsfrågor och utvecklingsarbete.

Sida antog under 2004 en ny policy för samarbetet med det civila samhället. Den fastslår att människors egen organisering har strategisk betydelse för det övergripande målet att stärka fattigas möjligheter att själva ta kontrollen över sina liv och ta sig ur fattigdomen.

I de flesta länder som utarbetat nationella fattigdomsstrategier (PRS) har det civila samhällets organisationer deltagit som aktiv dialogpart. Målet med PRS-processen är inte dokumentet i sig utan att samtliga aktörer i samhället gemensamt bidrar till att minska fattigdomen. Erfarenheten säger att det är troligare att processen blir effektiv om en så stor del av aktörerna som möjligt får möjlighet att bidra med erfarenheter och kunskap.

Inom verksamhetsgrenen har svenska enskilda organisationer stött sina partner för att främja det civila samhällets deltagande i utarbetandet av fattigdomsstrategier. Exempelvis utövar Diakonias samarbetsorganisationer i Burkina Faso inflytande på den ekonomiska politiken och fattigdomsstrategin. Detta sker genom opinions- och påverkansarbete samt genom erfarenhetsutbyte med organisationer som arbetar med liknande metoder i Västafrika och i andra regioner. Under året har Diakonia tillsammans med European Network on Debt and Development, Eurodad och Association of Church Development Projects (ACDEP), anordnat konferensen Civil Society and Economic Policy med ett stort antal deltagare från organisationer i det civila samhället och internationella givare. På konferensen diskuterades erfarenheter från PRS-processer samt lärdomar inför framtiden.

Sidas stöd till det civila samhället ska främja fattiga människors möjlighet att verka tillsammans för att påverka samhällsutvecklingen och/eller förbättra sina levnadsvillkor. Det civila samhällets organisationer kan direkt och indirekt bidra till att bekämpa fattigdomen genom att föra upp fattigdomsfrågan på den politiska dagordningen och vara med och skapa plattform för dialogen mellan medborgarna och deras valda representanter.

Sida har under året sökt skapa möjligheter för de svenska organisationerna att i samarbete med sina lokala organisationer öka och stärka respektive organisations hiv/aids-aktiviteter i enlighet med intentionen i regleringsbrevet, som säger att Sida i vissa fall kan bevilja undantag från regeln om egeninsats. Sida har under året tagit fram särskilda anvisningar för perioden 2004–2006 och beviljat medel under året. Två seminarier har ägt rum i Lusaka (Zambia) och Kisumu (Kenya), från vilka erfarenheter togs med till den stora internationella konferensen på Sida Civil Society Center i augusti. Satsningen har bland annat resulterat i en högre medvetandegrad och kunskap om problemen med hiv/aids bland såväl inblandade organisationer som bland Sidas personal. De enskilda organisationerna planerar ett gemensamt forum som ska arbeta vidare med frågan. Förutsättningarna för en ökad verksamhet med fokus på hiv/aids har genom satsningen ökat betydligt.

Under året har de svenska organisationerna genom sina partnerorganisationer på många håll utformat och genomfört egna strategier för att minska fattigdomen och bidragit till att de fattigaste grupperna fått sina röster hörda. Svenska kyrkan samarbetar i Sydafrika med kvinnoorganisationen Research and Teaching on Human Rights, Gender Issues and Democracy in Southern Africa, Black Sash, som bevakar sociallagstiftningen och den statliga administrationen så att målgruppen får del av de statsfinansierade anslagen. Detta sker genom påverkansarbete gentemot de nationella och lokala myndigheterna.

[Bild borttagen]

Clement Mufuzi, som företräder den zambiska organisationen NZP Plus, medverkade i en stor internationell konferens om hiv/aids som arrangerades på Sida Civil Society Center.

Det civila samhällets organisationer på lokalplanet fortsatte under 2004 sitt arbete för ett ökat deltagande i fattigdomsminskande insatser. Bland annat har man bidragit till att skapa utrymme för dialog mellan lokala myndigheter, det civila samhällets organisationer och andra aktörer. Perukommittéen för mänskliga rättigheter har stött Asociación de Defensa de la Vida (ADEVI) i Peru som tillsammans med andra peruanska organisationer arbetar för att minska barnarbete. Målet med insatsen är att ge barn och ungdomar möjlighet att motverka problemen med barnarbete samt möjliggöra samarbete med offentliga institutioner. Politiker och myndigheter ska också informeras om det skadliga barnarbetet och exempelvis lagstiftningen

om barnarbete. På så sätt skapas möjligheter att genom den offentliga politiken föreslå de bästa sätten att förebygga barnarbetet.

I Ghana samarbetar Handikappsrelsens biståndsförening (SHIA) genom Synskadades riksförbund med Ghana Association of the blind. Arbetet har syftat till att stödja organiseringen av synskadade kvinnor. Genom organisationskunskap och småskaliga inkomstbringande projekt stärks kvinnorna och det skapas möjligheter för dem att återvända till hemorten och starta egen verksamhet eller få anställning inom verksamheter där de får yrkesintroduktion.

Sidas stöd till enskilda organisationers informationsarbete ska öka kunskapen, intresset och debatten om

utvecklingsfrågor och utvecklingssamarbete hos den svenska allmänheten. De svenska organisationerna bedriver såväl opinions- och påverkansarbete såsom intresseskapande och kunskapshöjande informationsverksamhet. Organisationen SwedWatch granskar svenska företags agerande i utvecklingsländerna. Genom studier, intervjuer och uppseendeväckande reportage når man ofta en betydande del av allmänheten. I år har man bland annat belyst kinesiska arbetares villkor inom tillverkningen av leksaker för den svenska marknaden. Med informationsbidrag från Sida bedriver Svenska FN-förbundet en kampanj och ett informationsarbete för att skapa ett engagemang och en opini-

on för ett totalstopp för produktion och användning av personminor. Projektet är konkret där deltagarna själva röjer ett utvalt minfält i ett drabbat land och sprider information om problemen på lokal nivå.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Sida skall vad avser de svenska enskilda organisationerna redovisa fördelningen av bidrag på ramorganisationer, sektorer samt antal utländska samarbetspartner per ramorganisation. I förekommande fall skall antal svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet redovisas.

Redovisas i tabell 13 och 14.

Tabell 13. Åtterrapporteringskrav: Stöd genom enskilda organisationer

Beslutade bidrag*	Beslutade bidrag till EO, utbetalningar i tkr			Antal utländska samarbetspartner			Antal svenska org. som ingår i ramorganisationens verksamhet		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Forum Syd	128 151	132 094	149 097	347	298	462	193	260	331
Svenska missionsrådet	120 411	105 114	117 130	140	163	139	155	122	114
Rädda barnen	105 000	108 430	113 650	215	290	280	0	0	0
PMU Interlife	98 786	110 000	90 000	63	63	62	89	84	88
Svenska kyrkan	71 542	68 313	73 777	64	78	78	0	0	0
Diakonia	66 000	66 000	72 600	270	274	247	0	0	4
Kooperation utan gränser	62 500	65 000	71 060	91	73	78	0	0	0
LO/TCO biståndsnämnd	62 000	66 228	82 254	225	335	357	160	171	179
Olof Palmes Internationella center	35 000	37 000	44 730	13	8	11	73	67	78
Afrikagrupperna	26 500	28 500	30 000	53	55	57	0	0	0
SHIA	26 310	29 000	32 329	95	100	83	25	25	21
UBV	14 294	15 000	17 190	65	62	37	35	41	9
Totalt	816 494	830 679	893 817	1 641	1 799	1 891	730	770	824
Ej rekvirerade medel	-10 907	-27 285	-34 113						
Återbetalning av tidigare års bidrag	-21 553	-28 531	-28 322						
Övriga insatser									
Informationsinsatser via studieförbund	89 582	97 009	105 483						
Stöd till internationella organisationer, seminarier, studier m.m.	3 479	9 666	11 499						
Verksamhet vid Sida Civil Society Center, SCSC	7 195	10 570	21 327						
Stöd till ungdomsorganisationer	7 983	8 300	9 100						
Övrigt, revisioner m.m.	3 312	1 251	1 560						
Bidrag till Svenska naturskyddsföreningen	–	–	20 000						
Totalt	895 585	901 659	1 000 351						

*Inklusive under året separat fattade beslut avseende metodstöd och hiv/aidsinsatser.

Tabell 14. Återrapporteringskrav: sektorindelning av enskilda organisationer, kostnader i tkr

Fördelning per huvudsektor	2002	2003	2004
Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	170 864	282 117	368 568
Sociala sektorer	208 651	298 866	258 510
Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	32 927	48 889	50 971
Naturbruk	96 111	108 130	119 196
Övrigt	387 024	163 504	203 044
Totalt	895 577	901 506	1 000 288

Sida skall avseende stöd till enskilda organisationers informationsverksamhet i Sverige redovisa utbetalade informationsbidrag per organisation.

Totalt utbetalat belopp är cirka 108 miljoner kronor fördelat på 31 organisationer, bland andra Forum Syd 15,9 miljoner kronor, LO/TCO 12,6 miljoner kronor, Diakonia 5,3 miljoner kronor och Arbetarnas bildningsförbund drygt 3,5 miljoner kronor.

ANALYS AV UTFALL

Enskilda organisationer är den enda verksamhetsgren som har jämförbara siffror med 2002 och 2003. Anslagsposten Enskilda organisationer var en verksamhetsgren även dessa år. Det totala utfallet har ökat från 896 miljoner kronor 2002 till 902 miljoner kronor 2003. Motsvarande total för 2004 var 1 000 miljoner kronor. Ökningen beror bland annat på att Sveriges riksdag valt att prioritera verksamheten och därför höjt anslaget.

Liksom de senaste åren är Sydafrika och Tanzania de största samarbetsländerna för de svenska organisationernas utvecklingssamarbete. Kenya och Uganda finns nu med bland de största samarbetsländerna, där organisationernas arbete i Uganda står för den största enskilda ökningen. Förskjutningen gentemot Östafrika kan bland annat bero på den alarmerande hiv/aids-situationen vilken nu återspeglas i de svenska organisationernas prioriteringar.

Tabell 15.

Enskilda organisationer

kostnader i tkr

De fem största länderna	2004
Sydafrika	35 413
Tanzania	30 627
Kenya	21 738
Uganda	19 488
Bangladesh	16 827
Övriga länder och regioner	876 195
Totala kostnader	1 000 288
Bistandsform	
Projektstöd	669
Sektorprogramstöd	0
Personalbistånd inkl. KTS	11
Internationella kurser	0
Krediter	0
Garantier	0
Ekonomiska reformer	0
Humanitärt bistånd	0
Forskning	0
Bidrag till enskilda organisationer	999 608
Totala kostnader	1 000 288
Kanaler	
Multilaterala organisationer	0
Svenska organisationer	991 588
Samarbetslandets organisationer	4 500
Övriga länders organisationer	0
Internationella enskilda organisationer	4 200
Totala kostnader	1 000 288
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	589 873
Projekt och program där fattiga är inbegripna	264 683
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	23 456
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	107 083
Övrigt	15 194
Totala kostnader	1 000 288

Information

Sida skall bidra till att öka intresset för och kunskapen, debatten och opinionsbildningen om Sveriges utvecklingssamarbete inom ramen för Sveriges politik för global utveckling. Informationsarbetet skall bidra till uppfyllandet av millennieutvecklingsmålen.

Informationsarbetet inriktas på fattigdomsbekämpning med utgångspunkt i FN:s millenniemål. Det övergripande budskapet är att det är möjligt att halvera fattigdomen till 2015. Budskapet kopplas årligen till olika teman från millenniemålen och millenniedeklarationen. Under våren var temat tillväxtens roll för utveckling och minskad fattigdom. Det nya temat *Mindre aids mer utveckling* introducerades i samband med den årliga konferensen på Världsfattigdomsdagen den 15 oktober.

Från och med 1 januari samarbetar Sida med Mynligheten för skolutveckling (MSU) för att bidra till lärandet om globala frågor och hållbar utveckling i den svenska skolan. Det ger möjligheter att säkerställa och fortsätta det långsiktiga arbetet med att öka kunskapen om utvecklingsfrågor i skolan genom bland annat lärarfortbildningsdagar och studieresor för skolledare och lärare.

Zenit, som är en del av Sidas program för ungdomar mellan 15 och 25 år, arbetade under året med att öka förståelsen för utvecklingsfrågor och med att engagera ungdomar i arbetet för att uppfylla millenniemålen.

Under våren 2004 utvidgades Zenits verksamhet till Malmö museer. Syftet är framför allt att öka tillgängligheten i de södra delarna av Sverige.

Sidas informationsavdelning arbetar för att fördjupa dialogen med målgrupperna i samarbetsländerna. Som ett led i detta arbete får ambassader och avdelningar hjälp att upprätta kommunikationsplaner. Med utgångspunkt från målen för verksamheten, identifierar Sida viktiga intressenter och kommunikationsbehov samt fastställer kommunikationsmål och kommunikationsaktiviteter. Planerna är ett verktyg för effektiv kommunikation med de prioriterade målgrupperna och bidrar till ett bättre utvecklingssamarbete. Under

2004 har ambassaderna i Moçambique, Kenya, Vietnam och Senegal fått stöd för kommunikationsplanering. Även den regionala gruppen Resource Centre for Rural Development (RRD) i Nairobi och Swedish Environmental Secretariat (SENSA) i Bangkok har utarbetat kommunikationsplaner med stöd från informationsavdelningen.

Informationsavdelningen har också utvecklat metoden för kommunikationsanalys och planering. Den är nu integrerad i Sida at Work.

Arbetet med att vidareutveckla metoden Kommunikation för utveckling fortsätter. Genom att planera kommunikationen med hjälp av denna metod ska målen i program och projekt uppnås. Detta arbete skapar förutsättningar för fattiga människor att delta i utvecklingsprocessen. Under året har Sida bland annat tagit fram kommunikationsstudier för skogssektorn i Ukraina.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Sida skall redovisa resultatet av de opinionsundersökningar/mätningar som gjorts om intresset för och kunskapen om utvecklingssamarbetet, utvecklingsfrågor och om millennieutvecklingsmålen inom ramen för politiken för global utveckling.

Varje år mäter Sida svenskarnas inställning till utvecklingsfrågor genom en opinionsundersökning. Årets undersökning visar att opinionen är stabil även om vissa tecken på en förändring kan skönjas. Åtta av tio av de tillfrågade tycker, liksom i 2003 års undersökning, att det är viktigt att Sverige bidrar till utvecklingen i fattiga länder. Stödet för biståndsanslagets storlek har minskat något jämfört med 2003, men förändringen är marginell. Undersökningen visar också att förtroendet för olika aktörer inom biståndsområdet är lite mindre än 2003.

[Bild borttagen]

Mindre aids mer utveckling är temat för informationskampanjen som lanserades på Världsfattigdomsdagen. Kampanjen belyser bland annat projektet Straight Talk som riktar sig till ungdomar i Uganda med information om hur man skyddar sig mot hiv/aids.

När det gäller inställningen till biståndsanslagets storlek är osäkerheten stor; hela 18 procent svarar ”vet ej”. Andelen som anser att biståndsanslaget bör öka är i stor sett oförändrad sedan 2003 – 15 procent. De som helt vill slopa det statliga biståndet är även de nästan precis lika många som 2003 – 7 procent. Men andelen som anser att biståndet är ungefär lagom stort har minskat från 40 till 34 procent sedan 2003. Samtidigt är det fler som vill sänka biståndsanslaget, 26 procent 2004 jämfört med 24 procent 2003.

Drygt sju av tio uppger att de under året på något sätt har bidragit till frivilligorganisationernas bistånd. Andelen som har skänkt pengar har minskat från 43 till 39 procent sedan 2003. Undersökningen gjordes före den stora flodvågskatastrofen kring Indiska oceanen, som ledde till nya insamlingsrekord.

När det gäller förtroendet för biståndet tror två av tre att det svenska biståndet bidrar till en bättre värld. I bedömningen av hur effektiva olika kanaler för biståndet är får såväl FN som Sida och de enskilda organisationerna något lägre betyg än 2003.

Svenskarna har, liksom 2003, en överdrivet mörk bild av levnadsförhållandena i fattiga länder. De flesta tror till exempel att mindre än 30 procent av invånarna i fattiga länder kan läsa och skriva, medan FN:s statistik visar på en läskunnighet på över 70 procent i de länder som klassas som utvecklingsländer.

Arbete för fred och ökad säkerhet får högst prioritet av svenskarna, när det gäller vad som krävs för att minska fattigdomen i världen. Nästan lika högt prioriteras insatser för att fattiga länder ska ha rättvisa handelsvillkor.

Enligt årets undersökning tycker 78 respektive 81 procent av svenskarna att biståndet ska inriktas på hälsovård och utbildning. Humanitära insatser vid katastrofer, krig och konflikter kryssas för av 51 procent. Nästan lika många prioriterar stöd för demokrati och mänskliga rättigheter respektive miljöinriktade insatser inom jord- och skogsbruk.

När det gäller de så kallade millenniemålen för minskad fattigdom är bilden i stort sett oförändrad. Ungefär 45 procent uppger att de har hört talas om målen. En av tio tror att det är möjligt att halvera fattigdomen i världen till år 2015 och åtta av tio tycker att det är viktigt att Sverige gör insatser för att målen ska uppnås.

ANALYS AV UTFALL

Utfallet för verksamhetsgrenen Information uppgick till cirka 61 miljoner kronor. Verksamhetsgrenens insatser riktar sig inte till något speciellt land utan är av global karaktär. Allt stöd gick via svenska organisationer och insatserna hade indirekt påverkan genom nationellt stöd på det övergripande målet för utvecklings-samarbetet.

Tabell 16.

Information, kostnader i tkr

Bistandsform	2004
Projektstöd	60 554
Sektorprogramstöd	0
Personalbistånd inkl. KTS	0
Internationella kurser	0
Krediter	0
Garantier	0
Ekonomiska reformer	0
Humanitärt bistånd	0
Forskning	0
Bidrag till enskilda organisationer	0
Totala kostnader	60 554
Kanaler	
Multilaterala organisationer	0
Svenska organisationer	60 554
Samarbetslandets organisationer	0
Övriga länders organisationer	0
Internationella enskilda organisationer	0
Totala kostnader	60 554
Målet för utvecklingssamarbetet	
Direkt påverkan	0
Projekt och program där fattiga är inbegripna	0
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	0
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	60 554
Övrigt	0
Totala kostnader	60 554

Övriga återrapporteringskrav

2004

Humanitära insatser och konflikthantering

Sida skall rapportera om vilka åtgärder som vidtagits för att tillse att utvecklingssamarbete som bedrivs i konflikttrabbade eller konfliktbenägna områden, genomförs på ett konfliktkänsligt sätt så att det inte får negativ inverkan på en väpnad konflikt eller bidrar till att en sådan uppstår.

Under 2004 har ett metodstöd för konfliktanalys på strategisk-, sektor- och projektnivå utarbetats för att ge stöd till Sidas handläggare. För att främja att allt utvecklingssamarbete bedrivs konfliktkänsligt är en del av metoden inriktad på en så kallad Do No Harm-analys, där risker med utvecklingssamarbetets möjliga negativa inverkan på konfliktodynamiken kan identifieras och därmed undvikas. Det faktum att det under de senaste fyra åren skett en ökning av land- och regionstrategier från cirka 30 procent till 60 procent som präglas av ett konfliktperspektiv visar också på en större strategisk konfliktkänslighet. I Sidas nya policy för fred och säkerhet i utvecklingssamarbetet, som slutförts under 2004, är denna fråga ett av de centrala förhållningssätten.

Sedan 2003 stödjer Sida FAST International (Early Analysis of Tensions and Fact-finding), som är ett system för tidig varning för våldsamma konflikter. Under 2004 har Sida inlett en utvärdering av systemet i den operativa verksamheten i några länder i Afrika och på Balkan. Syftet är att FAST ska bli ett komplement till andra informationskällor för att öka kunskapen om konflikter och konfliktrisker och för att bland annat möjliggöra ett konfliktkänsligt agerande i dessa länder.

Från samarbetet i fält kan en mängd exempel ges på att utvecklingssamarbetet blir alltmer konfliktkänsligt. För Asien har arbetet med nya landstrategier till Västbanken och Gaza, Irak, Sri Lanka och Laos grundat sig på analyser som direkt inriktats på konfliktkänslighet. Sida har också undersökt det politiska sammanhang där biståndet ska verka gällande frågor som religion, etnicitet och tribalism (Irak). En intensifierad dialog för att öka konfliktkänsligheten har lett till direkta ändringar i insatser i Georgien.

I Afrika har konfliktanalyser integrerats i olika region- och landstrategier och även i beredningen av större insatser (exempelvis Caiabron, Moçambique). I Latinamerika genomsyras till exempel den gällande landstrategin för Colombia av ett konfliktperspektiv. Bakomliggande analyser betonar att insatserna i Colombia måste beakta inverkan på fredsprocessen, beväpnade grupper, narkotikaproblemen, det sociala våldet och konsolideringen av demokratin på samtliga nivåer. I Bolivia har Sida uppdaterat landstrategin för att göra samarbetet mer konfliktmedvetet mot bak-

grund av de eskalerande sociala konflikter som ledde till krisen i landet 2003.

Inom EU verkar Sida för att granska kommissionens förslag till landstrategier och program ur ett konfliktperspektiv. Exempel då inlägg med denna innebörd gjorts är Eritrea, Sudan, Västafrika och Afrikanska unionen.

Sida skall rapportera vilka åtgärder som vidtagits för att tillvarata utvecklingssamarbetets möjligheter att bidra till att förebygga och lösa väpnade konflikter genom att arbeta med att påverka bakomliggande strukturella orsaker.

Sida identifierar tre typer av konflikthanteringsinsatser: dialogfrämjande, säkerhetsfrämjande och främjande av strukturell stabilitet. Den senare typen av insatser är inriktad på att påverka de bakomliggande strukturella orsakerna till våldsamma konflikter i samarbetsländerna och på så sätt främja fred och säkerhet. Under senare år har insatserna för att främja strukturell stabilitet uppgått till cirka 35 till 50 nya insatser per år och dessa utgör mellan 20 till 30 procent av Sidas konflikthanteringsinsatser. Vidare har särskilda ansträngningar gjorts under 2004 för att stärka Sidas förmåga att identifiera positiva och negativa bakomliggande strukturer för fred och säkerhet. Detta har manifesterats i det nya metodstödet för konfliktanalys där strukturell instabilitet/stabilitet samt möjliga vägar för utvecklingssamarbetet ägnats särskild uppmärksamhet. I Sidas verksamhet i fält finns mängder av exempel på hur myndigheten arbetat med de strukturella bakomliggande konfliktorsakerna. I utvecklingssamarbetet med Sri Lanka fortsätter förändringsarbetet av hela samarbetsprogrammet i riktning mot fredsbyggande verksamhet. Ett exempel är en skolsatsning kring interkulturell förståelse.

Biståndet till Irak ska överbrygga klanlojaliteter och andra etniska eller religiösa strukturer. Det långsiktiga stödet till Afghanistan Reconstruction Trust Fund syftar till att bygga upp en statsapparat som kan ansvara för hela landets utveckling och avvärja och pacificera krigsherrar. Nya beredningar inom naturområdet i Laos och Vietnam har som direkt mål en hållbar användning av naturresurser, samt att stärka de etniska minoriteternas position.

En regional insats till Sydkaukasien som samordnas av FN:s utvecklingsfond för kvinnor (UNIFEM) syftar till att utveckla en fredsagenda som säkerställer kvinnors rättigheter. I strategin för Södra Kaukasien prioriteras insatser som främjar samarbete över gränserna för att påverka konflikter i positiv riktning. I Afrika bedrivs demokratiserings- och konflikthanteringsinsatser i Stora sjöområdet och det finns goda exempel på insatser som främjar ett hållbart gemensamt utnyttjande av

naturresurser (Lake Victoria). Av speciellt intresse är även stöd till organisationer som direkt arbetar med konflikthantering i regionen.

I Colombia stödjer Sida FN:s barnfonds reintegreringsinsatser för barnsoldater. I Honduras har Sida bidragit till utvecklandet av en så kallad vitbok där militär samarbetat med andra aktörer inom samhället (polis, civila samhället, politiker) för att klart definiera militärens roll i fredstid. Landstrategin för Guatemala tar sin startpunkt och bas i fredsavtalen och samarbetet stödjer flera insatser för att påskynda implementeringen av dessa avtal.

Sida skall i den humanitära verksamheten och det långsiktiga utvecklingssamarbetet rapportera om

- *medverkan till katastrofberedskap och andra insatser för förebyggande av naturkatastrofer och andra katastrofliknande förhållandens skadeverkan*

Merparten av Sidas stöd för att förebygga katastrofer är integrerat i projekt och program med andra huvudmål.

Sidas stöd till särskilda insatser för att förebygga naturkatastrofer under 2004 uppgick till sammanlagt cirka 200 miljoner kronor. Det mesta koncentrerades till regioner där naturkatastrofernas effekter är särskilt uppmärksammade, som i Latinamerika. Sida har under året stött International Strategy for Disaster Reduction, katastrofförebyggande verksamhet i Latinamerika och Karibien samt Asien och byggande av katastrofsäkra bostäder i El Salvador samt beredskapsinriktad landsbygdsutveckling i Nicaragua.

Landstrategin för Vietnam 2004–2008 pekar på förebyggande av naturkatastrofer och förstärkt katastrofberedskap som ett viktigt led i fattigdomsbekämpningen. Sida har därför givit stöd till förebyggande insatser inom Vietnams landsbygdsutvecklingsprogram genom programmet Chia Se (ungefär ”maktledning”) i en central provins, Quang Tri, och två nordliga provinser.

Genom att stärka de nationella Röda kors- och Röda halvmåneföreningarna bygger Internationella röda kors- och röda halvmånefederationen upp lokal kapacitet som kan utveckla ”system för tidig varning”, cyklonskydd samt förmåga att agera snabbt vid katastrofer. I regionstrategin för Victoriasjöregionen 2004–2006 understryks Sidas medverkan till förebyggande av naturkatastrofer och minskad sårbarhet i Afrika.

Sida har under året samarbetat kring bland annat kartläggning av risker, stadsplanering för minskad sårbarhet och utveckling av riskanalysmetoder med Stockholm Environment Institute (SEI) och svenska universitet som har forskningssamarbete med institu-

tioner i Sidas samarbetsländer. Under året genomfördes en studie om sambandet mellan miljö, naturresursanvändning och naturkatastrofer i Asien, vilken fått internationell uppmärksamhet.

Som förberedelse inför världskonferensen om katastrofförebyggande i Kobe, Japan, i januari 2005, har Sida påbörjat en seminarierie om förebyggande av naturkatastrofer.

- *stöd till återuppbyggnads- och återhämtningsinsatser i anslutning till humanitära insatser för att underlätta övergången från katastrofförhållanden till varaktig utveckling*

Sida anser att stöd för återuppbyggnad och återhämtning är ett viktigt led för att motverka fattigdom och främja strukturella förutsättningar för fred och försörjning. Samtidigt måste humanitära insatser under en väpnad konflikt ha en sådan utformning att förutsättningarna för snabb återhämtning efter ett fredsslut underlättas.

Utfallet under rubriken ”återuppbyggnad” i anslutning till väpnade konflikter under den humanitära verksamhetsgrenen uppgick till 497 miljoner kronor. Stödet, omfattar humanitära insatser inom ett flertal sektorer, bland andra undervisning, hälsa, fredsfrämjande och jordbruk.

Möjligheterna till flexibelt anslagsutnyttjande har möjliggjort en smidig övergång från humanitär till mer långsiktig bilateral finansiering i flera länder. I södra Sudan har Sida beslutat om 17 miljoner kronor till Transitional Recovery Trust Fund for Sudan 2004 Sida har också fattat beslut om 35 miljoner kronor till FN:s samlade appell för Sudan. Båda innehåller såväl humanitära insatser som insatser för att göra det lättare för internflyktingar att återvända hem. I Norra Moluckerna i Indonesien har Sida bidragit till insatser som givit barn möjlighet att ta igen förlorade undervisningsår och komma ikapp i skolan samt småskaliga projekt för att återskapa försörjningstillfällen i konflikt-drabbade samhällen.

Stödet till återuppbyggnad i Afghanistan har bland annat omfattat bidrag till den afghanska återuppbyggnadsfonden, Afghanistan Reconstrucion Trust Fund (ARTF) som Världsbanken administrerar, och till Svenska Afghanistankommittén (SAK) för fortsatt uppbyggnad av undervisningssektorn. Stöd för att skapa möjligheter för fattig landsbygdsbefolkning att försörja sig kanaliserades genom ett program för rehabilitering av landsbygdsvägar och bevattningsystem genom arbetsintensiva metoder som FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och United Nations Office for Project Services (UNOPS) driver. Det är avgörande för en fredlig utveckling i Afghanistan att politiska institutioner

med legitimitet genom nationella val upprättas. Sida gav under året stöd till folkräkning, röstregistrering samt genomförande av presidentvalet.

Också till återuppbyggnadsansträngningarna i Irak utgick stöd från Sida. I norra Irak arbetar den svenska organisationen Qandil med rehabilitering av vatten- och sanitetsanläggningar. Den särskilda fonden för återuppbyggnadsstöd, International Reconstruction Fund Facility for Iraq (IRFFI), fick stöd till insatser för elförsörjning, demokrati och mänskliga rättigheter samt valförberedelser med ett sammanlagt belopp av 80 miljoner kronor. Stöd utgick också till utveckling av Iraks centralbank.

De flesta av de FN-organ Sida samarbetar med i såväl humanitära kriser som övergångssituationer har som huvuduppgift att arbeta långsiktigt för att stärka länders förutsättningar för fredlig hållbar utveckling och tillväxt. De har därför en alldeles särskilt viktig roll att spela i övergångssituationer. Sida bidrar till att stärka FN-organens möjligheter att fylla denna roll bland annat genom att ge icke-öronmärka bidrag.

Bidragen till återuppbyggnadsinsatser i anslutning till naturkatastrofer uppgick till 82 miljoner kronor.

Efter det att extrema översvämningar drabbat Bangladesh, fattade Sida beslut i september om att bidra med 20 miljoner kronor till insatser för såväl omedelbar nödhjälp som vattenrening och rehabilite-

ring i jordbrukssektorn genom FN.

Under 2004 utgick stöd till återuppbyggnad och återhämtning under såväl verksamhetsgrenen humanitärt bistånd och konflikthantering som under de regionala verksamhetsgrenarna.

- *medverkan till insatser i långvariga flyktingförhållanden, under ledning av FN:s flyktingkommissarie och andra organisationer.*

FN:s flyktingkommissarie betraktar 38 flyktingsituationer i världen som långvariga, det vill säga situationer med mer än 25 000 flyktingar i fem år och längre.

Utöver dessa tillkommer palestinaflyktingarna under mandatet för United Nations Relief and Work Agency for Palestine Refugees in the near East (UNRWA).

Sida har under året givit Diakonia stöd för insatser i Thailand rörande flyktingar från Burma, till International organisation for Migration (IOM) och Norska flyktingrådet för transportinsatser för återvändande angolanska flyktingar samt till UNRWA för insatser i Västbanken och Gaza riktade till palestinska flyktingar.

Stöd har även utgått till Praktisk solidaritet till fraktbidrag för klädsändningar till västahariska flyktingläger i Algeriet samt till Palestinagrupperna för ett rehabiliteringsprogram för personer med funktionshinder i två flyktingläger i Norra Libanon.

Hiv/aids

Sida skall redovisa hur hiv/aidsrelaterade åtgärder stärkts respektive integrerats i Sidas övriga verksamhet. Sida skall rapportera insatser som bidragit till att köns- och jämställdhetsaspekter beaktas i arbetet med hiv/aids. Sida skall rapportera om hur man agerat aktivt i relevanta fora. Sida skall rapportera om hur man medverkat i den samordning av internationella resurser mot hiv/aids som sker.

Hiv/aids har under året förklarats vara en strategisk prioritet för utvecklingssamarbetet under åren 2005–2007 och hiv/aids är temat i Sidas särskilda informationssatsning 2004–05 och på Utvecklingskonferensen den 15 oktober.

Sidas kapacitet att hantera hiv/aids i Afrika och Asien har förstärkts under året, bland annat genom inrättandet av fler tjänster och genom utbildningar för programhandläggare och samarbetspartner till svenska ramorganisationer.

Kostnaderna för insatser direkt riktade mot hiv/aids-epidemin har under 2004 uppgått till 403 miljoner kronor. Under 2004 ökade kostnaderna för det

regionala arbetet kring hiv/aids i Afrika från 57 miljoner kronor till 113 miljoner kronor. Sida har beslutat att kraftigt öka regionala hiv/aids-insatser i Asien med upp till 60 miljoner kronor per år.

Stöd ges till prevention, vård och behandling samt för att lindra effekterna av hiv/aids. Exempel på förebyggande arbete är stöd via det civila samhället i Kenya, Namibia, Zimbabwe och Tanzania. Genom Health Institute for Mother and Child (MAMTA) i Indien ges sexualundervisning till ungdomar. Stöd ges också till koordinering av hiv/aids-insatser på nationell nivå i enlighet med FN:s samlade program för hiv/aids-insatser (UNAIDS) initiativ, de så kallade "three ones".

Flera regionala insatser riktar sig till föräldralösa barn. Ett exempel är stöd till FN:s barnfonds (Unicef) insats för att utveckla nya metoder för att stödja föräldralösa barn bland annat genom psykosocialt stöd och deltagande.

Sida fortsätter integreringen av hiv/aids i insatserna inom alla sektorer. Vid bygget av bron över Zambezi-floden i Moçambique kommer hiv/aids stå i fokus både i arbetet med de anställda och lokalbefolkningen.

I landsbygdsutvecklingsprogrammet i Amhararegionen i Etiopien stärks programmet för de planerade insatserna mot hiv/aids.

För att minska ojämlikheten mellan kvinnor och män, som är en bidragande orsak till hivspridningen har Sida stött en rad insatser. Ett exempel är en regional insats i Uganda, Tanzania, Kenya och Zambia som vill påverka unga mäns attityder och synsätt kring sexualitet. I samarbete med musikevekanalen MTV bidrar Sida till hiv/aids-information riktad till ungdomar. Tidningarna *Femina* och *Straight Talk* som behandlar ungdomar och relationer inklusive hiv/aids stöds i Uganda och regionalt från Tanzania.

Sida har deltagit i den internationella dialogen kring hiv/aids på flera sätt, som på styrelsemöte i UNAIDS, i Världshälsoorganisationens församling, där Sverige bidrog till en resolution kring hiv/aids, och tillsammans med UD i styrelsen för Globala fonden.

Sida deltog i den femtonde Internationella aidskonferensen i Bangkok. Sida har också deltagit i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklingsbiståndskommittés (OECD DAC) jämställdhetsgrupp.

Sida skall rapportera om myndighetens stöd till forskning om smittsamma sjukdomar i fattiga länder, bland annat på hiv/aidsområdet.

Sida stödjer forskning om infektionssjukdomar på internationell, regional och bilateral nivå samt inom stödet till u-landsforskning i Sverige. Via Världshälsoorganisationens program för forskning om tropiska sjukdomar (WHO/TDR) stödjer Sida forskning för utveckling av vaccin och läkemedel för att förebygga och behandla malaria, onchocerciasis, lepra, trypanomiasis, tuberkulos och denguefeber. Sida stödjer också European Malaria Vaccine Initiative (EMVI) som prövar malariavacciner i Burkina Faso, och ger basstöd till det internationella insektsforskningsinstitutet (ICIPE) i Kenya som studerar malariamyggor. Svenska malariaforskare, som bland annat fått stöd via Sidas u-landsforskningsråd, har fått förtroendet att under tre år svara för sekretariatet till Multilateral Initiative on Malaria (MIM). MIM stöds av Sida tillsammans med Vetenskapsrådet och Strategiska stiftelsen och syftar till att samordna och stärka afrikansk forskning om malaria.

Vid det internationella Centre for Health and Population Research i Bangladesh (ICDDR,B) stöds forskning om tarmsjukdomar som ofta drabbar barn i fattiga länder. Bland annat har ett koleravaccin utvecklats i samarbete med svenska forskare.

I samarbetet med Nicaragua ingår forskning om rotavirusinfektioner hos barn och skydd genom amning mot tarmparasiter som giardia och entamoeba

och i samarbetet med Etiopien stöds tuberkulosforskning på Armauer Hansen research Institute (AHRI). Stödet till forskning kring infektionssjukdomar upptar den största andelen inom hälsoområdet i Sidas u-landsforskningsråd.

En internationell expertgrupp med representanter bland annat från WHO och FN:s samlade program för hiv/aidsinsatser (UNAIDS) har engagerats för att göra vetenskapliga bedömningar inom det särskilda forskningsprogrammet om hiv/aids. Sida har stött forskningsprogram kring hiv/aids i Tanzania, Guinea Bissau, Moçambique och Zimbabwe. Sida har inriktat sitt långsiktiga stöd på utveckling av förebyggande möjligheter, minskning av sårgörande sexuellt överförbara infektioner som öppnar spridningsvägar för hiv, metoder för att förhindra spridning från mor till barn och utveckling av vacciner.

Bland de forskningsresultat som presenterades vid ett större forskarmöte anordnat av Kungliga vetenskapsakademien i samarbete med Vetenskapsrådet och Sida, framhölls metoderna för att förhindra överföring av hivsmitta från mor till barn under graviditeten. Särskilt framgångsrika var enkla diagnostiska metoder som kan användas i fält och den grundläggande forskningen mot vaccin. Ett viktigt resultat är också höjningen av forskningskapaciteten i utvecklingsländerna, en viktig förutsättning för att de ska kunna utföra kliniska försök med potentiella nya läkemedel och vaccin.

Den internationella vaccinforskningen är fortfarande inriktad på att utforska basala mekanismer för spridning och immunitet. Inga riktigt bra vaccinkandidater har tagits fram. Den svenska forskningen bedömdes vara idérisk och lovande.

En forskargrupp vid Karolinska institutet, har hittills utfört vaccinprövningar på däggdjur och förbereder nu en studie på människor i Stockholm. Om den faller väl ut så blir nästa steg att vaccinera en utvald riskgrupp i Tanzania, där forskargruppen sedan länge samarbetat med tanzaniska forskare. Resultaten från flera olika grupper visar att immunitet på slemhinnor har stor betydelse för att förhindra smitta. Forskare i Göteborg har utvecklat ett nytt adjuvans som kan användas för att effektivt immunisera via nässlemhinnan.

En forskargrupp i Lund samarbetar med Guinea Bissau bland annat med att ta fram effektiva metoder för att kunna mäta virusneutralisation i samband med vaccinprövningar. Fortsatta studier pågår i Tanzania för att förhindra att smittan går över från hivpositiva mödrar till barn under amningsperioden.

Under året har stöd initierats till afrikanska samhällsvetenskapliga forskningsnätverk som undersöker hivpatienters rättigheter, samhälleliga konsekvenser

och åtgärder av hiv/epidemin, förebyggande arbete bland unga och hälsoinsatser för unga smittade, samt effekterna av rådgivningsinsatser. Sida har också bi-

dragit till att sprida en verktygslåda för analys, förebyggande och behandling av hiv/aids vid afrikanska universitet.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sida skall rapportera om stödet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Fokus skall därvidlag läggas på genomförandet av handlingsprogrammet från Kairokonferensen, genomslag för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i det multilaterala samarbetet, samt stöd till länder, multilaterala organisationer samt svenska och internationella enskilda organisationer. Sida skall rapportera hur man har arbetat för att stärka HBT-perspektivet (homosexuella, bisexuella och transpersoner), bland annat kapacitetshöjande stöd för att stärka HBT-personers rättigheter i samarbetsländerna.

Utvärderingen av Sidas arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) slutfördes i början av året. Utvärderingen är genomgående positiv till Sveriges och Sidas insatser inom SRHR och fastslår att Sida spelat en vital roll för att stödja och genomföra Kairoagendan (ICPD). Under året har ett arbete påbörjats som ska bidra till en svensk policy för att stödja arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sida har under året deltagit i och arrangerat ett antal möten och konferenser till stöd för Kairoagendan. Sida delfinansierade det globala rundabordsmöte som hölls i London för enskilda organisationer, Countdown 2015, som arrangerades av International Planned Parenthood Federation (IPPF) med anledning av ICPD+10, i september 2004. Under året har Sida på olika sätt agerat för stöd till Kairoagendan i multinationella organisationer. Bland annat har Sida finansierat utarbetandet av en SRHR-strategi för Världshälsoorganisationen (WHO) och agerat för att den skulle antas på WHO:s styrelsemöte i januari samt i världshälsoforsamlingen i maj. Sida har även tillsammans med andra länder försökt få WHO att agera mer kraftfullt

för SRHR-frågor. Sida har också ökat sitt frivilliga bidrag till WHO inom SRHR-området, bland annat genom bidrag till programmet Making Pregnancy Safer. Sida har fortsatt policysamarbetet med Världsbanken som bland annat syftar till att uppmärksamma ungdomars situation i ländernas utvecklingsstrategier samt ekonomiska konsekvenser av osäkra aborter.

Sida har under året fortsatt samarbetet med Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) och andra svenska enskilda organisationer till stöd för Kairoagendan. Sida stöder IPPF som är en av världens största enskilda organisationer för stöd till SRHR allmänt och speciellt till ungdomar och arbete för säkra aborter. När det gäller stöd till säkra aborter har Sida givit fortsatt stöd till International Women's Health Coalition (IWHC) för att öka möjligheterna till säkra aborter i utvecklingsländerna. Ett nytt avtal har ingåtts med Ipas, for Women's Health Initiative, för att reducera antalet osäkra aborter och öka afrikanska kvinnors tillgång till säkra aborter. Ett samarbete har ingåtts med den nystartade organisationen International Consortium for Medical Abortions (ICMA) där Sverige är den första givaren. Syftet är att sprida kunskap om ny teknik och bidra till tillämpningen av den för att ge ökade möjligheter till säkra aborter. Sida stödjer amningsnätverk genom World Alliance for Breastfeeding Action (WABA) samt International Baby Food Action Network (IBFAN) i Afrika, Asien och globalt.

Kairoagendan belyser även mäns våld mot kvinnor. Sida har under året finansierat en rapport för att uppmärksamma mäns våld mot kvinnor. Ett viktigt syfte med rapporten är att involvera fler män i detta arbete.

Sida stödjer en insats i Moldavien som delvis är inriktad mot diskriminering av homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT). På Balkan stödjer Sida HBT-organisationer i bland annat Makedonien.

Narkotikabekämpning

Sida skall rapportera de åtgärder som vidtagits föra att stärka insatserna mot narkotika som utvecklingshinder.

Länkarna mellan narkotika och hiv/aids, SRHR och brottsrelaterade frågor som människohandel skall särskilt belysas.

Svenskt utvecklingsrelaterat samarbete på narkotikaområdet utgår ifrån ett holistiskt perspektiv där problemen med narkotika ses som både ett socialt, ekonomiskt och politiskt utvecklingshinder. Denna holistiska utgångspunkt innefattar även de intima kopplingarna till relaterade områden som hiv/aids, sexuell och reproduktiv

hälsa och rättigheter (SRHR), samt till organiserad brottslighet som människohandel och korruption.

Denna syn genomsyrar Sidas strategi för det utvecklingsrelaterade samarbetet med FN:s organ för narkotikabekämpning, UN Drug Control Programme (UNDCP) inom United Nations Office for Drugs and Crime (UNODC), som beslutades av regeringen i mars 2004. I enlighet med strategin riktar Sverige sitt stöd till UNODC:s policyutveckling och efterfrågedämpande åtgärder. Sida har i enlighet med uppdraget i regleringsbrevet initierat en studie för att belysa och analysera länkarna mellan narkotika, hiv/aids, SRHR och människohandel samt dess specifika mekanismer i olika samarbetsregioner.

Bekämpningen av hiv/aids i Europa och Asien kräver krafttag mot narkotika och injicerande missbruk. Sida har bland annat givit stöd till en spelfilm kring

hiv/aids och droger som ska produceras och sedan distribueras gratis över hela världen, via tevekanalen MTV. Syftet med filmen är att höja medvetandet hos ungdomar om sexualitet, droger och livsstil för att i förlängningen förändra attityder och beteenden.

Relationen mellan narkotika och hiv/aids ligger inte endast i överföringen av hivsmitta genom injicerande missbruk. Narkotikapåverkan leder också till ökat riskbeteende och ökad risk för sexuellt överföring av smittan. Sida har därför under året beslutat finansiera en expansion av ett IOGT-NTO-program i den så kallade Gyllene triangeln i gränslandet mellan Burma, Thailand och Laos. Detta program riktas till ungdomar för att motverka och förebygga narkotikamissbruk samt sexuellt överförbara sjukdomar som till exempel hiv/aids.

Programstöd och finansiell styrning

Sida skall återrapportera vilka åtgärder som har vidtagits för att höja sin aktivitetsnivå och kompetens inom finansiell styrning med inriktning på de länder som mottar budgetstöd och/eller där sektorprogramstöd pågår eller planeras. Vidare skall Sida återrapportera hur myndigheten har arbetat för att stärka samarbetet med andra givare och Bretton-Woods-institutionerna inom området finansiell styrning.

Sida har, inom ramen för den beslutade satsningen på offentlig finansiell styrning (OFS), etablerat en särskild stödfunktion. Den har två rådgivare för finansiell styrning och är placerad på policy- och metodavdelningen. Sida har etablerat ett internt nätverk för OFS med deltagande från region- och ämnesavdelningar samt fältorganisationen. En pilotutbildning i OFS för 20 Stockholmsbaserade medarbetare har genomförts. Den kommer att erbjudas till 80 fältstationerade medarbetare under 2005. Sida har utvecklat preliminära riktlinjer för att analysera och bedöma samarbetsländernas OFS-system och kapacitet, liksom för kapacitetsutveckling inom finansiell styrning. Sida har initierat bildandet av ett externt nätverk av svenska institutioner och organisationer samt svenska och utländska konsulter.

Sida har kartlagt omfattningen och inriktningen av stödet till kapacitetsutveckling för OFS i samarbetsländerna. Stödfunktionen för OFS har tillsammans med enheten för demokratisk samhällsstyrning höjt Sidas aktivitetsnivå i dialog och analysarbete för OFS-system och kapacitet i Kenya, Zambia, Latinamerika och Kambodja genom rådgivning och aktivt deltagande. Ambassaden i Maputo har tillsammans med andra givare genomfört en oberoende bedömning av OFS i Moçambique.

Sida har samarbetat med andra givare och Bretton-Woods-institutionerna i gemensamt analys- och beredningsarbete i bland annat Kenya, Zambia, Kambodja och Moçambique. Med Interamerikanska utvecklingsbanken har Sida inlett ett samarbete och erfarenhetsutbyte kring sektorprogramstöd och finansiell styrning, med särskild inriktning på Centralamerika. Representer för biståndsansvariga organ i Storbritannien, Nederländerna och Norge deltog i Sidas pilotutbildning i finansiell styrning, vilket Sida följt upp genom en diskussion om förutsättningarna för en gemensam utbildningssatsning. Sida har även inkluderat Världsbanken i en sådan dialog. Sida har också initierat ett närmare samarbete och erfarenhetsutbyte med Världsbanken om förhållningssätt och metoder för bedömning och analys av OFS-system och kapacitet.

Människohandel

Sida skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att bekämpa

handel med människor, särskilt kvinnor och barn, i enlighet med den strategi som beslutats av regeringen.

Sida har under 2004 arbetat med att implementera

regeringens strategi för svenskt samarbete mot människohandel. Sida prioriterar bekämpningen av sexhandel med kvinnor och barn samt barnarbete.

I enlighet med strategin har Sida beslutat stödja ett antal verksamheter för bekämpning av människohandel.

Sida har översatt filmen *Lilja 4-ever* till flera balkanspråk och visat filmen vid ett antal tillfällen i Kroatien, Bosnien och Hercegovina, Serbien och Montenegro, Kosovo, Makedonien och Albanien. Varje visningstillfälle har åtföljts av ett seminarium där deltagarna givits tillfälle att diskutera filmen.

Sida stödjer ett program för bekämpning av sexhandel i sex länder i Sydostasien, Kambodja, Kina, Laos, Burma, Thailand och Vietnam.

Sida har ingått ett avtal om samarbete med MTV Foundation Europe som går ut på att producera ett antal filmer för visning på musiktevekanalen MTV i Europa. Dessutom samarbetar Sida och MTV med en rad musikfestivaler för att tillsammans med lokala aktörer informera om människohandel. Även en webbplats med information om människohandel har lanserats.

Den av Sida finansierade insatsen Regional Counter-Trafficking Programme in the Western Balkans utvärderades under 2003 och rapporterades till Sida 2004. Utvärderingen konstaterar bland annat att International Organisation for Migration (IOM) är en viktig aktör i bekämpningen av människohandel men att organisationen bör sträva efter att bättre leva upp till Sidas krav när det gäller jämställdhet, mänskliga rättigheter, barn, hiv/aids, samarbete med det civila samhället och bärkraftig utveckling.

Människohandel måste ses i relation till frågor som berör narkotika, hiv/aids och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Sida har därför under året tillsatt en arbetsgrupp och utarbetat en plan för samordning av sina insatser mot människohandel. I detta sammanhang har Sida beslutat att genomföra en bred inventering och analys av samarbetet på nationell, regional och global nivå. Studien ska inkludera analys av svenska komparativa fördelar i ljuset av kopplingarna till SRHR, hiv/aids och narkotika samt ge rekommendationer för hur Sida bör inrikta stödet.

Funktionshindrades rättigheter

Sida skall redovisa hur arbetet för funktionshindrades rättigheter integrerats i Sidas verksamhet samt vilka särskilda satsningar som genomförts, inklusive stöd till WHO.

Arbetet för funktionshindrades rättigheter bedrivs från olika enheter och avdelningar samt ute i fält. Fokus för arbetet ligger inom enheten för demokratisk samhällsstyrning där en handikapprådgivare finns.

Under 2004 har en projektgrupp arbetat med revidering av skriften *Sidas utvecklingssamarbete för barn och vuxna med funktionshinder* med inriktning på förslag om hur arbetet med funktionshindrades rättigheter ska bedrivas för att få största möjliga genomslag.

En kartläggning av hur funktionshindrades mänskliga rättigheter integrerats i Sidas verksamhet genomfördes under våren 2004. Av den framgår bland annat att enheter och avdelningar arbetar på olika sätt och med varierande medvetenhet och framgång med funktionshindrades rättigheter. Det finns också flera exempel på hur olika avdelningar samarbetar för att bredda dialogen och utbyta erfarenheter. Ett sådant exempel är Europaavdelningens socialtematiska grupp som samarbetar med Hälsoenheten, samt eftersträvar en tätare dialog med rådgivarna för barns rättigheter och funktionshindrades rättigheter.

Av de särskilda satsningarna under 2004 kan nämnas stödet till det pågående arbetet med en konvention

om rättigheterna för personer med funktionshinder. Sida har gett International Disability Alliance ett treårigt stöd på 2,55 miljoner kronor för att garantera handikapprörelsens medverkan i att ta fram handikappkonventionen. Vidare har sju miljoner kronor förmedlats till arbetet med den afrikanska handikappdekaden. Bidraget har gått till att bygga upp ett sekretariat i Kapstaden i Sydafrika.

Ett stöd av annan karaktär är pilotprojektet IT training for the Visually Impaired in Vietnam. Ett fyraårigt bidrag på 5,5 miljoner kronor har gått till att utveckla möjligheterna för synskadade vuxna och elever i en skola i Vietnam att använda IT-hjälpmiddel för synskadade. Projektet bedrivs i samarbete med Synskadades riksförbund (SRF) i Halland.

Ytterligare exempel på hur handikappfrågorna integrerats finns från bland annat Sydafrika, där Sida tillsammans med Finland ger stöd till ett program för att göra det möjligt för elever med funktionshinder att gå i skolan. Lärarhögskolan i Stockholm bidrar till att förbättra utbildningen av lärare för att möta barnens behov.

Inom utbildningssamarbetet är rätten till utbildning för alla barn och vuxna en fråga som följts upp i den pågående dialogen. Ett exempel är sektorprogramstödet i Tanzania, där också frågor om rätten till utbildning för barn och vuxna med funktionshinder tas upp.

Utöver direkta insatser i utvecklingssamarbetet kan

nämnas att Sida berör frågan om funktionshindrades rättigheter i sina utbildningssatsningar, bland annat i internutbildningarna i rättighetsperspektivet, inklusive mänskliga rättigheter, barns rättigheter, demokrati och jämställdhet.

Under året har Sida även upphandlat en internationell kurs under rubriken Human Rights and Disability. Målgruppen är representanter för den offentliga sektorn och det civila samhället som är verksamma inom handikappområdet i främst Afrika. Den första kursen genomförs under 2005.

De bidrag som ges till svenska enskilda organisationer bör också framhållas. Bland dem är Svenska handikapporganisationers internationella biståndsförening

(SHIA) den organisation vars verksamhet är helt inriktad på att främja funktionshindrades villkor. Under 2004 uppgick bidraget till SHIA till 34,2 miljoner kronor.

Under året slöts ett avtal med Världshälsoorganisationen (WHO) om 110 miljoner kronor varav 7,4 miljoner avsatts för WHO:s arbetsområde skador och funktionshinder. Sida öronmärker inte denna typ av bidrag till särskilda projekt eller länder.

Sida har även samarbetat med WHO:s handikappenheter (Disability and Rehabilitation Unit, DAR). Under året anordnade DAR bland annat ett möte om hur arbete med rehabilitering i närmiljön (Community Based Rehabilitation) kan ske och utvecklas.

Handel

Sida skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stärka kompetens- och kapacitetssuppletering i utvecklingsländerna och deras förmåga att tillgodogöra sig fördelar av internationell handel och förmåga att aktivt tillvarata sina intressen i internationella handelsförhandlingar. Sidas insatser ska härvid utgöra del av samarbetet med de enskilda länderna men också utgöra en del av stödet till regionalt och subregionalt samarbete. Sida skall redovisa hur myndigheten bidragit till att öka utvecklingsländernas kapacitet att hantera regleringar och andra krav som ställs på de externa marknaderna. I återrapporteringen skall redovisas hur utvecklingsländerna kan använda sig av de internationella handelsreglerna för att utveckla god samhällsstyrning i bred bemärkelse.

Kompetens- och kapacitetssuppletering för att dra nytta av internationell handel

Sida har fokuserat insatserna på de ämnesområden där efterfrågan varit störst, till exempel tekniska handelshinder och sanitära och fytosanitära föreskrifter, det vill säga säkerhets- och hälsoföreskrifter som reglerar handeln av livsmedel, djur och växter i syfte att skydda människors, djurs och växters liv och hälsa.

Den internationella handeln styrs av de regler som förhandlas fram i olika internationella organ, framförallt i Världshandelsorganisationen (WTO). För att det multilaterala handelssystemet ska gynna alla parter krävs att utvecklingsländerna påverkar vilka regler som ska gälla och att de sedan kan se till att reglerna efterlevs av deras handelspartner. Att utvecklingsländerna själva har förmågan att följa internationellt uppsatta regler gör deras regelverk mer förutsägbara, transparenta och effektiva vilket bidrar till god samhällsstyrning i bred bemärkelse. Sida har därför stött

insatser för att öka utvecklingsländerns förmåga att tillvarata sina intressen i WTO och för att de ska kunna följa de uppsatta reglerna. Ett exempel är bidraget till WTO:s årliga program för tekniskt bistånd.

Immaterialrätt är en komplicerad fråga som utvecklingsländernas förhandlare ofta har begränsad kunskap om. Sida har bidragit till ett mer effektivt utlandsdeltagande i förhandlingar om immaterialrätt.

Jordbruk och fiske är två viktiga sektorer för många utvecklingsländer. Sida har stärkt västafrikanska utvecklingsländerns kapacitet att delta i internationella handelspolitiska förhandlingar om fiske genom seminarier, framtagande av studier samt upprättandet av ett elektroniskt informationssystem.

Sida stödjer en process, The Integrated Framework for Trade-Related Capacity Building in LDCs (IF), som ska hjälpa de involverade minst utvecklade länderna att dels integrera handel i sina nationella utvecklingsstrategier, dels ska effektivisera det handelsrelaterade biståndet genom analyser av de specifika behoven i varje land och genom givarsamordning.

Sida har under 2004 givit bilateralt handelsrelaterat stöd till 19 länder (Chile, Estland, Guatemala, Jamaica, Kirgistan, Kroatien, Lettland, Litauen, Moçambique, Namibia, Nicaragua, Polen, Ryssland, Sri Lanka, Sydafrika, Tanzania, Ukraina, Vietnam och Västbanken och Gaza). Ett exempel är stödet till Vietnam som inneburit seminarier om WTO:s lagstiftning och regler för regionala avtal, utarbetande av en nationell exportstrategi och uppbyggnad av kapacitet inom handelsministeriet, förstärkt kapacitet att forska om handelspolitik och handelsfrämjande, samt stöd via Kommerskollegium för att öka kunskapen om ursprungsregler och regelutveckling.

Kapacitet att hantera de externa marknadernas krav

En faktor som begränsar exporten från utvecklingsländerna är bristen på kunskap om och kapacitet att hantera de krav som exportmarknaderna ställer. Sida hjälper utvecklingsländerna öka sin kapacitet att möta exportmarknadernas regler, genom stöd till African Regional Organization for Standardization (ARSO), genom att hjälpa utvecklingsländer delta i det internationella standardiseringsarbetet, och genom avancerade kurser om både tekniska handelshinder och hälsoföreskrifter.

Många bönder i utvecklingsländer producerar ekologiska produkter utan att sälja dem som sådana, trots att ekologiska produkter oftast har ett högre pris. Ett skäl är det stora antalet olika märkningssystem, internationella standarder, och ackrediteringssystem som möter exportörerna. Sida har därför stött arbetet med en internationell harmonisering av ekologisk märkning.

Cirka 20 internationella miljööverenskommelser (MEA) innehåller regler som kan påverka handeln. Medan vissa industriländer hävdar att miljöaspekter måste beaktas inom det multilaterala handelssystemet har vissa utvecklingsländer uttryckt oro för att dessa regler kan göra det svårare för dem att sälja sina produkter i de industrialiserade länderna. Sida har finansierat projekt för renare produktionsprocesser i Indien och Ukraina.

Regional integration

Regional integration på handelsområdet kan vara ett sätt för små handelsnationer att gradvis öppna sin marknad och harmonisera lagstiftningen mot det multilaterala handelssystemets möjligheter och krav. Det kan också vara ett sätt för dem att stärka sin ställning gentemot större ekonomier, bredda den egna marknaden för sin produktion, och samverka vid export. Dessutom har en större marknad ökad attraktionskraft för utländska direktinvesteringar. Normalt minskar också risken för konflikter mellan länder som tillhör samma regionala organisation och som har stort handelsutbyte.

Sida har stött regional integration genom samarbete med regionala organisationer. Exempel är utbildningsinsatser för tjänstemän från samma region, möten mellan handelsministrar, återupprättandet av Afri-

kanska unionens panel för handelsförhandlingar, tullstudier, och stärkande av regional förhandlingskapacitet i internationella handelsförhandlingar.

Handelsfrämjande åtgärder

För att dra nytta av internationell handel måste utvecklingsländerna lyckas sälja det de producerar. Sida stödjer därför en rad handelsfrämjande åtgärder. Genom ett samarbetsavtal med Svenska handelskammarförbundet ges till exempel information till företag i utvecklingsländer om försäljning på den svenska marknaden för ett 50-tal produktområden. Andra aktiviteter som omfattas är förmedling av kontakter mellan säljare i utvecklingsländer och svenska köpare, handelsattachéutbildning, deltagande vid mässor i Sverige för representanter från företag från utvecklingsländer. Institutionsutveckling av handelskamrar pågår i bland annat Uganda och Ukraina. Dessutom har Sida, genom Näringslivets internationella råd, påbörjat ett program för institutionssamverkan, branschutveckling, seminarier och kommunikation mellan Östafrika och Sverige.

Även branschspecifika åtgärder har stötts av Sida inom textil- och konfektionsområdet. På textilområdet inbjöds genom Svensk handel/Importrådet ett tiotal länder till kompetensutveckling i form av seminarier som kombinerades med en marknadsplats dit de största svenska och andra europeiska importörer inbjöds. Sida initierade under 2004 även en förstudie inför ett liknande program för industriprodukter och trävaror i Ukraina.

Intern kapacitet

För att det handelsrelaterade biståndet ska bli så effektivt som möjligt är det nödvändigt att öka Sidas interna kunskap om handel i utvecklingsländer och länken mellan handel och fattigdom. En rad åtgärder har vidtagits med det målet. En policy för Sidas handelsrelaterade bistånd är under utarbetande liksom ett handlingsprogram för de kommande åren. Dessutom har antalet handelshandläggare ökat, ett antal "Trade-briefs" om specifika handelsfrågor publicerats och seminarier om olika handelsrelaterade ämnen hållits för Sidas personal, liksom en större regional konferens i Afrika.

Migration

Sida skall redovisa vilka åtgärder som gjorts inom ramen för Sidas medverkan i EU:s migrationssamarbete, främst det som

faller inom mandatet för High Level Working Group, för att förebygga och motverka ofrivillig migration.

Sida har under året medverkat i en svensk diskussion om migration ur ett utvecklingsperspektiv. Bland akti-

viteterna kan nämnas deltagande på temat vid en konferens om migration och global utveckling anordnad av Migrationsverket och Kommunförbundet Kronoberg och en konferens om Global Mobility Regimes anordnad av Institutet för framtidsstudier samt anordnandet av ett antal interna seminarier på temat inom Sida. Utgångspunkten för dessa aktiviteter har varit en studie om arbetskraftsmigration som Sida lät göra 2003. En mer detaljerad studie om konsekvenserna av migration i en region i Albanien har också utförts på uppdrag av Sida.

Väpnade konflikter leder till omfattande befolkningsrörelser både inom det drabbade landet och över gränser. För att underlätta för flyktingar och internflyktingar att återvända till sina hemorter stödjer Sida insatser för att främja återflyttning samt stärka skyddet för återvändarna. Sådana insatser genomförs exempelvis av Norska flyktingrådet som har fått stöd för information och juridisk rådgivning till internflyktingar i Demokratiska republiken Kongo samt för utbildningsinsatser om FN:s ledande principer för internflyktingar. Utbildningen, som främst fokuserar på vilka rättsprinciper som gäller, har dels riktat sig till internflyktingarna, dels till myndigheterna.

Norska flyktingrådet har även fått stöd för sin informations- och rådgivningsverksamhet riktad till flyktingar, internflyktingar och myndigheter i Burundi och Angola.

Sida har också stött Norska flyktingrådets projekt för internflyktingar (Global IDP Project) som verkar för att sprida information om internflyktingars rättigheter.

I landstrategin för Somalia anges att stöd till frivilligt återvändande av flyktingar och internflyktingar bör vara en väsentlig del av biståndet. Sida har bidragit med 2,5 miljoner kronor till FN:s utvecklingsprogram (UNDP) insats för integrering av flyktingar och internflyktingar i nordvästra och nordöstra Somalia. Sida har även givit ett stöd på cirka 1,7 miljoner kronor till Internationella migrationsorganisationen (IOM) för att förebygga internflykt i Colombia genom att utsatta grupper får tillgång till mark och genom att sociala nätverk startas i lokalsamhällena. Under året har Sida medverkat till att klarlägga effekten av det internationella samfundets stöd till internflyktingar. På Sidas uppdrag har en utvärdering av stödet till internflyktingar i Indonesien genomförts. Dessutom har Sida medverkat till att en syntes av flera givares utvärderingar av stöd till internflyktingar har genomförts. Syftet med dessa utvärderingar är att Sida och andra givare ska, genom ökad kunskap om effekterna, kunna förbättra stödet och verka för ökat skydd för internflyktingar.

Sida stödjer två initiativ, Joint Learning Initiative (JLI) och Equinet, som bland annat syftar till att öka kunskapen om och förståelsen för hur den grundläggande hälsovården i låginkomstländer påverkas av att personalen flyttar. Equinet är ett nätverk av beslutsfattare, akademiker, representanter för civila samhället som arbetar för att främja policyer för rättvis tillgång till hälsovård där migration av hälsopersonal utgör en viktig faktor. JLI har studerat vilka faktorer som styr hälsopersonalen och dess rörlighet, såsom arbetsmarknad, arbetsmiljö, karriärmöjligheter och andra incitament, globala rekryteringsstrategier för hälsopersonal och så vidare. Krisen i hälsosektorn i många låginkomstländer beror bland annat på det ökade trycket som hiv/aids utgör på hälsosystemen, att hälsopersonal insjuknar i aids, att hälsopersonal slutar på grund av dåliga arbetsförhållanden samt att personal flyttar från landsbygd till städer och från låginkomstländer till medel- och höginkomstländer. JLI kommer även att utforma rekommendationer och strategier för hur man på bästa sätt kan råda bot på dessa problem. Slutrapporten presenterades i november 2004.

Sidas stöd till Västra Balkan har haft som en utgångspunkt att förebygga och motverka den ofrivilliga migrationen. Biståndet har utvecklats från katastrofbistånd, till återuppbyggnadsbistånd till utvecklingsbistånd och är i dag i ett skede där utvecklings- och reformarbete står i centrum. Att bidra till stabiliteten i regionen och att motverka den ofrivilliga migrationen är fortfarande viktiga ändamål.

Det bistånd som mest påtagligt har haft en effekt på migrationsproblemen i regionen (externa och interna flyktingar) är det omfattande återuppbyggnadsarbete som har pågått i Bosnien och Hercegovina, i Kroatien och i Kosovo, i de så kallade integrerade områdesprogrammen. Återuppbyggnaden av bostäder har kombinerats med stöd till infrastruktur, skolor och självförsörjningsprogram särskilt inom jordbruket. Sida har under året i en särskild rapport till regeringen beskrivit hur Sidas stöd genom dessa program har påverkat förutsättningarna för att flyktingar och internflyktingar ska kunna återvända hem. I Bosnien och Hercegovina har Sida börjat lägga upp en nedtrappningsstrategi och stödjer centrala myndigheter att ta på sig ett större ansvar för det fortsatta återuppbyggnads- och integrationsarbetet. Sida har finansierat övergången till en fast organisationsenhet för dessa frågor inom ministeriet för mänskliga rättigheter och återvändande. Sida har också bidragit till överförandet av en databas för äganderättsfrågor till samma enhet.

Sida söker också att motverka ofrivillig migration genom att stödja särskilda projekt för stöd till minoriteter. I Västra Balkan pågår olika initiativ för att kart-

lägga och analysera den romska befolkningens problem och stärka nätverk och aktörer, främst genom den internationella organisationen European Center for Minority Issues (ECMI).

Ett omfattande stöd ges också till bekämpandet av människohandel från och inom regionen. Omfattande insatser görs här i såväl närområdet, på Balkan och i Moldavien. I enlighet med den nya svenska strategin mot människohandel har ökad tonvikt lagts vid förebyggande åtgärder såsom information och utbildning. Sida har spelat en allt större roll i samarbetet mellan internationella och lokala aktörer i denna fråga. Sida har ingått ett samarbete med MTV Europe Foundation och US Agency for International Development (USAID) för att nå ut till ungdomar i hela Europa – både som potentiella offer för människohandel och möjliga användare av sexuella tjänster. Det arbete som Rädda barnen genomförde i Balkan-regionen för att undersöka hur trafficking speciellt drabbar barn har under året resulterat i en rapport som kommer att följas upp i en ansökan om vidare insatser.

Sida skall redovisa hur myndigheten medverkat till att skapa

bättre former och regelverk för ordnad migration i länder till exempel vad gäller rättslig kapacitetsuppbyggnad och mottagning av flyktingar.

Migrationsverket har med Sidastöd byggt upp kapacitet i de baltiska länderna, Ryssland samt i Vitryssland och Ukraina inom asyl- och migrationsprocessen samt i flyktingmottagningsverksamhet för att länderna ska kunna arbeta på området enligt internationella standarder. Projekten, och i vissa fall delprojekten, har uppnått sina mål och i Baltikum har även ett migrationsnätverk skapats. I vissa aktiviteter har FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) medverkat som underkonsult till Migrationsverket.

Sida har förklarat sin vilja att tillsammans med Migrationsverket samfinansiera och medverka i den så kallade Söderköpingsprocessen inom initiativet High Level Working Group tillsammans med EU-kommissionen. Söderköpingsprocessen är ett samarbete inom EU som ska bidra till uppbyggnad av organisationer som hanterar migrationsfrågor. Initiativet syftar till att göra Ukraina, Vitryssland och Moldavien mindre attraktiva som transitländer vid migration och att utveckla deras förmågor till asylhantering.

Partianknutna organisationer

Sida skall avseende stödet genom de svenska partianknutna organisationerna till demokratiuppbyggnad i utvecklingsländer och länder i Östeuropa redovisa stödets fördelning på organisation och regioner, inklusive gemensamma projekt. Det skall tydligt framgå vad som är biståndsverksamhet (ODA).

För 2004 bedrevs verksamhet i 50 länder, varav 21 i Europa, 9 i Asien, 14 i Afrika och 6 i Latinamerika. Den sammanlagda volymen var 37,6 miljoner kronor, vilket är en ökning från föregående år med 5,9 procent. Regionalt fördelar sig de beslutade bidragen enligt tabell 17.

Tabell 17. Partianknutet stöd per region, i procent

Region	2002	2003	2004	Beslutade bidrag 2004
Afrika	16,1	14,3	11,2	3 679
Asien	5,9	10,4	11,2	3 694
Latinamerika	12,1	13,1	19,9	6 519
Central- och Östeuropa	58,0	55,1	47,3	15 532
Globalt	6,2	5,8	6,5	2 144
Sverige	1,7	1,2	3,9	1 276
Totalt	100	100	100	32 844

Tabell 18. Fördelning per partianknuten organisation, utfall i tkr

	ODA	Icke ODA
Centerns internationella stiftelse	1 440	940
Green Forum	1 170	760
Jarl Hjalmarssonstiftelsen	3 238	2 112
Kristdemokraternas råd för demokrati och utveckling	2 040	1 330
Olof Palmes Internationella centrum	8 085	5 275
Swedish International Liberal Center	2 860	1 860
Vänsterpartiets internationella forum	1 877	1 223
Övrigt	3 390	–
Totalt	24 100	13 500

442 000 kronor i Singapore som pågår i ett icke ODA-land. Sammanlagt fattades alltså beslut om närmare åtta miljoner kronor i stöd till projekt i icke ODA-stater under 2004, cirka en femtedel av den totala volymen. Andelen icke ODA-projekt skiljer sig mellan de parti-anknutna organisationerna.

Under 2004 arbetade, med något undantag, samtliga partier med följande gemensamma projekt; politikerutbildning i Singapore med en budget på 442 000 kronor, studiebesök i samband med valet till EU-parlamentet med en budget på 553 500 kronor, unga politi-

ker i Guatemala med en budget på drygt 2 miljoner kronor samt en skrift om demokratiarbetet på Kuba med en budget på 350 000 kronor.

I Central- och Östeuropa används det mesta av pengarna, men andelen medel sjunker i förhållande till andra regioner. För första gången sedan stödet inleddes minskar också stödet till Central- och Östeuropa i absoluta tal. Regioner med ökande andel och volymer är Latinamerika och Asien. Ökningen är särskilt kraftig i Latinamerika och projektvolymerna växer i alla sex berörda länder utom Colombia.

Politikområde Utrikes- och säkerhetspolitik

2004

Fredsfrämjande verksamhet

Sida skall, i den omfattning regeringen beslutar, rekrytera, utbilda och utrusta personal som ställts till förfogande för internationell fredsfrämjande verksamhet, samt administrera sådant svenskt deltagande i aktuella missioner, sekretariat och institutioner.

Arbetet inom verksamhetsgrenen har det senaste året präglats av att Sida har utlyst tjänster och nominerat kandidater inom fredsfrämjande missioner och till Organisationen för säkerhet och samarbete i Europas (OSSE) sekretariat i Wien och OSSE:s institution i Warszawa.

Men konkurrensen om tjänsterna är stor vilket har inneburit att de nominerade svenskarna har fått avslag på sökta tjänster. OSSE motiverar inte varför de svenska kandidaterna inte erhåller tjänster så en närmare analys av detta bör göras.

De personer som rekryterades inom fredsfrämjande verksamhet under 2003 har erbjudits förlängda förordnanden under 2004.

Rekryteringen till missionerna sker med kort varsel eftersom utlysningstiderna inom OSSE är korta.

ÅTERRAPPORTERING:

Sida skall i sin årsredovisning redovisa hur myndigheten har samarbetat med de utbildnings- och träningsinsatser som genomförs av Folke Bernadotteakademin och andra svenska myndigheter och institutioner.

Samstämmighet för de utbildnings- och träningsinsatser som genomförs av Folke Bernadotteakademin (FBA) har uppnåtts genom ett nära samarbete mellan Sida och FBA. Sida har deltagit i en referensgrupp som utgör en plattform för samverkan och informationsutbyte mellan myndigheter och enskilda organisationer. Därutöver har Sida deltagit i en arbetsgrupp för utbildningsfrågor som stödjer akademien med att ta fram underlag till de kurser och utbildningar som genomförs.

Kursen Samverkan i multifunktionella fredsoperationer arbetades fram i nära samverkan mellan Sida och FBA. Sida bidrog dessutom med tre kursdeltagare.

Sidas generaldirektör ingår i FBA:s verksamhetsråd.

Tabell 19. **Fredsfrämjande verksamhet**, kostnader i tkr

Land/Region	
Vitryssland	733
Polen	704
Regionalt Västra Balkan	749
Regionalt Europa	785
Totalt	2 970

Not till resultatredovisningen

2004

Not till resultatredovisningen

ALLMÄNT

Återrapporteringskraven som finns i Regleringsbrev för budgetåret 2004 avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) återrapporteras i denna resultatredovisning. En översikt över Sidas alla återrapporteringskrav och uppdrag finns i bilaga 9. Den finansiella och statistiska informationen är hämtad från Sidas ekonomi- och planeringssystem A+ (PLUS).

Verksamhetsgrenarna bestäms utifrån anslagsposterna. År 2004 var verksamhetsgrenarna elva stycken.

På grund av att indelningen på och definitionerna av alla verksamhetsgrenar har förändrats i förhållande till föregående år, är det mycket svårt för Sida att uppfylla kravet att enligt förordningen ta fram jämförbar resultatinformation för tre år. Den enda verksamhetsgren som är jämförbar med tidigare år är Enskilda organisationer där anslagsposten var en verksamhetsgren även 2002 och 2003. Anledningen till att denna begränsade jämförelse inte har redovisats i tabellform är att Sida anser att det inte är meningsfullt ur ett helhetsperspektiv.

Under 2004 samlades information in från Sidas enheter rörande Sidas årsarbetskrafter. Informationen hämtades in för att kunna göra beräkningar över hur de anställdas tid fördelas per region och verksamhetsgren. En årsarbetskraft räknas generellt som en heltidstjänst av utvecklingssamarbete (administrativa tjänster exkluderade).

I bilaga 6 finns tabeller över antalet årsarbetskrafter och dessa i förhållande till utfallet.

Sida har i årets resultatredovisning avstått från att göra en schablonfördelning av förvaltningskostnader per verksamhetsgrenar och regioner.

INTÄKTER OCH KOSTNADER

En avstämning mellan resultatredovisningen och resultaträkningen redovisas i tabell 20.

POLITIKOMRÅDE INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

Den nya politiken för global utveckling (PGU) är nyli- gen antagen och gäller från 2004. Sida har påbörjat ett förändringsarbete med utgångspunkt från det nya målet för politikområdet. Projekt som påbörjats innan 2004 har följdaktligen inte beretts utifrån det nya målet. Den återrapportering mot det nya målet som Sida gör i denna årsredovisning gäller därför i huvudsak detta förändringsarbete. Se avsnitt Målet för internationellt utvecklingssamarbete.

Verksamhetsgrenar

För politikområdet finns tio verksamhetsgrenar vilka tillsammans utgör anslagen för Biståndsverksamhet, Bilateralt utvecklingssamarbete (8:1). I år inkluderas även alla insatser som tillhör icke ODA-länder (Official Development Assistance). Dessa har under tidigare år tillhört ett eget politikområde (Samarbete med Central- och Östeuropa). Länder som klassificeras som icke ODA-länder och som Sida samarbetar med är länder i Central- och Östeuropa. Länderna är Estland, Lettland, Litauen, Polen, Bulgarien, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Tjeckien, Ungern, Vitryssland, Ukraina och Ryssland.

Region

I bilaga 1, Kostnader per land och verksamhetsgren, visas vilka länder som hör till respektive region.

En insats kan tillhöra en eller flera regioner i de fall då en fördelningsmall har använts. Utfallet fördelas ut procentuellt utifrån den fördelningsmall som använts.

Biståndsform

Redovisningen av biståndsform följer Sidas statistiska begrepp Biståndsform. Inga förändringar har skett mot förra året.

Kanaler

Redovisningen av kanaler utgår från statistikbegreppet

Genomförande kanal liksom tidigare. *Multilaterala organisationer* innehåller bland annat FN-organisationer och Världsbanken. *Svenska enskilda organisationer* innehåller genomförare i Sverige, till exempel myndigheter, enskilda organisationer samt universitet och skolor. *Samarbetsländernas organisationer* innehåller genomförare från samarbetsländerna till exempel Tanzania och *Övriga länders organisationer* innehåller genomförare från övriga världen till exempel Norge. *Internationella enskilda organisationer* är till exempel Internationella röda kors-kommittén (ICRC).

Sektorklassificering

I bilaga 2 fördelas utfallet per region/land och huvudsektor. Sektorklassificeringen av respektive projekt ska ske utifrån vilket område/sektor som projektet syftar till att utveckla. Respektive huvudsektor bygger på den sektorklassificering som görs i Sidas ekonomi- och planeringssystem. Huvudsektorerna är *Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning*; *Sociala sektorer*; *Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling*; *Naturbruk* samt *Övrigt*.

Redovisning av antalet insatser

Definitionen på antal insatser har inte förändrats jämfört med förra året. Antalet giltiga insatser för ett enskilt år definieras som de insatser som enligt avtalstiden omfattar minst någon del av året, samt där status på avtalet är avtalad eller avslutad.

Antal nya insatser är det antal insatser som har påbörjats under respektive år.

POLITIKOMRÅDE UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Verksamhetsgrenen Fredsfrämjande verksamhet definieras som anslag 5:2 Fredsfrämjande.

Tabell 20. Avstämning mellan resultatredovisningen och resultaträkningen, tkr

Resultaträkning exkl. anslagsintäkter	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	52 990
Intäkter av bidrag	299
Finansiella intäkter	3 273
Driftkostnader inkl. avskrivningar	-913 356
Uppbörd netto	-4 993
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd	19 906
Övriga erhållna medel för finansiering av bistånd	41 036
Lämnat bistånd inkl. finansiella nettot	-12 102 444
Totalt enligt resultaträkningen exkl. anslagsintäkter	-12 903 288
Varav fördelat på verksamhetsgren:	
Politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete	
Afrika	-2 765 640
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	-1 749 420
Latinamerika	-843 203
Östeuropa och Centralasien	-1 442 313
Globala utvecklingsprogram	-1 323 347
Forskning	-773 216
Humanitära insatser och konflikthantering	-1 610 570
Ekonomiskt stöd	-795 803
Enskilda organisationer	-1 000 288
Information	-60 554
Totalt	-12 364 355
Övriga politikområden	-66 574
Totalt fördelat	-12 430 929
Förvaltningskostnader	-545 562
Totalt inkl. förvaltning	-12 976 491
Återstår	73 203
Återstående poster enligt resultaträkningen består av:	
Befarade kundförluster	389
Bokfört värde och reavinst/förlust försäljning anläggningstillg.	-140
Uppbörd netto	-4 993
Skadefall m.m. säkerhetsreserven	-265 428
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd	19 906
Medel som tillskjutits från fonder m.m. för finansiering av bistånd	344 716
Kostnad u-krediter	-97 766
Kostnad biståndskrediter	32 755
Kostnad villkorslån	20 887
Förändring av befarade kundförluster villkorslån	-8 671
Ränteintäkter U-kredit	43 207
Ränteintäkter Fristående garantier	1 623
Ränteintäkter Säkerhetsreserven	18 676
Kursdifferenser Säkerhetsreserven	-27 948
Övrigt	-4 011
Totalt övriga resultatpåverkande poster	73 203

Finansiella dokument

2004

Kommentarer

UTGIFTSBEGRÄNSNING

Sida har i regleringsbrevet ålagt en begränsning för utgifter som belastar anslaget 7 8:1 Biståndsverksamhet. Av tillgängliga medel får Sida under 2004 utbetala högst 12 706 130 tusen kronor.

Dessutom har Sida i regleringsbrevet ålagt en begränsning för utgifter som belastar delposten 7 8:1.26.2, Icke ODA-länder.¹ Den totala anslagsbelastningen avseende budgetåret 2004 på delposten och äldreanslaget 7 9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa (till Sidas disposition) får inte överstiga 592 000 tusen kronor.

ANSLAGSUTFALL

Utfallet för Sidas huvudsakliga anslag uppgår per 2004-12-31 till (belopp i tusen kronor):

7 8:1 Biståndsverksamhet, utfall	11 972 659
Utgiftsbegränsning	12 706 130
Utfall i förhållande till utgiftsbegränsning	94 %
7 9:1 + 7 8:1.26.2, utfall	573 511
Utgiftsbegränsning	592 000
Utfall i förhållande till utgiftsbegränsning	97 %
7 8:2 Förvaltningsanslag, utfall	541 036
Totalt disponibelt belopp	566 827
Utfall i förhållande till totalt disponibelt belopp	95 %

Sida hade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 1 910 290 tusen kronor för biståndsverksamheten. Som en följd av utgiftsbegränsningen enligt ovan kunde maximalt 733 471 tusen kronor ytterligare ha betalats ut. Vid delårsrapporten bedömde Sida att så skulle ske. Senare under hösten konstaterades att cirka hälften av detta belopp ej skulle kunna utbetalas efter-

som mottagarna ej kunnat visa att de uppfyllt ställda krav. Detta avsåg framför allt anslagsposten Ekonomiskt stöd. Att återstående belopp ej utbetalats beror på många olika samverkande faktorer.

DE UTGÅENDE ÖVERFÖRINGSBELOPPENS FÖRÄNDRING

Anslagssparandet på anslaget 7 8:1 Biståndsverksamhet har under året ökat från 1 133 094 tusen kronor till 1 910 290 tusen kronor. Det största enskilda anslagssparandet, 607 568 tusen kronor, återfinns på delposten u-krediter.

Det utgående anslagssparandet på äldreanslaget 7 9:1 Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida har under samma period minskat från 419 483 tusen kronor till 40 981 tusen kronor. Inga nya medel har tilldelats detta anslag 2004. Detta anslag har så långt möjligt anslagsavräknats för insatser inom Central- och Östeuropa, därav det låga anslagsutfallet på anslagspost 7 8:1.26.2 Icke ODA-länder, 195 008 tusen kronor av totalt disponibelt belopp 445 180 tusen kronor.

Sparandet på Sidas anslag för biståndsförvaltning har under samma period ökat från 9 638 tusen kronor till 25 791 tusen kronor. Ökningen beror främst på aktiva sparåtgärder inom Sida.

ANSLAGSKREDITER

Beviljad anslagskredit har ökat väsentligt för 2004 jämfört med tidigare år. Sida hade tidigare endast anslagskredit på förvaltningsanslaget (7 400 tusen kronor 2003). Då Sida från och med 2004 endast har ramanslag har Sida kunnat beviljas anslagskredit även på anslag inom biståndsverksamheten. Anslagskrediterna framgår av not 27.

1. ODA = Official development assistance. Icke ODA-länder avser länder i Central- och Östeuropa, dvs. stöd till dessa länder klassificeras inte som utvecklingsbistånd.

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

Låneram i Riksgäldskontoret

	2004	2003	2002	2001	2000
Beviljad låneram	110 000	92 000	67 000	62 000	62 000
Utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut	94 178	63 355	62 240	53 042	50 682

Kontokredit hos Riksgäldskontoret

	2004	2003	2002	2001	2000
Beviljad kontokredit hos Riksgäldskontoret	20 000	19 700	20 000	20 000	20 000
Maximalt utnyttjad kontokredit	3 447	0	126	15 953	0

Räntekostnader och ränteintäkter på räntekonto

	2004	2003	2002	2001	2000
Räntekostnader på räntekonto	2	0	731	5	4 129
Ränteintäkter på räntekonto	696	1 092	1 483	1 489	1 699

Avgiftsintäkter

	2004	2003	2002	2001	2000
Avgiftsintäkter som myndigheten disponerar:	18 268	19 365	18 628	22 309	19 841
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	– *	– *	20 000	20 000	20 000
* Belopp saknas i regleringsbrev					
Avgiftsintäkter som myndigheten inte disponerar:	30 526	30 166	45 830	40 675	28 319
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	50 000	50 000	39 000	39 000	33 000

Beviljad och utnyttjad anslagskredit

	2004	2003	2002	2001	2000
Beviljad anslagskredit	397 899	7 400	12 600	12 600	12 000
Utnyttjad anslagskredit	0	0	0	0	0

Anslagssparande (inklusive utgående reservationer t.o.m. 2003) samt intecknade belopp

	2004	2003	2002	2001	2000
Anslagssparande (reservationer)	2 031 338	1 706 699	1 172 398	1 534 701	2 663 582
Därav intecknat	1 105 282	1 104 883	842 583	1 397 410	2 496 483

Utestående åtaganden

	2004	2003	2002	2001	2000
Tilldelad bemyndiganderam	20 472 000	16 110 000	17 090 000	20 650 000	28 156 950
Utestående åtaganden	13 543 713	13 142 701	10 569 619	9 022 496	7 344 899

Antal årsarbetskrafter och medelantalet anställda

	2004	2003	2002	2001	2000
Antal årsarbetskrafter	733	727	724	711	694
Medelantalet anställda	767	764	756	749	730

Driftkostnad per årsarbetskraft

	2004	2003	2002	2001	2000
Driftkostnad	884 874	858 930	827 999	781 787	696 432
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 207	1 181	1 144	1 100	1 004

Årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring

	2004	2003	2002	2001	2000
Årets kapitalförändring	-182 289	-252 208	-311 953	-563 010	-587 365
Balanserad kapitalförändring	458 738	502 817	452 711	439 109	467 388

Resultaträkning (tkr)

	Not	040101 –041231	030101 –031231
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag	1	852 707	845 755
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	52 990	50 751
Intäkter av bidrag		299	201
Finansiella intäkter	3	3 273	4 051
Summa		909 269	900 758
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	4	–547 728	–519 263
Kostnader för lokaler		–113 992	–112 677
Övriga driftkostnader	5	–223 154	–226 989
Finansiella kostnader	6	–3 922	–6 271
Avskrivningar och nedskrivningar	10,11	–24 560	–22 055
Summa		–913 356	–887 256
VERKSAMHETSUTFALL		–4 086	13 502
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av Sida		25 534	27 561
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		–30 526	–30 166
Saldo uppbördsverksamhet	30	–4 993	–2 605
TRANSFERERINGAR			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bistånd	1	11 868 293	10 132 738
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd		19 906	3 565
Övriga erhållna medel för finansiering av bistånd		41 036	46 566
Finansiella intäkter	7	80 255	114 017
Finansiella kostnader	8	–63 824	–38 507
Lämnat bistånd		–12 118 875	–10 521 484
Saldo transfereringar		–173 210	–263 105
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	9	–182 289	–252 208

Balansräkning (tkr)

	Not	2004-12-31	2003-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling		12 152	10 903
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		18 129	18 487
Summa immateriella anläggningstillgångar	10	30 281	29 390
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		20 993	25 712
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		44 413	39 403
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar		8	262
Summa materiella anläggningstillgångar	11	65 414	65 376
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga fordringar	12	595 924	523 018
Summa finansiella anläggningstillgångar		595 924	523 018
Utlåning	13	411 167	406 222
Varulager m.m.			
Förskott till leverantörer		5 947	4 015
Summa varulager m.m.		5 947	4 015
Fordringar			
Kundfordringar	14	239	13 389
Fordringar hos andra myndigheter		57 995	59 218
Övriga fordringar		9 652	10 265
Summa fordringar		67 887	82 872
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		19 591	24 133
Upplupna bidragsintäkter		79	1 281
Övriga upplupna intäkter		4 544	16 399
Summa periodavgränsningsposter	15	24 215	41 813
Avräkning med statsverket	16	173 224	181 151
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	17	50 632	31 021
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	18	1 946 864	1 976 545
Kassa, postgiro och bank		71 364	20 049
Summa kassa och bank		2 068 860	2 027 615
SUMMA TILLGÅNGAR		3 442 919	3 361 473

	Not	2004-12-31	2003-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskaptal			
Statskapital	19	2 647 493	2 643 429
Balanserad kapitalförändring	20	458 738	502 817
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	-182 289	-252 208
Summa myndighetskaptal		2 923 943	2 894 038
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	21	4 177	5 737
Summa avsättningar		4 177	5 737
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	22	94 178	63 355
Skulder till andra myndigheter		101 598	99 245
Leverantörsskulder		256 802	238 827
Övriga skulder		14 819	14 671
Depositioner		5	174
Summa skulder m.m.		467 401	416 273
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		43 569	41 149
Oförbrukade bidrag		3 830	3 985
Övriga förutbetalda intäkter		0	290
Summa periodavgränsningsposter	23	47 399	45 425
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		3 442 919	3 361 473
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Statliga garantier för lån och krediter			
Lån till personal i fält		950	989
Svenska skolföreningen i Nairobi		2 000	2 000
Skolhus i Nicaragua		400	400
Övriga ansvarsförbindelser			
Importgarantier		1 943	1 157
Villkorslån		10 637	13 991
Avskrivningslån		6 620	6 810
Fristående garantier		229 650	237 600
Garantiförbindelser, u-krediter		2 334 000	3 822 000
Eventualförpliktelser		9 098	5 200
SUMMA ANSVARSFÖRBINDELSER		2 595 297	4 090 147

Anslagsredovisning (tkr)

REDOVISNING MOT ANSLAG

Anslag	Benämning	Not	Ingående överförings- belopp	Årets tilldel- ning enligt regler. brev	Omdisp. anslags- belopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp	Därav intecknat
7 8:1	BISTÅNDSVERKSAMHET (Ramanslag, samtliga anslagsposter)		Not 24		Not 25				
7 8:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering		5 690	1 400 000	205 000	1 610 690	1 610 570	120	110
7 8:1.2	Information		644	60 000		60 644	60 554	89	0
7 8:1.3	Globala utvecklingsprogram	26	53 848	1 085 950	218 081	1 357 880	1 321 663	36 216	23 980
7 8:1.5	Enskilda organisationer		11 288	1 100 000		1 111 288	1 000 288	111 000	60 400
7 8:1.6	Asien, Mellanöstern och Nordafrika		243 884	1 810 000	-175 629	1 878 255	1 750 405	127 851	100 141
7 8:1.7	Latinamerika		68 160	870 000	-58 159	880 001	839 361	40 640	38 212
7 8:1.9	Afrika		291 227	2 980 000	-178 530	3 092 697	2 764 577	328 120	255 708
7 8:1.26	Östeuropa och Centralasien								
7 8:1.26.1	ODA-länder	26	0	905 000	25 238	930 238	871 452	58 787	58 785
7 8:1.26.2	Icke ODA-länder		0	445 180		445 180	195 008	250 172	248 999
7 8:1.26	Summa Östeuropa och Centralasien		0	1 350 180	25 238	1 375 418	1 066 460	308 958	307 783
7 8:1.32	Forskning		0	850 000	67 961	917 961	773 234	144 727	130 332
7 8:1.33	Ekonomiskt stöd								
7 8:1.33.1	U-krediter	26	0	600 000	198 115	798 115	190 547	607 568	4 508
7 8:1.33.2	Ekonomiska reformer		0	600 000	200 000	800 000	595 000	205 000	130 000
7 8:1.33	Summa Ekonomiskt stöd		0	1 200 000	398 115	1 598 115	785 547	812 568	134 508
7 8:1	SUMMA BISTÅNDSVERKSAMHET	27	674 741	12 706 130	502 077	13 882 948	11 972 659	1 910 290	1 051 174
7 8:2	BISTÅNDSFÖRVALTNING (Ramanslag)								
7 8:2.1	Sidas biståndsförvaltning	27	9 638	557 189		566 827	541 036	25 791	
7 9:1	SAMARBETE MED CENTRAL- OCH ÖSTEUROPA GENOM Sida (Ramanslag, samtliga delposter)								
7 9:1.1	Kandidatländer		128 913	0		128 913	88 051	40 862	40 832
7 9:1.2	Ryssland, Ukraina och Vitryssland		290 571	0		290 571	290 452	119	0
7 9:1	SUMMA SAMARBETE MED CENTRAL- OCH ÖSTERUROPA GENOM Sida		419 483	0		419 483	378 503	40 981	40 832
5 5:2	FREDSFRÄMJANDE VERKSAMHET (Ramanslag)								
5 5:2.3	Sida Verksamhet utomlands	28	5 103	5 000	-5 103	5 000	2 970	2 030	963
24 39:6	NÄRINGS- LIVSUTVECKLING I ÖSTERSJÖREGIONEN (Ramanslag)								
24 39:6.6	Till Sidas disposition	29	95 656	0		95 656	43 409	52 247	12 312
	TOTALSUMMA		1 204 621	13 268 319	496 974	14 969 915	12 938 576	2 031 338	1 105 282

REDOVISNING MOT STATSBUDETENS INKOMSTITTLAR

Inkomst-titel	Benämning	Not	Beräknat belopp	Inkomster
2394	Övriga ränteinkomster			636
2511	Expeditionsavgifter			6 260
2535	Avgifter för statliga garantier			15
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet			23 615
4526	Återbetalning av övriga lån			5 384
	SUMMA	30	50 000	35 910

BEMYNDIGANDEN

Anslag	Benämning	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden 041231	Utestående åtagandenas fördelning per år				Totalt
		Not 31	Not 32	Not 33	År 2005	År 2006	År 2007	År 2008–	Not 33
7 8:1	BISTÅNDSVERKSAMHET (Ramanslag)								
7 8:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	400 000	435 001	211 530	170 045	39 351	2 000	0	211 396
7 8:1.2	Information	60 000	630	3 205	3 005	200	0	0	3 205
7 8:1.3	Globala utvecklingsprogram	1 557 000	970 064	903 056	608 351	194 816	55 566	1 622	860 354
7 8:1.5	Enskilda organisationer	2 500 000	1 559 804	1 496 485	1 030 715	443 031	22 000	0	1 495 746
7 8:1.6	Asien, Mellanöstern och Nordafrika	4 000 000	2 076 731	2 535 530	1 285 288	620 609	355 840	247 488	2 509 224
7 8:1.7	Latinamerika	2 000 000	948 397	1 169 370	615 190	396 995	90 055	63 345	1 165 585
7 8:1.9	Afrika	6 000 000	4 837 111	4 404 859	2 506 777	1 249 464	425 646	81 425	4 263 312
7 8:1.26.1	ODA-länder	1 255 000	803 058	959 683	677 429	205 167	60 336	8 000	950 932
7 8:1.26.2	Icke ODA-länder	625 000	0	547 029	348 257	154 069	42 829	400	545 555
7.8:1.32	Forskning	1 275 000	893 867	1 045 452	625 228	248 751	138 196	33 278	1 045 452
7.8:1.33.1	U-krediter	200 000	196 526	17 515	16 509	1 000	0	0	17 509
7.8:1.33.2	Ekonomiska reformer	600 000	0	250 000	210 000	40 000	0	0	250 000
SUMMA 7 8:1		20 472 000	12 721 190	13 543 713	8 096 792	3 593 453	1 192 466	435 558	13 318 270

FINANSIELLA VILLKOR (tkr)

Anslag	Benämning	Villkor	Typ	Finansiellt villkor	Utfall 2004
UTGIFTSBEGRÄNSNINGAR					
7 8:1	Biståndsverksamhet	Utgiftsbegränsning budgetåret 2004	Regl.brev	12 706 130	11 972 659
7 8:1.26.2 och 7 9:1	Icke ODA-länder resp. Samarbete med Central- och Östeuropa	Utgiftsbegränsning budgetåret 2004	Regl.brev	592 000	573 511
7 8:1	BISTÅNDSVERKSAMHET (Ramanslag)				
7 8:1	Biståndsverksamhet	Sakanslagsfinansierade tjänster i fält	Regl.brev	230 000	225 227
		Sida får disponera 12 000 mnkr för garantier för myndighetens garantiverksamhet.	Regl.brev	12 000 000	2 565 593
		Härav får högst 1 000 mnkr avse fristående garantier		1 000 000	229 650
		samt högst 30 mnkr avse kapitalmarknads- och importgarantier		30 000	1 943
7 8:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	Humanitärt bistånd till Tjetjenien, Ryssland	Regl.brev	40 000	27 187
		Högst 200 mnkr får användas till konflikthanteringsinsatser.	Regl.brev	200 000	198 393
		I det ursprungliga regleringsbrevet tilldelades 1 400 mnkr. En indikativ fördelning av medlen ska vara 1 200 mnkr för humanitära insatser och 200 mnkr för konflikthanteringsinsatser.	Regl.brev	1 200 000	1 412 176
		(På grund av ytterligare tilldelning under året, 205 mnkr, samt ingående överföringsbelopp, 5,7 mnkr, är det totala utfallet högre än 1 400 mnkr.)			
		Stöd till Internationella rödakorskommitténs (ICRC) fältverksamhet	Regl.brev	250 000	250 000
		Stöd till burmesiska flyktingar i Thailand för år 2004 (UD2003/185/GS)	Reg.beslut	29 600	29 600
7 8:1.3	Globala utvecklingsprogram	Stöd till Internationella sjöfartsuniversitetet (WMU)	Regl.brev	24 000	22 956
		Stöd till olika vaccinationsinitiativ	Regl.brev	40 000	39 620
		– varav lägst 20 miljoner kronor till Globala vacciniinitiativalliansen (GAVI)		20 000	39 620
		Bidrag till International Planned Parenthood Federation (IPPF) lägst 85 miljoner kronor	Regl.brev	85 000	100 000
		Apoteket AB:s fortsatta verksamhet som WHO Collaborating Centre	Regl.brev	2 000	2 000
		Stöd genom de svenska partianknutna organisationerna till demokratiuppbyggnad i utvecklingsländer	Regl.brev	24 100	24 100
		Stöd till multilateral och bilateral verksamhet inom narkotikaområdet	Regl.brev	12 000	8 710
		Insatser inom det multilateral miljöområdet	Regl.brev	16 500	13 105
		Förstärkning av Sidas medverkan i och uppföljningen av multilateralt miljösamarbete och metodutveckling	Regl.brev	1 000	592
		Utbeta projekt och program inom ramen för den bilaterala bidragsdelen av Montrealprotokollets multilateral fond	Regl.brev	4 000	3 668
		Svenskt personalstöd till OSSE:s verksamhet främst på västra Balkan och i OSS-staterna	Regl.brev	12 000	11 899
		– varav administrativa kostnader		500	490
		Stöd till Frivilligorganisationernas fond för mänskliga rättigheter (UD2001/1546/IC) 2002–2004 *	Reg.beslut	40 300	37 404
		Svenska Naturskyddsföreningen: stöd för Nord/Syd-programmet för perioden 2002–2004 (UD2002/509/GU) *	Reg.beslut	59 000	39 000
7 8:1.5	Enskilda organisationer	Information om utvecklingsländer	Regl.brev	110 000	105 465
7 8:1.6	Asien, Mellanöstern och Nordafrika	Valobservatörer till parlamentsval i Sri Lanka (UD2004/11036/ASO)	Reg.beslut	225	83
7 8:1.9	Afrika	Avtal med Tanzanias regering om treårigt stöd till genomförandet av Tanzania HIV/AIDS Care and Treatment Plan, 2004–2006 (UD2004/32455/AF)	Reg.beslut	150 000	0
		Bilateralt utvecklingssamarbete med Tanzanias regering (UD2004/32455/AF)	Reg.beslut	700 000	541 889
		Svenska valobservatörer till Malawi (UD2004/15205/AF)	Reg.beslut	150	129
		Svenska valobservatörer till Moçambique (UD2004/50018/AF)	Reg.beslut	600	330
7 8:1.26.1	ODA-länder	Insatser i Turkiet	Regl.brev	10 000	11 466
		Stöd till OSSE:s valinsats i Georgien (UD2003/67067/EP+UD2004/6235/EP)	Reg.beslut	512	482

* Utfall avser även tidigare år.

Anslag	Benämning	Villkor	Typ	Finansiellt villkor	Utfall 2004
7 8:1.26.2	Icke ODA-länder	Insatser i kandidatländerna	Regl.brev	160 000	108 300
		Stöd genom de svenska partianknutna organisationerna till demokratiuppbyggnad	Regl.brev	13 500	13 500
		Stöd genom enskilda organisationer för information i Sverige	Regl.brev	5 000	4 181
		Svenskt stöd till OSSE:s valinsats i den upprepade andra omgången av presidentvalet i Ukraina (UD2004/65685/EP)	Reg. beslut	785	775
7 8:1.32	Forskning	Stöd till utvecklingsforskning om utvecklingsländer i Sverige m.m.	Regl.brev	95 000	94 219
7 8:1.33.2	Ekonomiska reformer	Stöd till ekonomiska reformer och skuldlättnader			
		– Budgetstöd till Malawi (UD2001/584/GU)	Reg.beslut	40 000	0
		– Budgetstöd till Honduras (UD2002/385/GU)	Reg.beslut	60 000	60 000
		– Budgetstöd till Tanzania (UD2003/214/GU)	Reg.beslut	120 000	120 000
		– Budgetstöd till Uganda (UD2003/214/GU)	Reg.beslut	65 000	65 000
		– Budgetstöd till Moçambique (UD2003/60596/GU)	Reg.beslut	100 000	100 000
		– Budgetstöd till Nicaragua (UD2004/13513/GU)	Reg.beslut	60 000	60 000
		– Budgetstöd till Burkina Faso (UD2004/15221/GU)	Reg.beslut	40 000	40 000
		– Budgetstöd till Mali (UD2004/15221/GU)	Reg.beslut	50 000	50 000
		– Budgetstöd till Etiopien (UD2004/23618/GU)	Reg.beslut	80 000	30 000
		– Budgetstöd till Bolivia (UD2004/48663/GU)	Reg.beslut	70 000	70 000
		– Budgetstöd till Rwanda (UD2004/61599/GU)	Reg.beslut	40 000	0
7 8:2	Sidas BISTÅNDSFÖRVALTNING (ramanslag)				
7 8:2.1	Sidas biståndsförvaltning	Kreditgarantier för lån till personal	Regl.brev	15 000	950
		Förvaltningsanslag total tilldelning	Regl.brev	557 189	541 036
		– varav indikativt belopp för ODA-länder		525 369	511 795
		– varav indikativt belopp för icke ODA-länder		31 820	29 241
	ÖVRIGA ANSLAG				
24 39:6.6	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen, till Sidas disposition (ramanslag)	Ytterligare medel till programmet DemoÖst (UD1999/1608/EC) *	Reg.beslut	40 000	34 682
		– varav administration av ovanstående		2 500	1 432
		Uppdrag att genomföra internationella kurser (UD1999/1398+1608/EC) *	Reg.beslut	20 000	17 426
		Fortsättning av programmet Nordpraktik – New managers for Russia, 2003–2004 (UD1999/1608/EC) *	Reg.beslut	16 250	16 250
		Påfyllnad av medel till svensk konsultfond vid Nordiska Investeringsbanken, NIB, 2002–2003 (UD1999/1608/EC) *	Reg.beslut	8 210	8 123
		– varav administration av ovanstående		210	123
		Transformatorstation i Siauliai, Litauen (UD1999/1608/EC)	Reg.beslut	8 950	6 820
		– varav administration av ovanstående		240	0
		– varav extern uppföljning av ovanstående		200	20

* Utfall avser även tidigare år.

Finansieringsanalys (tkr)

	Not	040101 -041231	030101 -031231
DRIFT			
Kostnader	34	-890 356	-864 201
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		852 707	845 755
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	35	51 995	50 083
Intäkter av bidrag		299	201
Övriga intäkter		3 273	4 051
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		908 274	900 090
Ökning av lager		-1 931	2 448
Minskning av kortfristiga fordringar		27 591	-1 279
Minskning av kortfristiga skulder		-1 146	-6 756
KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT		42 432	30 301
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-23 159	-20 960
Investeringar i immateriella tillgångar		-2 469	-18 948
Summa investeringsutgifter		-25 628	-39 908
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret		54 348	22 555
– amorteringar		-23 525	-21 440
Försäljning av anläggningstillgångar		1 135	751
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		31 957	1 866
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		-400	-884
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGAR		5 929	-38 926
LÅNEVERKSAMHET			
Nyutlåning och nedskrivning		-10 329	-150 738
Amorteringar		5 384	6 310
Summa låneutgifter		-4 946	-144 428
Finansiering av låneverksamhet			
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten		45 266	120 858
Summa medel som tillförts för finansiering av låneverksamhet		45 266	120 858
KASSAFLÖDE FRÅN LÅNEVERKSAMHET		40 321	-23 570
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
Intäkter av avgifter och andra inkomster som inte disponeras av Sida		25 534	27 561
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		4 993	2 605
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		30 526	30 166
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-30 526	-30 166
KASSAFLÖDE TILL UPPBÖRDSVERKSAMHET		0	0

	Not	040101 -041231	030101 -031231
TRANSFERERINGSVERKSAMHET			
Lämnat bistånd	-12 118 875		-10 521 484
Finansiella intäkter	80 255		114 017
Finansiella kostnader	-63 824		-38 507
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	23 825		47 227
Förändring av långfristiga fordringar	-72 906		24 431
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-12 151 525	-10 374 316
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bistånd	11 868 293		10 132 738
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bistånd	19 906		3 565
Övriga erhållna medel för finansiering av bistånd	41 036		46 566
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten	166 927		297 000
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		12 096 161	10 479 869
KASSAFLÖDE TILL TRANSFERERINGSVERKSAMHET		-55 364	105 553
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		33 318	73 358

	040101 -041231	030101 -031231
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		
Likvida medel vid årets början	2 208 766	2 135 408
Ökning av kassa och postgiro	51 315	8 586
Minskning av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret	-10 070	19 900
Minskning av banktillgodohavanden	0	-38 862
Minskning av avräkning med Statsverket	-7 927	83 735
Summa förändring av likvida medel	33 318	73 358
Likvida medel vid årets slut	2 242 084	2 208 766

Noter, belopp i tkr

ALLMÄNT

Sida är bokföringsskyldigt enligt Förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Årsredovisningen är upprättad enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

REDOVISNINGSPRINCIPER

Fordringar har värderats till högst det belopp varmed de beräknas inflyta.

Fordringar och skulder i utländsk valuta är värderade till balansdagens kurs, om inte annat framgår av nedanstående noter.

Anläggningstillgångar utgörs av tillgångar för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst tio tusen kronor och en ekonomisk livslängd på minst tre år. Anläggningstillgångarna tas upp till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivningarna påbörjas från och med den månad då tillgången tas i bruk. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet är tio år, för datorer tre år och för övriga anläggningskategorier fem år.

Från och med 2004 tillämpar Sida ett gränsvärde på 100 tusen kronor för periodiseringar. Tidigare var gränsvärdet 15 tusen kronor. Den höjda beloppsgränsen har endast påverkat utfallet marginellt, se not 15 och 23.

Avsättning för framtida pensionsåtaganden beräknas till det samlade värdet av samtliga beslut enligt de försäkringstekniska grunder som Nämnden för statens avtalsförsäkringar har fastställt. Värdet inkluderar särskild löneskatt.

Utgifter som klassificeras som transfereringar avräknas anslagen enligt kassamässig princip i de fall utbetalningarna grundar sig på beslut om bidrag eller erhållna rekvisitioner. Erhållna fakturor för levererade varor och tjänster som klassificeras som transfereringar avräknas anslagen enligt utgiftsmässig princip.

Från och med 2004 ändras klassificeringen av Säkerhetsreserven som Exportkreditnämnden (EKN) förvaltar åt Sida. Tidigare har denna redovisats under "Långfristiga fordringar på annan statlig myndighet" i balansräkningen. Enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) gällande instruktion för koncerninrapportering ska den emellertid ej ses som ett mellanhavande med EKN, varför Sida nu redovisar den under "Långfristiga fordringar" i balansräkningen (det vill säga ej statlig).

Säkerhetsreserven värderas av EKN. Värdet är beräknat med hänsyn tagen till beräknat värde av utestående skadefordringar och beräknad risk för slutliga förluster i utestående engagemang. Hänsyn är även tagen till koncentrationsrisken, eftersom engagemangen domineras av ett fåtal länder och resultatet därför är starkt beroende av bedömningen av dessa.

Undantag från EA-regler

Med undantag från Förordning (1994:14) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning medges Sida enligt regleringsbrevet att inneha;

- Konto i affärsbank för brådsakande kontantutbetalningar, för betalningar av rembursar och för överföringar av medel till ambassaderna.

RESULTATRÄKNING

Not 1. Samband mellan intäkter av anslag enligt anslagsredovisning och resultaträkning

	040101 -041231	030101 -031231
Anslagsutfall enligt anslagsredovisningen	12 938 576	11 402 661
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	-852 707	-845 755
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bistånd	-11 868 293	-10 132 738
Redovisat mot Statskapital (utlåning)	-217 577	-424 168
	0	0

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	040101 -041231	030101 -031231
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	17 166	18 591
Intäkter avgiftsfinansierad verksamhet	107	53
Övriga intäkter i verksamheten	35 717	32 107
Summa intäkter	52 990	50 751

Utfallet 2003 för Övriga intäkter i verksamheten har minskats med 2 906 tusen kronor. Detta förklaras av en felklassificering av kursdifferenser tidigare år. Se även not 3.

Not 3. Finansiella intäkter verksamheten

	040101 -041231	030101 -031231
Ränteintäkter räntekonto Riksgäldskontoret	696	1 092
Övriga ränteintäkter	57	48
Kursvinster	1 986	2 906
Övriga finansiella intäkter	534	5
Summa finansiella intäkter verksamheten	3 273	4 051

Utfallet 2003 har ökats med 2 906 tusen kronor. Detta förklaras av en felklassificering av kursdifferenser tidigare år. Se även not 2.

Not 4. Lönekostnader

	040101 -041231	030101 -031231
Summa kostnader för personal	-547 728	-519 263
Varav lönekostnader	-304 435	-288 839

Ersättning till styrelsens ledamöter samt uppgift om styrelseledamöternas sidouppdrag

Styrelsens ledamöter erhåller arvode per sammanträde i enlighet med Förordning (1992:1299) om ersättning för uppdrag i statliga styrelser, nämnder och råd med mera.

Ledamot	Skattepliktig ersättning	Styrelseuppdrag
Björling, Ewa	10	----
Ekholm, Berndt	12	Naturvårdsverket
Gustafsson, Holger	14	----
Herrström, Staffan (Överdirektör)	762	----
Håkansson, Leif	12	Arbetsmarknadsstyrelsen
		Statens jordbruksverk
		Vinnova
Kokko, Ari	12	----
Lind, Hilda	12	----
Norralk, Maria (Generaldirektör)	1 010	----
Ohlsson, Birgitta	10	----
Palme, Joakim	12	----
Risinggård, Börje	12	Tullverket
		Swedish-Polish Trade Services AB
		Svensk-Ryska handelskammaren AB
		Nordiska Unipol AB
		Silf Competence AB
Ytterberg, Mariann	14	Försäkringskassan i Västmanland
Summa ersättning	1 892	

Redovisningen av myndighetens sjukfrånvaro

I enlighet med 3 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska uppgifter lämnas om myndighetens sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron i tabellen nedan anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid för respektive grupp.

Sjukfrånvaro	040101 -041231	030101 -031231
Totalt	2,72 %	2,48 %
Varav långtidssjuka (≥60 dagar)	4,87 %	1,37 %
Män	1,90 %	2,04 %
Kvinnor	3,26 %	2,78 %
Anställda -29 år	1,32 %	0,80 %
Anställda 30-49 år	2,16 %	2,38 %
Anställda 50 år-	3,31 %	2,63 %

Not 5. Övriga driftkostnader

	040101 -041231	030101 -031231
Köpta tjänster	-130 605	-141 657
Tele och post	-22 298	-17 840
Transporter och resor	-36 618	-36 910
Kontorsmaterial, trycksaker m.m.	-19 958	-18 856
Övrigt	-13 675	-11 725
Summa övriga driftkostnader	-223 154	-226 989

Not 6. Finansiella kostnader verksamheten

	040101 -041231	030101 -031231
Räntekostnader lån Riksgäldskontoret	-1 401	-3 265
Kursförluster	-1 753	-2 511
Övriga finansiella kostnader	-768	-495
Summa finansiella kostnader verksamheten	-3 922	-6 271

Not 7. Finansiella intäkter transfereringar

	040101 -041231	030101 -031231
Ränteintäkter u-krediter	44 830	68 670
Ränteintäkter säkerhetsreserven	18 860	30 337
Valutakursvinster	16 564	15 009
Summa finansiella intäkter transfereringar	80 255	114 017

Utfallet 2003 för valutakursvinster har korrigerats med 5 778 tusen kronor beroende på felaktigt bokförda valutakursvinster 2003. Se även not 8.

Not 8. Finansiella kostnader transfereringar

	040101 -041231	030101 -031231
Räntekostnader säkerhetsreserven	-184	-10
Valutakursförluster	-63 478	-38 437
Övriga finansiella kostnader	-162	-60
Summa finansiella kostnader transfereringar	-63 824	-38 507

Utfallet 2003 för valutakursförluster har korrigerats med 5 778 tusen kronor beroende på felaktigt bokförda valutakursvinster 2003. Se även not 7.

Not 9. Årets kapitalförändring

	040101 -041231	030101 -031231
<i>Periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet</i>		
Amorteringar	23 525	21 440
Personalkostnader	-1 966	12 990
Avskrivningar	-24 560	-22 055
Uppbörd	-4 992	-2 605
Övrigt	-1 097	1 128
<i>Överskott eller underskott i bidragsfinansierad verksamhet</i>		
Kundförluster villkorslån	12 887	-7 757
U-krediter – gåvoelement	-274 692	-292 253
Resultat biståndskrediter	2 755	15 668
Resultat säkerhetsreserv	67 321	-24 431
Övriga transfereringar	18 531	45 668
Årets kapitalförändring	-182 289	-252 208

BALANSRÄKNING

Not 10. Immateriella anläggningstillgångar

	Balanserade utgifter för utveckling		Rättigheter och andra immateriella tillgångar		SUMMA
	Pågående	Avslutade	Pågående	Avslutade	
IB anskaffningsvärde	10 903	0	18 487	0	29 390
Årets nyanskaffning	1 463	410	597	0	2 469
Överföringar	-12 366	12 366	-19 083	19 083	0
UB anskaffningsvärde	0	12 776	0	19 083	31 859
IB ackumulerade avskrivningar	0	0	0	0	0
Årets avskrivning	0	-624	0	-954	-1 578
UB ackumulerade avskrivningar	0	-624	0	-954	-1 578
Summa per balanspost	0	12 152	0	18 129	30 281

Sidas immateriella anläggningstillgångar avser i sin helhet ärende- och dokumenthanteringssystemet E-doc. Systemet togs i drift under hösten 2004.

Not 11. Materiella anläggningstillgångar

Förbättringsutgifter på annans fastighet*		Maskiner, inventarier, installationer m.m.					SUMMA
Förbättringsutgifter annans fastighet		Kapitalvaror	Transportmedel	Datorer	Kontorsmaskiner	Möbler	
IB anskaffningsvärde	53 094	18 155	22 811	67 216	20 833	32 478	214 587
Årets nyanskaffning	1 148	1 351	6 101	10 843	1 448	2 524	23 413
Återfört anskaffningsvärde (fsg/utr.)	0	-199	-1 403	-9 475	-250	0	-11 327
UB anskaffningsvärde	54 241	19 306	27 509	68 584	22 031	35 002	226 673
IB ackumulerade avskrivningar	-27 382	-13 436	-14 877	-57 309	-13 487	-22 982	-149 473
Årets avskrivning	-5 866	-1 394	-3 217	-7 286	-2 352	-2 866	-22 982
Återförda avskrivningar (fsg/utr.)	0	79	1 403	9 475	229	0	11 187
UB ackumulerade avskrivningar	-33 248	-14 750	-16 690	-55 120	-15 610	-25 849	-161 268
BOKFÖRT VÄRDE	20 993	4 556	10 818	13 464	6 421	9 153	65 406
Summa per balanspost	20 993					44 413	65 406
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar							8
Utgående balans materiella anläggningstillgångar							65 414

* Sida kommer att flytta sin verksamhet till nya lokaler i augusti 2006. Den återstående avskrivningstiden för förbättringsutgifter som avser nuvarande lokaler har justerats med hänsyn till detta.

Not 12. Långfristiga fordringar

Posten utgörs till största delen av Säkerhetsreserven (590 339 tusen kronor) som förvaltas av Exportkreditnämnden (EKN), vilken är knuten till U-kreditsystemet. Säkerhetsreservens redovisade värde efter gjorda avsättningar bedöms täcka kostnader för eventuella framtida förluster. Från och med 2004 har posten omklassificerats till en utomstatlig långfristig fordran, se ovan under "Redovisningsprinciper". Resterande del av balansposten är en fordran på Swedfund avseende villkorslån (5 585 tusen kronor). Fordran utgörs av inbetalda amorteringar och räntor som ännu ej redovisats till Sida från Swedfund. Dessa bokförs från och med 2004 som en långsiktig fordran. Motsvarande belopp för 2003 skulle ha varit 6 691 tusen kronor.

Not 13. Utlåning

Utlåning biståndskrediter	041231	031231
Ingående balans	225 761	171 217
Omklassificering till villkorslån*	-12 963	-
Årets nyutlåning	24 432	57 526
Årets amorteringar	-3 389	-3 817
Årets förändring av kursdifferenser och befarade förluster	0	834
Utgående balans	233 840	225 761
Utlåning villkorslån	041231	031231
Ingående balans	180 461	90 577
Omklassificering från biståndskrediter*	12 963	-
Årets nyutlåning	15 537	87 831
Årets amorteringar	-1 994	-2 494
Avskrivna lån	0	-766
Årets förändring kursdifferenser	-15 384	12 303
Årets förändring befarade förluster	-8 670	-6 991
Fonderade medel villkorslån**	-5 585	-
Utgående balans	177 327	180 461
Total utgående balans	411 167	406 222

* Avser omklassificering av biståndskrediter till villkorslån.

** Avser inbetalda amorteringar och räntor som ännu ej redovisats till Sida från Swedfund. Se även not 12.

Not 14. Kundfordringar

Kundfordringar har minskat kraftigt jämfört med årsredovisningen 2003. Det då höga saldot på kundfordringar förklaras av att det kvarstod en fordran på 13 256 tusen kronor sedan Global Water Partnership (GWP) skildes från Sida. Fordran reglerades under våren 2004.

Not 15. Periodavgränsningsposter

	041231	031231
Förutbetalad hyra	19 592	22 200
Övriga förutbetalda kostnader	0	1 933
Upplupna bidragsintäkter	79	1 281
Upplupna ränteintäkter	4 054	16 113
Övriga upplupna intäkter	490	286
Utgående balans	24 215	41 813

Från och med 2004 tillämpar Sida ett gränsvärde på 100 tusen kronor för periodiseringar. Utgående balans för 2003-12-31 skulle med motsvarande gränsvärde uppgå till 38 827 tusen kronor.

Not 16. Avräkning med statsverket

	041231	031231
Ingående balans	181 151	97 417
<i>Avräknat mot statsbudgeten</i>		
– Anslag	12 938 576	11 402 661
– Inkomstitlar	–35 910	–36 476
<i>Avräknat mot statsbudgeten totalt</i>	<i>12 902 666</i>	<i>11 366 185</i>
<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning</i>		
– Anslagsmedel som tillförts räntekonto	–557 189	–491 805
– Uppbördsmedel m.m.	1 092 348	897 441
– Transfereringar m.m.	–13 445 752	–11 688 087
<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning totalt</i>	<i>–12 910 593</i>	<i>–11 282 450</i>
Årets avräkning med statsverket	–7 926	83 734
Utgående balans	173 224	181 151

Not 17. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

Sida har ett kreditutrymme om 20 000 tusen kronor på räntekontot hos Riksgäldskontoret (RGK). Behållningen på räntekontot består i allt väsentligt av anslagsmedel. En schablonmässig uppdelning av saldots sammansättning framgår av sammanställningen nedan. Saldot har ökat med cirka 20 miljoner kronor, främst på grund av ökat anslags-sparande på förvaltningsanslaget.

De viktigaste faktorerna som påverkar saldots sammansättning	041231	031231
Anslagsmedel	50 612	31 005
Avgifter	1	2
Bidrag från annan statlig myndighet	5	4
Övriga medel	15	10
Summa behållning	50 632	31 021
Varav kortsiktigt likviditetsbehov	23 249	17 730

Not 18. Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret

Balansposten utgörs av avsättningar för att täcka eventuella förluster inom Sidas verksamhet med u-krediter och fristående garantier.

Not 19. Statskapital

Sidas statskapital utgörs av medel hänförliga till biståndskrediter, villkorslån och u-krediter. Sida har inget avkastningskrav på statskapitalet.

Utbetalning av villkorslån avräknas mot anslag och redovisas mot statskapital. Amortering av villkorslån tillförs inkomstitel på statsbudgeten och reducerar statskapital.

Biståndskrediter redovisas på samma sätt, men med den skillnaden att redovisningen av fordran och amorteringar mot statskapital och inkomstitel sker efter justering med hänsyn till lånens avskrivningsgrad.

I samband med avsättning av framtida räntesubventioner för beviljade u-krediter avräknas anslaget och redovisas mot statskapital. Årets räntesubventioner redovisas som kostnader i resultaträkningen och medför en kapitalförändring som nästkommande år avslutas mot statskapital.

Biståndskrediter	041231	031231
Ingående balans	179 954	239 516
Omklassificering till villkorslån*	-5 601	-
Årets avsättning	30 000	37 000
Årets amorteringar	-3 389	-3 817
Årets avslutade kapitalförändring	15 668	-92 745
Utgående balans	216 631	179 954
Villkorslån	041231	031231
Ingående balans	233 571	115 518
Omklassificering från biståndskrediter*	5 601	-
Årets nytulning/avsättning	10 650	127 168
Årets amorteringar	-1 994	-2 494
Årets avslutade kapitalförändring	-766	-6 622
Korrigerigering från statskapital u-krediter	10 000	-
Utgående balans	257 062	233 571
U-krediter	041231	031231
Ingående balans	2 229 905	2 232 595
Årets avsättning	176 927	260 000
Korrigerigering till statskapital Villkorslån	-10 000	-
Årets avslutade kapitalförändring	-223 031	-262 690
Utgående balans	2 173 800	2 229 905
Total utgående balans	2 647 493	2 643 429

* Avser omklassificering av biståndskrediter till villkorslån. Se även not 13.

Not 20. Balanserad kapitalförändring

	041231	031231
Ingående balans	502 817	452 711
Avslutad kapitalförändring tidigare år	-252 208	-311 953
Tillkommer; avsatt mot statskapital för biståndskrediter	-15 668	92 745
Tillkommer; avsatt mot statskapital för villkorslån	766	6 622
Tillkommer; avsatt mot statskapital för u-krediter	223 031	262 690
Utgående balans	458 738	502 817

Not 21. Avsättningar

	041231	031231
Ingående avsättning	5 737	4 786
Årets pensionskostnad	815	3 284
Årets pensionsutbetalningar	-2 376	-2 334
Utgående avsättning	4 177	5 737

Not 22. Lån i Riksgäldskontoret

Sida har enligt regleringsbrevet en beviljad låneram på 110 000 tusen kronor.

	041231	031231
Ingående balans	63 355	62 240
Årets upptagna lån	54 348	22 555
Årets amorteringar	-23 525	-21 440
Utgående balans	94 178	63 355

Not 23. Periodavgränsningsposter

	041231	031231
Upplupen lön och semesterlön	34 099	35 071
Övriga upplupna kostnader	9 470	6 078
Oförbrukade bidrag	3 829	3 985
Förutbetalda intäkter	0	290
Utgående balans	47 399	45 425

Från och med 2004 tillämpar Sida ett gränsvärde på 100 tusen kronor för periodiseringar. Utgående balans för 2003-12-31 skulle med motsvarande gränsvärde uppgå till 44 437 tusen kronor.

ANSLAGSREDOVISNINGEN**Not 24. Ingående överföringsbelopp**

Ingående överföringsbelopp är ett samlingsbegrepp som innefattar anslagssparande, eventuellt utnyttjad anslagskredit samt reservation som Sida tagit med sig från föregående år.

Regeringen har beslutat (UD2004/31647/GU) att Sida får disponera allt anslagssparande hänförligt till utgiftsområde 7. Se även not 25 och not 26.

Not 25. Omdisponerade anslagsbelopp

Regeringen har beslutat om omdisposition av det ointecknade anslagssparandet på 7 8:1 enligt nedan. Dessutom har Sida fått tillgång till vissa överföringsbelopp från avslutade anslagsposter, se även not 26. Därutöver har regeringen 2004-09-30 samt 2004-12-22 beslutat om omfördelning mellan anslagsposter. Nämnade omdisponeringar framgår av nedanstående tabell.

Anslag	Benämning	Omfördelning ointeknat anslags-sparande (+)	Omfördelning ointeknat anslags-sparande (-)	Från avslutade anslag	Omfördelning mellan anslagsposter	Netto
7 8:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	75 000			130 000	205 000
7 8:1.3	Globala utvecklingsprogram	60 000	-22 643	43 724	137 000	218 081
7 8:1.6	Asien, Mellanöstern och Nordafrika		-18 629		-157 000	-175 629
7 8:1.7	Latinamerika	10 000	-68 159			-58 159
7 8:1.9	Afrika	110 000	-158 530		-130 000	-178 530
7 8:1.26.1	ODA-länder	5 000		238	20 000	25 238
7 8:1.32	Forskning	67 961				67 961
7 8:1.33.1	U-krediter		-260 000	458 115		198 115
7 8:1.33.2	Ekonomiska reformer	200 000				200 000
7 8:1	Summa	527 961	-527 961	502 077	0	502 077

Not 26. Avslutade anslag

Sida hade vid utgången av 2003 kvarvarande medel på anslagspost 7 8:1.1.6 Multilateralt utvecklingssamarbete till Sidas disposition (43 724 tusen kronor), 7 8:1.2.4 Europa (238 tusen kronor) och 7 8:1.2.6 U-krediter (458 115 tusen kronor). Då Sida ej disponerar dessa anslagsposter 2004 har kvarvarande medel enligt regleringsbrev tillförts anslagspost 7 8:1.3 Globala utvecklingsprogram, 7 8:1.26.1 ODA-länder respektive 7 8:1.33.1 U-krediter. Dessa belopp framgår även av not 25.

Not 27. Anslagskredit

Sida får enligt regleringsbrevet utöver tilldelat anslagsbelopp disponera anslagskredit på nedanstående anslagsposter. Anslagskrediterna har ej utnyttjats.

Anslag	Benämning	Anslagskredit
7 8:1.1	Humanitära insatser och konflikthantering	250 000
7 8:1.2	Information	474
7 8:1.3	Globala utvecklingsprogram	50 000
7 8:1.5	Enskilda organisationer	8 740
7 8:1.6	Asien, Mellanöstern och Nordafrika	15 380
7 8:1.7	Latinamerika	7 450
7 8:1.9	Afrika	25 670
7 8:1.26.1	ODA-länder	7 190
7 8:1.32	Forskning	6 750
7 8:1.33.1	U-krediter	4 760
7 8:1.33.2	Ekonomiska reformer	4 770
7 8:2.1	Sidas biståndsförvaltning	16 715
Totalt		397 899

Not 28. Återförda medel från sparande på ramanslag

Sida hade vid utgången av 2003 ett anslagssparande på anslagspost 5 5:6 Fredsfrämjande verksamhet delposten 3 Sida Verksamhet utomlands om 5 103 tusen kronor. Enligt regleringsbrev UD2003/63227/GS ska detta anslagssparande föras bort som en omdisponering till 5 5:2 Fredsfrämjande anslagspost 5 Till regeringens disposition.

Not 29. Dispositions rätt till sparade ramanslagsmedel

Sida har genom regeringsbeslut UD2003/65550/EC givits fortsatt dispositions rätt till hela det sparade anslagsbeloppet, 95 656 tusen kronor, på ramanslaget 24 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen, anslagsposten 6 till Sidas disposition.

Not 30. Redovisning mot statsbudgetens inkomstitlar

Årets beräknade inkomster som Sida ej disponerar anges till 50 000 tusen kronor i enlighet med regleringsbrevet. Utfallet 35 910 tusen kronor motsvarar knappt 72 procent av beräknat belopp.

I uppbördsavsnittet i resultaträkningen redovisas endast 30 526 tusen kronor som medel som tillförts statsbudgeten. Beloppet överensstämmer ej med utfallet i inkomstitelredovisningen (35 910 tusen kronor). Detta förklaras av att återbetalning av villkorslån och biståndskrediter (5 384 tusen kronor) redovisas mot statskapital och därför i stället påverkar årets kapitalförändring.

Saldot i uppbördsavsnittet i resultaträkningen består av periodiserade, ännu ej betalda, inkomster (–4 993 tusen kronor).

Det låga utfallet beror på att de inbetalningar som avser räntemedel från svenska och utländska organisationer inte varit så höga som beräknat. Sida vet inte på förhand när organisationerna kommer att redovisa räntemedel. Andra faktorer som påverkar är bankernas räntesatser samt växlingskurser.

BEMYNDIGANDEN**Not 31. Definition av bemyndiganden**

Begreppet bemyndiganden avser den rättighet som Sida tilldelas i regleringsbrevet att ikläda sig ekonomiska förpliktelser som medför framtida utgifter som ska täckas med anslag som myndigheten ännu inte tilldelats.

Not 32. Åtaganden

Innevarande år har Sidas anslagsstruktur inom anslaget 7 8:1 förändrats, till exempel har Forskning numera en egen anslagspost. Som en konsekvens av detta har Sida fört om motsvarande ingående åtaganden per anslagspost.

Not 33. Summa utestående åtaganden

Utestående åtaganden utgörs av bindande åtaganden, det vill säga undertecknade och fortfarande giltiga avtal/kontrakt eller expedierade beslut om bidrag (när avtal saknas) minskat med ackumulerade bokförda utgifter per 31 december 2004. I summa utestående åtaganden ingår inte den del som redovisas som intecknat anslagssparande.

Utestående åtaganden per bokslutsdatum och totalsumman av per år fördelade belopp uppvisar en viss beloppsmässig skillnad. Skillnaden uppkommer då totalsumman för utestående åtaganden inkluderar skillnaden mellan avtalsbelopp som fördelats före år 2004 och utbetalningar som gjorts före år 2004. Dessa avtalsbelopp är formellt avtalade och är fortfarande giltiga varför de redovisas som utestående åtaganden. Sida gör emellertid bedömningen att denna mellanskillnad med stor sannolikhet inte kommer att utbetalas varför de inte ingår i framtida fördelade belopp. Dessa medel har därför inte heller redovisats som intecknat anslagssparande.

FINANSIERINGSANALYS**Not 34. Verksamhetens kostnader**

	040101 -041231	030101 -031231
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	-913 356	-887 256
Verksamhetens kostnader enligt finansieringsanalysen	-890 356	-864 201
Skillnad	-23 000	-23 055

Skillnaden består av följande poster i resultaträkningen som inte ska påverka finansieringsanalysen:

	040101 -041231	030101 -031231
Realisationsförlust vid försäljning av anläggningstillgångar	0	-49
Avsättningar för framtida pensionsåtaganden	1 560	-951
Avskrivningar av anläggningstillgångar	-24 560	-22 055
Summa	-23 000	-23 055

Not 35. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	040101 -041231	030101 -031231
Intäkter av avgifter m.m. enligt resultaträkningen	52 990	50 751
Intäkter av avgifter m.m. enligt finansieringsanalysen	51 995	50 083
Skillnad	995	669

Skillnaden består av följande post i resultaträkningen som inte ska påverka finansieringsanalysen:

	040101 -041231	030101 -031231
Realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar	995	669
Summa	995	669

Utfallet 2003 för posten Intäkter av avgifter och andra ersättningar har minskats med 2 906 tusen kronor. Detta förklaras av en felklassificering av kursdifferenser tidigare år. Motsvarande belopp har ökat posten Övriga intäkter.

TVISTER

Med tvist avses här antingen att Sida kräver pengar av annan part eller att part kräver pengar av Sida och att den som krävs på pengar inte är villig att betala. Nedan redovisas tvisterna under rubrikerna eventualförpliktelser och osäkra fordringar.

Eventualförpliktelser

Scandiaconsult AB: 4,2 miljoner kronor

Scandiaconsult har utfört uppdrag åt Sida på Västbanken Gaza i ett projekt avseende ombyggnad av dagvatten och avloppssystem. Scandiaconsult har i domstol yrkat ersättning, utöver vad Sida tidigare utgivit enligt kontrakt mellan parterna, för dels utbliven vinst, dels tillkommande kostnader om sammanlagt cirka 4,2 miljoner kronor jämte ränta. Sida har bestritt yrkandena (och framställt motfordran enligt nedan). Tvisten förbereds för huvudförhandling i tingsrätten under hösten 2005.

Business Navigator BV: 237,6 tusen kronor

Det holländska bolaget Business Navigator yrkar, jämte viss otvistig licensavgift, skadestånd för förkommen processor till programvara med 237 600 kronor jämte ränta. Kravet grundar sig på en schablonberäkning av inkomstbortfall samt risken för olovlig användning och kopiering. Sida har bestritt kravet, men erbjudit en ersättning om 10 000 kronor för processorns tekniska värde. Bolaget har ännu inte besvarat Sidas erbjudande.

Proni: 4,6 miljoner kronor

Den svenska stiftelsen The PRONI Institute of Social Education (Proni) yrkar att Sida ska utge omkring 4,6 miljoner kronor i bidrag enligt avtal. Sida, som sagt upp avtalet med omedelbar verkan, bestrider betalningsskyldighet. (Se vidare nedan under osäkra fordringar.)

Thomas Moberg: 60 tusen kronor

Thomas Moberg, som år 1996 erhöll bidrag för genomförande av två konstutställningar, har yrkat skadestånd med 60 000 kronor på upphovsrättslig grund avseende den utställningskatalog han författat till utställningarna. Sida har bestritt yrkandet.

Osäkra fordringar

Scandiaconsult AB: 691 tusen kronor

I ovan angiven tvist inför domstol, yrkar Sida ersättning för ekonomisk förlust om sammanlagt drygt 691 tusen kronor på grund av motpartens kontraktsbrott.

Hifab AB m.fl. och NCC AB: 110 miljoner kronor

Hifab International AB och KM International AB (numera WSP) har genom konsortium utfört uppdrag som konsult vid en vägbyggnation utförd av NCC i Nicaragua. Sedan fel uppstått i vägbeläggningen, vilket beräknas medföra en extra kostnad om minst 110 miljoner kronor, har förhandlingar förts om ersättningsansvar för konsortiet och NCC. Bolagen har bestritt ansvar. Sida har genomfört en utredning i syfte att fastställa ansvarsfrågan. Förlikningsförhandlingar pågår mellan konsortiet och Sida. Nicaraguanska staten, som är avtalspart till NCC, har påbörjat förhandlingar om skadan med entreprenören.

Proni: 2,3 miljoner kronor

Proni har under flera år erhållit bidrag från Sida till projekt avseende ungdoms verksamhet i forna Jugoslavien. Vid revision genomförd av Sida har ifrågasatts om ekonomiska medel om minst 2,3 miljoner kronor använts för avtalat ändamål. Proni har bestridit återbetalningsskyldighet och yrkat ersättning i enlighet med vad framgår ovan under eventalförpliktelser. Sida för förlikningsförhandlingar med Proni.

Styrelsens fastställande av årsredovisningen

2004

Styrelsens fastställande av årsredovisningen

Sidas styrelse har vid möte den 14 februari 2005 beslutat att fastställa Sidas årsredovisning för 2004.

Maria Norrfalk, GD, *ordförande*

Ewa Björling

Berndt Ekholm

Holger Gustafsson

Leif Håkansson

Ari Kokko

Hilda Lind

Birgitta Ohlsson

Joakim Palme

Börje Risinggård

Mariann Ytterberg

Bilagor

2004

Bilaga 1. Kostnader summerade per verksamhetsgren, region/land och världsdel.

Bilaga 1:1. Översikt över politikområden, kostnader i tkr

Politikområde	2002	2003	2004
Internationellt utvecklingssamarbete	10 927 370	10 228 184	12 364 355
Samarbete med Central- och Östeuropa*	661 827	556 140	–
Utrikes- och säkerhetspolitik/Fredsfrämjande verksamhet	19 346	12 694	2 970
Summa	11 608 543	10 797 019	12 367 324
Förvaltningskostnad	463 970	497 113	545 562
Totalt	12 072 513	11 294 132	12 912 886

*Politikområde Samarbete med Central- och Östeuropa ingår från och med 2004 i politikområde Internationellt utvecklingssamarbete.

Bilaga 1:2. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren och region, kostnader i tkr

Region	VERKSAMHETSGREN					Forskning
	Afrika	Asien, Mellanöstern och Nordafrika	Latinamerika	Östeuropa och Centralasien	Globala utvecklingsprogram	
Afrika Söder om Sahara	2 765 640	0	0	0	23 383	238 156
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	0	1 749 420	0	0	30 246	105 985
Latinamerika	0	0	843 203	0	4 650	77 103
Europa	0	0	0	1 442 313	25 801	0
Europa ODA-länder	0	0	0	868 802	25 801	0
Europa Icke ODA-länder	0	0	0	573 511	0	0
Globalt	0	0	0	0	1 239 266	351 972
Totalt	2 765 640	1 749 420	843 203	1 442 313	1 323 347	773 216

Bilaga 1:2. Forts.

Region	Humanitära insatser och konflikthantering	VERKSAMHETSGREN				Totalt
		varav konflikthantering	Ekonomiskt stöd	Enskilda organisationer	Information	
Afrika Söder om Sahara	915 059	109 087	479 183	305 841	0	4 727 263
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	394 216	25 262	116 538	202 206	0	2 598 611
Latinamerika	79 572	14 474	190 000	190 486	0	1 385 015
Europa	41 782	175	4 000	21 572	0	1 535 468
Europa ODA-länder	14 595	–7	4 000	21 572	0	934 770
Europa Icke ODA-länder	27 187	182	0	0	0	600 698
Globalt	179 940	49 396	6 082	280 183	60 554	2 117 997
Totalt	1 610 570	198 393	795 803	1 000 288	60 554	12 364 355

Bilaga 1:3. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren för länder i Afrika, kostnader i tkr

Land/Region	Afrika	Globala utvecklingsprogram	Forskning	Humanitära insatser och konflikthant.	varav konflikt-hantering	Ekonomiskt stöd	Enskilda organisa-tioner	Totalt
AFRIKA SÖDER OM SAHARA								
Angola	19 776	0	0	100 038	8 000	0	7 213	127 028
Benin	0	0	0	0	0	0	617	617
Botswana	3 175	0	0	0	0	0	0	3 175
Burkina Faso	38 805	0	7 332	-72	0	40 000	3 718	89 783
Burundi	7 363	0	0	40 572	5 559	0	225	48 160
Centralafrikanska republiken	0	0	0	5 000	0	0	459	5 459
Ekvatorialguinea	0	0	0	0	0	0	-5	-5
Elfenbenskusten	0	0	0	12 055	2 000	0	-17	12 038
Eritrea	0	0	2 621	18 128	0	0	2 776	23 525
Etiopien	269 546	8	13 333	47 201	3 412	30 000	12 622	372 710
Gambia	0	0	0	100	0	0	3 999	4 099
Ghana	1 185	0	0	0	0	-136	1 959	3 008
Guinea	0	0	0	10 178	0	0	72	10 251
Guinea-Bissau	17 409	0	0	0	0	0	-7	17 402
Kamerun	0	0	0	0	0	0	859	859
Kap Verde	2 161	0	0	0	0	0	0	2 161
Kenya	188 086	0	0	9 645	0	0	21 738	219 469
Kongo	9 500	0	0	13 937	1 893	0	2 679	26 116
Kongo, demokratiska republiken	341	-81	0	109 969	17 771	0	9 299	119 528
Lesotho	0	0	0	0	0	0	150	150
Liberia	0	0	0	68 297	10 000	0	3 420	71 718
Madagaskar	0	0	0	0	0	0	1 549	1 549
Malawi	112 128	0	0	781	0	0	2 941	115 849
Mali	58 558	0	0	-105	0	50 000	912	109 365
Mauretanien	0	0	0	-53	0	0	3 035	2 983
Mauritius	0	0	0	0	0	0	164	164
Moçambique	358 514	0	14 231	-347	0	100 319	13 751	486 468
Namibia	65 797	0	0	1 710	0	0	5 309	72 816
Niger	0	0	0	0	0	0	613	613
Nigeria	3 447	0	0	3 631	0	0	1 066	8 144
Rwanda	41 599	0	15 300	3 983	0	0	731	61 613
São Tomé och Príncipe	0	0	0	0	0	0	149	149
Senegal	291	0	0	0	0	64 063	1 219	65 573
Sierra Leone	0	0	0	19 003	0	0	593	19 596
Somalia	0	0	0	86 367	41 330	0	12 016	98 383
Sudan	0	0	0	174 692	8 430	0	14 068	188 760
Swaziland	0	0	0	0	0	0	1 305	1 305
Sydafrika	143 612	0	6 811	1 912	0	0	35 413	187 748
Tanzania	424 377	449	37 651	641	0	120 000	30 627	613 744
Tchad	0	0	0	10 618	0	0	302	10 920
Togo	0	0	0	0	0	0	1 137	1 137
Uganda	182 731	371	20 123	26 097	0	65 000	19 488	313 810
Zambia	181 957	150	0	1 539	0	0	8 975	192 621
Zimbabwe	62 796	0	0	19 152	0	0	12 419	94 367
Regionalt Afrika	572 488	22 486	120 755	130 390	10 691	9 938	66 282	922 338
TOTALT AFRIKA SÖDER OM SAHARA	2 765 640	23 383	238 156	915 059	109 086	479 183	305 841	4 727 263

Bilaga 1:4. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren för länder i Asien, kostnader i tkr

Land/Region	Asien, Mellan- östern och Nordafrika	Globala utvecklings- program	Forskning	Humanitära insatser och konflikthant.	varav konflikt- hantering	Ekonomiskt stöd	Enskilda organisa- tioner	Totalt
ASIEN, MELLANÖSTERN OCH NORDAFRIKA								
Asien								
Afghanistan	343 210	0	0	47 611	4 050	0	15 876	406 696
Bangladesh	149 857	0	0	28 492	0	217	16 827	195 394
Bhutan	7 475	0	0	0	0	0	0	7 475
Filippinerna	5 860	0	0	1 953	0	28 000	10 082	45 895
Indien	62 286	192	0	8 682	0	0	13 633	84 792
Indonesien	40 039	0	0	12 282	0	0	14 552	66 873
Kambodja	159 335	0	0	12	0	0	6 969	166 316
Kina	56 565	6 773	0	2 664	0	60 000	6 927	132 928
Korea, nord	3 863	0	0	35 339	0	0	734	39 936
Laos	144 036	57	14 858	0	0	0	3 876	162 828
Mongoliet	16 133	0	0	-195	0	1 091	202	17 231
Myanmar/Burma	20 942	0	0	5 524	0	0	635	27 101
Nepal	0	0	0	3 714	0	0	3 678	7 392
Pakistan	0	0	0	3 098	0	0	11 874	14 972
Papua Nya Guinea	0	0	0	0	0	0	645	645
Sri Lanka	102 889	1 500	17 866	12 874	5 434	27 209	6 181	168 519
Thailand	2 193	0	0	38 311	0	0	6 327	46 831
Vietnam	161 197	0	25 166	-18	0	21	10 928	197 295
Östtimor	36 516	0	0	1 679	-821	0	1 911	40 106
Summa Asien	1 312 396	8 522	57 890	202 021	8 663	116 538	131 856	1 829 224
Mellanöstern och Nordafrika								
Algeriet	0	0	0	14 540	0	0	-15	14 526
Egypten	4 531	0	0	0	0	0	7 498	12 029
Irak	97 000	0	0	50 777	9 965	0	3 925	151 702
Iran	0	0	0	18 515	0	0	72	18 588
Jordanien	5 513	0	0	-390	0	0	900	6 023
Jemen	0	0	0	683	0	0	1 685	2 368
Libanon	1 075	0	0	1 627	0	0	1 998	4 699
Marocko	4 261	0	0	504	0	0	0	4 765
Syrien	847	0	0	-390	0	0	113	570
Tunisien	3 660	0	0	867	0	0	116	4 642
Västbanken och Gaza	160 369	0	0	97 941	6 633	0	15 134	273 444
Summa Mellanöstern och Nordafrika	277 255	0	0	184 673	16 598	0	31 426	493 354
Regionalt Asien, Mellanöstern och Nordafrika	159 769	21 724	48 094	7 522	0	0	38 924	276 033
TOTALT ASIEN, MELLAN- ÖSTERN OCH NORDAFRIKA	1 749 420	30 246	105 985	394 216	25 261	116 538	202 206	2 598 611

Bilaga 1:5. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren för länder i Latinamerika, kostnader i tkr

Land/Region	Latin-amerika	Globala utvecklings-program	Forskning	Humanitära insatser och konflikthant.	varav konflikt-hantering	Ekonomiskt stöd	Enskilda organisa-tioner	Totalt
LATINAMERIKA								
Argentina	0	0	0	-195	0	0	2 084	1 889
Bolivia	106 269	0	19 050	-28	0	70 000	16 595	211 886
Brasilien	0	0	0	1 134	0	0	16 686	17 820
Chile	173	0	0	-2	0	0	5 510	5 681
Colombia	68 497	0	0	29 752	8 974	0	4 997	103 246
Costa Rica	4 229	0	0	0	0	0	4 380	8 609
Dominikanska republiken	0	0	0	-2	0	0	988	986
Ecuador	4 036	0	0	0	0	0	5 022	9 058
El Salvador	28 947	0	0	15 000	0	0	12 371	56 317
Guatemala	107 019	0	0	0	0	0	10 662	117 681
Guyana	0	0	0	0	0	0	72	72
Haiti	1 221	0	0	14 720	0	0	434	16 375
Honduras	132 762	0	1 376	-31	0	60 000	9 056	203 164
Jamaica	1 686	0	0	0	0	0	0	1 686
Kuba	18 930	0	0	0	0	0	488	19 419
Mexiko	0	0	0	-154	0	0	1 208	1 054
Nicaragua	195 907	0	27 500	1 935	0	60 000	16 528	301 870
Paraguay	2 089	0	0	798	0	0	9 746	12 633
Peru	15 219	0	0	3 711	0	0	14 375	33 305
Uruguay	0	0	0	0	0	0	1 582	1 582
Venezuela	36	0	0	0	0	0	224	261
Regionalt Latinamerika	156 182	4 650	29 177	12 935	5 500	0	57 476	260 421
TOTALT LATINAMERIKA	843 203	4 650	77 103	79 572	14 474	190 000	190 486	1 385 015

Bilaga 1:6. Internationellt utvecklingssamarbete per verksamhetsgren för länder i Europa, kostnader i tkr

Land/Region	Östeuropa och Centralasien	Globala utvecklingsprogram	Humanitära insatser och konflikthant.	varav konflikt-hantering	Ekonomiskt stöd	Enskilda organisationer	Totalt
EUROPA							
ODA-länder							
Albanien	41 106	614	-25	0	0	116	41 810
Armenien	15 152	0	0	0	0	1 746	16 898
Azerbajdzjan	3 435	0	0	0	0	0	3 435
Bosnien och Hercegovina	212 607	4 327	2 356	-7	0	7 832	227 122
Georgien	29 341	838	0	0	0	0	30 179
Kazakstan	5 112	628	1 902	0	0	817	8 459
Kirgistan	17 443	0	0	0	0	0	17 443
Kroatien	48 612	0	0	0	0	116	48 727
Makedonien	58 038	0	-18	0	0	412	58 432
Moldavien	50 630	174	0	0	0	1 838	52 642
Serbien och Montenegro	199 817	5 554	4 746	0	0	1 959	212 076
Serbien	104 451	237	0	0	0	719	105 407
Montenegro	9 619	0	0	0	0	0	9 619
Kosovo	49 566	5 317	2 631	0	0	369	57 884
Landet i övrigt	36 181	0	2 115	0	0	870	39 166
Tadjikistan	21 173	0	1 730	0	0	0	22 903
Turkiet	11 466	0	0	0	0	1 816	13 281
Uzbekistan	781	592	940	0	0	413	2 726
Regionalt Europa	154 089	13 075	2 965	0	4 000	4 507	178 635
Summa ODA-länder	868 802	25 801	14 595	-7	4 000	21 572	934 770
Icke ODA-länder							
Bulgarien	4 775	0	0	0	0	0	4 775
Estland	28 217	0	0	0	0	0	28 217
Lettland	31 966	0	0	0	0	0	31 966
Litauen	21 029	0	0	0	0	0	21 029
Polen	5 014	0	0	0	0	0	5 014
Rumänien	3 955	0	0	0	0	0	3 955
Ryssland	318 672	0	27 187*	182*	0	0	345 859
Ryssland	291 048	0	27 187*	182*	0	0	318 235
Barents	27 624	0	0	0	0	0	27 624
Slovakien	437	0	0	0	0	0	437
Slovenien	350	0	0	0	0	0	350
Tjeckien	80	0	0	0	0	0	80
Ukraina	59 746	0	0	0	0	0	59 746
Ungern	755	0	0	0	0	0	755
Vitryssland	32 276	0	0	0	0	0	32 276
Regionalt Central- och Östeuropa	66 239	0	0	0	0	0	66 239
Summa Icke ODA-länder	573 511	0	27 187	182	0	0	600 698
TOTALT EUROPA	1 442 313	25 801	41 782	175	4 000	21 572	1 535 468

* Till Tjetjenien.

Bilaga 1:7. De 20 största samarbetsländerna, kostnader i tkr samt antal insatser

Land	Kostnad			Antal insatser		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Tanzania	603 951	535 305	613 744	197	166	118
Mozambique	440 804	457 204	486 468	168	171	123
Afghanistan	265 708	337 292	406 696	47	50	23
Etiopien	201 501	231 044	372 710	150	113	69
Ryssland*	223 314	197 577	345 859	305	279	159
Uganda	228 071	266 200	313 810	95	117	66
Nicaragua	375 673	290 110	301 870	123	105	52
Västbanken och Gaza	272 000	284 028	273 444	117	114	78
Bosnien och Hercegovina	262 234	264 556	227 122	142	147	78
Kenya	139 821	206 018	219 469	79	102	53
Serbien och Montenegro	273 858	229 817	212 076	213	210	103
Bolivia	162 944	190 261	211 886	86	87	53
Honduras	106 931	108 914	203 164	85	63	31
Vietnam	238 517	169 971	197 295	227	207	179
Bangladesh	145 547	282 983	195 394	67	66	42
Zambia	188 000	161 763	192 621	118	113	79
Sudan	93 608	97 455	188 760	41	43	21
Sydafrika	213 299	191 881	187 748	270	268	183
Sri Lanka	140 640	108 826	168 519	65	94	69
Kambodja	141 161	151 122	166 316	69	48	37
Totalt	4 717 582	4 762 327	5 484 027	2 664	2 563	1 614

*Icke ODA-land

Bilaga 2. Kostnader summerade per huvudsektor, region/land och världsdel

Bilaga 2. Internationellt utvecklingssamarbete per land och huvudsektor, kostnader i tkr						
Land/Region	Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	Naturbruk	Övrigt	Totalt
AFRIKA SÖDER OM SAHARA						
Angola	21 141	72 955	13 668	12 299	6 965	127 028
Benin	157	355	4	53	48	617
Botswana	1 065	2 054	0	56	0	3 175
Burkina Faso	50 637	35 868	210	-3	3 072	89 783
Burundi	15 005	19 584	8 002	5 013	557	48 160
Centralafrikanska republiken	69	3 234	51	2 066	39	5 459
Ekvatorialguinea	-5	0	0	0	0	-5
Elfenbenskusten	2 910	7 129	0	0	1 999	12 038
Eritrea	5 079	10 670	681	3 403	3 691	23 525
Etiopien	24 878	145 028	3 400	95 906	103 498	372 710
Gambia	980	1 647	101	906	466	4 099
Ghana	1 561	671	514	170	92	3 008
Guinea	1 266	3 387	297	0	5 300	10 251
Guinea-Bissau	8 498	-4	8 909	0	0	17 402
Kamerun	260	337	67	103	92	859
Kap Verde	2 004	0	0	157	0	2 161
Kenya	79 093	59 187	40 875	31 919	8 395	219 469
Kongo	12 966	12 120	297	394	338	26 116
Kongo, demokratiska republiken	32 004	67 497	954	9 807	9 266	119 528
Lesotho	150	0	0	0	0	150
Liberia	13 855	46 357	1 050	5 342	5 114	71 718
Madagaskar	211	641	32	448	217	1 549
Malawi	32 708	51 903	30 121	326	791	115 849
Mali	10 562	42 727	1 513	1 034	53 530	109 365
Mauretanien	759	1 345	307	284	287	2 983
Mauritius	164	-1	0	0	0	164
Moçambique	90 167	21 150	243 909	21 296	109 946	486 468
Namibia	12 888	43 943	4 367	7 434	4 185	72 816
Niger	484	62	3	44	20	613
Nigeria	4 222	1 969	944	47	962	8 144
Rwanda	17 366	16 401	7 457	22	20 367	61 613
São Tomé och Príncipe	20	62	3	44	20	149
Senegal	803	397	64 086	290	-3	65 573
Sierra Leone	778	9 684	4 439	4 127	567	19 596
Somalia	45 608	43 775	466	3 263	5 272	98 383
Sudan	69 645	87 865	12 393	13 592	5 266	188 760
Swaziland	305	445	269	136	150	1 305
Sydafrika	73 953	41 916	52 640	6 759	12 480	187 748
Tanzania	84 550	205 200	131 389	58 908	133 698	613 744
Tchad	3	10 816	22	44	34	10 920
Togo	182	534	47	240	135	1 137
Uganda	28 350	160 518	36 811	10 314	77 817	313 810
Zambia	22 738	98 136	17 501	45 171	9 075	192 621
Zimbabwe	37 399	43 005	4 786	6 321	2 855	94 367
Regionalt Afrika	217 709	310 733	112 026	141 045	140 825	922 338
SUMMA AFRIKA SÖDER OM SAHARA	1 025 144	1 681 302	804 611	488 778	727 428	4 727 263

Bilaga 2 forts. Internationellt utvecklingssamarbete per land och huvudsektor, kostnader i tkr

Land/Region	Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	Naturbruk	Övrigt	Totalt
ASIEN, MELLANÖSTERN OCH NORDAFRIKA						
Asien						
Afghanistan	33 166	151 594	38 412	3 292	180 231	406 696
Bangladesh	19 922	142 537	12 705	8 661	11 567	195 394
Bhutan	3 810	0	3 665	0	0	7 475
Filippinerna	9 440	5 867	131	30 217	240	45 895
Indien	20 455	23 978	16 929	19 734	3 696	84 792
Indonesien	40 068	12 654	3 977	2 298	7 876	66 873
Kambodja	107 972	52 332	352	1 201	4 459	166 316
Kina	16 624	22 732	65 180	21 370	7 022	132 928
Korea, nord	407	13 741	3 388	17 399	5 001	39 936
Laos	37 626	20 480	66 995	22 251	15 475	162 828
Mongoliet	10 286	-94	5 631	1 387	21	17 231
Myanmar/Burma	7 660	19 116	139	53	133	27 101
Nepal	2 353	3 805	528	127	578	7 392
Pakistan	5 652	5 271	360	1 556	2 134	14 972
Papua Nya Guinea	73	326	66	98	82	645
Sri Lanka	74 750	20 102	52 505	825	20 337	168 519
Thailand	4 338	36 822	1 023	2 087	2 560	46 831
Vietnam	65 623	58 437	23 138	46 050	4 047	197 295
Östtimor	15 608	25 954	202	279	-1 937	40 106
Summa Asien	475 832	615 654	295 329	178 886	263 523	1 829 224
Mellanöstern och Nordafrika						
Algeriet	-9	3 684	0	0	10 850	14 526
Egypten	2 462	7 691	675	669	532	12 029
Irak	70 872	24 155	40 112	175	16 387	151 702
Iran	74	15 108	0	0	3 405	18 588
Jordanien	433	1	5 525	33	31	6 023
Jemen	1 088	539	173	19	549	2 368
Libanon	1 518	1 782	1 151	28	220	4 699
Marocko	2 076	504	1 076	1 109	0	4 765
Syrien	15	-335	858	17	15	570
Tunisien	3 284	641	685	17	15	4 642
Västbanken och Gaza	72 077	146 603	42 634	1 196	10 934	273 444
Summa Mellanöstern och Nordafrika	153 891	200 372	92 889	3 264	42 938	493 354
Regionalt Asien, Mellanöstern och Nordafrika	62 049	67 000	35 731	69 692	41 561	276 033
SUMMA ASIEN, MELLANÖSTERN OCH NORDAFRIKA	691 771	883 026	423 949	251 843	348 022	2 598 611
LATINAMERIKA						
Argentina	906	544	18	246	174	1 889
Bolivia	63 529	19 755	24 910	8 993	94 700	211 886
Brasilien	6 687	6 824	612	1 869	1 829	17 820
Chile	2 727	1 596	190	462	706	5 681

Bilaga 2 forts. Internationellt utvecklingssamarbete per land och huvudsektor, kostnader i tkr

Land/Region	Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	Naturbruk	Övrigt	Totalt
Colombia	79 586	13 353	187	726	9 394	103 246
Costa Rica	1 281	2 691	999	2 296	1 343	8 609
Dominikanska republiken	268	342	17	241	117	986
Ecuador	5 577	1 844	81	859	697	9 058
El Salvador	22 866	2 887	25 009	1 555	4 000	56 317
Guatemala	77 625	11 664	21 878	1 865	4 649	117 681
Guyana	72	0	0	0	0	72
Haiti	1 327	13 866	88	45	1 050	16 375
Honduras	53 328	56 006	18 893	5 516	69 421	203 164
Jamaica	1 203	0	484	0	0	1 686
Kuba	16 341	206	1 047	70	1 754	19 419
Mexiko	179	457	135	168	115	1 054
Nicaragua	89 875	80 379	31 373	38 140	62 103	301 870
Paraguay	7 017	1 346	1 629	1 398	1 244	12 633
Peru	22 927	5 533	735	999	3 112	33 305
Uruguay	497	195	339	425	125	1 582
Venezuela	196	11	0	0	55	261
Regionalt Latinamerika	101 424	54 021	22 448	30 268	52 259	260 421
SUMMA LATINAMERIKA	555 436	273 520	151 072	96 140	308 847	1 385 015
EUROPA						
ODA-länder						
Albanien	27 901	3 806	3 272	2 923	3 908	41 810
Armenien	9 231	2 294	23	5 195	155	16 898
Azerbajdzjan	3 435	0	0	0	0	3 435
Bosnien och Hercegovina	49 216	9 424	117 670	44 729	6 083	227 122
Georgien	23 269	3 086	0	3 825	0	30 179
Kazakstan	5 466	1 865	483	98	548	8 459
Kirgistan	11 540	1 148	0	4 755	0	17 443
Kroatien	19 800	1 556	24 502	529	2 339	48 727
Makedonien	26 907	3 606	3 772	21 933	2 214	58 432
Moldavien	35 507	5 494	4 417	5 291	1 932	52 642
Serbien och Montenegro	105 431	15 950	54 402	26 039	10 254	212 076
Serbien	55 227	2 274	24 954	23 002	-50	105 407
Montenegro	4 764	1 795	3 060	0	0	9 619
Kosovo	26 083	7 204	18 275	2 934	3 388	57 884
Landet i övrigt	19 357	4 678	8 112	103	6 916	39 166
Tadjikistan	8 810	3 818	4 389	3 649	2 237	22 903
Turkiet	13 140	92	0	49	0	13 281
Uzbekistan	1 181	1 328	43	60	114	2 726
Regionalt Europa	93 598	36 032	32 110	14 044	2 851	178 635
Summa ODA-länder	434 432	89 500	245 084	133 119	32 634	934 770
Icke ODA-länder						
Bulgarien	1 794	53	2 888	40	0	4 775
Estland	11 615	3 717	12 378	381	127	28 217
Lettland	17 432	1 487	5 779	7 344	-76	31 966
Litauen	15 103	3 975	1 767	185	0	21 029
Polen	3 670	877	0	468	0	5 014
Rumänien	2 205	1 429	9	351	-39	3 955
Ryssland	111 609	89 277	114 442	19 207	11 323	345 859
Ryssland	100 031	80 148	107 526	19 207	11 323	318 235
Barents	11 578	9 130	6 916	0	0	27 624
Slovakien	97	0	0	340	0	437
Slovenien	310	0	0	40	0	350

Bilaga 2 forts. **Internationellt utvecklingssamarbete per land och huvudsektor, kostnader i tkr**

Land/Region	Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	Naturbruk	Övrigt	Totalt
Tjeckien	0	0	0	80	0	80
Ukraina	35 593	8 347	8 775	6 687	344	59 746
Ungern	623	52	0	80	0	755
Vitryssland	15 915	11 606	3 074	788	893	32 276
Regionalt Central- och Östeuropa	35 289	5 982	11 370	4 168	9 430	66 239
Summa Icke ODA-länder	251 254	126 801	160 483	40 159	22 002	600 698
SUMMA EUROPA	685 686	216 301	405 567	173 278	54 636	1 535 468
Globala insatser	344 277	545 959	181 006	310 617	736 138	2 117 997
TOTALT	3 302 315	3 600 108	1 966 205	1 320 656	2 175 072	12 364 355

Bilaga 3. Garantier och u-krediter

Sida skall för respektive typ av garanti samlat redovisa garanterad kapitalskuld, eventuell garantireserv, utgifter och inkomster avseende garantier samt det ackumulerade riskvärderade resultatet.

Importgarantier

Sidas garantiengagemang uppgick den sista december 2004 till 1,9 miljoner kronor. Det är en ökning med 0,8 miljoner kronor jämfört med 2003.

Fristående garantier

Regeringen har bemyndigat Sida att bedriva försöksverksamhet med fristående garantier. Försöksperioden löper från 11 mars 1999 till 11 mars 2005. Begäran om förlängning kommer att ske. Den av regeringen till Sida bemyndigade ramen uppgår till 1 miljard kronor. Syftet med garantiinstrumentet är att med relativt begränsade statliga medel och risktagande mobilisera kommersiella resurser som inte annars skulle vara tillgängliga för utvecklingspolitiskt prioriterade projekt.

Sidas garantiengagemang för fristående garantier uppgick per sista december 2004 till 230 miljoner kronor. Engagemanget består av fyra garantier. En garanti på 70 miljoner kronor till Swedfund för upplåning i AB Svensk Exportkredit avseende Sidas medverkan i African Infrastructure Fund (AIG). En garanti på 80 miljoner kronor för en värdepappersemission gjord av telebolaget MTN-Uganda. En garanti på 80 miljoner kronor (12 miljoner US-dollar) avseende rehabilitering av Maputo hamn och slutligen en kursriskgaranti till AB Svensk Exportkredit avseende en transmissioninvestering i Namibia. En riskvärdering i engagemanget visar på en förlustrisk på 49 miljoner kronor, vilket också motsvarar den reservering som Sida har. Föregående år var förlustrisken 60 miljoner kronor. Minskningen återspeglar främst kortare återstående exponering och lägre dollarkurs. Med tanke på verksamhetens pilotkaraktär har regeringen medgivit att en reserv för garantigivningen inrättas om ett totalt belopp på 500 miljoner kronor, genom avsättning av medel som ackumulerats inom u-kreditsystemet. Inkomsterna från garantiverksamheten uppgick till 2 383 tusen kronor. Verksamheten har inte haft några kostnader.

U-krediter

Vid årets slut hade Sida utestående utfästelser och garantier i 27 länder. Störst var engagemanget i Kina och Vietnam med 493 respektive 311 miljoner kronor,

Bilaga 3. Biståndsgarantier i mnkr

Utfärdade under året	2002	2003	2004
Garantiutfästelser	297	109	71
Garantier	53	235	68
Utestående vid årets slut			
Utfästelser	884	535	492
Garantier	4 656	3 287	1 842

följt av Sri Lanka och Thailand. Exportkreditnämnden (EKN) har gjort en risknäddig värdering av Sidas garantiengagemang och utestående fordringar per sista december 2004 i enlighet med av riksdagen beslutad redovisningsprincip (1996/97:FiUi).

Sidas garantiengagemang för u-krediter uppgick den sista december 2004 till 2 334 miljoner kronor, varav 1 842 miljoner kronor avser utestående förbindelser och 492 miljoner kronor aktuella utfästelser. Detta innebär att volymen fortsatt har minskat sedan 2002, då den uppgick till 5 540 miljoner kronor. Den fallande trenden i Sidas åtaganden beror dels på att en stor del av detta är i utländsk valuta, främst dollar och omräkningskursen för dollarn har minskat under de senaste tre åren. Andra orsaker är att den utestående stocken löpande amorteras och volymen av nya utfästelser minskat. Nya utfästelser utfärdades 2004 för omkring 70 miljoner kronor och begränsades till fyra stycken transaktioner.

Värderingen visar att reserveringen för förväntad förlustrisk beräknades till 217 miljoner kronor och reserven för riskkoncentration till 116 miljoner kronor. Sammantaget ledde detta till en reservering för risken i garantiengagemanget till 333 miljoner kronor, eller 14 procent. Motsvarande siffror för tidigare år är 14,2 procent av engagemanget eller ett riskvärde om 468 miljoner kronor för 2003, vilket kan jämföras med cirka 15,2 procent eller 706 miljoner kronor år 2002.

Den sista december 2004 uppgick Sidas skadefordringar till drygt 1,1 miljard kronor, vilket är en ökning i jämförelse med föregående år. Med hänsyn tagen till förväntade förluster, orsakade av bland annat skuldavskrivningar på HIPC-villkor, värderas fordringarna till 355 miljoner kronor, eller 32 procent. En koncentration av Sidas fordringar på ett begränsat antal länder speglas i en särskild reservering. Denna riskkoncentrationsreserv beräknades till 86 miljoner varför fordring-

arnas totala värde beräknades uppgå till 269 miljoner kronor, eller 24 procent.

Sidas skadeersättningar har nått högre nivåer under senare år. Under år 2004 betalade Sida ut omkring 264 miljoner kronor i skadeersättningar, vilket är en kraftig ökning jämfört med föregående år (119 miljoner kronor). Ökningen förklaras främst av skadeersättningar orsakade av den negativa utvecklingen i Zimbabwe och stora skadeersättningar avseende Ghana och Pakistan i enlighet med Parisklubbsavtal. En annan orsak är fortsatta skaderegleringar inom ramen för det utökade HIPC-initiativet. Den senare typen av skaderegleringar har kommit att öka under senare år då allt flera länder uppnått den så kallade slutpunkten under HIPC-initiativet och erbjudits skuldavskrivning med upp till hundra procent. (Slutpunkten kallas den tidpunkt då ett land erhåller slutlig skuldavskrivning under HIPC-initiativet.) Sidas engagemang på HIPC-länder är dock begränsat varför effekten för Sidas del

bedöms vara hanterbar. Den slutgiltiga ersättningsfrågan vad gäller Sidas kompensation för de HIPC-avskrivningar som görs är ännu ej fastställd.

Sidas u-krediter skiftade från ett negativt resultat på 24,4 miljoner kronor år 2003 till ett positivt resultat om 67,3 miljoner kronor år 2004.

Precis som tidigare år dominerade Algeriet när det gäller återvunna belopp. De uppgick till drygt 30 miljoner kronor. Algeriet återbetalar sina utlandslån enligt Parisklubbsavtal, detta avtal löper till år 2011.

Myndighetskapitalet, det vill säga tillgångar minus skulder och riskreservering, har ökat från 523 miljoner kronor till 590,3 miljoner kronor. Det kassamässiga resultatet uppvisar liknande flöden som tidigare år. Sidas slutsats är att nuvarande nivå på säkerhetsreserven väl täcker skattningen av risknivån, men att den fortsatt höga nivån på skadeersättningar på sikt är oroväckande i kombination med osäkerheten kring kompensationsfrågan för HIPC-avskrivningarna.

Bilaga 4. Internationella organisationer

Bilaga 4:1. FN-organisationer, projektsamarbete, mnkr

	2002	2003	2004
Unicef	374,0	403,5	696,4
Världsbanksgruppen	402,0	442,5	625,8
UNDP	259,0	377,8	534,2
WHO	126,4	109,7	132,8
UN-DHA/UNOCHA	90,0	93,4	100,1
WFP	50,0	35,2	99,0
FAO	61,4	90,1	95,3
Unesco/IIEP	26,2	40,1	42,4
ILO	55,2	28,3	36,8
UNHCHR	12,5	10,5	25,5
WMU	25,0	22,8	25,0
UNOPS	7,2	0	23,8
PAHO	46,0	25,8	21,4
UNEP	17,5	7,6	18,8
UNIFEM	–	–	15,5
Habitat/UNCHS	20,0	10,3	14,8
UNHCR	55,0	72,0	13,4
UNFPA	2,0	15,3	12,1
UNRISD	10,0	13,0	12,0
UNECA	10,0	10,9	10,0
WTO	7,4	10,0	10,0
IMF	10,0	0	10,0
UNAIDS	1,1	4,9	9,8
United Nations Foundation	–	–	8,0
ICTP	9,0	7,0	7,0
UNISDR	0	4,5	6,5
UNTCA	6,2	0,8	5,7
University for Peace	0,0	3,5	5,5
IFAD	0,7	4,0	5,3
UN/FN	53,0	26,8	4,8
UN/WIDER	0	1,8	4,3
UN-LIREC	–	–	4,0
UNCTAD	4,5	4,0	3,7
ECLAC	6,9	3,3	3,2
ITC	1,5	1,1	0,8
UNV	1,1	–3,5	0,3
UNMAS	0	10,0	0,0
UNMIK	0	7,2	0,0
UNIDO	0,5	2,0	0,0
IAPSO	0	1,4	0,0
WIPO	0	0,2	0,0
UNCHR	4,5	0	0,0
UNDCP	3,0	0	0,0
ESCAP	–0,3	0	0,0
Övrigt	0	0	–0,4
Totalt FN-organisationer, projektsamarbete	1 758,5	1897,8	2643,6
Totalt FN*	2 851,0		

* I 2002 års siffror ingår också basstöd till FN-organisationerna med 1092,5 miljoner kronor.

Bilaga 4:2. Övriga internationella organisationer, mnkr

	2002	2003	2004
ICRC	231,0	215,0	235
Lutheran World Federation	93,7	112,9	124,6
IPPF	70,0	70,0	100
Asian Development Bank	5,1	13,2	64,3
IOM	15,9	48,9	52
Save the Children	18,4	37,9	38,2
IUCN	36,5	36,1	37,6
IADB/IDB	0	10,7	37,3
OAS	32,6	30,4	29,4
ICRAF	19,6	32,8	28,4
OECD	–	–	25,8
EU	–	–	24,1
Asian Institute of Technology	20,9	14,7	23
Mines Advisory Group	12,2	13,0	15,9
GWP	0	11,0	11
Mekong Committee	12,4	10,2	9,5
European Bank	7,5	6,0	6
OSCE	–	–	4,1
Övriga	689,1	646,9	542,5
Totalt övriga internationella organisationer	1 264,9	1 309,7	1408,7
TOTALT FN och ÖVRIGA INTERNATIONELLA ORG.	4 115,9	3 207,50	4 052,30

ÅTERRAPPORTERING

Sida skall redovisa totalt bistånd genom myndigheten till internationella organisationer såsom FN-organ, utvecklingsbanker med flera.

Bilaga 5. Sakanslagsfinansierade tjänster

ÅTERRAPPORTERING

Sida skall senast den 1 februari 2004 till Utrikesdepartementet lämna en plan för sakanslagsfinansierade tjänster 2004. Den skall ange antal och inriktning av korttids- och långtidsuppdrag. Sida skall i årsredovisningen rapportera om utfallet. Prognosen skall redovisa dels helårstjänster, dels korttidsuppdrag. Antal helårstjänster (förordnanden överstigande ett år) uppgick under 2004 till 112 stycken till en kostnad av drygt 184 miljoner kronor.

Antalet lokalt anställda programhandläggare var 89 stycken vid slutet av 2004, till en kostnad av cirka 33 miljoner kronor.

Under samma period finansierades 172 korttidstjänster (förordnanden om högst ett år) till en kostnad om 8 miljoner kronor. Ingen av korttidstjänsterna har externrekryterats.

Bilaga 5:1. Utnyttjande av sakramen per den 31 maj 2004

Kategori av personal*	Budget (mnkr) (Överplanering)	Utbetalt (mnkr) (31 maj, 2004)	Prognos (mnkr) (31 dec, 2004)	Prognos (antal) (31 dec, 2004)
Långtidspersonal	189	75,3	187	108
Korttidspersonal	9,7	3,2	9	145
Lokalt anställd PO	35,3	13,6	34	93
Totalt	234	92,1	230	346

Bilaga 5:2. Utnyttjande av sakramen per den 31 december 2004

Kategori av personal*	Budget (mnkr) (Överplanering)	Prognos (mnkr) (31 dec 2004)	Utbetalt (mnkr) (31 dec, 2004)	Prognos (antal) (31 dec, 2004)	Antal (mnkr) (31 dec, 2004)
Långtidspersonal	189	187	184,4	108	112
Korttidspersonal	9,7	9	8	145	172
Lokalt anställd PO	35,3	34	32,8	93	89
Totalt	234	230	225,2	346	373

* Inriktning av tjänsterna är inte redovisad på grund av att en tjänst kan spänna över flera olika sektorer.

Bilaga 6. Intern effektivitet

ÅTERRAPPORTERING

Sida skall redovisa mått för myndighetens interna effektivitet i de olika delarna av biståndsproduktionen.

De mått som används är huvudsakligen mått på produktivitet utvecklingen i den resursomvandling som sker inom Sida – det vill säga resursåtgången för de prestationer som Sida ”levererar” i utvecklingssamarbetet. Denna typ av mått måste användas med stor försiktighet, eftersom en värdering av nyttan av de prestationer som levereras saknas. För att mäta effektivitet och resultat av Sidas arbete måste produktivitetsmått kompletteras med en värdering av myndighetens prestationer och en värdering av de totala resurser som används.

De mått som Sida har valt visar hur Sidas verksamhet utvecklas i förhållande till målen för förändringsarbetet. Dessa syftar till att höja värdet på Sidas prestationer i utvecklingssamarbetet.

Syftet är att ge information om hur myndigheten Sida utvecklas över tiden. Två olika typer av mått presenteras: insatsportföljens utveckling samt fördelning av personalens tid på verksamhetsgrenar och regioner. Måtten för regioner mäts i årliga tidsserier. Strukturen på och definitionen av Sidas verksamhetsgrenar har ändrats från och med 2004. Det är därför detta år svårt att göra några jämförelser med tidigare år.

För att följa insatsportföljens storlek har Sida valt följande mått; genomsnittligt utfall per insats, genomsnittligt avtalat belopp per insats och genomsnittlig avtalslängd per insats. För nya insatser används ovanstående mått med undantag från genomsnittligt utfall per ny insats, eftersom det sistnämnda inte ger någon korrekt bild. Tanken är att större utfall per insats och längre avtalsperiod kräver mindre resurser. Denna typ av mått påverkas av respektive års anslag, eventuella utgiftsbegränsningar och så vidare.

I bilaga 6:1 går det att se att Sidas strategiska prioriteringar under året har slagit väl ut. Totala antalet insatser har minskat med fyra procent i förhållande till förra årets siffra. Det genomsnittliga utfallet, det genomsnittliga avtalade beloppet samt den genomsnittliga avtalstiden per insats har ökat. Antalet nya insatser har blivit färre. Det genomsnittliga avtalade beloppet

för nya insatser har kontinuerligt ökat. Den genomsnittliga avtalslängden för nya insatser har blivit längre i jämförelse med 2003, mycket på grund av det låga antalet nya insatser.

Sidas förvaltningskostnader består till stor del av personalkostnader. I syfte att mäta hur personalresurserna fördelats, har Sida de senaste fyra åren genomfört en undersökning där arbetstiden fördelas på verksamhetsgren och land. Siffrorna påverkas av att mätmetoden har utvecklats över åren. Under 2002 räknades lokalt anställda programhandläggare på utlandsmyndigheterna inte konsekvent in i beräkningarna av antalet årsarbetskrafter. Från och med 2003 har dessa inkluderats.

Det är inte relevant att jämföra utfall eller trender mellan olika verksamhetsgrenar eftersom de omfattar så olika typer av verksamheter. De är mycket olika vad gäller styrning, innehåll, biståndsform med mera. De mått som är framtagna ska i stället användas för att se trender över åren. Detta är i år inte gjort vad gäller verksamhetsgrenar på grund av den nya strukturen.

I anslutning till ett verksledningsinternat i maj 2004 beslutades om en rad åtgärder som syftar till en ökad intern effektivitet på Sida. En av dessa åtgärder var att ge avdelningen för ekonomi och verksamhetsutveckling uppdraget att ta fram ett förslag till ett system för tidredovisning. Uppdraget genomfördes under hösten 2004 och slutrapporten behandlas i verksledningen den 11 januari 2005.

Följande är en sammanfattning av slutsatser från slutrapporten:

Tidredovisning ska införas generellt på Sida under 2006. Den ska vara obligatorisk och gälla både inom Sida och på utlandsmyndigheterna. Den ska kopplas till prestationer och kunna aggregeras på biståndform och verksamhetsgrenar. Tidredovisning ska också fungera som ett styrinstrument för det dagliga arbetet på avdelningar och enheter. Den ska föregås av tidplanering och följas upp regelbundet.

Genom att införa tidredovisning kommer Sida bland annat kunna ge specificerade kostnadsdata för produktionen av insatser, olika biståndsformer med mera.

Bilaga 6:1. Återrapporteringskravet intern effektivitet, total översikt

Sidas samtliga insatser	2002	2003	2004
Antal insatser	6 224	5 986	5 740
Genomsnittligt utfall per insats, tkr	1 865	1 804	2 166
Genomsnittligt avtalat belopp per insats, tkr	6 877	7 474	8 746
Genomsnittlig avtalslängd per insats, mån	33	34	37
Sidas nya insatser			
Antal nya insatser	2 025	1 902	1 585
Genomsnittligt avtalat belopp per ny insats, tkr	5 605	6 658	7 878
Genomsnittlig avtalslängd per ny insats, mån	21	19	21

Bilaga 6:2. Återrapporteringskravet intern effektivitet, nya insatser

Verksamhetsgren	Genomsnittligt avtalat belopp per ny insats, tkr	Genomsnittlig avtalslängd per ny insats, månader
Afrika	8 206	24
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	11 456	25
Latinamerika	7 394	24
Östeuropa och Centralasien	4 464	20
Globala utvecklingsprogram	3 114	16
Forskning	28 789	37
Humanitära insatser och konflikthantering	7 893	20
Ekonomiskt stöd	40 211	14
<i>U-krediter</i>	13 686	14
<i>Ekonomiska reformer</i>	80 000	13
Enskilda organisationer	21 914	19
Information	2 411	10
Genomsnittlig total*	7 878	21

*Sidas samtliga insatser inkluderas i totalen.

Bilaga 6:3. Återrapporteringskravet intern effektivitet, alla insatser

Verksamhetsgren	Genomsnittligt utfall per insats, tkr
Afrika	1 953
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	2 275
Latinamerika	1 697
Östeuropa och Centralasien	1 234
Globala utvecklingsprogram	1 462
Forskning	3 452
Humanitära insatser och konflikthantering	3 677
Ekonomiskt stöd	15 604
<i>U-krediter</i>	5 149
<i>Ekonomiska reformer</i>	49 583
Enskilda organisationer	6 062
Information	1 730
Genomsnittlig total*	2 166

*Sidas samtliga insatser inkluderas i totalen.

Bilaga 6:4. Uppskattad årsarbetskraft per verksamhetsgren, kostnader i tkr

Verksamhetsgren	Utfall 2004, tkr	Årsarbetskraft (AAK) 2004	Utfall/ÅAK 2004
Afrika	2 765 640	141,8	19 504
Asien, Mellanöstern och Nordafrika	1 749 420	91,5	19 119
Latinamerika	843 203	31,9	26 433
Östeuropa och Centralasien	1 442 313	58,9	24 487
Globala utvecklingsprogram	1 323 347	28,7	46 110
Forskning	773 216	35,1	22 029
Humanitära insatser och konflikthantering	1 610 570	20,7	77 805
Ekonomiskt stöd	795 803	10,0	79 580
<i>U-krediter</i>	200 803	1,0	200 803
<i>Ekonomiska reformer</i>	595 000	9,0	66 111
Enskilda organisationer	1 000 288	12,3	81 324
Information	60 554	19,0	3 187
Ej fördelat per verksamhetsgren	–	62,0	–
Summa	12 364 355	511,9	24 154

Bilaga 6:5. Återrapporteringskravet intern effektivitet, nya insatser

Regioner	Genomsnittligt avtalat belopp per ny insats, tkr			Genomsnittlig avtalslängd per ny insats, månader		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Afrika söder om Sahara	6 258	9 391	10 328	20	19	23
Asien inkl. Nordafrika	5 416	9 766	12 203	19	23	29
Latinamerika	4 740	8 253	9 857	20	21	24
Europa ODA-länder	2 726	4 492	5 183	18	20	19
Europa Icke-ODA-länder	2 578	2 203	3 451	18	18	22
Globalt	5 677	3 529	4 289	15	18	17
Genomsnittlig total *	6 040	7 296	7 878	18	20	21

*Sidas samtliga insatser inkluderas. En insats kan räknas under en eller flera regioner men i totalen är inga insatser dubbelräknade.

Bilaga 6:6. Återrapporteringskravet intern effektivitet, samtliga insatser

Regioner	Genomsnittligt utfall per insats, tkr		
	2002	2003	2004
Afrika söder om Sahara	1 946	2 068	2 585
Asien inkl. Nordafrika	2 060	2 497	2 631
Latinamerika	1 900	1 969	2 328
Europa ODA-länder	1 528	1 482	1 513
Europa Icke ODA-länder	815	715	961
Globalt	2 232	1 446	1 834
Genomsnittlig total *	2 025	1 972	2 166

*Sidas samtliga insatser inkluderas. En insats kan räknas under en eller flera regioner men i totalen är inga insatser dubbelräknade.

Bilaga 6:7. Uppskattad årsarbetskraft per region, kostnader i tkr

Region	Årsarbets- kraft (ÅAK) 2004	Utfall 2002 tkr	Utfall 2003 tkr	Utfall 2004 tkr	Utfall/ÅAK 2002	Utfall/ÅAK 2003	Utfall/ÅAK 2004	Utfall/ÅAK 2002/03	Utfall/ÅAK 2003/04
Afrika söder om Sahara	180,2	3 905 625	4 019 673	4 727 263	27 739	23 397	26 233	-15,6	10,8
Asien inkl. Nordafrika	111,4	2 064 248	2 401 674	2 598 611	20 663	21 348	23 327	3,0	8,5
Latinamerika	39,9	1 232 873	1 131 932	1 385 015	22 959	21 277	34 712	-7,3	38,7
Europa ODA-länder	47,7	883 951	933 838	934 770	27 198	23 945	19 597	-13,0	-22,2
Europa Icke ODA-länder	17,4	661 827	556 140	600 698	28 527	29 271	34 523	2,6	15,2
Globalt	22,6	2 840 672	1 741 068	2 117 997	46 416	32 302	93 717	-30,4	65,5
Ej fördelat per region	92,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	511,9	11 589 196	10 784 325	12 364 355	24 763	20 660	24 154	-19,9	14,5

Bilaga 7. Jämställdhetsintegrering och det statliga personalpolitiska arbetet

I enlighet med skrivelsen Regeringens jämställdhetspolitik med handlingsplan för mandatperioden (2002/03:140), skall arbetet med att målmedvetet främja jämställdheten på Sida genom lika möjligheter till befordran och utveckling för kvinnor och män samt genom att avskaffa osakliga löneskillnader intensifieras och redovisas.

2004 års mål:

- Ytterligare förbättra analysverktygen för kartläggning och analys av löner.
- Informera om och diskutera vad som avses med sexuella trakasserier samt eftersträva ett arbetsklimat som motverkar att sexuella trakasserier förekommer.

Lönefrågor

Sida har allt sedan 2001 arbetat med att kartlägga lönerna och analysera dem utifrån jämställdhetslagens krav. Det instrument och den analysbas som togs fram vid 2003 års löneförhandling ansågs bristfällig och dåligt anpassad till Sidas verksamhet och krav. Detta styrktes även av en oberoende konsults utvärdering av Sidas arbetsvärderingsinstrument.

Analysinstrumentet har vidareutvecklats under sommaren och hösten 2004 och har nu resulterat i ett nytt analysverktyg och en ny analysbas som har bildat grund för en verksovergripande kartläggning och analys av lönerna. Detta material samt en handlingsplan för jämställda löner har tagits fram och på begäran av JämO och även skickats till JämO.

Med utgångspunkt från kartläggningen har en handlingsplan för jämställda löner utarbetats.

Personalsammansättning

Hänvisning till tabell 8:2.

Av Sidas medarbetare (exklusive tjänstlediga) är i dag 60 procent kvinnor. I handläggargruppen är andelen kvinnor något lägre, 56 procent, och i chefsgruppen något färre ändå, 47 procent. Noterbart är

dock att andelen kvinnliga chefer har ökat med 9 procent från 2003. Ökningen gäller glädjande nog även chefer vid utlandsmyndigheterna där andelen kvinnliga chefer nu är 46 procent, vilket kan jämföras med 36 procent 2003.

Sida kan därför konstatera att den riktade satsningen på att rekrytera fler kvinnliga chefer har lyckats på ett mycket påtagligt sätt. Nu återstår dock att på olika sätt stötta de kvinnliga cheferna i deras chefsroller och att fortsätta jobba målinriktat med könsbalanserad rekrytering till chefstjänsterna.

Övriga jämställdhetsaktiviteter

Sida har utarbetat en ny mångfaldsplan för 2005. Den nya mångfaldsplanen kommer även att inkludera jämställdhet. Vad gäller Åtgärdsplanen för jämställdhetsfrågor inom ramen för mångfaldsplanen kommer inte att innebära några större förändringar, mer än att målen ska förtydligas och göras mät- och uppföljningsbara. Vikten av att öka könsbalansen i varje arbetsgrupp samt att se till att utvecklingsmöjligheter och arbetsvillkor är könsneutrala framgår tydligt i planen.

En beredskapsplan för sexuella trakasserier har fastställts och ingår som en del i Sidas obligatoriska chefsutbildning.

2005 års mål:

- Att vid 2005 års löneförhandling kunna konstatera att Sida inte har några osakliga löneskillnader.
- Följa upp 2005 års mångfaldsplan och ta fram en ny plan för 2006.

2006 och 2007 års mål:

- Konsolidering av Sidas lönepolitik och relativa löneläge i förhållande till omvärlden.
- Följa upp 2006 års mångfaldsplan och ta fram en ny plan för 2007.

Bilaga 8. Kompetensförsörjning

ÅTERRAPPORTERING

Sida skall redovisa i vilken omfattning myndighetens mål för kompetensförsörjningen under 2004 har uppnåtts, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka mål som gäller för myndighetens kompetensförsörjning under 2005 respektive 2006–2007. Redovisningen av mål skall i första hand fokusera på personalens åldersstruktur, könsfördelning, rörlighet samt myndighetens arbete för att främja etnisk och kulturell mångfald. Redovisningen skall göras för grupper av anställda inom de tre kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens om så är lämpligt. Målen för kompetensförsörjningen skall ha en klar och tydlig koppling till myndighetens mål för verksamheten, nuvarande kompetensförsörjning och bedömning av arbetsmarknadsläget. Målen skall vara konkreta och uppföljningsbara.

1. OMSTÄLLINGSARBETE

2002 slutförde Sida kompetensstrategiprojektet. Projektet lyfte frågor som framtida verksamhet och framtida kompetensbehov, förväntade kompetensgap samt en analys av de kommande pensionsavgångarna.

Sida har alltsedan dess arbetat med frågan, till exempel genom utveckling av lärfrågorna, rekryteringsutveckling och arbetsmiljöfrågor för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Under 2004 har Sidas verksamhetsledning påbörjat arbetet med en långsiktig verksamhetsanalys, bland annat genom vision 2010 och en handlingsplan för att genomföra den nya politiken för global utveckling. Under 2005 kommer en kompetensanalys göras utifrån verksamhetsanalysen. Förhoppningsvis kommer verk-

samhets- och kompetensanalysen ge ledning för hur Sida bör förändras i storlek, organisation, arbetsformer och kompetens.

2005 års mål:

- Påbörja en verksamhets- och kompetensanalys i syfte att ta fram en konkret verksövergripande åtgärdsplan för hur Sida ska kompetensförsörja uppkomna vakanser efter pensionsavgångarna som kommer accelerera under perioden 2006–2010.
- Strategisk användning av omställningsmedlen.
- Fortsatt generös inställning till delpensioner.
- Strategiskt och kompetensöverförande utnyttjande av de personer som vill arbeta till 67 års ålder.

2006–2007 års mål:

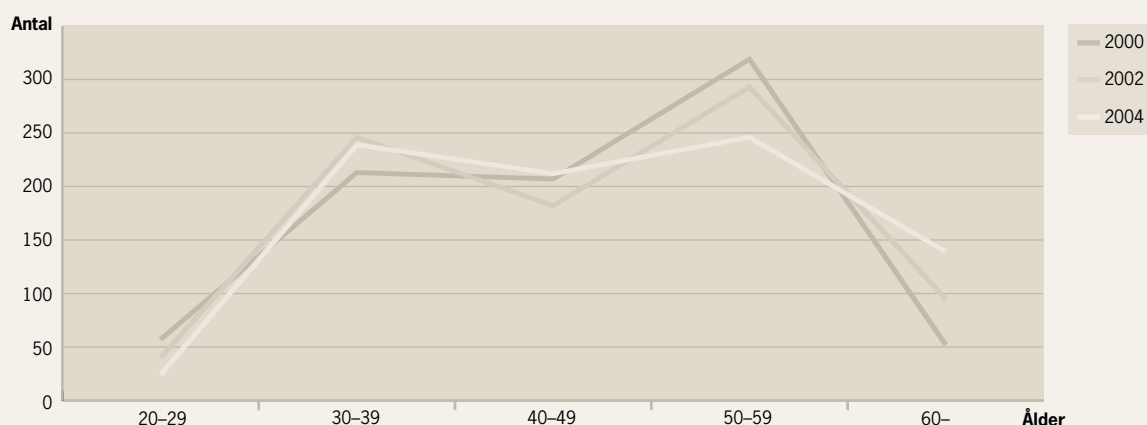
- Slutför verksamhets- och kompetensanalysen samt genomföra den verksövergripande kompetensförsörjningsplanen.

2. REKRYTERING; EXTERN OCH INTERN RÖRLIGHET

2004 års mål:

- Slutföra översynen av Sidas rekryteringsprocess och utveckla rekryteringsmetoderna.
- Vidareutveckla det marknadsföringsmaterial som används vid arbetsmarknadsdagar med mera.
- Vidmakthålla Sidas goda namn bland arbetsökande.

Bilaga 8:1. Åldersstruktur 2000, 2002 och 2004, inklusive tjänstlediga

Bilaga 8:2. Personalstatistik, antal den 31 december 2004

	2002			2003			2004		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Anställningsform									
Tillsvidareanställda	370	261	631	373	273	646	370	260	630
stationerade i Stockholm	303	196	499	299	205	504	287	192	479
stationerade i Härnösand	4	6	10	6	6	12	6	6	12
stationerade vid UM	57	57	114	65	60	125	72	62	134
övriga (EU, Sandö)	6	2	8	3	2	5	5	0	5
Tidsbegränsad anställning	71	53	124	78	45	123	83	46	129
stationerade i Stockholm	53	30	83	61	24	85	55	31	86
stationerade i Härnösand	0	0	0	0	0	0	0	1	1
stationerade vid UM	17	22	39	15	19	34	26	12	38
övriga (EU)	1	1	2	2	2	4	2	2	4
Tjänstlediga	67	34	101	77	27	104	76	28	104
annan biståndsverksamhet	12	10	22	14	12	26	11	8	19
studier	10	2	12	11	1	12	8	3	11
övriga	45	22	67	52	14	66	57	17	74
Totalt antal anställda	508	348	856	528	345	873	529	334	863
Befattningar (exkl. tjänstlediga)									
Chefer	33	56	89	33	54	87	43	49	92
Handläggare	302	234	536	309	238	547	305	235	540
Assistenter	105	25	130	108	27	135	105	22	127
Totalt	440	315	755	450	319	769	453	306	759
Utbildningsnivåer									
Forskarutbildning	24	41	65	26	41	67	27	38	65
Akademisk, eftergymnasial utbildning >2år	297	247	544	341	251	592	354	243	597
Eftergymnasial utbildning < 2år	58	18	76	30	12	42	28	13	41
Gymnasieskola	116	33	149	117	33	150	108	32	140
Grundskola	13	9	22	13	9	22	12	8	20
Extern rekrytering									
Chefer	3	1	4	0	0	0	0	0	0
Handläggare	21	19	40	25	15	40	20	22	42
Assistenter	3	2	5	8	0	8	2	0	2
Rekrytering till UM									
Chef	6	7	13	8	4	12	4	6	10
Handläggare	21	18	39	18	15	33	31	19	50
Assistenter	5	0	5	1	0	1	0	0	0
Genomsnittlig ålder									
Anställda	46	48	47	45	49	47	46	49	48
Externrekryterade	37	40	38	35	38	36	37	38	38

Personalsammansättning

Se tabell 8:2.

Rekryteringsutveckling

Under 2004 har Sida arbetat fram en ny rerekryteringspolicy som kommer att beslutas av generaldirektören under januari 2005. Sida håller på att sammanställa rekryteringsrutiner och metoder under rubriken Rekrytering från A–Ö på Sidas intranät. Det kommer

att underlätta för chefer och medarbetare att finna kunskap om och förstå rekryteringsprocessens olika delar. Bland annat har intervju- och bedömningsmallar tagits fram.

Sida rekryterar årligen till de 42 utlandsmyndigheter där Sida har personal. Detta rekryteringsarbete är mycket arbetsintensivt och under 2004 har Sida därför tagit fram nya rekryteringsrutiner för att effektivisera och förenkla rekryteringen till utlandstjänsterna. De

nya rutinerna har utvärderats under hösten och till 2005 års fältrekrytering ska dessa rekryteringsrutiner vidareutvecklas ytterligare.

Sida har under 2004 tagit fram en ny regel, beslutad av GD, på temat att arbeta i fält. Denna regel slår fast att arbete utomlands är en naturlig del av en karriär vid Sida och att medarbetare bör vara beredda på att ta en utlandstjänst. Vidare ska Sida som arbetsgivare skapa förutsättningar för medarbetaren att tillägna sig rätt kompetens och erfarenhet.

Sida har även arbetat vidare med metoder för kompetensredovisning och kompetensanalys (se Sida-CV under Sida som lärande organisation). Under 2004 har Sida påbörjat en analys av hur den nya politiken för global utveckling kan komma att påverka Sidas framtida kompetensbehov, något vi kallar Den nya biståndsmedarbetaren. Bland annat har ett arbete påbörjats för att ta fram kompetensprofiler för arbete med fattigdomsförebyggande åtgärder i enlighet med Sidas huvuddokument *Perspectives on Poverty* samt kompetensprofiler för arbete i korruptionsbenägna miljöer med utgångspunkt från en internrevisionsrapport. De här kompetensanalyserna kommer att fortsätta under 2005.

Under 2004 har Sidas Afrikaavdelning genomfört en kapacitetsstudie där en långsiktig verksamhets- och kompetensanalys har tagits fram för att tydliggöra framtida kompetens- och resursbehov för Sidas arbete vid ambassaderna i Afrika.

Rörlighetsanalys

Under 2004 och 2005 har Sida lagt ut ett sparbeting motsvarande en neddragning på avdelningsramarna för löner och drift med 2 procent under 2004 och 4 procent under 2005. Sparbetinget har flera orsaker, bland annat dyrare lokaler. I samband med sparbetinget fattades ett beslut om anställningsstopp för nya tillsvidareanställningar. Detta har medfört att nyrekryteringen till Sida har varit starkt begränsad under 2004 och framför allt hänfört sig till spetskompetens inom till exempel journalistik och företagsekonomi, som inte kunnat erhållas genom intern rörlighet. Eftersom Sida generellt sett har en stor intern och extern rörlighet (tjänster vid ambassader och vid internationella organisationer) har Sida ett stort antal visstidsanställda. Genom att strategiskt inte återbesätta vakanser och inte förlänga visstidsanställningarna bedömer Sida att det är möjligt att genomföra sparbetinget utan uppsägningar.

Men sparbetinget har lagts i en kompetensstrategiskt mycket känslig period eftersom Sida egentligen borde se till att få in yngre medarbetare som under en övergångsperiod lär av de medarbetare som kommer

att gå i pension under åren 2006–2010. Genom sparbetinget har många duktiga yngre visstidsanställda medarbetare tvingats lämna organisationen och det påbörjade omställningsarbetet har tillfälligtvis avstannat.

Av personalstatistiken, se tabell, kan utläsas att antalet anställda (tillsvidare- och visstidsanställda) till följd av sparbetinget under 2004 har minskat med tio medarbetare och att antalet tillsvidareanställda medarbetare minskat med 16 medarbetare. Det kan noteras att andelen visstidsanställda har ökat något i relation till antalet tillsvidareanställda, vilket kan förklaras av anställningsstoppet vad gäller nya tillsvidareanställningar. Den externa rörligheten uppskattas för 2004 till 11,5 procent, vilket kan beskrivas som en sund omställningssiffra.

Eftersom Sida har ett stort antal medarbetare på tidsbegränsade kontrakt vid utlandsmyndigheterna skapas stora möjligheter till intern rörlighet. Under 2004 rekryterades 60 medarbetare till fältet och 40 medarbetare återvände till Sida i Sverige. Som ett led i att öka delegeringen till utlandsmyndigheterna och att samtidigt stärka Sidas fältnärvaro kan noteras att antalet anställda vid utlandsmyndigheterna ökat med 13 medarbetare i förhållande till 2003 och med 19 medarbetare i förhållande till 2002. Detta är ett mycket positivt inslag i Sidas kompetensförsörjning och skapar stora möjligheter till rörlighet och utveckling för Sidas medarbetare.

Vid 2004 års fältrekryteringsomgång sökte 87 tillsvidareanställda på Sida de 44 intresseanmälda tjänsterna. Detta underlag har inte alltid varit tillräckligt för få fram en lämplig kandidat, varför Sida för vissa svår-tillsatta tjänster tvingats externrekrytera till utlandsmyndigheterna. Personalstatistiken visar också på att andelen visstidsanställda vid utlandsmyndigheterna ligger på 22 procent, vilket dock är en minskning i förhållande till 2002 då andelen var 25 procent. Att externrekrytera medarbetare direkt till utlandsmyndigheterna har dock visat sig mindre lämpligt då erfarenhet av arbete vid huvudkontoret är central för ett bra arbete i fält. Andelen interna sökande till tjänsterna i fält bör därför öka och andelen externt rekryterade till fält bör minska.

Sparbetinget har också medfört att den interna rörligheten ökat genom personalförflyttning.

Sida är en attraktiv arbetsgivare; extern rörlighet

Vid extern rekrytering har Sida många sökande, i genomsnitt cirka 100, till varje tjänst.

2004 års Företagsbarometer visade att Sida är en attraktiv arbetsplats genom placering på plats 9 för ekonomer och jurister. För civilingenjörer och tekniker blev placeringen 97.

Ett faktablad har tagits fram med information om arbete på Sida. Detta delas ut bland annat vid arbetsmarknadsdagar som anordnas av olika universitet och högskolor i Sverige. För att behålla Sidas goda namn bland arbetssökande bemödar sig Sida om en professionell hantering vid all rekrytering.

Försörjning av ledare

Mot bakgrund av Sidas ålderssammansättning och de kommande pensionsavgångarna är det centralt att successivt förnya och på så sätt föryngrar den grupp vid Sida som har ledarerfarenhet. Det kan noteras att genomsnittsåldern för Sidas chefer under året var 53 år. För år 2003 var genomsnittsåldern 52 år. Då ett stort antal av Sidas chefer är över 55 år måste Sida försäkra sig om att chefsförsörjningen är tryggad på sikt.

För att ytterligare öka chefsrörligheten har Sida under 2004 tagit fram ett förslag på att införa tidsbegränsade chefsförordnanden. På så sätt får fler medarbetare möjlighet att arbeta som chefer. Sida arbetar parallellt med att ta fram alternativa karriärvägar för att skapa förutsättningar för att en sund jobbtrotation bland Sidas mer erfarna medarbetare.

Delpensionsuttag och pensionsavgångar

Sida har tidigare tagit fram riktlinjer för möjligheten att erhålla delpension enligt det statliga avtal som gäller från och med första januari 2003. Under 2004 hade sammanlagt 22 medarbetare delpension vilket motsvarar drygt 33 procent av totalt 65 möjliga personer i åldersgruppen 61 till 64 år, stationerade i Sverige. Den siffran kan jämföras med motsvarande andel för 2003 som då var 18 procent. Pensionsavgångarna var under 2004 14 stycken varav 12 med ålderspension och två med sjukpension.

2005 års mål

- Ytterligare förbättring av rekryteringsrutinerna och instrumenten i syfte att ha en väl fungerande rekryteringsorganisation på plats till de stora pensionsavgångarna som börjar 2006.
- Ta fram kompetensprofiler för de vanligaste befattningarna vid Sida (se även Sida som lärande organisation) med beaktande av PGU.
- Öka antalet interna sökanden med 20 procent till tjänster vid utlandsmyndigheterna.
- Minska andelen visstidsanställda vid utlandsmyndigheterna från 22 procent till 15 procent.
- Fortsatt generös inställning till delpensioner i syfte att för medarbetaren skapa en bra övergång mellan arbete och pensionering.

- Strategiskt och kompetensöverförande utnyttjande av de personer som vill arbeta till 67 års ålder.

2006–2007 års mål

- Fortsatt strategiskt arbete inför de kommande pensionsavgångarna.
- Genomföra en första verksstrategisk rekryteringsomgång i syfte att ersätta pensionsavgångarna.
- Framtagande av en chefsförsörjningsstrategi i syfte att trygga tillgången av framtida ledare vid Sida.

3. SIDA SOM LÄRANDE ORGANISATION

2004 års mål

- Slutföra lärstrategiprojektet.
- Påbörja en årlig systematisk styrning av Sidas lärande.
- Öka medvetenheten om och formerna för det informella lärandet.
- Ta fram nya verktyg för mål- och utvecklingssamtal som ska leda till individuella utvecklingsplaner för samtliga medarbetare.
- Verksamhetsstrategiskt utnyttjande av de medel som tidigare avsattes till Trygghetsstiftelsen för kompetensomställning.
- Fortsatt satsning på kompetensutveckling för Sidas medarbetare vid utlandsmyndigheterna, särskilt för de lokalanställda medarbetarna.

Policyutveckling

Lärstrategiprojektet har slutförts och lämnat en slutrapport med ett antal rekommendationer för lärandet inom Sida framöver. Dessa rekommendationer omfattar:

- att definiera vilka kunskaper som är att betrakta som Sidas kärnkompetens, det vill säga obligatoriska kunskapsområden för Sidas medarbetare
- att utarbeta en plan för strategiskt lärande för år 2005
- att utarbeta förslag på kompletterande kompetens i ledarskap för chefer
- att utarbeta former för användande av individuella elektroniska meritförteckningar, där medarbetaren dokumenterar lärandeaktiviteter
- att utveckla stöd för och synliggöra lärandet i Sidas huvudprocesser, det vill säga verksamhetsplaneringen, landstrategiprocessen och beredningsprocessen.

Sida har börjat utarbeta ett policydokument om hur Sida lär, där Sidas syn på såväl informellt som formellt lärande beskrivs.

Ett nytt verktyg för mål- och utvecklingssamtal har utarbetats under året och provas i samband med höstens verksamhetsplanering.

I syfte att kompetensförstärka medarbetarna vid utlandsmyndigheterna har det tagits fram riktlinjer för förberedelseutbildning, utbildning för lokala programhandläggare samt chefer i fält.

Sida har sedan tre år en kunskapshanteringsfunktion i form av en intern webbportal kallad Sida search. Där kan Sidas medarbetare hitta databaser, länkar och möjlighet till kunskapsutbyten med kolleger. Sida Search har vidareutvecklats under 2004 och under 2005 kommer en förbättrad portal att presenteras.

Konkreta läraaktiviteter

Sida har under året anordnat 64 kurstillfällen för olika basutbildningsaktiviteter som till exempel policykunskap, arbetsmetoder och administration. Dessa kurstillfällen har haft sammanlagt 600 kursdeltagare. En stor satsning under 2004 har varit grundkurs i Sidas ratingsystem.

Ett projekt för IT-baserad utbildning, som förbereder Sida som organisation för att arbeta med nätbaserat lärande har tagit fram fyra e-learningmoduler; hiv/aids, kapacitetsutveckling, Så arbetar Sida och Aid instruments.

Den nya avdelningen för Policy och metod arbetar mycket nära Sidas avdelning för personal och organisationsutveckling med planering och genomförande av olika läraaktiviteter. Bland annat kan nämnas;

- det verksövergripande projektet Från ord till handling som har genomfört ett antal läraaktiviteter, vilka beskrivs närmare under avsnitt 3 i denna årsredovisning; samt
- läraaktiviteter i syfte att öka medarbetares kunskaper om nationella strategier för fattigdomsbekämpning (PRSP), se avsnitt 3 i denna årsredovisning.

Totalt utbetalat belopp är cirka 108 miljoner kronor fördelat på 31 organisationer, bland andra Forum Syd 15,9 miljoner kronor, LO/TCO 12,6 miljoner kronor, Diakonia 5,3 miljoner kronor och Arbetarnas bildningsförbund drygt 3,5 miljoner kronor.

58 personer har deltagit i Sidas utresekurser under 2004. Innehållet revideras löpande men har innehållit integrering av innehåll utifrån Politiken för global utveckling (PGU), Perspectives on Poverty (POP), demokrati och mänskliga rättigheter, konfliktperspektiv, jämställdhet, hållbar utveckling, ekonomisk tillväxt,

landstrategiprocess, Så arbetar Sida, fattigdomsanalys med mera. Vi eftersträvar mer utrymme för ekonomi-frågor, administration, upphandling, kontrakt, avtal, internkonsultativt stöd i personalfrågor, arbetsmiljö i fält samt etikfrågor.

Två veckolånga kurser har anordnats under året för sammanlagt fyrtio nationella programhandläggare vid utlandsmyndigheterna. Kurserna har genomförts i samarbete med Utrikesdepartementet och riksdagen och behandlat Sveriges politik för global utveckling. I samband med kurserna har separata utbildningar anordnats i Sidas ekonomisystem, upphandling och Sidas Rating System.

Sida har fortsatt att utveckla organisationen bland annat genom intern- och externkonsultativt stöd till lednings- och grupp-utveckling, stöd till arbetsprocesser samt genom utbildningar i coaching. Dessa insatser har sammantaget nått huvuddelen av organisationens chefer och medarbetare.

Trygghetsstiftelsens medel har under 2004 använts i enlighet med överenskommelsen mellan arbetstagarorganisationerna (ATO) och arbetsgivaren (AG) från juni 2002.

Personal på Sida har fått cirkulationstjänstgöra på annan avdelning eller vid en annan organisation. Anställda har också genomgått utbildningar alternativt fått utbildningstjänstgöra vid en ambassad.

2005 års mål

- Genomföra rekommendationerna i lärstrategiprojektet.
- Vidareutveckla Sidas användning av e-learning som ett verktyg för kompetensutveckling vid det lärande som sker såväl i Stockholm som vid utlandsmyndigheterna.
- Ge ökat stöd till utlandsmyndigheterna i frågor som berör organisations- och kompetensutveckling.
- Påbörja ett arbete för hur Sida bör arbeta med karriärplanering i förhållande till medarbetarna.
- Installera en ny version av Sida Search.

2006–2007 års mål

- Att som en del av den verksövergripande kompetensförsörjningsplanen ange i vad Sidas medarbetare ska kompetensutvecklas för att förebygga kompetensförlust vid den kommande generationsväxlingen.
- Fortsätta med strategiska utvecklingssatser i enlighet med verksamhetens behov för både Sidas avdelningars och utlandsmyndigheters chefer och medarbetare.

- Utforma system för att mäta det långsiktiga lärandet som sker efter genomgångna utbildningar.

4. LÖNEPOLITIK OCH ANSTÄLLNINGSVILLKOR

2004 års mål

- Se Mångfald, stycke 6, vad gäller kartläggning och analys av löneskillnader.
- Tillsammans med Utrikesdepartementet och andra organisationer ta fram ett förslag till etisk policy för arbete i fält.
- Utvärdera 2003 års löneförhandling och utifrån utvärderingens resultat vidta erforderliga åtgärder för Sidas lönepolitik.

Utvärderingen av 2003 års löneförhandling visade att såväl bedömningsverktygen som lönesamtalsmodellen på flera punkter höjt kvaliteten i lönesättningsarbetet. De lönepolitiska målen – löneutjämning i förhållande till omvärlden och ökad lönespridning – som sattes för löneförhandlingen nåddes bara delvis.

Inför 2004 års löneförhandling kommer arbetsvärderingen att slutföras och resultera i en analysbas för Sidas lönestruktur. Basen underlättar för att sätta sakliga och kvalitetssäkrade löner. En bred lönepolitisk diskussion har förts och verktygen för bedömning av individuella löner har utvecklats ytterligare.

I den lönekartläggning som Sida genomförde 2003 visade det sig att många av de löneskillnader som kunde konstateras mellan kvinnor och män berodde på att de mer höglönlade männen varit chefer. Sida har därför under 2004 tagit fram ett förslag för att börja med tidsbegränsade chefsförordnanden. Detta har omställningssyften men även lönepolitiska syften. Chefslönerna kommer att vara tidsbegränsade och den medarbetare som påbörjar en annan befattning kommer få löneöversyn så att den nya lönen blir jämförbar med andra medarbetare med samma befattning. På så vis förebyggs osakliga löneskillnader.

Naturligtvis ska den före detta chefs meriterna som tidigare chef vägas in vid den nya lönesättningen.

I juni lämnade Sida ett remissvar på betänkandet om utlandstjänstens villkor. Sida instämde i stort i utredningens förslag. En del avvikande synpunkter framfördes beträffande grundtillägget, medföljartillägget, reseförmåner, flyttningskostnader och ersättning för sjukdom eller skada. Sida bedömde också att utredningens förslag medför kostnadsökningar, som måste kompenseras.

Sida och Utrikesdepartementet har under 2004 slagit fast en etisk policy för arbete utomlands. Policyn slår tydligt fast Sidas förhållningssätt kring olika frågor

som till exempel alkohol och droger, prostitution och organiserad brottslighet.

De flesta Sidamedarbetare i fält har med sig sin partner. Frågan kring den medföljandes situation och möjlighet till arbete har länge diskuterats inom Sida. Utredningen om lönevillkoren för utlandsanställda lyfte ett antal frågor om sjukpenning och föräldraförsäkringen som nu hanteras inom regeringen.

För att hitta arbetstillfällen för medföljare har Sida under 2004 undersökt om medföljare har möjlighet till utbytestjänstgöring hos andra arbetsgivare i stationslandet.

2005 års mål

- Att genomföra löneförhandlingar under första kvartalet helt enligt lönesamtalsmodellen.
- Att i årets lönerörelse se till att Sidas löner ligger i nivå med den jämförbara omvärldens löner.
- Fortsatt utbildning av Sidas chefer i lönepolitik och lönesamtal.
- Den etiska policyn för arbete i fält ska användas vid Sidas förebereidelseutbildningar inför arbete i fält samt vara ett levande dokument vid utlandsmyndigheterna och där fungera som stöd för såväl chefer och medarbetare.

2006 och 2007 års mål

- Konsolidera Sidas lönepolitik.
- Ytterligare förbättra verktygen för kartläggning och analys av löner.

5. ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

2004 års mål

- Minska sjukfrånvaron, särskilt bland de kvinnliga medarbetarna.
- Ytterligare öka medvetenheten kring stress och vidta erforderliga åtgärder för att förebygga stress, bland annat genom riktad chefsutbildning, där chefsens ansvar tydliggörs.
- Förbättra den fysiska arbetsmiljön som rör dataskärmar, ljus, luft, klimat och buller.
- Ytterligare förbättra verktygen för systematiskt arbetsmiljöarbete.

Sjuktaisanalys

Vid en analys av Sidas sjuktaisstatistik kan följande noteras:

Sjuktalet har ökat från 2,5 procent till 2,7 procent. Ökningen kan dock förklaras av ett flertal långtidssjukskrivningar på grund av icke arbetsrelaterad fysisk sjukdom.

Sida har inte lyckats minska sjukfrånvaron bland de kvinnliga medarbetarna, med undantag av åldersgruppen 30–49 år. Den största ökningen återfinns i stället i åldersgruppen kvinnor 50 år och äldre (från 2,8 till 3,9). Sjuktalet är i sig inte anmärkningsvärt högt och ökningen kan i Sidas fall helt förklaras av några enstaka långa sjukskrivningar på grund av fysisk sjukdom som inte härrör till arbetet. Att den totala sjukfrånvaron i procent (över 60 dagar) har ökat beror på att Sida haft ett stort antal långtidssjukskrivna och flera dödsfall under 2004.

Övriga arbetsmiljöaktiviteter

En organisationsmätning, där bland annat den psykosociala arbetsmiljön kartläggs, genomfördes i december 2004 och hade en svarsfrekvens om 74 procent, vilket är en ökning med 3 procent i förhållande till föregående mätning. Resultaten har ännu inte hunnit analyseras.

Ett verktyg för systematiskt arbetsmiljöarbete har tagits fram för att användas vid samtliga avdelningar, liksom en ny arbetsmiljöpolicy.

Sida har tagit fram en skrift med råd om arbetsmiljö vid utlandsmyndigheterna.

Sida har under 2004 skrivit kontrakt med en värd för att hyra nya lokaler. Innan Sida valde en ny hyresvärd analyserade arbetsgivaren i samverkan med arbetstagarorganisationerna arbetsmiljökonsekvenserna av en flytt. Därefter slog Sida fast en åtgärdsplan.

Avdelningarna gör årligen en riskbedömning och en arbetsmiljöplan enligt fastställd modell. Under 2003 hade samtliga utom en avdelning lämnat in sina planer.

Medvetenheten om stress har ökat genom utbildningsinsatser för såväl chefer som medarbetare.

För att minska sjukfrånvaron har Sida satsat på ett stort utbud av friskvårdsaktiviteter (SAFARI) där 384 anmält intresse av att delta i aktiviteter. Personalavdelningen har dessutom förmedlat ett antal stressrelaterade kurser bekostade av avdelningarna själva.

2005 års mål

- Sidas samtliga chefer ska genomgå utbildning i arbetsmiljöfrågor i syfte att tydliggöra den aktuella arbetsmiljölagstiftningens krav att arbeta systematiskt med arbetsmiljön.
- Sida fortsätter att tydliggöra arbetsmiljöansvaret på organisations-, grupp- och individnivå.
- Organisationsmätningen ska följas upp och erforderliga åtgärder vidtas.
- Fortsätta det stressförebyggande arbetet samt försöka skapa förutsättningar för den enskilda medarbetarens delaktighet och möjlighe-

Bilaga 8:3. Sjukfrånvaro i procent

	2003	2004
Alla anställningar	2,5	2,7
varav långtidssjukskrivna minst 60 dagar	1,4	4,9
Alla män	2,0	1,9
Alla kvinnor	2,8	3,3
Alla yngre än 30 år	0,8	1,3
Alla mellan 30-49 år	2,4	2,2
Alla 50 år och äldre	2,6	3,3

ter att påverka i frågor som berör hans eller hennes arbetssituation, balans och kravkontroll.

- Den konsekvensanalysbedömning av arbetsmiljön med tillhörande åtgärdsplan som togs fram under 2004 inför den framtida flytten ska forma en grund för det flyttförberedande arbetsmiljöarbetet.

2006–2007 års mål

- Flytt till nya lokaler och fortsatt arbete med arbetsmiljöfrågorna enligt ovan.

6. MÅNGFALD

2004 års mål

- Ta fram en mångfalds- och åtgärdsplan för 2004 och 2005.
- Inrätta ett mångfaldsråd för att ytterligare lyfta fram mångfaldsfrågorna inom organisationen.
- Ytterligare förbättra analysverktygen för kartläggning och analys av löner.

En mångfalds- och åtgärdsplan är under utarbetande.

För att lyfta fram mångfaldsfrågorna har ett mångfaldsråd inrättats med representanter från olika avdelningar inom Sida. Mångfaldsrådet arbetar med konkreta åtgärder för att öka kunskapen och förståelsen för mångfald och för att förebygga diskriminering. I begreppet mångfald innefattar vi såväl etnisk som kulturell mångfald och jämställdhetsfrågor.

2005 års mål

- Revidering och uppföljning av mångfaldsplanen.
- Konsolidera verktygen för att analysera och kartlägga löneskillnader.
- Att vid 2005 års löneförhandling kunna konstatera att Sida inte har några osakliga löneskillnader.

- Sida kommer under 2005 göra en mångfaldskartläggning med avseende på jämställdhet och etnisk och kulturell mångfald.

2006 och 2007 års mål

- Revidering och uppföljning av mångfaldsplänen.

7. SAMVERKAN MED ANDRA MYNDIGHETER, ORGANISATIONER OCH NÄRINGS LIV

Sida samarbetar med ett stort antal svenska aktörer, såväl myndigheter, näringsliv som enskilda organisationer. På så sätt sker löpande ett ömsesidigt lärande och erfarenhetsutbyte. Detta har ytterligare poängte-

rats genom den nya politiken för global utveckling.

Under 2004 har följande läraaktiviteter genomförts för svenska samarbetspartner (konsulter, högskolor och myndigheter i första hand):

- nio översiktskurser
- åtta Logical Frame Work (LFA)-kurser
- fyra kortare anpassade kurser.

2005 års mål

- Utöka utbytet med andra arbetsgivare i omställningssyfte.
- Tillsammans med Tyskland genomföra 3rd Donor Workshop on Competence Development and Staff Training.

Bilaga 9. Översikt åiterrapportering och uppdrag

1.1 Åiterrapportering verksamhetsstyrning

POLITIKOMRÅDET UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Fredsfrämjande verksamhet

Sida skall i sin årsredovisning redovisa hur myndigheten har samarbetat med de utbildnings- och träningsinsatser som genomförs av Folke Bernadotteakademin och andra svenska myndigheter och institutioner.

Redovisas på sidan 94.

Kvartalsvis redovisning skall göras av kostnadsutvecklingen för verksamhet som finansieras från denna anslagspost samt eventuella förändringar av denna verksamhet. Varje insats skall redovisas för sig.

Redovisningar har gjorts.

POLITIKOMRÅDE INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

A. Övergripande åiterrapportering

Åiterrapportering mot huvudmålet

Sida skall värdera, mäta och rapportera all sin verksamhet mot målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete.

Redovisas på sidorna 16–19 samt under respektive verksamhetsgren.

Åiterrapportering mot perspektiv och huvuddrag

Sida skall rapportera hur utvecklingssamarbetet har främjat och präglats av de två perspektiven och huvuddragen.

Redovisas på sidorna 20–22.

Åiterrapportering – samordning och harmonisering

Sida skall rapportera vidtagna åtgärder för att stärka samordning och harmonisering med samarbetsländer och andra biståndsgivare.

Redovisas på sidorna 23–24.

B. Åiterrapportering verksamhetsgrenar

Gemensam åiterrapportering för alla verksamhetsgrenar:

Rapporteringen skall för respektive verksamhetsgren innehålla en beskrivning av hur Sida stödjer, följer och deltar i dialogen om samarbetsländernas nationellt ägda processer för att bekämpa fattigdom, inklusive hur Sida främjar fattiga människors och deras företrädares deltagande i prioriteringar, beslut, genomförande och uppföljning av fattigdomsminskande åtgärder.

Redovisas under respektive geografisk verksamhetsgren. Sida bedömer att åiterrapporteringskravet främst relaterar till de regionala verksamhetsgrenarna.

Asien, Mellanöstern och Nordafrika

Sida skall rapportera om sitt stöd på miljöområdet i Asien såväl vad gäller kostnader som val av bistandsform. Rapporteringen skall inkludera en analys av resultaten på området.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidorna 39–42.

Östeuropa och Centralasien

Sida skall rapportera hur verksamheten bidragit till att främja samarbetsländernas närmande till europeiska samarbetsstrukturer och värdegemenskaper som en viktig del i kampen mot fattigdom.

Rapporteras under verksamhetsgrenen på sidan 52.

Sida skall rapportera hur insatserna samordnats med TACIS och CARDS.

Rapporteras under verksamhetsgrenen på sidorna 52–53.

Sida skall redovisa hur verksamheten bidragit till att bevara, skydda och förbättra miljön i och omkring Östersjön och nordvästra Ryssland.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidan 53.

Sida skall redovisa hur verksamheten, vad gäller Ryssland, Estland, Lettland och Litauen, bidragit till ett ökat samarbete mellan regioner på ömse sidor om den nya östgräns som skapas genom EU:s utvidgning.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidan 53.

Sida skall rapportera hur svenska kommuner, länsstyrelser, landsting och storregioner utnyttjats i utvecklingssamarbetet med Östeuropa.

Rapporteras under verksamhetsgrenen på sidan 53.

Sida skall redovisa hur verksamheten främjat genomförandet av överenskommelser som fattas inom ramen för de olika regionala organisationerna Barentsrådet, Östersjöstaternas råd och Arktiska rådet.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidan 53.

Sida skall vad avser de svenska enskilda organisationerna redovisa fördelningen av bidrag på ramorganisationer, sektorer samt antal utländska samarbetspartner per ramorganisation. I förekommande fall skall antalet svenska organisationer som ingår i ramorganisationernas verksamhet redovisas.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidan 54.

Sida skall avseende stöd till enskilda organisationers informationsverksamhet i Sverige redovisa utbetalade informationsbidrag per organisation.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidan 54.

Globala utvecklingsprogram

Sida skall rapportera fördelningen av sitt stöd till internationella organisationer, respektive nätverk med global inriktning, inklusive hur detta stöd samverkar med övriga insatser på regional och nationell nivå.

Rapporteras under verksamhetsgrenen på sidorna 56–58.

Sida skall avseende stödet genom de svenska partiansknutna organisationerna till demokratiuppbyggnad i utvecklingsländer och länder i Östeuropa redovisa stödets fördelning på organisation och regioner, inklusive gemensamma projekt. Det skall tydligt framgå vad som är biståndsverksamhet (ODA).

Redovisas under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 90–91.

Forskning

Sida skall redovisa stöd som getts till forskningssamarbete med och mellan utvecklingsländer, till internationell forskning med inriktning på utvecklingsländer och utvecklingsrelaterade problem samt till forskning i Sverige om utvecklingsländer eller utvecklingsfrågor. Sida skall redovisa omfattningen av stödet till enskilda samarbetsländer samt hur detta har integrerats i landsamarbetet.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidorna 59–61.

Humanitära insatser och konflikthantering

Sida skall redovisa medelsutnyttjande, innehåll och geografisk inriktning avseende insatser inom verksamhetsgrenen, uppdelade på humanitära och konflikthanterande insatser.

Vad avser konflikthanteringsinsatser skall Sida rapportera

- *de åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (år 2000)*
- *de åtgärder myndigheten har vidtagit med anledning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1460 (år 2003)*
- *säkerhetsfrämjande insatser som har bidragit till att skyddet för enskilda och grupper har stärkts, såsom stöd till avvärjning, demobilisering och återanpassning av före detta stridande och stöd till freds- och människorättsobservatörer*
- *insatser som stödjer försoningsprocesser, såsom dialog- och deltagandeprocesser, medling, sanningskommisioner, traumabehandling och mediaprojekt*
- *omfattning och inriktning av Sidas bistånd till min- hantering.*

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidorna 62–66.

Enskilda organisationer

Sida skall vad avser de svenska enskilda organisationerna redovisa fördelningen av bidrag på ramorganisationer, sektorer samt antal utländska samarbetspartner per ramorganisation. I förekommande fall skall antal svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet redovisas.

Redovisas under verksamhetsgrenen i tabell 13 och 14 på sidorna 74–75.

Sida skall avseende stöd till enskilda organisationers informationsverksamhet i Sverige redovisa utbetalade informationsbidrag per organisation.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidan 75.

Information

Sida skall redovisa resultaten av de opinionsundersökningar/mätningar som gjorts om intresset för och kunskapen om utvecklingssamarbetet, utvecklingsfrågor och om millennieutvecklingsmålen inom ramen för politiken för global utveckling.

Redovisas under verksamhetsgrenen på sidorna 76–78.

1.2 Övriga återrapporteringskrav

Humanitära insatser och konflikthantering

Sida skall rapportera om vilka åtgärder som vidtagits för att tillse att utvecklingssamarbete som bedrivs i konflikttrabbade eller konfliktbenägna områden, genomförs på ett konfliktkänsligt sätt så att det inte får negativ inverkan på en väpnad konflikt eller bidrar till att en sådan uppstår.

Sida skall rapportera vilka åtgärder som vidtagits för att tillvarata utvecklingssamarbetets möjligheter att bidra till att förebygga och lösa väpnade konflikter genom att arbeta med att påverka bakomliggande strukturella orsaker.

Sida skall i den humanitära verksamheten och det långsiktiga utvecklingssamarbetet rapportera om

- *medverkan till katastrofberedskap och andra insatser för förebyggande av naturkatastrofer och andra katastrofliknande förhållandens skadeverkan*
- *stöd till återuppbyggnads- och återhämtningsinsatser i anslutning till humanitära insatser för att underlätta övergången från katastrofförhållanden till varaktig utveckling*
- *medverkan till insatser i långvariga flyktingförhållanden, under ledning av FN:s flyktingkommissarie och andra organisationer.*

Rapporteras under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 80–82.

Hiv/aids

Sida skall redovisa hur hiv/aidsrelaterade åtgärder stärkts respektive integrerats i Sidas övriga verksamhet. Sida skall rappor-

tera insatser som bidragit till att köns- och jämställdhetsaspekter beaktas i arbetet med hiv/aids. Sida skall rapportera om hur man agerat aktivt i relevanta fora. Sida skall vidare informera om hur man medverkat i den samordning av internationella resurser mot hiv/aids som sker.

Sida skall rapportera om myndighetens stöd till forskning om smittsamma sjukdomar i fattiga länder, band annat på hiv/aids-området.

Rapporteras under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 82–84.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sida skall rapportera om stödet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Fokus skall därvidlag läggas på genomförandet av handlingsprogrammet från Kairokonferensen, genomslag för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i det multilaterala samarbetet, samt stöd till länder, multilaterala organisationer samt svenska och internationella enskilda organisationer. Sida skall rapportera hur man har arbetat för att stärka HBT-perspektivet (Homosexuella, Bisexuella och Transpersoner), bl.a. kapacitetshöjande stöd för att stärka HBT-personers rättigheter i samarbetsländerna.

Rapporteras under Övriga återrapporteringskrav på sidan 84.

Narkotikabekämpning

Sida skall rapportera de åtgärder som vidtagits för att stärka insatserna mot narkotika som utvecklingshinder.

Länkarna mellan narkotika och hiv/aids, SRHR och brottsrelaterade frågor som människohandel skall särskilt belysas.

Rapporteras under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 84–85.

Programstöd och finansiell styrning

Sida skall återrapportera vilka åtgärder som har vidtagits för att höja sin aktivitetsnivå och kompetens inom finansiell styrning med inriktning på de länder som mottar budgetstöd och/eller där sektorprogramstöd pågår eller planeras. Vidare skall Sida återrapportera hur myndigheten har arbetat för att stärka samarbetet med andra givare och Bretton-Woods-institutionerna inom området finansiell styrning.

Rapporteras under Övriga återrapporteringskrav på sidan 85.

Människohandel

Sida skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att bekämpa handel med människor, särskilt kvinnor och barn, i enlighet med den strategi som beslutats av regeringen.

Redovisas under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 85–86.

Funktionshindrades rättigheter

Sida skall redovisa hur arbetet för funktionshindrades rättigheter

integrerats i Sidas verksamhet samt vilka särskilda satsningar som genomförts, inklusive stöd till WHO.

Redovisas under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 86–87.

Handel

Sida skall redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stärka kompetens- och kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna och deras förmåga att tillgodogöra sig fördelar av internationell handel och förmåga att aktivt tillvarata sina intressen i internationella handelsförhandlingar. Sidas insatser ska härvid utgöra del av samarbetet med de enskilda länderna men också utgöra en del av stödet till regionalt och subregionalt samarbete. Sida skall redovisa hur myndigheten bidragit till att öka utvecklingsländernas kapacitet att hantera regleringar och andra krav som ställs på de externa marknaderna. I återrapporteringen skall redovisas hur utvecklingsländerna kan använda sig av de internationella handelsreglerna för att utveckla god samhällsstyrning i bred bemärkelse.

Redovisas under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 87–88.

Migration

Sida skall redovisa vilka åtgärder som gjorts inom ramen för Sidas medverkan i EU:s migrationssamarbete, främst det som faller inom mandatet för High Level Working Group, för att förebygga och motverka ofrivillig migration.

Redovisas under Övriga återrapporteringskrav på sidorna 88–90.

Sida skall redovisa hur myndigheten medverkat till att skapa bättre former och regelverk för ordnad migration i länder t.ex. vad gäller rättslig kapacitetsuppbyggnad och mottagning av flyktingar. Redovisas under Övriga återrapporteringskrav på sidan 90.

Internationella organisationer

Sida skall redovisa totalt bistånd genom myndigheten till internationella organisationer såsom FN-organ, utvecklingsbanker med flera.

Redovisas i bilaga 4.

Garantier

Sida skall för respektive typ av garanti samlat redovisa garanterad kapitalskuld, eventuell garantireserv, utgifter och inkomster avseende garantier samt det ackumulerade riskvärderade resultatet. Dessa uppgifter – förutom riskvärderat resultat – skall även redovisas i delårsrapporten.

Har redovisats i delårsrapporten. Redovisas i bilaga 3.

Anslagssparande

Om Sida vill göra om disposition av det oinrättade anslagssparandet skall Sida senast den 1 mars 2004 till Utrikesdepartementet redovisa omfattningen av det utgående anslagssparandet

per den 31 december 2003, intecknade och ointecknade, på anslagspostnivå samt lämna förslag om ny disposition av det ointecknade anslagssparandet.

Skrivelse till UD 2004-03-01.

Prognoser

Sida skall till Utrikesdepartementet lämna utgiftsprognoser på anslagsnivå för år 2004–2007 för samtliga anslag myndigheten disponerar.

För år 2004 skall Sida redovisa utgiftsprognoser för 2004–2007 vid följande tidpunkter: 20 januari, 8 mars, 5 maj, 9 augusti, och 1 november. Prognoserna skall kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle samt i förhållande till budgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna skall redovisas.

Prognosema för icke ODA-länder skall särredovisas.

Redovisat enligt kraven ovan.

1.3 Återrapportering – Organisationsstyrning

Sakanslagsfinansierade tjänster

Sida skall senast den 1 februari 2004 till Utrikesdepartementet lämna en plan för sakanslagsfinansierade tjänster 2004. Den skall ange antal och inriktning av korttids- och långtidsuppdrag. Sida skall i årsredovisningen rapportera om utfallet. Sida skall senast den 30 juni 2004 till Utrikesdepartementet lämna en prognos för medelsutnyttjandet för sakanslagsfinansierade tjänster för år 2004. Prognosen skall redovisa dels helårstjänster, dels korttidsuppdrag.

Redovisat 2004-01-20 och 2004-06-22 samt i bilaga 5.

Intern effektivitet

Sida skall redovisa mått för myndighetens interna effektivitet i de olika delarna av biståndsproduktionen.

Redovisas i bilaga 6.

Jämställdhetsintegrering och det statliga personalpolitiska arbetet

I enlighet med skrivelsen Regeringens jämställdhetspolitik med handlingsplan för mandatperioden (2002/03:140), skall arbetet med att målmedvetet främja jämställdheten på Sida genom lika möjligheter till befordran och utveckling för kvinnor och män samt genom att avskaffa osakliga löneskillnader intensifieras och redovisas.

Redovisas i bilaga 7.

Kompetensförsörjning

Sida skall redovisa i vilken omfattning myndighetens mål för kompetensförsörjningen under 2004 har uppnåtts, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka mål som gäller för myndighetens kompetensförsörjning under 2005 respektive 2006–2007. Redo-

visningen av mål skall i första hand fokusera på personalens åldersstruktur, könsfördelning, rörlighet samt myndighetens arbete för att främja etnisk och kulturell mångfald. Redovisningen skall göras för grupper av anställda inom de tre kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens om så är lämpligt. Målen för kompetensförsörjningen skall ha en klar och tydlig koppling till myndighetens mål för verksamheten, nuvarande kompetensförsörjning och bedömning av arbetsmarknadsläget. Målen skall vara konkreta och uppföljningsbara.

Redovisas i bilaga 8.

1.4 Uppdrag

Millennieutvecklingsmålen

Sida skall bidra till det internationella samfundets uppföljning och redovisning av resultat i förhållande till millennieutvecklingsmålen samt medverka i den vidareutveckling som pågår av indikatorer för måluppfyllelsen. Mål åtta i millenniemålen skall beaktas särskilt. Arbetet skall ske med inriktning på FN:s generalsekreterares interimrapport om uppföljningen av millennieutvecklingsmålen år 2005.

Korruption

Sida skall senast den 15 november 2004 redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit för korruptionsbekämpning på områden som rättssektor och förvaltning i samarbetsländerna.

Skrivelse till regeringen 2004-11-01.

Afrika

Sida skall senast den 31 mars 2004 rapportera om hur strategin för svenskt stöd till regionalt och subregionalt utvecklingssamarbete i Afrika egomförs. Redovisningen bör avse både huvudområden för samarbetet och samarbetet med viktigare regionala och subregionala organisationer.

Skrivelse till regeringen 2004-03-31.

Sida skall senast den 31 mars 2004 rapportera om hur det svenska utvecklingssamarbetet bidragit till att stärka afrikansk kapacitet att förebygga, hantera och lösa konflikter i Afrika.

Skrivelse till regeringen 2004-03-31.

Sida skall senast den 31 mars 2004 redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stödja utvecklingen och genomförandet av NEPAD (New Partnership for Africa's Development) både inom ramen för samarbetet med enskilda länder och genom stödet till regionalt och subregionalt samarbete.

Skrivelse till regeringen 2004-03-31.

Sida skall inleda arbetet med ett förhållningssätt för utvecklingssamarbetet med Malawi.

Skrivelse till regeringen 2004-04-02.

Asien

Sida skall under 2004 utarbeta förslag till ny landstrategi för Västbanken och Gaza.

Skrivelse till regeringen 2004-12-21.

Latinamerika

I maj 2004 kommer det III:e toppmötet mellan EU och Latinamerika samt Karibien att hållas i Guadalajara, Mexiko. Sida skall inför detta möte se över sina insatser i ljuset av den mekanism för biregionalt partnerskap som initierades vid tidigare toppmöten, samt även överväga ytterligare biregionala samarbetsprojekt.

Brev till UD/Amerikaenheten 2004-05-13.

Östeuropa och Centralasien

Sida skall senast den 31 januari 2005 inkomma med förslag till nya fyraåriga landstrategier för Ryssland och Ukraina samt förslag till tvååriga reviderade riktlinjer för Kosovo.

Skrivelse till regeringen 2005-01-28.

Sida skall avseende samarbetet med Västra Balkan senast den 1 oktober 2004 redovisa hur stödet bidragit till att öka förutsättningarna för återvändande av flyktingar och internflyktingar.

Skrivelse till regeringen 2004-09-20.

Sida skall senast den 1 april 2005 lämna ländervisa redovisningar i förhållande till landstrategierna för Kroatien, Albanien, Serbien och Montenegro och Moldavien. Redovisningarna skall vara uppdelade på huvuddragen främjande av mänskliga rättigheter, demokrati och god samhällsstyrning, jämställdhet mellan kvinnor och män, hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt, social utveckling och trygghet samt konflikthantering och säkerhet. De skall innehålla dels en beskrivning, dels en analys och problematisering av resultaten.

Sida skall varje kvartal till Regeringskansliets arbetsgrupp för det säkerhetsfrämjande stödet redovisa de projekt för vilka slutrapportering har inkommit till Sida.

Redovisning har gjorts.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Sida skall senast den 30 april 2005 överlämna ett bidrag till svensk policy för arbetet med SRHR utifrån ett utvecklingsperspektiv.

Forskning

Sida skall senast den 31 december 2004 redovisa stödet till och erfarenheter från forskning inom området konflikthantering och säkerhet.

Skrivelse till regeringen 2004-12-13.

Humanitära insatser och konflikthantering

Sida skall senast den 15 oktober 2004 inkomma till regeringen

med ett utkast till riktlinjer för inriktning och prioriteringar för Sidas arbete med konflikthantering, som ett bidrag till regeringens arbete med utformandet av en övergripande strategi för konfliktförebyggandearbetet.

Uppskjutet till 2005-03-31.

Globala utvecklingsprogram

Sida skall inkomma med förslag till riktlinjer för medelsanvändning under anslagsposten senast den 31 oktober 2004.

Skrivelse till regeringen 2004-10-28.

Företags sociala ansvar

Sida skall utarbeta riktlinjer för sitt fortsatta engagemang vad gäller frågor som rör företags sociala ansvar. Den internationella konferens om utvecklingsaspekter av företags sociala ansvar som äger rum i mars 2004 och som Sida delvis finansierar blir i detta sammanhang ett viktigt riktmärke.

Uppdraget kommer att slutföras under mars månad 2005.

Hälsa

Sida skall senast den 31 mars 2004 ingå avtal för perioden 2004–2005 om direktstöd med Apoteket AB för Apotekets fortsatta verksamhet som WHO Collaborating Centre vad avser internationella kemiska referenssubstanser (International Chemical Reference Substances, ICRS).

Beslut DESO 2004-03-29.

I samråd med Utrikesdepartementet skall Sida bereda insatser så att stöd under 2004 kan ges nationella planer för hiv/aidsbehandling med mera, inklusive läkemedel, som utarbetats med hjälp av Clinton-stiftelsen.

Genetiska resurser

Sida skall utarbeta underlag för beslut om eventuellt svenskt stöd till Global Crop Diversity Trust. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2004.

Skrivelse till regeringen 2004-04-12.

Handel

Sida skall delta i regeringens beredningsgrupp för WTO-frågor samt stödja regeringen i arbetet med handelsrelaterat stöd inom berörda organisationer.

Uppdraget är genomfört.

Sida skall stärka sin kapacitet för handelsrelaterat bistånd.

Kapaciteten har stärkts.

Globala konventioner

Sida skall medverka i arbetet med att utarbeta Sveriges fjärde nationalrapport till klimatkonventionen.

Sida har medverkat.

Svensk rapportering till FN:s kommission för hållbar utveckling – vatten, sanitet, boende och bebyggelse

Inom ramen för FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) ingår uppföljning av de mål som överenskoms vid världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg. CSD har under åren 2004 och 2005 fokus på vatten, sanitet, boende och bebyggelse. Som ett bidrag till de svenska förberedelserna skall Sida därför, i dialog med Utrikesdepartementet, lämna in analytiska redovisningar av de aktiviteter som gjorts inom området vatten, sanitet, boende och bebyggelse inklusive de aspekter som rör de tvärsektoriella områden som anges i CSD:s handlingsplan. Dessa redovisningar skall inkomma dels den 15 mars och dels den 1 december år 2004.

Redovisning har gjorts 2004-03-15 och 2004-12-01.

Studie om effekter av utvecklingssamarbete på svensk export

Hela det svenska samhället, särskilt näringslivet och dess organisationer, har en viktig roll i arbetet för en politik för global utveckling. Regeringen avser göra en studie om utvecklingssamarbetets inverkan på den svenska resursbasen och svensk export. Ett uppdrag kommer att lämnas till Sida att delta i detta arbete. Sida har inte fått något uppdrag.

Konsultfonder

En utvärdering av utvecklings effekter samt bidraget till handelsfrämjandet av de bundna konsultfonderna i utvecklingsbankerna

kommer att göras inom Regeringskansliet. Utvärderingen planeras vara avslutad senast den 1 oktober 2004. När utvärderingens resultat föreligger kommer medelsbehov och former för en eventuellt fortsatt verksamhet att prövas. Till de fonder som under 2004 inte fyllts på (Världsbanken och UNDP/UNOPS), skall Sida tills vidare avsätta erforderliga medel.

Sida har avsatt erforderliga medel.

OECD/DAC-statistik

Sida skall enligt direktiv från OECD:s biståndskommitté (DAC) sammanställa och till DAC och regeringen rapportera statistik. Sida har rapporterat till OECD:s biståndskommitté (DAC) samt Utrikesdepartementet.

Resultatskrivelse till riksdagen

Regeringen skall årligen för riksdagen redovisa resultaten gällande genomförandet av politiken för global utveckling. Politiken kommer att genomföras successivt. Regeringens redovisning skall bland annat omfatta insatser som görs inom olika politikområden för att stärka politiken för global utveckling och vad som görs från svenskt håll för ökad samstämmighet i EU:s samlade agerande. Inför regeringens resultatskrivelse 2004 skall Sida senast den 14 maj 2004 rapportera om myndighetens verksamhet inom ramen för den samlade politiken för global utveckling.

Skrivelse till regeringen 2004-05-13.

Förkortningar och fotografier

2004

Förkortningar

ACDEB European Network on Debt and Development, Eurodad and Association of Church Development Projects

ADB Asian Development Bank (Asiatiska utvecklingsbanken)

ADEVI Asociación de Defensa de la Vida (organisation som arbetar för att minska barnarbete)

AG Arbetsgivarorganisation

AHRI Armauer Hansen Research Institute (forskningsinstitut med fokus på tuberkulos)

AIDS Acquired Immune Deficiency Syndrome

AIT Asian Institute of Technology

APNAC African Parliamentarians Against Corruption

APR Annual Progress Review

ARRPEEC Asian Regional Research Programme in Energy, Environment and Climate

ARSO African Regional Organization for Standardization

ARTF Afghanistan Reconstruction Trust Fund

ASEAN Association of Southeast Asian Nations

ATO Arbetstagarorganisation

Baltic 21 Agenda 21 för Östersjöområdet

BEST Business Environment Strengthening for Tanzania (BEST Programme)

BIO-EARN Bioteknik, biosäkerhet och biopolicy i Östafrika

BNI Bruttonationalinkomst

BPC Betlehem Peace Centre (ett kulturcenter i Betlehem)

BRAC Bangladesh Rural Advancement Committee

CAI-ASIA Clean Air Initiative in Asian Cities

CARDS Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation (EU:s program för utveckling på Balkan)

CDA Collaboration Development Action

CEDAW Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (FN:s kvinnokonvention)

CG Consultative Group (samordningmöten med biståndsgivare)

CGAP Consultative Group to assist the Poor (ett nätverk som leds av Världsbanken)

CGIAR Consultative Group on International Agricultural Research (globalt nätverk för forskningsinstitut)

GICHD Geneva International Center for Humanitarian Demining

CODESRIA Council for the Development for Social Science Research in Africa

CV Curriculum Vitae (meritförteckning)

DAC Development Assistance Committee (OECD:s biståndskommitté)

DAR Disability and rehabilitation Unit (WHO:s handikappenhets)

DAW Division for the Advancement of Women (en enhet inom FN)

DDP District Development Programme

DESA FN:s avdelning för social och ekonomisk utveckling

DFID Department for International Development (Storbritanniens biståndsmyndighet)

DOTS Directly observed treatment shortcourse

EAC East African Cooperation (Östafrikanska gemenskapen)

ECMI European Center for Minority Issues

EMVI European Malaria Vaccine Initiative

EAR European Agency for Reconstructions

ECLAC Economic Commission for Latin America and the Caribbean

ECOWAS Economic Community of West African States

EEPSEA Economy and Environment Programme for South East Asia

EFA Education for All

EFA-FTI Education for All-Fast Track Initiative

EKN Exportkreditnämnden

EMVI European Malaria Vaccine Initiative

EO Enskild organisation

EPOPA Export Promotion of Organic Products from Africa

EQUINET Regional Network on Equity in Health in Southern Africa

ESCAP Economic and Social Commission for Asia and the Pacific

ESSP Emergency Services Support Programme (en av Världsbankens fonder)

ESV Ekonomistyrningsverket

EU Europeiska unionen

EVU Ekonomi- och verksamhetsutveckling

FAO FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation

FAST Fast International (Early Analysis of Tensions and Fact-finding)

FBA Folke Bernadotteakademin

FN Förenta nationerna

FOJO Fortbildning för journalister

FTI Fast-Track Initiative

GD Generaldirektör

GOVNET Network on Governance (ett internationellt forum för biståndsfrågor)

GWP Global Water Partnership

HBT Homosexuella, bisexuella och transpersoner

HELCOM Åtgärdsprogrammet för Östersjön

HIPC Heavily Indebted Poor Countries (Skuldyngda fattiga länder)

HIV Human Immunodeficiency Virus

IADB/IDB Inter American Development Bank

IAFFE International Association for Feminist Economics

IAPSO Inter-Agency Procurement Services Office

ICDDR,B Centre for Health and Population Research in Bangladesh

ICIPE International Center for Insect Physiology and Ecology (ett institut för insektsforskning)

ICJ-S Integrated Criminal Justice System

ICMA International Consortium for Medical Abortions

ICRAF International Centre for Research in Agroforestry (ett forskningsinstitut)

ICPD International Conference for Population and Development (hölls i Kairo 1994)

ICRC International Commission of the Red Cross (Internationella röda korskommittén)

ICTP International Centre for Theoretical Physics

IDASA Institute for Democracy in Southern Africa

IDEA International Institute for Democracy and Electoral Assistance

IBFAN International Baby Food Action Network

IDP Internally displaced person (internflyktingar, dvs. någon som är på flykt i sitt eget land)

IEEP International Institute for Educational Planning

IFAD International Fund for Agricultural Development

IF The Integrated Framework for Trade-Related Capacity Buildings in Idcs

IFRC Internationella röda kors- och halvmånefederationen

ILO International Labour Office (Internationella arbetsorganisationen)

IMF Internationella valutafonden

IMP Iniciativa de Mujeres por la Paz

IOGT/NTO Sveriges största nykterhetsorganisation

IOM International Organization for Migration

IPPF International Planned Parenthood Federation

IRFFI International Reconstruction Fund Facility for Iraq

ISS Institute for Social Studies

IT Information Technology (informationsteknik)

ITC International Trade Centre

IUCN The World Conservation Union

IWHC International Women's Health Coalition

JAS Joint Assistance Strategy (ett initiativ för givarsamordning i Tanzania)

JLI Joint Learning Initiative

JÄMO Jämställdhetsombudsmannen

KTS Kontraktsfinansierat Tekniskt Samarbete

KtK Kvinna till kvinna

LAMP Land Management Programme (i Tanzania)

LDC Least Developed Countries

LFA Logical Framework Approach (ett verktyg för att planera och administrera projekt)

LO Landsorganisationen i Sverige

MAMTA Health Institute for Mother and Child (i Indien)

MEA Internationella miljööverenskommelser

MENA Middle East and North Africa

MIM Multilateral Initiative on Malaria

mnkr miljoner kronor

MISTRA Stiftelsen för miljöstrategisk forskning

MONRE Ministry of Natural Resources and Environment (den vietnamesiska miljömyndigheten)

MOPAN The Multilateral Organizations Performance Network

MUL Minst utvecklade länder

MR Mänskliga rättigheter

MRC Mekong River Commission (Mekongkommissionen)

MSF Médecins Sans Frontières (Läkare utan gränser)

MSU Myndigheten för skolutveckling

MTDP Mid Term Development Plan

MTV Music Television

MUL Minst utvecklade länder

NDEP Nordic Dimension Environmental Partnership (EU:s miljöprogram i Ryssland)

NORAD Norwegian Agency for Development Cooperation (den norska biståndsmyndigheten)

NSU Negotiations Support Unit (konsultstöd till freds-förhandlingarna mellan Palestina och Israel)

OAS Organization of American States

ODA Official Development Assistance (ges till de länder som OECD klassificerat som utvecklingsländer)

OECD Organization for Economic Co-operation and Development

OFS Offentlig finansiell styrning

OSSE Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSCE på engelska)

OSSREA The Organization for Social Science Research in Eastern and Southern Africa

PAHO Pan American Health Organization

PARPA Plano de Acção para Redução da Pobreza Absoluta (Moçambiques strategi mot fattigdom)

PEDP Primary Education Development Programme

PEO Personal- och organisationsutveckling

PGU Politik för global utveckling

PLO Palestine Liberation Organization

PLUS Sidas ekonomi- och planeringssystem

PMU Interlife Pingstmissionens utvecklingssamarbete

POP Perspectives on Poverty

POVNET Network on Poverty Reduction (DAC:s nätverk för fattigdomsfrågor)

PRBS Poverty Reduction Budget Support

PRS Poverty Reduction Strategy

PRSP Poverty Reduction Strategy Papers (Nationell utvecklingsstrategi)

REPSI Resources Policy Support Initiative

RFSU Riksförbundet för sexuell upplysning

RRD Resurscentrum för landsbygdsutvecklingsfrågor i Afrika söder om Sahara

SAFARI Sidas friskvårdsprogram för personalen

SAK Svenska Afghanistankommittén

SALA-IDA Svenska kommunförbundets internationella organisation

SAREC Sidas avdelning för forskningssamarbete

SCB Statistiska centralbyrån

SEF Sida Environmental Fund

SEI Stockholm Environment Institute

SENSA Swedish Environment Secretariat in Asia

SRF Synskadades riksförbund

SFV Statens fastighetsverk

SHIA Handikapprörelsens biståndsförening

SIWI Stockholm International Water Institute

SLU Sveriges lantbruksuniversitet

SRHR Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

SSI Statens strålskyddsinstitut

STEa Science, Technology and Environment Agency

SWAP Sector Wide Approach

TACIS Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States (EU:s biståndsprogram för länderna i forna Sovjetunionen)

TAS Tanzania Assistance Strategy

TB Tuberkulos

TCO Tjänstemännens centralorganisation

tkr Tusen kronor

UBV Utbildning för biståndsverksamhet

UCTP The United Confederation of Taino People

UD Utrikesdepartementet

UDSM University of Dar es Salaam (Tanzania)

UM Utlandsmyndighet

UN/FN United Nations (Förenta nationerna)

UNAIDS FN:s samlade program för hiv/aids-insatser

UNCHR United Nations Commission on Human Rights

UNCHS United Nations Centre for Human Settlements (Habitat)

UNCTA United Nations Country Team Appeal

UNCTAD United Nations Conference on Trade and Development

UN-DHA United Nations Department of Humanitarian Affairs

UNDCP United Nations Drug Control Programme (FN:s narkotikakontrollprogram)

UNDP United Nations Development Programme (FN:s utvecklingsprogram)

UNECA United Nations Economic Commission for Africa

UNEP United Nations Environment Programme (FN:s miljöprogram)

Unesco United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNFPA United Nations Population Fund (FN:s befolkningsfond)

UN-Habitat United Nations Human Settlements Programme

UNHCHR United Nations High Commissioner for Human Rights

UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees (FN:s flyktingkommissariat)

Unicef United Nations Children's Emergency Fund (FN:s barnfond)

UNIDO United Nations Industrial Development Organization

UNIFEM United Nations Development Fund for Women (FN:s utvecklingsfond för kvinnor)

UNISDR United Nations International Strategy for Disaster Reduction

UN-LIREC United Nations centre for Peace, Disarmament and Development in Latinamerica and the Caribbean)

UNMAS United Nations Mina Action Service

UNODC United Nations Office for Drugs and Crime (FN:s kontor för narkotikakontroll och brottsbekämpning)

UNOCHA United Nations Office for the Coordination of Human Affairs

UNOPS United Nations Office for Project Services

UNRISD United Nations Research Institute for Social Development

UNRWA United Nations Relief and Work Agency for Palestine Refugees in the Near East

UNTCA United Nations Technical Cooperation Activities

UNV United Nations Volunteers

UN/WIDER World Institute for Development Economics Research (FN:s univeristet)

USAID U.S. Agency for International Development (den amerikanska biståndsmyndigheten)

VG Verksamhetsgren

VL Verksledningen

WABA World Alliance for Breastfeeding Action

WFP World Food Programme

WHO World Health Organisation (Världshälsoorganisationen)

WHO/TDR Världshälsoorganisationens program för forskning om tropiska sjukdomar

WIDER World Institute for Development Economics Research

WIOMSA Western Indian Ocean Marine Sciences Association

WIPO World Intellectual Property Organization

WMU World Maritime University

WTO World Trade Organization (Världshandelsorganisationen)

ÅR Årsredovisning

ÖEK Östeuropakommittén

Förteckning över fotografer

s 13: Ulrica Zwenger (*företom Ewa Björling och Börje Risinggård*)

Följande bilder i årsredovisningen illustrerar texterna,
men är inte direkt hämtade från projekt som beskrivs i texterna.

s 27: Robert Blombäck

s 35: AFP Photo/Shah Marai/Pressens Bild

s 45: AP Photo/Dado Galdieri/Pressens Bild

s 51: Per-Anders Jörgensen

s 57: Pressens Bild

s 60: Victor Brott

s 63: AP Photo/Pressens Bild

s 69: Zeng Nian/Gamma/IBL Bildbyrå

s 73: Dag Jonzon, Sida

s 77: Bengt Korpås

ISBN: 91-586-2135-0

PRODUKTION: ATELJÉ IDÉ/KOMBINERA

GRAFISK FORM: JOHAN NILSSON/KOMBINERA

BILDREDAKTÖR: MARIANNE ENGBLOM/ATELJÉ IDÉ

SPRÅKGRANSKNING: TEXTFIXARNA

OMSLAGSIDÉ: CHRISTINE CLIFSTOCK

INLAGAN ÄR TRYCKT PÅ PAPPER MED MILJÖMÄRKNING TCF (TOTALLY CHLORINE-FREE)

OMSLAGET ÄR TRYCKT PÅ PAPPER MED MILJÖMÄRKNING ISO 14001

TRYCK: EDITA SVERIGE, VÄSTERÅS, MARS 2005

ARTIKELNUMMER: SIDA4535

Målet som styr Sidas arbete

Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det ligger väl i linje med det internationella åtagandet att halvera andelen extremt fattiga i världen till 2015. Kampen mot fattigdomen står i fokus och utvecklingssamarbetet ska främja och präglas av följande huvuddrag:

- respekt för de mänskliga rättigheterna
- demokrati och god samhällsstyrning
- jämställdhet mellan kvinnor och män
- hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön
- ekonomisk tillväxt
- social utveckling och trygghet
- konflikthantering och säkerhet
- globala gemensamma nyttigheter

Sidas insatser bygger på de förändringar som samarbetsländerna själva vill genomföra och är beredda att avsätta egna resurser för. Sidas uppgift är att noga analysera vilka insatser som kan ge resultat och att därefter bygga kunskap och förmedla kapital.

Sverige har också tillsammans med ett stort antal andra länder i världen ställt sig bakom de konkreta mål som antogs vid FN:s toppmöte vid millennieskiftet. Det främsta av de så kallade millenniemålen är att halvera andelen fattiga i världen till år 2015. Dessutom finns ett antal konkreta mål som bland annat berör hälsa, utbildning och jämställdhet.

Vill du veta mer?

Besök Sidas hemsida **www.sida.se**

eller kontakta Sidas infocenter **sida@sida.se**

Besöksadress Sveavägen 20, Stockholm

Telefon 08-698 55 80

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 STOCKHOLM